

UNIVERZITA KARLOVA
Fakulta tělesné výchovy a sportu

Drop out ve vrcholovém basketbalu dívek
Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce:

Mgr. William Crossan, Ph.D.

Vypracovala:

Nikola Lisá

Praha, květen 2023

Prohlašuji, že jsem závěrečnou diplomovou práci zpracovala samostatně, a že jsem uvedla všechny použité informační zdroje a literaturu. Tato práce, ani její podstatná část, nebyla předložena k získání jiného nebo stejného akademického titulu.

V Praze, dne

Nikola Lisá

.....

Evidenční list

Souhlasím se zapůjčením své práce ke diplomovému studijním účelům. Uživatel svým podpisem stvrzuje, že tuto diplomovou práci použil ke studiu a prohlašuje, že ji uvede mezi použitými prameny.

Jméno a příjmení:

Fakulta / katedra:

Datum vypůjčení:

Podpis:

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala především vedoucímu práce Mgr. William Morea Crossanovi, Ph.D. za velkou vstřícnost, podporu, odborné vedení diplomové práce a cenné připomínky, které mi v průběhu psaní poskytoval. Velké díky patří také mému manželovi za jeho podporu a pomoc se zpracováním dat. Zároveň bych ráda poděkovala České basketbalové federaci, která mi umožnila výzkum realizovat a také za vzájemnou spolupráci. V neposlední řadě všem respondentkám, které se na výzkumu podílely a trenérům za jejich ochotu a čas se mnou o tématu hovořit.

Abstrakt

Název: Drop out ve vrcholovém basketbalu dívek

Cíle: Hlavním cílem této práce je přijít na důvody odchodu bývalých hráček, v rámci posledních pěti let, v kategoriích U12–U19 (tzv. věková kategorie 12–19 let) z basketbalových Sportovních centrech mládeže a Sportovních středisek, které mají přidělený statut od roku 2022.

Metody: V práci byla využita kombinace metody kvantitativní, a to v podobě elektronického dotazníku, který byl zaslán bývalým hráčkám, a metody kvalitativní, kdy byly provedeny hloubkové rozhovory se čtyřmi trenéry a jednou trenérkou. Pro vyšší přesnost a lepší porovnání výsledků byl dotazník konstruován podle již provedených studií na ukončení sportovní činnosti dětí a mládeže, konkrétně dle vzoru „*Questionnaire of reasons for attrition*“ od Gould et al. (1982).

Výsledky: Celkem z vrcholových basketbalových center a středisek ve zkoumaném období odešlo 1945 dívek. Do výzkumu se zapojilo 160 bývalých hráček. Hlavní důvody, kvůli kterým dívky odešly byly: „*Cítila jsem velký nátlak od trenérů*“, „*Neměla jsem ráda trenéra/trenérku*“ a „*Necítila jsem se důležitou součástí týmu*“. Vysoko se umísťovaly důvody vyjadřující negativní zkušenost s trenérem, negativní dynamikou týmu a nedostatkem herních příležitostí. Naopak zanedbatelný vliv na rozhodnutí odejít měly důvody jako: „*Neměla jsem peníze na vybavení a členské příspěvky*“, „*Málo jsme vyhrávali*“ a „*Chtěla jsem hrát jiný sport*“.

Klíčová slova: Ukončení sportovní činnosti, vrcholový sport, basketbal, organizovaný sport, brzká specializace, trenér

Abstract

Title: Drop out in women's youth competitive basketball

Objectives: The main goal of this master thesis is to use electronic questioning to find out the reasons for the attrition of former female players, within the last five years, in the categories U12–U19 (the so-called age category 12–19 years) from the basketball Youth Sports Centers (SCM and SpS) that have been assigned the status of the year 2022.

Methods: The work used a combination of the quantitative method, in the form of an electronic questionnaire that was sent to former young female players, and the qualitative method, where in-depth interviews were conducted with four coaches and one female coach. For higher accuracy and better comparison of results, the questionnaire was constructed based on previously conducted studies on the drop out of sports activities of children and youth, specifically according to the model „*Questionnaire of reasons for attrition*“ by Gould et al. (1982).

Results: A total of 1945 girls dropped out from basketball centers during the period under review. 160 former players participated in the research. The main reasons the girls left were: *"I felt a lot of pressure from the coaches"*, *"I didn't like the coach"* and *"I didn't feel like an important part of the team"*. Reasons expressing a negative experience with the coach, negative team dynamics and lack of playing opportunities were highly ranked. On the contrary, reasons such as: *"I didn't have money for equipment and membership fees"*, *"We won little"* and *"I wanted to play another sport"* had a negligible influence on the decision to leave.

Keywords: Sport attrition, competitive sport, basketball, organized sport, early specialization, coach

Obsah

1 Basketbal v ČR.....	14
1.1 Sportovní střediska (SpS).....	18
1.2 Sportovní centra mládeže (SCM).....	19
1.3 Talent.....	20
2 Praktické dopady odchodu hráček pro kluby.....	23
2.1 Finanční ztráta.....	23
2.1.1 Kritérií věcného hodnocení pro určení výše dotace sportovním svazům.....	24
2.2 Méně kategorií.....	27
2.3 Dopady v širším kontextu.....	27
3 Ukončení organizované sportovní činnosti.....	29
3.1 Fáze sportovní účasti.....	30
3.1.1 Brzká specializace.....	32
3.2 Důvody odchodu dle dostupných studií.....	33
3.2.1 Systematický souhrn studií Crane & Temple.....	34
3.2.2 Vědecký souhrn – Dangi a Witt.....	34
3.2.3 Důvody odchodu českých fotbalistů – Crossan, Mudrák a Helešic.....	36
3.2.4 Faktory odchodu dle Michael Wall a Jean Côté.....	37
3.2.5 Důvody odchodu 8000 respondentů.....	38
3.2.6 Pandemie Covid-19.....	38
4 Trenéři jako důvod odchodu i nástroj změny.....	41
4.1 Nesoulad mezi poptávkou a nabídkou potřeb.....	42
4.1.1 Hodnoty trenérů.....	43
4.1.2 Hodnoty dětí a mládeže.....	45
4.1.3 Zábava nutně nemusí znamenat hry a smích.....	47
4.2 Vzdělávání trenérů.....	48

4.2.1 Trenérské kurikulum.....	49
5 Příklady dobré praxe.....	51
5.1 Vývojový model sportovní participace.....	51
5.2 Skandinávský model aneb kam bychom mohli mířit.....	54
6 Cíle.....	57
7 Metodologie.....	58
7.1 Metodologie kvantitativní.....	58
7.1.1 Zdroje dat.....	58
7.1.2 Výzkumný soubor.....	58
7.1.3 Metody a techniky sběru dat.....	59
7.1.4 Struktura dotazníku.....	60
7.1.4.1 Operacionalizace.....	62
7.1.5 Pilotáž.....	63
7.1.6 Analýza dat.....	63
7.2 Metodologie kvalitativní.....	64
7.2.1 Výzkumný soubor.....	64
7.2.2 Sběr dat.....	64
7.2.3 Struktura rozhovoru s trenéry.....	65
7.2.4 Analýza dat.....	66
8 Výsledky.....	67
8.1 Výsledky dotazníku.....	67
8.1.1 Deskriptivní statistika.....	67
8.1.2 Celkové výsledky.....	73
8.1.2.1 Výsledky všech respondentek.....	73
8.1.2.2 Výsledky dle kategorií.....	76
8.1.2.3 Výsledky pro SCM a SpS.....	79

8.1.3 Přehled důvodů.....	82
8.1.3.1 Intrapersonální důvody.....	82
8.1.3.2 Interpersonální důvody.....	85
8.1.3.3 Strukturální důvody.....	87
8.1.3.4 Jiné důvody skončení.....	91
8.1.3.5 Návrhy změn od bývalých hráček.....	93
8.1.4 Doplnující otázky.....	95
8.2 Rozhovory.....	99
8.2.1 Charakteristika trenérů.....	99
8.2.1.1 Rozhovor A: Trenér Adam.....	99
8.2.1.2 Rozhovor B: Trenérka Bára.....	99
8.2.1.3 Rozhovor C: Trenér Cyril.....	99
8.2.1.4 Rozhovor D: Trenér David.....	99
8.2.1.5 Rozhovor E: Trenér Emil.....	99
8.2.2 Interpretace rozhovorů.....	100
8.2.2.1 Filosofie trénování.....	100
8.2.2.2 Postoj k názorům odborníků.....	102
8.2.2.3 Nová koncepce dívčího basketbalu.....	104
8.2.2.4 Odchod hráček z klubu.....	105
8.2.2.5 Současné problémy vrcholového sportu.....	109
9 Diskuse.....	111
9.1 Interpretace výsledků.....	113
9.1.1 Intrapersonální důvody.....	113
9.1.2 Interpersonální důvody.....	114
9.1.3 Strukturální důvody.....	116
9.1.4 Shrnutí.....	117

9.2 Konkrétní doporučení.....	118
9.2.1 Méně tlaku na výkon.....	118
9.2.2 Věnovat pozornost potřebám sportovců.....	118
9.2.3 Mít o hráčky zájem.....	119
9.2.4 Pečlivější výběr trenérů.....	119
9.2.5 Úprava vzdělávacího kurikula.....	119
9.2.6 Dávat rovnocenné herní příležitosti.....	120
9.2.7 Bojovat proti brzké specializaci.....	120
9.2.8 Práce s rodiči.....	120
9.3 Limity práce.....	121
9.4 Náměty na další výzkum.....	121
10 Závěr.....	123
Seznam literatury.....	124
Seznam obrázků.....	138
Seznam tabulek.....	138
Seznam grafů.....	139
Seznam příloh.....	141

Úvod

„Jaké jsou důvody, kvůli kterým odcházejí děti a mládež z našeho klubu? Jedná se o faktory, se kterými můžeme jako klub něco dělat?“ Otázky nelehké, komplexní, přesto jednoznačné, velmi důležité a bohužel stále opomíjené. Bez ohledu na rozsáhlé zahraniční výzkumy a autory, kteří mají víceméně konsenzuální závěry, že dívky odcházejí ze tří hlavních důvodů: Nedostatek zábavy, negativní vnímání vlastní kompetence a negativní dynamika v týmu. (Crane and Tample, 2014). Jistou nevýhodou je historicky zachovaný konzervativnější přístup v České republice, který se odráží i ve vnímání zahraničních poznatků a publikací. Dokud nebudeme držet v ruce konkrétní důvody odchodu hráček z vlastního prostředí, je těžké navrhnout a provádět sebemenší změny. Tento fakt je jeden z hlavních důvodů, který vedl k navázání na mou bakalářskou práci: *Faktory vedoucí k odchodu dětí z vybraného basketbalového klubu (2020)*.

Abychom mohli měnit věci k lepšímu, je samozřejmě potřeba znát a porozumět příčinám vyskytujícího se fenoménu, kterým je odchod dětí a mládeže z organizovaného sportu. Zjištění důvodů by mělo být prioritou každého sportovního klubu, který chce být dlouhodobě udržitelný, nadále se rozrůstat a co možná více, přímo se tak podílet na rozrůstání basketbalu obecně. Cílit k co nejvyšší retenci dívek v basketbalu by mělo být pro kluby na hlavních příčkách a to nejen díky pozitivům, které to pro ně přináší, ale také kvůli celoživotním benefitům, které sportování přináší pro jejich svěřenkyň.

Jak například uvádí Santos a Camiré (2016), děti si neodnášejí ze sportu pouze pravidla hry, ale mnohem důležitější prvky, které mohou uplatnit v mnoha sférách svého života. Skrze sport si utváří osobnost, pohled na sport, disciplínu, spolupráci, úspěch/neúspěch a zodpovědnost. Učí se zvládání kritiky i stresových situací. Rolí trenérů není pouze vystavit děti takovému prostředí, ale mají se zasloužit o to být dobrým dospělým vzorem a průvodcem.

Za důvody odchodu hráček se může skrývat rozdílné vnímání potřeb na straně samotných sportovkyň, trenérů, rodičů a vedení klubu. Nejen potřeby, ale už to, co si účastníci sportu představují pod pojmy „zábava“, „úspěch“, „povzbuzení“ a jiné (Visek et al., 2015). Ať už se ale zaměříme na jakýkoliv faktor způsobující odchod hráček, který se v dostupných studiích ukazuje (Crane and Tample, 2014), je zde možná

propojenost s jednou klíčovou osobu – trenérem/trenérkou, jak je ukázáno i v českém prostředí (Crossan, Mudrák a Helešic (2022)

V České republice je vrcholový dívčí basketbal sféra, u které odchodu hráček nebyla doposud přisuzována velká váha a to se odráží v nedostatku dat a informací. Což je důvodem toho, že výzkum zabývajícího se touto tematikou ve vrcholovém basketbalu dívek v České republice nebyl doposud zpracován. Přitom se jedná o oblast, ve které může být diametrálně odlišné vnímání toho, co je podstatou sportu ze strany dětí, rodičů a trenérů, už jenom díky samotné orientaci vrcholového basketbalu na úspěch a výchovu talentů. Což, jak uvádí mnohé publikace (Petlichkoff, 1992; Bailey, 2013), není primární motivací dětí a mládeže pro účast v organizovaném sportu.

Vrcholový basketbal dívek je v českém prostředí uskutečňován skrze Sportovní centra mládeže a Sportovní střediska, která jsou finančně podporována státem, a jejich hlavním cílem je výchova sportovních talentů, ačkoliv se do nich dostávají děti už od 6 let. Jejich motivace ke sportu se v průběhu let může výrazně měnit a otázkou zůstává, jestli se s nimi mění i nabídka a přístup klubu. Nuance, která se projeví v tom, jestli v organizaci hráčky zůstanou, nebo z ní odejdou.

Ve své bakalářské práci jsem se tématicky zabývala především stránkou vývoje dětí a mládeže a možnými problémy, které v organizovaném sportu v této oblasti vyvstávají a také významem sportu pro děti i riziky ukončení sportovní činnosti.

V navazující diplomové práci bude provedena rešerše nejčastěji uváděných důvodů odchodu dětí a mládeže ze sportovních organizací dostupnými výzkumy. Cílem je, detailně se zaměřit na roli trenéra, jejich obsah vzdělávání a získávání trenérských licencí, nesoulad mezi poptávkou a nabídkou uspokojení potřeb mladých sportovců. Dále také zviditelnit alternativní metody trénování s důrazem na pozitivní vývoj dětí a mládeže a uvést praktické i teoretické následky, které může předčasný odchod mít na sportovní klub a konkrétní sport.

V praktické části je hlavním cílem této práce zjistit, jaké faktory hrály roli v odchodu hráček z basketbalových Sportovních center mládeže a Sportovních středisek.

Pomocí získaných dat od dívek, které ukončily sportovní činnost v basketbalových SCM a SpS, bude možné přímo poukázat na to, proč klub přišel o tyto hráčky a jestli se jedná o důvody, které mohou ze své strany do budoucna zvrátit. Zároveň lze v návaznosti na odpovědi dívek zhodnotit stav a kvalitu trenérů, tréninkových strategií,

přístupu a péče o mládež. To vše poslouží jako významný informační prostor pro vybudování lepšího zázemí a kvality sportovního klubu, což může vést k intenzivnější péči o děti a zajištění tak spokojenější a zdravější generace. Nejen to, existence klubů závisí na počtu hráček z finančních důvodů a také se ukazuje korelace mezi množstvím hráčů, ze kterého se dá vybírat a úspěchem národního týmu. (Grix a Carmichael, 2011; Valenti, Scelles a Morrow, 2020).

Současně se bude jednat o významnou sadu dat pro Českou basketbalovou federaci, která je střešní organizací těchto klubů a snaží se udržet basketbal na životě. To se ale s odpadáváním hráček a malou úspěšností náborů dělá velmi těžko.

1 Basketbal v ČR

Basketbal je kolektivním míčovým sportem, který oficiálně vznikl v roce 1891 v USA (Vasilko, 2004). Basketbal, nebo-li „košíková“, byla poprvé v českých zemích představena učitelem Jaroslavem Karáskem ve Vysokém Mýtě v roce 1897, který počáteční verzi představil svým žákům (Bažant & Závozda, 2014).

Velký vliv měla na rozšíření basketbalu u nás YMCA (YoungMen's Christian Association), která vznikla v Londýně roku 1844 (Tlustý & Štumbauer, 2013). Tato organizace a její působení se rozšířilo v druhé polovině 19. století do koutů celého světa. U nás nabyla většího významu hlavně od roku 1921, známe především jako „Křesťanské sdružení mládeže“ (YMCA, 2022).

První zastřešující organizací košíkové se stal v roce 1924 Československý volejbalový svaz, přejmenovaný téhož roku na „Československý volejbalový a basketbalový svaz“. První turnaje byly odehrány po roce 1920, pod organizační strukturou sokolských soutěží (Bažant & Závozda, 2014).

Úspěchy na evropské i světové scéně

V roce 1936 byl jako 19. sport zařazen na Olympijské hry a od té doby jeho významnost výrazně vzrostla (Vasilko, 2004). Československá reprezentace se účastnila několika mezinárodních a celosvětových soutěží. Její výsledky jsou zřejmé z tabulky níže.

Tabulka 1: Účast a získané medaile Československé reprezentace od roku 1993

	ME účast (počet medailí)	MS účast (počet medailí)	OH účast (počet medailí)
ŽENY	22x (15)	8x (6)	3x (0)
MUŽI	24x (12)	4x (0)	7x (0)
ŽENY do 19 let	15x (9)	1x (0)	-

Zdroj: Vlastní zpracování z FIBA archive (2022a)

Dle Mezinárodní basketbalové federace – FIBA, jsme umístěni v kategorii mužů na 12. místě z celkem 164 států (FIBA, 2022a). Ženy drží Českou republiku na 22. místě ze 118 států (FIBA, 2022b). Jsme, v návaznosti na naše úspěchy, bráni jako země s

dlouholetou basketbalovou tradicí, která si v baseketbalovém světě vybudovala své jméno.

Tabulka 2: Účast a získané medaile České reprezentace od roku 1993

	ME účast (počet medailí)	MS účast (počet medailí)	OH účast (počet medailí)
ŽENY	14x (2)	3x (1)	3x (0)
MUŽI	6x (0)	1x (0)	1x (0)
ŽENY do 19 let	23x (5)	4x (1)	-

Zdroj: Vlastní zpracování z FIBA archive (2022b)

Dle Mezinárodní basketbalové federace – FIBA, jsme umístěni v kategorii mužů na 12. místě z celkem 164 států (FIBA, 2022a). Ženy drží Českou republiku na 22. místě ze 118 států (FIBA, 2022b). Jsme, v návaznosti na naše úspěchy, bráni jako země s dlouholetou basketbalovou tradicí, která si v baseketbalovém světě vybudovala své jméno.

Čeští hráči v NBA

Národní basketbalová asociace (dále jen NBA) je profesionální nejvyšší basketbalová liga v Severní Americe a je považována za nejprestižnější basketbalovou soutěž na světě (Vancil, et al., 1997). Z našich hráčů se doposud dostalo do zámořské NBA pět mužů: Jiří Zídek, Jiří Welsch, Jan Veselý, Tomáš Satoránský a Vít Krejčí. Co se týká ženské verze NBA tzv. WNBA, tam se dostalo celkem šest hráček z České republiky. A to Kamila Vodičková, Jana Veselá, Eva Horáková, Romana Hamzová, Michaela Ferančíková a Zuzana Klimešová. Za zmínku také stojí ženská Euroliga, která jak uvádí Pickman (2023), je ligou prestižnější a také oproti WNBA lépe placená. V sezóně 2022/2023 zastupuje ČR tým ZVVZ USK Praha.

Bohužel i přes svou získanou prestiž, čelí jako jiné sporty a pohybové aktivity v dnešní době výrazným překážkám. Ty se odráží i ve výsledcích národní zprávy Gába et al. (2018) o pohybové aktivitě dětí a mládeže v České republice. Ve zprávě se uvádí, že pohybovým doporučením, naakumulování alespoň 60 minut střední fyzické aktivity za den, dosáhne pouze 35 % dětí a dospívajících. Basketbalová členská základna mládeže v Česku zažila v průběhu let různé přírůstky a úbytky, ostatně jak je možné vidět v tabulce níže.

Tabulka 3: Česká basketbalová základna od roku 2012 do 2021

Rok	Členská základna mládež celkem	Mládež v populaci (5–19 let)	Podíl členské základny na mládeži v populaci
2012	13244	1488861	0.88%
2013	14968	1491067	1%
2014	15304	1507059	1.02%
2015	17111	1531525	1.12%
2016	10643	1551114	0.68%
2017	11105	1572114	0.71%
2018	20969	1593279	1.32%
2019	22112	1619409	1.37%
2020	14105	1642929	0.86%
2021	15468	1638615	0.94%

Zdroj: Vlastní zpracování Ročenek ČUS (2022a) a Ročenek ČSÚ (2022)

Změny v členských základnách je poněkud obtížné interpretovat a vysvětlovat. V rozhovoru s Šafránek (2019) uvádí Milan Hnilička, že vývoj počtu členů nejsou schopny sledovat ani svazy samotné, protože data začaly archivovat až v posledních letech nebo jsou zkreslená „černými dušemi“, tedy registrovanými členy, kteří už daný sport nevykonávají z nejrůznějších důvodů. Sama Česká unie sportu ve stejném článku (Šafránek, 2019) uvádí, že zastřešuje zhruba 2/3 organizovaného sportu. Neschraňuje informace o sportovcích, kteří jsou členi jiné zastřešující organizace, například Česká obec sokolská. Bohužel je u Sokola problematické dohledat členskou základnu spadající pod určitý sportovní oddíl.

Změny po roce 2015 v celkovém úbytku sportujících vysvětluje ČUS v Šafránek (2019) jako důsledek zavedení nového systému evidence členských základen a s tím spojené pročištění neaktivních členů.

Úbytky či příbytky v jiných letech mohly být způsobeny změnou věkové hranice pro děti a mládež a to jak té spodní, tak vrchní. Toto je ovšem pouze hypotéza.

Zajímavý je pokles v roce 2020, kdy v České republice vypukla pandemie COVID-19. Přímá implikace v současné době není díky nedostatečným datům potvrzena. Ovšem dle reprezentativního průzkumu České unie sportu (2022), který zjišťoval situaci od zástupců sportovních klubů a jednot, se po lockdownu nevrátil 40 % dotazovaných klubů a jednot dostatečný počet hráčů. Pandemie, jako důvod odchodu, je více rozebrán v kapitole 3.

K nápravě špatného stavu dívčího basketbalu byla vytvořena tzv. **Koncepce dívčího basketbalu**, kterou vytvořila Komise vrcholového basketbalu mládež. Příprava koncepce byla v roce 2015 a vyhodnocení by mělo proběhnout v roce 2025. Důvodem nové koncepce je dle ČBF (2015, str. 25): „*Tato koncepce vznikla pro podporu stávajícího vývoje mládežnického basketbalu na základě mnoha diskusí odborníků, trenérů a činovníků, kteří se basketbalu věnují.*“ Popisuje slabé a silné stránky současného basketbalu, kde je zmiňována malá základna, odchod dětí ze sportu a tlak na výkon. Koncepce se snaží popsat přístupy k jednotlivým věkovým kategoriím, který je orientován hlavně na zábavu a oprostění se od úspěchu a výkonu. Dále se zabývá prioritními oblastmi vzdělávání trenérů (ČBF, 2015). Uvidíme, jestli se po vyhodnocení ukáže, že měla nová koncepce nějaký znatelný úspěch.

Zastřešující organizací je v České republice Česká basketbalová federace. „*Jedná se o sportovní organizaci s celostátní působností a rozsáhlými mezinárodními aktivitami, realizovanými účastí v mezinárodních soutěžích národních družstev, klubových družstev, působením trenérů i rozhodčích, organizací mezinárodních soutěží, účastí v orgánech mezinárodní organizace FIBA.*“ (ČBF, 2021, str. 1)

V současné době má pod sebou zapsaných celkem 450 basketbalových klubů (ČBF, 2022a). Pro účely zvoleného tématu se budeme v práci zabývat vrcholovými basketbalovými kluby dívek, nesoucí statut „Sportovní centra mládeže“ (dále jen SCM) a „Sportovní střediska“ (dále jen SpS). Především kvůli dosavadnímu nedostatku dat ohledně odchodu dívek a o to více v rámci českých vrcholových center mládeže, do kterých plynou vyšší částky ze státního rozpočtu.

Podle dokumentů na stránkách České basketbalové federace (2022) nese statut SCM celkem 10 basketbalových klubů, statut SpS je přiřazen 25 klubům.

1.1 Sportovní střediska (SpS)

SpS je dlouhodobý program, jehož cílem je podpora sportovní přípravy talentované mládeže. Zajišťují sportovní přípravu hráček ve věku 6–15 let, tedy přípravky, kategorie minižactva a žactva (ČBF, 2022b).

ČBF (2022b) uvádí, že do systému SpS je zařazen klub, který splní podmínky stanovené ČBF. Statut je přidělován každé 2 roky. Finanční podpora se odvíjí od dodržení udělených kritérií, zmíněných v kap. 2.

SpS statut má k roku 2022 přidělených celkem 25 basketbalových klubů. Systém SpS je rozdělen do dvou typů a stupňů:

- *SpS při SCM (provázanost na klubové Sportovní centrum mládeže; stupeň SpS A, nebo SpS B)*
- *SpS spolupracující: smluvní spolupráce s minimálně jedním SCM, účast hráček a trenérů na akcích pořádaných spolupracujícím SCM (stupeň SpS A, nebo SpS B)*

(ČBFa, 2022, str. 1)

Tabulka 4: Basketbalové kluby s přidělený statutem SpS k roku 2022

Dívky SpS A	Dívky SpS B
BA Sparta Praha	BC Benešov
Žabiny Brno	Basket Ostrava
Sokol Hradec Králové	Tygři Praha
Loko Trutnov	BC Slaný
Basket Slovanka	BC Brandýs nad L.
DBAK	BK Frýdek-Místek
BK Levhartice Chomutov	BK Havířov
KP Brno	Sluneta Ústí nad L
BK Strakonice	BSK TJ Jičín
Studánka Pardubice	OSK Olomouc
HB Basket	BK Loko Karlovy Vary
SBŠ Ostrava	K2 Prostějov
USK Praha	

Zdroj: Vlastní zpracování z ČBF (2022d)

1.2 Sportovní centra mládeže (SCM)

SCM je, stejně jako SpS, dlouhodobý program na přípravu a zabezpečení výchovy sportovně talentované mládeže, na který se vztahuje státní podpora. Z pravidla se jedná o věkovou kategorii 15–19 let, tedy kategorie U16–U19 (ČBF, 2022c).

Dle ČBF (2022c) je statut SCM udělován každé 4 roky a schvaluje ho Komise vrcholového basketbalu dívek (tzv. KVB-D) společně s Ústředním trenérem mládeže (tzv. ÚTM). Získání a udržení statutu se odráží ve splnění konkrétních kritérií, na jejichž

zhodnocení je závislá finanční podpora klubu. Konkrétní kritéria budou popsána v kap. 2.

Jak již bylo uvedeno, některé SpS existují přímo pod SCM, další mají s SCM smluvně navázanou spolupráci. Jedná se o klubovou návaznost, kde jsou SCM zodpovědné za plnění podmínek činnosti jak své, tak i SpS. Důvodem je zajištění kvalitní a systematické práce s talentovanou mládeží v kategorii přípravek, minižactva a žactva směřující k výchově nových hráček SCM. Statutem SCM k roku 2022 disponuje celkem 10 basketbalových dívčích klubů (ČBF, 2022d).

Tabulka 5: Basketbalové kluby s přiděleným statutem SCM k roku 2022

Dívky SCM A	Dívky SCM B
USK Praha	BA Sparta Praha
Žabiny Brno	Basket Slovanka
Sokol Hradec Králové	BK Strakonice
Loko Trutnov	Levhartice Chomutov
	SBŠ Ostrava
	KP Brno

Zdroj: Vlastní zpracování z ČBF (2022d)

Hlavním rozdílem mezi SCM A a SCM B je úroveň licence, kterou drží hlavní trenér a také finanční ohodnocení těchto trenérů. Dalo by se tedy říct, že SCM A, stejně tak SpS A jsou prestižnější (ČBF, 2022c).

1.3 Talent

Poměrně problematickou vnímám nedostatečnou, možná i neexistující definici pojmu „Talent“, jak ze strany České basketbalové federace, tak ze strany Národní sportovní agentury a dotačních programů týkajících se SCM a SpS. Tento výraz je totiž kolem těchto sportovních center i dotačních programů využíván velice často. Pokud se mají v těchto centrech vychovávat talentovaní sportovci, kdo a jak určuje, co se pod tímto výrazem skrývá.

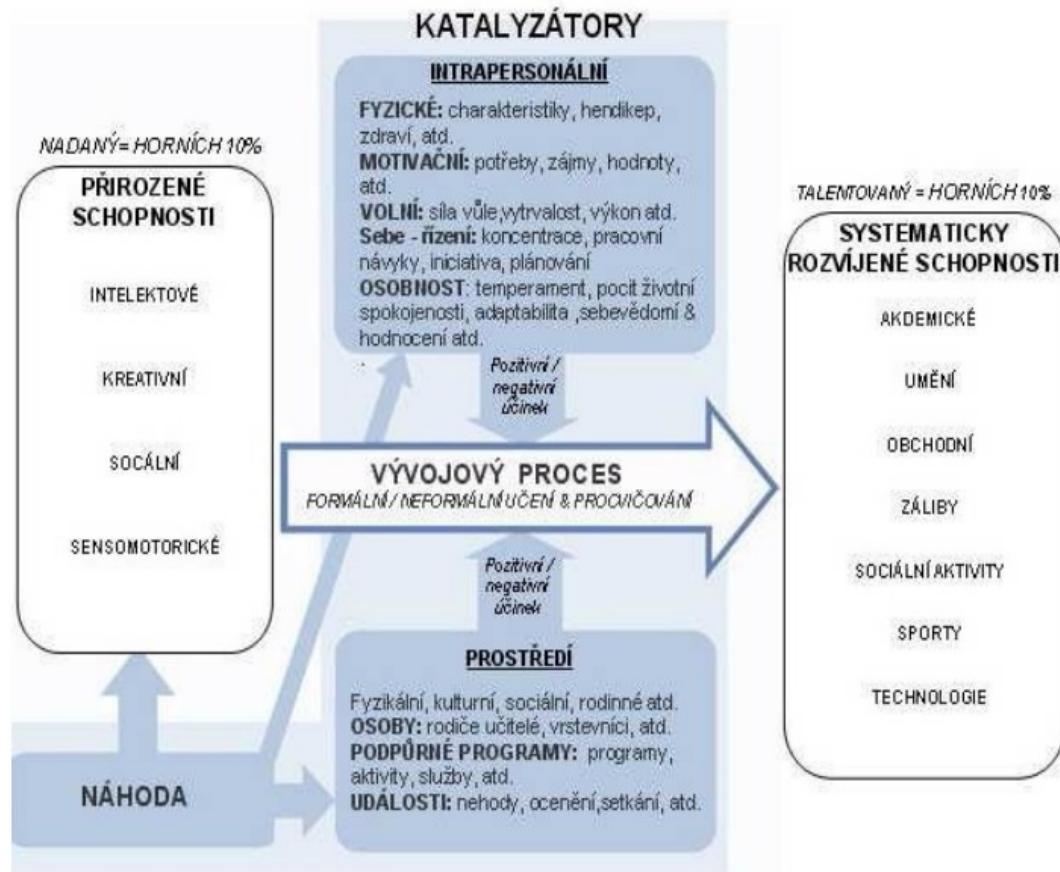
Dle Periče (2010) je talent souborem vloh, tedy vrozených předpokladů pro podání maximálního výkonu i za působení nepříznivých podmínek. Ve své publikaci z roku

2010 také dodává, že abychom určili talent, je potřeba sledovat jedince dlouhodobě po získání všech komplexních dovedností, což může nastat až v dospělosti. Stejně tak Côté (1999) se přiklání k tomu, že se potenciál talentu naplňuje až po dlouhotrvajícím rozvíjení schopností sportovce. Gagné (2004) popisuje, že o talent můžeme dokonce v průběhu let přijít. Klasifikoval tři hlavní faktory, které mají vliv na talent jedince. Interpersonální katalyzátory, prostředí a náhoda.

Baker et al. (2020) vytvořil metaanalýzu 1899 dostupných výzkumů týkajících se talentu ve sportovním prostředí za poslední tři dekády. Ve svých výsledcích uvádí, že většina studií byla zaměřena na muže, dospělé a fotbal. Dále popisuje, že nemáme dostatek dat o dlouhodobém rozvoji jedinců a tím pádem je z výzkumného hlediska těžké trenérům určit, jak talent identifikovat.

„Velmi málo studií porovnávalo sportovce různých věkových skupin. To naznačuje, kromě retrospektivních studií, že existuje nedostatek údajů o celoživotním vývoji talentů ve sportu. Vzhledem k tomu, že sportovní organizace musí provádět výběry relativně brzy v kariéře sportovců (např. vybrat sportovce do „reprezentativních“ týmů), bylo by životně důležité prozkoumat klíčové proměnné související s výkonem a rozvojem, aby bylo možné určit, jak se mění v průběhu času a jak souvisí s budoucím dosažením. Současné zaměření převážně na dospělé, tyto vztahy málo osvětluje a může uvést v omyl ty, kteří vyvíjejí strategie pro dlouhodobý rozvoj sportovců, tím, že věří v existenci větší důkazní základny, než ve skutečnosti existuje.“ (Baker et al., 2020, str. 9)

Obrázek 1: Diferencovaný model talentu a nadání

Zdroj: Gagné (2004)

SCM a SpS mají dle definice zajistit systém sportovní přípravy od žákovské po kategorii dospělých, přičemž hlavním cílem je výchova hráčů pro reprezentační výběr a vrcholový basketbal. Dále také výběr talentovaných hráčů v regionu, a to v kategorii od 6 do 23 let, a sdružování co největšího počtu talentů a nejlepších trenérů (Slowiak, 2019).

Lze to tedy chápat tak, že cílem těchto klubů není úplně rozvoj vrozených předpokladů takovým způsobem, abychom došli k ještě více rozvinutým schopnostem, nebo-li talentu. Ale, že se SCM a SpS snaží vybírat hráčky, které již talentem v určité míře oplývají. Jak ale bylo dle výše zmíněných autorů uvedeno, talent se v průběhu let mění a zároveň je potřeba vnějšího vlivu, abychom k němu vůbec dospěli. Natož pokud se vybírají děti už od 6 let věku. Dle Baker et al. (2020) vyplývá, že málokdo ví, jakým způsobem se talent určuje a co si pod ním představit, vzhledem k tomu, že nemáme dostatek faktů, která by to dokázala podložit.

2 Praktické dopady odchodu hráček pro kluby

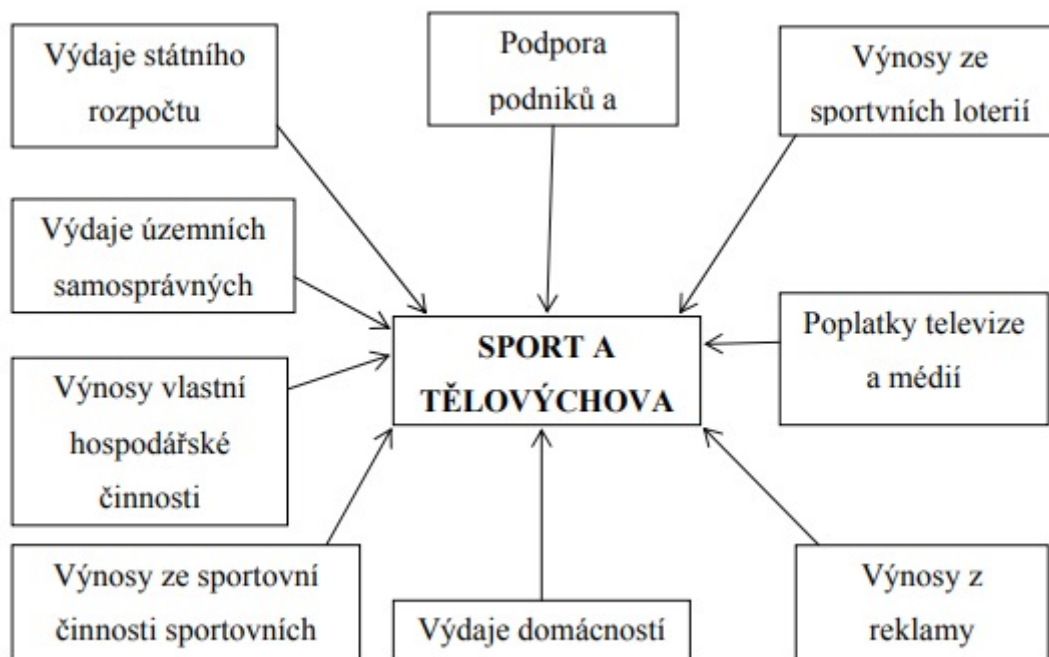
Ať už si to kluby uvědomují nebo ne, odchod hráček a hlavně ten předčasný odchod, má poměrně velké dopady. Důsledky pro klub v podobě finanční ztráty, zánik kategorií i dopady v širším kontextu. Některé jsou jednoznačně měřitelné, jiné mají více teoreticko- hypotetický charakter.

2.1 Finanční ztráta

Pro účely této diplomové práce nebude financování popsáno zcela do hloubky, ale za důležité považuji poukázat na souvislost mezi příjmy sportovních klubů a odchodem hráček.

Získávání financí ve sportu je poměrně komplexní a spleťtá oblast. Se sportem se nejčastěji uvádí takzvaný vícezdrojové financování sportu, ve kterém dochází k prolínání příjmů z veřejných i soukromých zdrojů (Novotný, 2011).

Obrázek 2: Vícezdrojový systém financování

Zdroj: Novotný (2011, str. 102)

Z **obrázku č.2** je patrná rozmanitost jednotlivých příjmů. Ze studie European Union (2011) vyplývá, že zhruba 40 % příjmů českých basketbalových klubů je z veřejných zdrojů, 20 % tvoří členské příspěvky. K této studii není známé, jaké a jak postavené

kluby informace vypovídaly. Podíly příjmu se ovšem odvíjí od typu a zaměření klubu. Někteří autoři (Hájek, 2015; Benešová, 2016) naopak uvádí, že hlavním zdrojem příjmů, darů a dobrovolné práce jsou právě domácnosti. Pokud ale budeme hovořit o SCM a SpS, které jsou zaměřené na rozvoj talentované mládeže a přípravu na sportovní reprezentaci (NSA, 2021), můžeme předpokládat, že se tyto váhy dlouhodobě nepřevážejí, neboť je do této sféry alokováno velké množství finančních prostředků.

Dle ČBF (2023) spadá systém SCM a SpS pod program Národní sportovní agentury – Rozvoj a podpora sportu 2021 – 2025, výzvy: Podpora sportovních svazů.

V rámci tohoto dotačního neinvestičního programu „Rozvoj a podpora sportu 2021–2025“ upravila NSA výzvu „Podpora sportovních svazů 2021“. Tato výzva sjednocuje dosavadní výzvu „Talent“ a výzvu „Repre“ a byla mimo jiné vytvořena k účelu: Zabezpečení výchovy sportovně talentované mládeže věkové kategorie 6 až 23 let, zahrnující:

- Zajištění péče o sportovně talentovanou mládež s ohledem na věkový a výkonnostní růst sportovce
- Zajištění sportovní přípravy talentů směřující ke státní sportovní reprezentaci
- Zajištění sportovní přípravy sportovně talentované mládeže v organizovaném systému vrcholových sportovních center mládeže (VSCM), SCM, SpS a sportovní akademie (SA)

(NSA, 2021)

2.1.1 Kritérií věcného hodnocení pro určení výše dotace sportovním svazům

Výzva „Podpora sportovních svazů 2021“ je dotační výzvou, která se vztahuje na samotná SCM a SpS, jak již bylo uvedeno výše. Množství poskytnutých finančních prostředků se odvíjí od sady kritérií, která jsou k nalezení v příloze 28. 7. NSA (2021) Vypsaná kritéria jsou:

1. Členská základna

- Mládež – Vstupní hodnotou je počet aktivních evidovaných sportovců ročníku 1998 a mladší. Skupina je zde rozdělena na 2007 a mladší, u kterých se aktivní sportovec považuje ten, který platí členský příspěvek a účastní se tréninků

a/nebo soutěží. U ročníků 2007 a starší je pouze rozdíl v tom, že se nepočítá účast na tréninku, ale pouze účast na soutěžích.

- Dospělí – Stejně tak je vstupní hodnotou počet aktivních členů platících příspěvky, které spadají do věkové kategorie 1998–1981. Musí se účastnit soutěží organizovaných sportovním svazem.
- Masters – Zde se počítá hodnota aktivních členů platících členské příspěvky, účastní se soutěží organizovaných svazem a patří ročníku 1980 a starších.

Z pohledu odchodu dětí a mládeže je už jen z kritérií pro získání dotací zřejmé, že je pro klub nejlepší, aby měl co nejvíce hráček po co nejdelší možnou dobu. Důležitá je také účast na pravidelných trénincích a soutěžích. Kritérium tedy jednoduše řečeno říká: „Čím více hráček nad 13 let bude soutěžit, tím větší je členská základna a tím větší váhu získává klub při výpočtu dotací.“ Můžeme tak soudit z toho, že se nad 13 let věku považuje za aktivního člena ten, který se účastní soutěží, nikoliv tréninků.

2. Rozvoj mládeže

- Centra talentované mládeže – Vstupním datem je zde počet center talentované mládeže ve věkové kategorii 6 až 23 let. Jedná se tedy o množství VSCM, SCM, SpS a SA. Dalším parametrem je pak počet evidovaných sportovců v těchto centrech.
- Talentovaná mládež – Jedná se o počet aktivních evidovaných sportovců zařazených do sportovně talentované mládeže.
- Trenéři – Důležitý je počet aktivních trenérů s trenérskou licenci třídy C, B a A. Jako aktivní trenér se počítá ten, který se účastní tréninkové přípravy nebo tvorby koncepce sportovců, týmů a klubů.

3. Organizace soutěží

- Soutěže – Do hodnocení se počítá počet mistrovských a pohárových sportovních soutěží organizovaných sportovním svazem. Rozdělují se zde soutěže na „ligové“ a „jednorázové“. U ligových soutěží se započítává celkový počet odehraných ligových soutěží (všech skupin) v rámci všech kategorií. V případě jednorázových soutěží se počítá celkový počet sportovních akcí jako jsou závody či turnaje. Jednorázové akce jsou započítávány pouze jednou, bez ohledu na to, kolik kategorií se jich účastnilo.

- Kluby – Zde se započítává počet aktivních sportovních klubů či tělovýchovných jednot spadajících pod sportovní svaz.
- Rozhodčí – Počet aktivních rozhodčích, které se účastní sportovních soutěží s třídou C, B a A.

V momentě, kdy se finanční ohodnocení odráží od počtu odehraných soutěží, dalo by se polemizovat o možném zdroji nátlaku ze strany klubu a trenérů. Případném přetěžování a vysoké intenzitě hráček, která jak víme (Strand a Stubbe, 2016), vede často k vyhoření a potažmo odchodu z klubu.

4. Atraktivita sportů s přesahem do ekonomických dopadů a finanční náročnost

- Divácká atraktivita s přesahem do ekonomických dopadů a sportovní úspěšnost ČR – Vstupními daty jsou výsledky průzkumu NSA na míru popularity jednotlivých sportů v ČR. Kritérium je doplněno i o diváckou návštěvnost a sledovanost sportu společně se spotřebou spojenou se sportovní akcí. Jedná se tedy o kritérium postavené na úspěšnosti a prestiži daného sportu.
- Atraktivita pro aktivní sportování s přesahem do ekonomických dopadů a vlivu na zdraví a spokojenost obyvatel. Konkrétně se zde čerpalo ze zjištění týkající se provozování sportu na organizované i neorganizované bázi, o ekonomických dopadech spojených s provozování daného sportu (nákup sportovního vybavení atd.) a vlivu na životní styl naší populace.
- Finanční náročnost – Jedná se o finanční náročnost provozování sportu v rámci potřebné výstroje a náčiní, přičemž tuto informaci uvádějí samy svazy.

(NSA, 2021)

Dílním a doplňkovým kritériem je kontinuální podpora financování sportovního svazu a také porušení pravidel boje proti dopingů (NSA, 2021).

K bodu dvě o atraktivitě sportu pro aktivní sportování, zdraví a spokojenost obyvatel by mělo dle samotného cíle tohoto kritéria být i spokojenost a zdraví samotných hráček. Rozšířeně i množství odlivu hráček z daného sportu, který by do určité míry mohl poukazovat na současný stav a problematiku vrcholového sportu.

Pokud si daná kritéria shrneme, je při hodnocení viditelná významnost počtu členů, účast i pořádání soutěží, počet vrcholových sportovních středisek, atraktivita sportu pro

širokou veřejnost a v neposlední řadě také všeobecný dopad na zdraví a životní styl populace.

České sportovní kluby jsou silně závislé na dotacích (Pavlík, 2013), jinými slovy řečeno, jejich existence je podmíněna příjmem státních či municipalitních dotací. Většina klubů tedy nemá na vybranou a musí se snažit dosáhnout stanovených kritérií pro konkrétní dotace. Když se podíváme na dosavadní systém financování, stát zvrchu nepřímou tlačí kluby k tomu, aby se účastnily velkého množství soutěží a důsledkem je přetrénování a vyhoření. Přispívají k nátlaku na hráčky, aby dosahovaly dobrých výsledků a předváděly výkony, které jsou divácky atraktivní. Přímé vazby mezi fungováním klubu, přístupem trenérů k mládeži a systémem financování by mohlo být dobrým podnětem k dalšímu zkoumání.

2.2 Méně kategorií

Na vliv odchodu hráček se můžeme podívat z dlouhodobějšího hlediska. Většina basketbalových klubů je postavena nejen na počtu hráček, ale i s tím spojeným počet týmů. Při nedostatku dětí hrozí nenaplnění týmu B a to se pak může odrazit v sezení přebytečných hráček v týmu A na lavičce a k jejich následnému odchodu. Stejně tak při neexistující možnosti přejít například do týmu B. Jak se ukazuje (Zvrškovcová, 2020; Crossan, Mudrák a Helešic, 2022), nejvyšší počet odchodu mladých sportovců zaznamenáváme právě v přechodu z mladší kategorie do starší, kde tyto přechody jsou často spojeny i s nižším počtem požadovaných hráček. To má opět vliv na finanční příjmy klubu. Ztráta členských příspěvků a horší podmínky pro získání dotací z veřejných zdrojů.

Dále při odchodu hráček v mládežnických kategoriích přicházíme o hráčky, které by jinak mohly hrát za kategorii žen nebo dojít až do veteránské basketbalové ligy, které jsou dle NSA (2021) také zdrojem příjmu. Nastává tu efekt zužování a zkracování basketbalu jako takového.

2.3 Dopady v širším kontextu

Podle Slepíčkové (2005) děláme sporty, které známe. Jako děti nás nejvíce ovlivňují při sportovní účasti naše rodiče, kteří jsou těmi, jež rozhodují o sportovní participaci i konkrétním sportu (Howard & Madrigal, 2018).

Dá se předpokládat, že vyhrává ten sport, s nímž mají rodiče spojené pozitivní asociace a vlastní zkušenost. Vliv předčasného odchodu z daného sportu může být i ten, že děti, které se stanou dospělými mající vlastní děti, nemusí dát kvůli negativní zkušenosti své děti na sport, ze kterého v mládí odešli. Tato teorie není značně probádaná, jedná se tak pouze o jeden z možných vlivů.

Dixon, Warner a Bruening (2008) uvádí, že provozování sportů v dětství a dospívání, za které mohou hlavně rodiče, nemá vliv jen na sportování v dospělosti, ale také na účast v oblasti sportu v podobě trenérství, administrativy, rozhodčích nebo roli sportovního manažera. Zkráceně, předčasným ukončením sportovní činnosti nemusíme přicházet jen o hráče, ale o pracovníky v oblasti sportu.

Téma odchodu dívek má i širší kontext. Další autoři (Acosta a Carpenter, 2006; Inglis, 2000) popisují také důležitý boj proti genderové nerovnosti a s tím spojený nedostatek žen na pozici trenérek a dalších klubových pozicích.

Podle European Commission (2014) je v 7 členských státech ze všech trenérů pouze 20–30 % žen. Stejný report uvádí, že v České republice je 72 % sportovkyň trénováno muži a ve Velké Británii je ze všech kvalifikovaných trenérů pouze 17 % žen. Rozdíly jsou také patrné napříč sporty.

3 Ukončení organizované sportovní činnosti

Jak bylo uvedeno v předchozí kapitole, nadprůměrný odchod dětí a mládeže ze sportovních klubů, vede k různým ztrátám. Ať už se jedná o ztráty finanční, ztrátu kategorií a další dopady jako ztráta potenciálních pracovníků ve sportovním oboru. Pokud se ale na předčasný odchod sportovců podíváme ze sociokulturního hlediska, situace přispívá k daleko komplexnějšímu problému. Naše děti a dospívající mají málo pohybové aktivity. Na významu a důležitosti pravidelné pohybové aktivity se shoduje většina autorů (Gatz, Messner a Ball-Rokeach, 2002; Hills, Andersen a Byrne, 2011; Sothorn et al., 1999).

Dle reportu z roku 2022 o pohybové aktivitě dětí a mládeže v České republice od Gába et al. (2022), splňuje doporučenou mírnou pohybovou aktivitu od WHO po dobu 60 min/denně okolo 58 % dětí a dospívajících ve věku 6–18 let. Přičemž autoři poukázali na rozdíl mezi celkovou skupinou, kde byly vybírány subjektivní odpovědi, ze kterých vyšlo, že 60 % z nich splňuje doporučenou PA. A rozdíl mezi vybraným vzorkem, která byla měřena zařízením, ze kterého vyšlo, že pouze 27 % by doporučení splnilo. Pozitivním nálezem bylo, že je v České republice dostatek příležitostí a programů pro sportovní aktivity, přesto se ale ukázalo, že větší počet dospívajících překračuje doporučení pro sedavé aktivity a nevykonávají pohybovou aktivitu každý den.

Faktem je, že se sportu věnuje ve většině případů více chlapců než dívek (Emmonds et al., 2021; Gába et al., 2022). Emmonds et al. (2021) uvádí, že v evropských státech dochází ve věku 12–18 k odchodu zhruba 40 % basketbalistů a basketbalistek.

Vzhledem k trendu „drop out“ a nedostatečné fyzické aktivitě dětí a mládeže, je role klubů a sportovních organizací nadmíru důležitá. Sportovní kluby by se více než na zvyšování počtu sportujících měli zaměřovat více na udržování sportovců stávajících (Emmonds et al., 2021). Získávání nových hráčů je ovšem také důležité, protože se ukazuje korelace mezi množstvím talentovaných hráčů, respektive počtu hráčů, ze kterého se dá vybírat a úspěchem národního týmu (Grix a Carmichael, 2011; Valenti, Scelles a Morrow, 2020). Zároveň by se dalo konstatovat, že je obecně jednodušší udržet stávající sportovce, než vynakládat prostředky a hledat nové.

Sportovní kluby by měly věnovat odchodu dětí a dospívajících větší pozornost, než je tomu doteď. Získané informace se dají použít na revizi a zhodnocení stavu trenérů,

tréninkových procesů a metodik. Zabránit tak vlastním ztrátám i ztrátám sportujících dětí jako celospolečenského jevu.

Odchod ze sportu je hodně komplexní problematika a nelze jednoduše poukázat na jeho viníka. Jak uvádí Butcher (2002), nelze posuzovat situaci ve sportovním klubu, ale intenzitu předchozí sportovní účasti, vliv rodiny a okolního prostředí stejně tak věk jedince. Proč jedinec odchází se totiž liší podle toho, v jaké je zrovna fázi somatického, psychického i sociálního vývoje.

Dle Eime, Harvey a Charity (2019) zůstává otázkou, nakolik je u odchodu hráček vinen samotný klub nebo jestli se jedná například o přirozený odliv dětí hrající více sportů a vlivu tzv. „Fázi sportovní účasti“, které definoval Côté a Hay (2002).

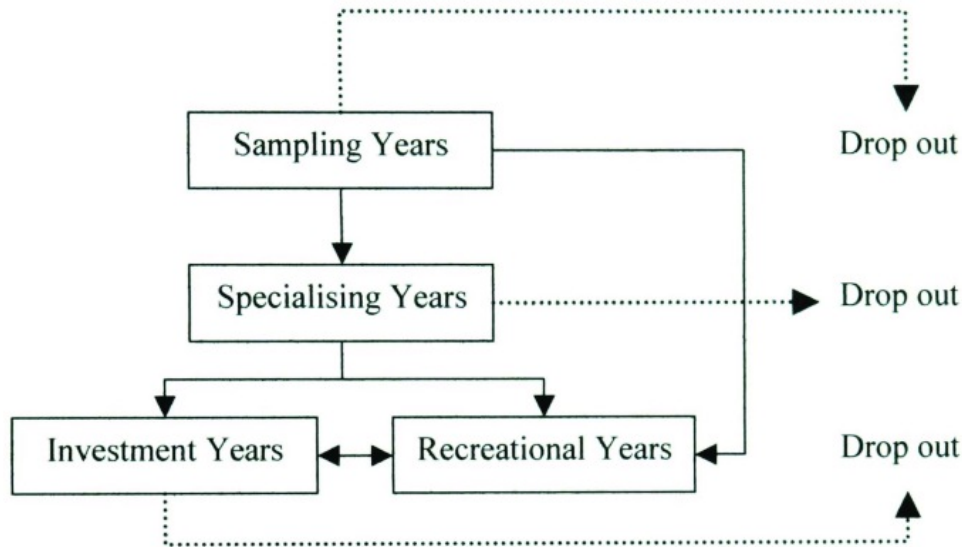
3.1 Fáze sportovní účasti

Nejvíce sportujících dětí dle zahraničních autorů je v období raného dospívání, konkrétní věkové rozmezí se u zmíněných publikací mírně liší. Australian Sports Commission (2016) uvádí věk 9–11, zatímco Wong et al. (2016) a Eime et al. (2016c) mluví o letech 10–14 a zároveň popisují, že dospívání je období, ve kterém nejčastěji děti kompetitivní sport opouští, především pokud hovoříme o ženách. Údaj specifický pro české prostředí nebylo možné dohledat.

Jelikož se tedy vrchol účasti i odchod odehrávají v takto křehké vývojové fázi jedince, vyvstává zde otázka, zda-li odchod od vrcholového sportu není pouze součástí přirozené selekce.

Fáze sportovní účasti identifikoval Côté a Hay (2002), kteří chtěli konkrétněji popsat a porozumět fázím v kariérním vývoji elitních sportovců. Popsali celkem tři fáze sportovní účasti od útlého dětství po pozdní adolescenci. V každé fázi dítě může postoupit do té následující ale i odejít – buď úplně, nebo pokračovat rekreačně.

Obrázek 3: Fáze sportovní účasti

Zdroj: Côté a Hay (2002)

Jelikož se jedná o důležité fáze související s ukončením vrcholového sportu, která budou zmíněna i v následující kapitole, ráda bych je detailněji popsala.

1. „*Sampling years*“ = Roky vzorkování (věk 6–12)

Prvotní stádium slouží k tomu, aby si dítě vyzkoušelo různé sportovní aktivity. Důvodem je získání všestranných dovedností a zlepšení jeho schopností. Hlavní roli zde ale díky věku jedince hrají především rodiče. Hlavním elementem v tomto věku by měla být zábava a radost (Côté a Hay, 2002).

2. „*Specializing years*“ = Roky specializace (věk 13–15)

Druhé stádium je obdobím výběru. Dítě si z činností vyzkoušených v předchozím stádiu vybírá jednu či dvě pravidelné aktivity. Důvodem výběru sportu, ve kterých chtějí pokračovat je nejčastěji vztah s trenérem, úspěch, zábava, povzbuzení rodičů a jiné. Stavebním kamenem je stále prvek hry, který udržuje zájem dítěte. Na úroveň významu hry se pomalu dostává vývoj potřebných dovedností ke konkrétní sportovní činnosti (Côté a Hay, 2002).

3. „*Investment years*“ = Roky investivní (věk 16 +)

Třetí stádium je výsledkem úspěšného projití předchozích fází. Dítě se vědomě a dobrovolně rozhoduje pokračovat ve vybraném sportu s cílem dosáhnout elitní výkonnostní úrovně. Tuto fázi doprovází prvky jako strategie, soutěžení, vývoj

dovedností. Rodiče se zavazují k podpoře dospívajícího časem i penězi. Jedinci, kteří se rozhodnou nespecializovat, vstupují do oblasti rekreačního sportu (Côté a Hay, 2002).

3.1.1 Brzká specializace

Jako důležité považují pozastavit se nad tématem brzké specializace, která zde byla a ještě bude zmíněna. Dle Wiersma (2000) a Hill (1993) brzká specializace nastává, když dítě limituje účast ve sportu na jeden jediný sport, který se provozuje, trénuje a soutěží po celý rok.

Ve své podstatě by se dalo říci, že se brzká specializace zrodila z modelu osvojování si dovedností. (Ericsson et al., 1993) Ten popisuje předpoklad, že jedinci, kteří se na činnost soustředí brzy, získávají výhodu oproti těm, kteří začnou později. Zároveň uvádí, že při zapojení dítěte v pozdějším věku už nebude schopné ostatní děti dohnat.

Podobný předpoklad uvedl i (Newell a Rosenbloom, 1980), kteří poukazovali na úzký vztah mezi časem stráveným nad danou činností a úrovní úspěchů v téže činnosti. Úplným původcem této teorie se uvádí Chase a Simon (1973), kteří se zabívali rozdíly u šachových hráčů spojených s kvalitou i kvantitou tréninku. Stanovili také takzvané pravidlo 10 let, což je doba, kterou se musí jedinec intenzivně a pravidelně věnovat jedné aktivitě, aby se v ní stal expertem.

Řešení Ericssona k dosažení elitní úrovně je tzv. „deliberate practice“ (vědomá praxe) která cíleně směřují k expertíze v dané činnosti (Ericsson et al., 1993). Aktivity vědomé praxe vyžadují vysoké úsilí a zároveň nejsou prvoplánově zábavné (Côté a Hay, 2002). Opakem Ericssonovi vědomé praxe se stala „deliberate play“ (vědomá hra), o kterou se zasloužil právě Côté a Hay (2002). Ta představuje formu hry, která má určitá pravidla, ale ta se dají v případě ztráty zábavy kdykoliv změnit a přizpůsobit úrovni, potřebám a poptávce jednotlivců.

Teorie osvojování si dovedností dle Ericsson et al. (1993) byla postupně kritizována, neboť se začala objevovat data, která tuto teorii nepotvrzují, vyvrací a naopak nastiňují možná rizika s ní spojená.

Shoda například panuje v brzké specializaci a vlivu na množství zranění a celkové zdraví jedince (Dalton, 1992; Côté, a Ericsson, 2007). Pražáková a Bárková (2017) říkají, že je pro dítě důležité, aby absolvovalo rovnoměrný a vyvážený vývoj bez jednostranné zátěže tak, aby si mohli vytvořit správný fyzický základ.

„Řada sportů je zaměřená ve větší míře na určité části pohybového aparátu, dochází k přetěžování vazů, svalových úponů. Některé svaly se mohou nadměrně zkracovat, jiné ochabovat, vznikají svalové dysbalance neboli nerovnováhy, může se například určité vynucené postavení, jako to třeba vidíme u hokejistů, odrážet i na páteři se vznikem skoliózy.“ (Pražáková a Bárková, 2017, str. 1)

Dalším znepokojením je také snížení radosti a pozitivních zážitků ze sportu, nedostatečná socializace mimo sport, zklamání a odradění při prohře kvůli hodnotám, které jsou přiřazovány vítězství (Law, Côté a Ericsson, 2007). Někteří autoři zdůrazňují, že děti s brzkou specializací mají větší pravděpodobnost výskytu zranění, dospět k vyhoření, ukončení sportovní činnosti a přetrénování (Fraser-Thomas, Côté a Deakin, 2008; Strachan, Côté a Deakin, 2009; Bell et al., 2018).

Nezanedbatelné množství publikací, mezi něž patří i Black et al., (2019) a Huxley et al., (2017), dokonce poukazuje na to, že brzká specializace rozhodně není premisou k profesionální a úspěšné sportovní kariéře. I přesto, jak uvádí Merkel (2013), se snaží mnoho rodičů své děti specializovat co nejdříve.

To nám dává jistě prostor pro nějakou spekulaci. Bohužel je brzká specializace jednou z teorií, která je pro nás logická, dává smysl a působí přirozeně. Když se něčemu budeme dlouho věnovat, budeme v tom nejlepší. Háček nastává v momentě, kdy řešíme pouze kvantitu, nikoliv kvalitu věnovaného času.

Rodičům rozhodnutí nedávat dítě před 12 rokem na jeden jediný sport neusnadňují ani samotné kluby. Například v těch českých, je náročné sehnat nábor dětí starší 8 let, u přípravky hokeje se jedná o děti od 4 let. (HC Vítkovice, 2018) Miroslav Starý, fotbalový šéftrenér žákovské kategorie pražské Sparty v rozhovoru s Wallerovou (2003, str. 1) říká: *„Musíme dělat nábor už v 5 letech, protože ostatní kluby to také dělají. Někde začínají s ještě menšími dětmi, ale to podle mne nemá smysl,“*

3.2 Důvody odchodu dle dostupných studií

V současné době máme k dispozici poměrně velké množství studií na téma drop out. Většina z nich se ale liší zkoumaným sportem, zeměmi, věkovou kategorií, pohlavím i velikostí výzkumného souboru. Důležité je také zmínit, že se jedná o značně subjektivní a stále ne úplně plošně prozkoumané téma. Úspěchem níže zmíněných studií je přiblížení problematiky a pojmenování toho, co dětem nejvíce chybí a nebo bez čeho by jim bývalo bylo lépe.

3.2.1 Systematický souhrn studií Crane & Tample

Jedním z ucelenější zdrojů dat k odchodu dětí z organizovaného sportu je metaanalýza Crane and Tample (2014). Tento souhrn poskytuje přehled všech 43 publikovaných studií k roku 2014 na téma ukončování sportovní činnosti u dětí a dospívajících. Nutno poznamenat, že 89 % účastníků výzkumů byli dospívající muži.

Výsledkem Crane and Tample (2014) bylo zjištění, že se nejčastěji podílejí na odchodu interpersonální důvody jako nedostatek zábavy, negativní vnímáním vlastní kompetence (fyzická kondice, výkon apod.) a také negativní dynamika v týmu (špatná atmosféra, nedostatek spolupráce). Z interpersonální byl zmiňován nátlak od trenérů, rodičů i spoluhráčů. Pak také přání dělat i jiné činnosti a ostatní sociální aktivity. Strukturální důvody byly zkoumány pouze v 15 studiích. Mezi tyto důvody patřila časová náročnost a zranění. Nejmenší důležitost měl faktor ceny a nákladů na sport.

3.2.2 Vědecký souhrn – Dangi a Witt

Autoři Witt a Dangi (2016) vytvořili navazující práci kombinující Crane a Tample (2014) – 43 vědeckých publikací z Ameriky, Austrálie a Evropy s modelem rekreačních a volnočasových omezení (Crawford, 1991; Jackson, 2017).

Důvody odchodu dětí ze sportu byly díky tomuto propojení rozděleny do tří kategorií:

- A)** „Interpersonální (nátlak od trenérů, rodičů, přátel, jiné sociální priority)
- **Tlak od rodičů** – Rodiče, kteří mají autokratickým styl výchovy, přehnaně se zapojují a projevují, mohou dovést děti ke ztrátě sebevědomí, motivace a kompetence (Farrey, 2008). Druhou skutečností je vytváření nátlaku rodiči na úspěch a udržení se v klubu, protože si sportem svých dětí vydobily nějaké sociální postavení, o které nechtějí přijít (Fraser-Thomas, Côté a Deakin, 2008).
 - **Nedostatek času na jiné aktivity** – Wagnsson et al. (2013) uvádí, že specializace a vrcholová úroveň vede k tomu, že mají sportovci málo času na přátele, vztahy, socializaci a plnění akademických povinností.
- B)** Intrapersonální (pocity k týmu, trenérům, tlak a stres, nedostatek zábavy a nuda)
- **Nedostatek zábavy** – Podle Kelley and Carchia (2013) 38% dívek říká, že důvodem odchodu je právě nedostatek zábavy a hry. To může být zapříčiněno

neflexibilitou tréninkového plánu a přísnými pravidly během tréninků i zápasů, které nenechávají zábavě prostor (West a Strand, 2016).

- **Úzkosti a nervozita z nadměrného množství kritiky** – U dětí může panovat strach z dělání chyb a zklamání lidí, kteří od nich mají nějaká očekávání. K tomu se přidává i pocit, že získání si úcty a respektu je možné pouze úspěchem a výhrou. Spadají sem také pocity, jako “nejsem dostatečně dobrý” a pochyby o sobě samém (Rotella et al., 1991).
 - **Špatné vztahy s trenéry a nátlak** – Fraser-Thomas, Côté a Deakin (2008) popisují, že někteří trenéři mají špatné komunikační schopnosti, autokratický způsob vedení a těžko se dokážou vcítit do svých svěřenců (na jejich pocity a problémy). Problémem je také víra trenérů, že brzká specializace je klíčem k úspěchu. Nucení dětí k jednomu sportu může způsobit nepříjemnou atmosféru (Matz, 2014).
- C) Strukturální omezení (čas na trénink, cestování, zranění, finance, špatné vybavení)
- **Zranění** - přes 3,5 milionu mladých amerických sportovců ročně utrpí nějaké zranění kvůli sportu a 62 % z nich nastanou během tréninku (Stanford Children's health, 2020). Často se děti ke sportu zase vrátí, ale někteří nemusí. Stává se, že rodiče ani děti nechtějí podstupovat riziko budoucích zranění a jejich závažnějších následků (Witt a Dangi, 2018).
 - **Vyhoření/přetrénování** – Strand a Stubbe (2016) uvádí, že je po dětech vyžadováno více tréninků a zasvěcení do vybraného sportu, což může vést k psychickému i fyzickému vyhoření. Zároveň opakované využívání stejných svalových skupin výrazně zvyšuje riziko zranění, přetrénování a odchodu ze sportu.
 - **Nedostatek hracího času** – cílem většiny trenérů je výhra a úspěch. Proto čelíme skutečnosti, že vybírají na zápasy více talentované hráče a ty, s „méně dovednostmi“ nechávají na lavičce. Demotivace z neúčasti v zápase může odvést děti ze sportu (Fraser-Thomas, Côté a Deakin, 2008).
 - **Chybějící faktor hry, zábavy a šance být dítětem** – strádání pocitu spontánnosti a svobody hrát si bez pravidel určených dospělými (Martens, 2012).

- **Finance** - chudší rodiny si nemohou dovolit platit zájmové kroužky (platby za trenéry, členství, turnaje, jízdné, vybavení atd.). Děti tak nemají možnost zapojit se, nebo ve sportu nadále pokračovat (Witt a Dangi, 2018).“ Citováno v Nikola Zvrškovcová (2020, str 29-31)

Z nálezů Kelley and Carchia (2013) také vyplývá, že zhruba 33 % dětí, které skončily, pokračují v jiném sportu nebo se po čase vrací.

3.2.3 Důvody odchodu českých fotbalistů – Crossan, Mudrák a Helešic

Jedná z mála prací, která se zabývala důvody odchodu v českém sportovním prostředí, je práce Crossan, Mudrák a Helešic (2022). Zkoumaným souborem zde byli bývalí fotbalisté ve věku 13–18 let, které neobnovili své členství v posledních pěti letech.

Nejčastějším reportovaným důvodem odchodu 208 respondentů byly intrapersonální překážky jako „Nedostatek zábavy, Nebyl jsem tak dobrý, jak bych chtěl být“ nebo pak ze skupiny interpersonálních se jednalo o atmosféru v týmu, konkrétně „Neměl jsem rád trenéra, nedostatečná týmová spolupráce“. Nejméně důležité pak byly důvody strukturální, mezi něž patří třeba finanční zdroje.

Tabulka 6: Důvody odchodu (první část)

Důvody odchodu	Hodnota
Chtěl jsem dělat jiné činnosti	3.30
Nedostatek zábavy	3.15
Nebyl jsem tak dobrý, jak bych chtěl	2.95
Neměl jsem rád trenéra	2.77
Nedostatek týmové spolupráce	2.75
Nedostatek hracího času	2.74
Necítil jsem se důležitou součástí týmu	2.72
Nedostalo se mi dostatečného uznání	2.71
Moje schopnosti se nezlepšovaly	2.60
Nemohl jsem být s přáteli	2.52
Ztratil jsem zájem o fotbal	2.50
Kamarádi přestali hrát	2.38
Nelíbil se mi nátlak	2.35
Nebyl jsem v dobré kondici	2.34
Hodně času stráveným cestováním na tréninky	2.28

Chtěl jsem hrát jiný sport	2.23
Nelíbilo se mi být součástí týmu	2.18
Nezískal jsem si nové přátele	2.16
Tolik jsme nevyhrávali	2.03
Byla to nuda	1.94
Nezískal jsem dostatečná ocenění	1.90
Tréninky byly příliš náročné	1.84
Musel jsem přestat hrát kvůli zranění	1.81
Nelíbilo se mi soutěžení	1.80
Nemohl jsem být se svou přítelkyní	1.75
Fotbal nebyl populární mezi mými přáteli	1.68
Neměl jsem peníze na vybavení	1.65
Necestovali jsme dostatečně	1.62
Rodiče a přátelé už nechtěli, abych soutěžil	1.57
Neměl jsem peníze na příspěvky	1.56

Zdroj: Vlastní zpracování z Crossan, Mudrák a Helešic (2022)

3.2.4 Faktory odchodu dle Michael Wall a Jean Côté

Wall a Côté (2007) popisují nejčastěji uváděné důvody, kvůli kterým děti opouštějí organizovaný sport:

- Konflikt zájmů s jinými aktivitami
- Až moc velký závazek
- Nedostatek zábavy a hry
- Nedostatek hracího času
- Vysoký nátlak
- Problém s kompetencí

Sami ale současně kritizují nekomplexnost dosavadních studií, které postrádají kontext prostředí, ve kterém se děti vyskytují, brzkou specializací ani tréninkovým procesem (Wall a Côté, 2007).

Dalšími autory, kteří se zabývají zkoumáním důvodů odchodu dětí a mládeže z organizovaného sportu, je například Janice Butcher (2012), Molinero (2009), Fraser-Thomas, Côté a Deakin (2008) a další.

3.2.5 Důvody odchodu 8000 respondentů

Starší, ale velice rozsáhlá studie od Seefeldt et. al (1993) získala data od 8000 dětí ve věku 10-18 let, které opustili školní a mimoškolní sport v Americe. Samozřejmě je důležité poukázat na odlišnosti fungování v tu dobu československého a amerického systému. Co ale ukazuje srovnání s výše zmíněnými studiemi, že důvody odchodu se v průběhu let skoro vůbec nezměnily.

Tabulka 7: 10 nejčastěji zmiňovaných důvodů odchodu ze školního a mimoškolního sportu

	Chlapci (10-18 let)	Dívky (10-18 let)
1.	Neměl jsem už zájem	Neměla jsem už zájem
2.	Už to nebyla zábava	Už to nebyla zábava
3.	Sport zabíral příliš času	Potřebovala jsem více času na studium
4.	Trenér měl oblíbence	Příliš mnoho nátlaku
5.	Trenér byl špatný učitel	Trenér byl špatný učitel
6.	Byl jsem unavený z hraní	Chtěla jsem dělat jiné činnosti
7.	Příliš velký důraz na výhrávání	Sport zabíral příliš času
8.	Chtěl jsem dělat jiné činnosti	Trenér měl oblíbence
9.	Potřebovala jsem více času na studium	Byla jsem unavený z hraní
10.	Příliš mnoho nátlaku	Tréninky a zápasy byly v dobu, kdy jsem nemohla

Zdroj: Vlastní překlad z Seefeldt et. al (1993)

3.2.6 Pandemie Covid-19

V roce 2020 nám v České republice vypukla celosvětově známá pandemie Covid-19. Kromě nabourání ekonomiky, zdraví, pracovního trhu a každodenní rutiny všech lidí, nadělala nepořádek také v oblasti sportu. Nutno poznamenat, že dosud nemáme dostatek studií a zdrojů na detailní posouzení pandemie a její spojitosti s odchodem dospívajících z organizovaného sportu, konkrétněji, jestli byl Covid-19 hlavní příčinou odchodu. Jedná se ovšem o důležitý faktor, který nelze v souvislosti s odchodem ze sportu nezmínit.

Víme ale, že do propuknutí pandemie byl jakýsi globální patern účasti dětí a mládeže ve sportu a také jejich odlivu. Příkladem je, že odchod je mnohem častější u dívek a nejčastější odliv je v 15 letech. Dále také trend přechodu z organizovaného k

neorganizovanému sportu či trend zkoušení alternativních sportů oproti těm klasickým (Eime et al., 2016).

Metaanalýza od Peterson et al. (2021), která se probírala dostupnou evidencí z 23 různých zemí došla k závěru, že se během pandemie výrazně snížila fyzická aktivita a naopak se zvýšil počet hodin strávených za obrazovkami a sezením.

Eime et al. (2022) uvádí, že kvůli restrikcím, rušením tréninků i soutěží, přešly děti spíše na volnočasové a individuální sporty jako třeba kolo, chůze a běh.

Dopady koronavirové pandemie se v Česku snažila zabývat Česká unie sportu (2022), která se v průzkumu ptala vedoucích tělocvičných jednot a sportovních klubů na jejich situaci.

„Koronavirová pandemie ovlivnila v minulém roce fungování 62 procent klubů nebo tělovýchovných jednot. Nejčastěji tím, že musely rušit tréninky, zápasy, soutěže a další organizované činnosti. To poté přineslo velmi nežádoucí trend – po prázdninách se během září a října v rámci náborových akcí nechťely děti vracet zpátky do klubů. 16 procent uvedlo, že se nevrátilo zpět nebo přerušilo své členství více než 20 dětí.“ (ČUS, 2022b, str. 1)

Otázkou ale zůstává, jestli by děti se sportem neskončily i bez pandemie a také, jestli se kluby k situaci postavily aktivně a kreativně. Jednalo se sice o novou situaci, na kterou nebylo možné se nijak připravit, ale mnoho podniků a třeba i škol přišlo s nápady, jak udržet děti v pohybu pomocí online výzev (SŠSS, 2021; ČVUT, 2021; Ukforum, 2021).

Kluby by měly být strůjcem a jakýmsi katalyzátorem pohybu pro děti a mládež, do čehož spadá i vymýšlení alternativ, pokud nelze jít klasickou cestou. Jak uvádí Eime et al. (2022) uzavřené školy a kroužky výrazně limitovaly příležitost k pohybové aktivitě, což mohl být signál pro sportovní kluby a příležitost stát se vůdcem a průkopníkem nových a alternativních způsobů sportování. Možná tu ale narážíme na hlavní cíl sportovních klubů – úspěch, výkon a výhry, a problém neschopnosti se přeorientovat na pohyb ku zdraví a zábavě.

Bohužel se setkáváme více s napadáním státu, který dle představitelů sportovních klubů má zvrátit dnešní realitu nesportujících dětí. *„Tohle může v budoucnu ohrozit zdraví národa, zatížit zdravotnický systém, ale také ohrozit ekonomickou výkonnost státu, protože právě přes sport se získává disciplína, návyky na práci v kolektivu a odolnost*

vůči stresu. Stát už tohle nemůže jednoduše přehlížet.“ popisuje Miroslav Jansta (ČUS, 2022b, str. 1)

Propagace sportu ze strany státu, na kterou se také představitelé klubu odvolávají (Česká unie sportu, 2022), je sice hezkým nástrojem, ale pokud nezačnou kluby reagovat na potřeby dnešních dětí a nebudou jim nabízeny atraktivní a zábavné programy, bude propagace výhod sportu padat na neúrodnou půdu.

4 Trenéři jako důvod odchodu i nástroj změny

V momentě, kdy se podíváme na nejčastěji zmiňované důvody odchodu z organizovaného sportu, si možná povšimnout jeho společného jmenovatele – trenér. Ukazovat prstem nás ve společnosti většinou nikdy nikam moc neposunulo, ale neřešit součást a možná i příčinu problému je o něco horší. Nehledě na to, že z dostupných zdrojů (Crossan, Mudrák a Helešic, 2022) bylo nejméně 7 z 10 nejčastěji zmiňovaných důvodů odchodu takové, které má trenér nejvíce pod kontrolou.

Trenérství, stejně jako jiné profese, podléhá různým úskalím a vlivům svého vlastního prostředí (klubové politice, koncepci federací, vzdělávání trenérů, filosofie vrcholového sportu, osobnosti a přístupu trenéra, financování) a nakonec je poměrně nemožné rozpoznat, jestli je vina na straně jednoho subjektu nebo se na odchodu dětí podílí směsice všeho.

Někteří autoři (Treutlein, 2001; Sekot, 2006; Kocourek a Kovář, 2014) dokonce popisují problematiku trenérství jako „semiprofese“. Kdy je práce trenéra hodnocena pouze na základě úspěchu jeho sportovců a jakémsi hodnocení laické veřejnosti. Primárním cílem se pak stávají výsledky, což je také podporováno stylem financování vrcholových sportovních center mládeže.

Nemůžeme ale popřít jistou autonomii a vysoký vliv role trenéra. Je zodpovědný za tvorbu koncepce tréninkových plánů a jejich realizaci, obsahu tréninkových jednotek a kvality i adekvátnosti svého vzdělání (Jůva, 2009). Hlavní trenéři SCM se také podílejí na komunikaci se zákonnými zástupci, klubem a ostatními trenéry (ČBF, 2022c).

Velký vliv má samozřejmě trenér také směrem ke svým svěřenkyním. Nejenže tráví s hráčkami značné množství hodin, vystupuje také v roli vůdcovské a má tzv. přirozenou autoritu (Lazarová a Uhlířová, 2006). Trenér si vytváří vztah s hráčkami a jeho chování a přístup, dokáže významně ovlivňovat jejich sportovní zkušenost (Bloom, Visek a Harris, 2013). Z pohledu psychického ovlivňují trenéři i sebevědomí hráček, zvládání neúspěchu, stresu a nátlaku (Gatz, Messner a Ball-Rokeach, 2002; Santos a Camiré, 2016).

Pokud navážeme na vyzkoumané důvody odchodu, našla by se jen hrstka těch, které trenéři nemohou ovlivnit. Dle povahy jednotlivých důvodů zmíněných v předchozí

kapitole 3. (Witt a Dangi, 2016) společně s pravomocemi a rolí trenéra si můžeme shrnout, na co má trenér vliv a co by i tím pádem mohl pozitivně ovlivnit.

- A) Interpersonální – Trenér může korigovat nátlak ze strany rodičů. Zároveň dokáže ovlivňovat intenzitu a frekvenci zápasů i soutěží a tím pádem se může pozitivně podílet na poskytnutí hráčkám většího prostoru na sociální i akademické aktivity.
- B) Intrapersonální – Trenéři si zodpovídají za tréninkový plán a jeho obsah. Proto mohou výrazně ovlivnit zábavnost či nudu. Mohou snižovat své nároky a také méně kritizovat. Svým pozitivním přístupem a chováním mohou získat a rozvinout dobré vztahy se svěřenkyněmi. Jak hráčky vnímají svou kompetenci je také odrazem kritiky a vlivu na sebevědomí ze strany trenéra.
- C) Strukturální – Tím, že mají v rukou koncepci tréninků a také jsou strůjci nároků na hráčky, stává se vyhoření a přetrénování dalším z oblastí, kde mají trenéři velký vliv. Pojí se k tomu i zranění, která s výše zmíněným souvisí. V neposlední řadě, poskytnutí dostatečných herních příležitostí je také na trenérovi.

Pro každou hráčku je samozřejmě důležité něco jiného a je také motivována jinými podněty. Aby mohl být trenér prostředkem pozitivní změny, měl by se o tyto podněty aktivně zajímat (Sang, 1999), což je dle Côté et al. (1995) klíčem k efektivnímu trénování dětí a mládeže. Proto můžeme s jistou pravděpodobností říct, že trenéři jsou nepřímým i přímým důvodem odchodu, ale také obrovským nástrojem k pozitivní změně.

4.1 Nesoulad mezi poptávkou a nabídkou potřeb

Potřeby, stejně jako názory, ideály, hodnoty, postoje a přesvědčení jsou takzvaným „motivem“ neboli příčinou určitého chování, motivací. (Smékal, 1989) Pro jednoduchost budou tyto pojmy v práci využívány jako synonyma.

Maslow (2021) uvádí, že z přirozenosti potřeb vzniká lidské hodnocení a také je na tom postaveno to, čeho si vážíme a považujeme za důležité. Důležité je, si při zjišťování potřeb svěřenců uvědomit, že se naše potřeby v průběhu života mění, mohou spolu splývat, kooperovat nebo se kontradikovat (Sang, 1999; Plháková, 2007).

Někteří argumentují, že poslání trenérské profese je především pomoci dosáhnout potenciálu a zlepšení výkonu jeho svěřenců (Hansen, Larson a Dworkin, 2003; Cassidy, Potrac a Jones, 2015). Není tomu úplně tak. Jak uvádí Nash, Sproule a Horton (2008), dosažení těchto cíl je totiž do velké míry závislé na znalosti, potřebě a hodnotě sportovce, což by měl být hlavní determinant poslání trenérské profese, jeho filosofie a přístupu ke svým svěřencům.

Výzkum od Kavalír (2004) poukazuje na skutečnost, že hodnoty českých trenérů a českých mladých sportovců nejsou v jedné rovině, což způsobuje bariéry ve sportovní účasti. Co více, Gearity a Murray (2011), Fraser-Thomas a Côté (2009) spojují nesoulad mezi vývojovými potřebami mladých sportovců a chováním trenérů s vyšším odchodem dětí a mládeže, frekventovanějším zraněním a kratší kariérou. Považuji tedy za důležité uvést hodnoty a potažmo jejich rozdíly, které zatím z dostupných zdrojů vyvstávají.

4.1.1 Hodnoty trenérů

Je jasné a poněkud přirozené, že hodnoty trenérů a jejich svěřenců budou v nějakém měřítku odlišné. Někteří autoři však zdůrazňují, že pokud hodnoty trenéra alespoň nedoplňují ty, které se snaží předat sportovcům, nevzniká průnik a je pravděpodobnější výskyt konfliktu (Koh et al., 2017; Holowchak, 2004). Problematickým může být dále to, že si trenéři své hodnoty ani neuvědomují a nemají tedy šanci na jejich kritickou reflexi (Isidori et al., 2015).

Například definovat si, co pro trenéra znamená „úspěch“ hraje velkou roli. Jak uvádí Cross a Lyle (1999) hodnocení úspěchu často ve sportu leží na počtu výher a proher v tabulce výsledků. Crossan, Bednář a Quinn (2021) však dodávají, že principem úspěšného trenéra by měl být na prvním místě rozvoj mládeže a až na druhém vyhrávání. Ve výzkumu Crossan, Bednář a Quinn (2021) vyšlo, že úspěch nejčastěji trenéři definují jako sportovní růst (převážně rozvoj hráče), výkon (na základě výher). Výrazně podhodnocen byl emoční a osobní růst sportovce a zážitkem či potěšením ze hry definovalo úspěch velmi malé procento trenérů.

Více autorů (Cushion a Partington, 2016; Jenkins, 2017) poukazuje na nedostatek výzkumů zabývajících se hodnotami trenérů. Rozsáhlejší výzkum hodnot trenérů provedl v českém prostředí Crossan et al. (2021).

Odpovědi byly získány od 571 trenérů a trenérek. Z výzkumu vyplynulo několik zajímavých skutečností. Například to, že u otevřených odpovědí 43,8 % respondentů uvedlo úplně jiné hodnoty, kterými se sami řídí a které chtějí rozvíjet u svých sportovců.

V uzavřených odpovědích bylo top 5 hodnot, kterými se trenéři řídí:

- Zábava (38,5 %)
- Respekt k druhým (36,1 %)
- Trpělivost (34,3 %)
- Tvrdá práce (32,4 %)
- Přátelství (30 %)

A top 5 hodnot, které chtějí u svých svěřenců rozvíjet:

- Respekt k druhým (35 %)
- Tvrdá práce (34,6 %)
- Vyhrávat a prohrávat s grácií (32,6 %)
- Zodpovědnost (30,2 %)
- Pokora (23,9 %)

Crossan et al. (2021)

Větší než 10% rozdíl ve vybraných hodnotách pro tyto dvě skupiny byla zábava, zdraví, férovost a odvaha. Pokud se ale podíváme na souhrn otevřených a uzavřených odpovědí „tvrdá práce“ byla nejvíce zmiňovanou hodnotou. „Zábava“ byla také často uváděna, což jak uvádí Crossan et al. (2021) poukazuje na to, že si jsou trenéři vědomi, jakou má zábava váhu. Co ale dodává je, že jsou hodnoty trenérů více ovlivňovány vlastními zkušenostmi a typem licence než vývojovými potřebami svých svěřenců. Na hodnotách hráček a hráčů je dle Lara-Bercial et al. (2017) postavena dokonce velká část definice trenérské profese.

Obrázek 4: Primární funkce trenéra

Zdroj: Lara-Bercial et al. (2017, str. 29)

4.1.2 Hodnoty dětí a mládeže

Jak z výše uvedeného vyplývá, porozumění jaké jsou hodnoty dětí, co považují za důležité a jaké faktory jsou pro ně motivační je v roli trenéra naprosto klíčové. Jaké jsou hodnoty dětí a mládeže, co je motivuje a udržuje ve sportu?

Významná je revize dostupných studií od Bailey et al. (2013). Ten na jejich základě dospěl k 5 u dětí nejčastěji zmiňovaných motivací účasti ve sportu.

- 1. Vnímaná kompetence** – Jednou z důležitých motivací dětí je být kompetentní ve sportu, úspěšného dosahování vytyčených cílů, kterým je často naučení se a osvojení si nějaké dovednosti (Harter, 1978). Dokud se dítěti daří uspět, cítí se pozitivně a zvyšuje se jejich úroveň motivace dále pokračovat (Carroll a Loumidis, 2001). Woods et al. (2007) ale dodává, že pokud se dítěti této potřeby nedostává, motivace klesá a zvyšuje se pravděpodobnost ukončení sportovní činnosti.
- 2. Radost a zábava** – Je považována za primární motiv. Avšak podle studií, které cituje Bailey (2013) je vnímání zábavy, radosti a nudy u dětí odlišné. Takzvané, je zde velká subjektivita dětí, ať už kvůli jejich individualitě či odlišnosti sportů.

3. **Rodiče** – Babkes a Weiss (1999) říkají, že aktivní rodiče, kteří se sami věnují sportu, nebo jsou zahrnutí do sportovních aktivit svých dětí, se stávají výrazným motivačním prvkem. Naopak rodiče, kteří se vůbec o sport potomků nezajímají, nebo jsou z druhého úhlu pohledu až přemíru zainteresovaní, své děti demotivují (Light a Lemonie, 2010).
4. **Učení se nových dovedností** – Samotnou potřebou dětí je získání nových dovedností či vylepšení vlastních schopností. Podle MacPhail et al. (2010) se jedná o potěchu z překonávání výzev, které učení se nových věcí obnáší.
5. **Přátelé a kamarádi** – Výzkumy, které provedl Smith et al. (2006), Light a Lemonie (2010), MacPhail et al. (2010) ukazují, že důležitým motivačním faktorem je týmová práce, týmový duch a získání uznání v sociálních kruzích. Pokud je dítě naopak porovnáváno a ponižováno svými kamarády, může se cítit demotivovaně a znechuceně, a nechce dále ve sportu pokračovat (Sagar et al., 2007).“ Citováno v Nikola Zvrškovcová (2020, str. 35-36)

Lee et al. (2013) zkoumali hodnoty dětí ve věku 12–16 let ve sportovním prostředí. Došli k závěru, že nejdůležitější hodnoty jsou: Zábava, úspěch, sportovní chování, férovost, soucit, tolerance, dovednosti, poslušnost a týmová soudržnost. Pro další výzkumy doporučují autory Fredricks a Eccles (2005), Light a Lemonie (2010), Weiss a Patlickhoff (1989).

Bohužel, hodnoty a motivy mladých sportovců doposud nebyly zkoumány z dostatečném retrospektivního pohledu a nemáme tak data o tom, jak se hodnoty v čase proměňují. Pokud bychom se chtěli podívat jen na hodnoty dívek, můžeme se podívat na výzkum od Light a Pimenta (2020).

Autoři se ptali dívek (13–16 let) ve vrcholovém basketbalovém klubu v Austrálii, jaké jsou důvody, které je naopak v klubu drží. Respektive, výsledky studie ukazují, jaké jejich vlastní hodnoty se potkávají s těmi, které jim klub nabízí. Jedná se o následující:

- Vztahy a přátelství – respondentky uváděly, že zvládání společných překážek ve sportu a sesterské pouto bylo hlavní, co je drželo při basketbalu.
- Učení se nových dovedností, zlepšování se a úspěch – Zlepšování svých dovedností a schopností se výrazně podílelo na vnímání basketbalu jako „zábavným“ a také mělo velký vliv na pocit nějakého smyslu, cíle a úspěchu.

(Light a Pimenta, 2020)

Zajímavým aspektem byl faktor vítězství, který dle Light a Pimenta (2020) zmiňovaly všechny respondentky. Dívky nemotivovalo vítězství jako takové, ale spíš to, že se jednalo o výsledek společné práce, kterého dosáhly jako jedna jednotka. Z tohoto by se dalo usuzovat, že výhra je až druhotným faktorem.

Ve svém vlastním výzkumu na odchod hráček z vybraného basketbalového klubu z (Nikola Zvrškovcová, 2020) vyplynulo, že malé množství výher hrálo naprosto minimální roli v rozhodnutí odejít, ale týmová dynamika, vztahy a dostatek herních příležitostí byly jedny z top důvodů, proč hráčky odešly.

4.1.3 Zábava nutně nemusí znamenat hry a smích

Jak již víme, nesoulad mezi chováním trenéra a potřebami jeho svěřenců má negativní dopad na pokračování ve sportu. (Partington, Cushion a Harvey, 2013) Důvodem nesouladu nemusí být pouze odlišnost hodnot nebo jejich nedefinování ze strany trenéra, o kterém jsem zde již hovořila. Ale také samotný fakt, že si pod jednotlivými pojmy může sportovec a trenér představovat naprosto něco jiného. Ukázali jsme si, že každý trenér může mít jinak definovaný „úspěch“. Podívejme se na potřebu „zábava“, která je primárním motivem účasti dětí ve sportu a také hlavním důvodem odchodu. (Bailey et al., 2013; Crane a Temple, 2014)

Uvedené hodnoty trenérů a dětí v předchozí kapitole se bohužel nedají přímo porovnávat, neboť se jednotlivé výzkumy liší svým cílem, položenými otázkami i metodologií. Slouží alespoň jako přehled a nastínění toho, kde se možná jednotlivé potřeby nepotkávají. Z tohoto důvodu vnímám jako velice významnou práci od Visek et al. (2015), která se právě zabývá tím, co si pod „zábavou“ představují nejhlavnější aktéři ve sportu: hráči (9–19 let), trenéři a rodiče. Na základě brainstormování na otázku: „*One thing that makes playing sports fun for players is...*“ bylo pomocí odpovědí hráčů, trenérů i rodičů vytvořen list s 81 determinantů zábavy. Z těch dále vzniklo 11 koncepčních celků. Například: Hry a trénink, učení a zlepšování se, snaha, přátelství v týmu, týmové rituály, podpora během zápasu a pozitivní přístup trenéra (Visek et al., 2015). Je tedy jasně vidět, že se pod zábavou může skrývat mnohé.

Pokud bychom chtěli práci od Visek et al. (2015) překlopit k našim poměrům, do českého sportovního prostředí ho přenesl Jauernig (2020). Doporučuji detailně tuto práci projít, neboť krásně zachycuje odlišná vnímání několika determinantů zábavy a

také porovnává, jak je pro jednotlivé aktéry daný faktor důležitý versus, jestli se s ním setkávají tak často, jak by si přáli. Například determinant „Pozitivní přístup trenéra“ vnímají hráči jako jeden z nejdůležitějších, avšak u něj vyšlo, že se s ním setkávají velmi málo oproti tomu, co by si představovali (Jauernig, 2020).

Důležité je tedy znát svou filosofii a hodnoty, nejlépe je stavět na potřebách svých svěřenců. Poukázáno bylo také na to, že stejná hodnota může znamenat v detailu pro každého aktéra ve sportu něco jiného. Získávat odpovědi na konkrétní otázky je vykročením správnou cestou ke střetnutí mezi poptávkou potřeb a jejich nabídkou.

4.2 Vzdělávání trenérů

V předešlých kapitolách bylo popsáno a naznačeno, jak moc je osoba trenéra v životě hráček důležitá. Proto je možná důležité se ptát i na to, jestli je cesta, kterou jedinci se zájmem o trenérství absolvují, dostatečná. Přeci jen si děti ve věku 12-18 let prochází obrovským vývojem ať už hovoříme o somatickém, psychickém, sociálním i emočním. Změny, o kterých by trenéři měli vědět a umět na ně reagovat. Všechny oblasti byly detailněji probrány v mé bakalářské práci (Zvrškovcová, 2020).

V českém basketbalu je možné získat pět druhů trenérských licencí. V závorce je uvedený počet vyučovacích hodin, po jejichž absolvování jedinec získá trenérskou licenci.

- (TVB) – Trenér výkonnostního basketbalu (vybrané přednášky z TB-II cca 7 hodin)
- TB-I – Baby Basket 6-11 let (10 hodin)
- TB-II – Minibasketbal a žactvo 11-15 let (46 hodin)
- TB-III – Dorost a dospělí 16-19 let (150 hodin)
- (ProfíT) – Reprezentační družstva dospělých a mládeže a vedení v NBL a ŽBL (2leté studium – 500 hodin)

(Kaprálek, 2023a)

Všechny licence mají platnost 3 roky s tím, že nelze získat licenci vyšší bez licence nižší. Trenérská licence se mimo školení dá také získat absolvováním bakalářského studia v oboru Tělesná výchova a sport nebo absolvováním sportovního gymnázia.

Federace se také snaží podpořit pravidelné vzdělávání pořádáním různých seminářů, na které je nutné docházet, pokud si chce trenér obnovit svou licenci (ČBF, 2022d).

Trenéři se učí a měli by se učit různými způsoby. Moon (2013) například popsal tři specifické typy učebních situací. **Zprostředkované**, pod těmito si můžeme představit klasická školení a formální výuku. **Nezprostředkované**, jedná se například o diskuzi s ostatními trenéry a vyhledávání na internetu. **Interní**, zde jde o reflexi a přehodnocení stávajících myšlenek a strategie.

Někteří autoři (Gilbert, Gallimore a Trudel, 2009; Stafford, 2011) se shodují, že nezprostředkované a interní učení by mělo být více podporováno, neboť se dá lépe přetransformovat do reálného prostředí než klasické formální studium. Důležitý nástroj k učení je například reflexe. Mallett a Côté (2006) kromě sebereflexe, také doporučují využívat zpětnou vazbu a reflexi od svých svěřenců. *„Hráči vyzývají koučovací postupy, navrhuji oblasti pro zlepšení a formulují nápady na změnu přijatelnějším způsobem.“* (Gilbert, Gallimore a Trudel, 2009, str. 31)

Můžeme se také dotknout stále zakořeněného stylu výuky „předčítání textu na tabuli a předávání jediné univerzální pravdy“, který, jak uvádí Bradbury (2016) k zapamatování znalostí a udržení pozornosti ve výuce nepřispívá. Otázkou tedy je, nakolik je vůbec formální výuka efektivní a kolik budoucích trenérů si z ní odnese maximum.

Problematickým může být také fakt, že valná většina trenérů v organizovaném sportu jsou dobrovolníci, rodiče či méně vzdělaní trenéři (Janíková, 2019). V Českém prostředí je například z celkového počtu pracovníků 244 300 kolem 208 700 dobrovolníků (ČSÚ, 2019). Kolik celkem trenérů patří pod skupinu dobrovolníků se bohužel nepodařilo dohledat. Pecinová (2020) se ptala 305 dobrovolníků, kde 27,5 % z nich odpovědělo, že jsou na pozici trenéra. Nutno ovšem poznamenat, že dle podmínek fungování basketbalových SCM a SpS, musí mít všichni trenéři příslušnou trenérskou licenci (ČBF, 2022a; ČBF, 2022c).

4.2.1 Trenérské kurikulum

V současné době zodpovídá za kurikulum k získání trenérských licencí ČBF a to jak pro získání licence skrze školení federace, tak studia na Fakultě tělesné výchovy a sportu. Obsah učiva pro jednotlivé úrovně licencí se poměrně liší.

Licence TVB

Obsahem je teorie a didaktika basketbalu společně se historií a pravidly tohoto sportu. Probírána je také první pomoc (Kaprálek, 2023b).

TB-I (6-11 let)

V těchto školeních se s budoucími trenéry probírají základy anatomie, psychologie a osobnost trenéra a didaktika basketbalu. Zahrnuta je také praktická část s ukázkami atletické přípravy, gymnastiky a spolupráce dvojic či trojic (Kaprálek, 2023b).

TB-II (11-15 let)

Kurikulum obsahuje již zmiňované oblasti u předchozích dvou licencí, ale je rozšířena a doplněna o další zajímavá témata. Například výživa a regenerace, základy anatomie, kondiční trénink a tvorba tréninkových jednotek. Jsou zde detailněji probrané herní záležitosti a následuje i interaktivní workshop (Kaprálek, 2023b).

TB-III (16-19 let)

Toto školení obsahuje jakousi nadstavbu o specializace basketbalu, kde probírají témata jako trendy rozhodování, dropout mládeže, vliv vizuálního systému na výkon sportovce a trenéři musí absolvovat stáž ve sportovním centru mládeže.

ProfiT

Obsahem je obecný teoretický základ, který je rozsáhlejší, než u nižších licencí. Řeší se i témata biochemie, biomechaniky sportu, psychologie sportu, kineziologie, práva a další. Nutná je opět trenérská stáž, tentokrát u zahraničního klubu s mládežnickým programem (Kaprálek, 2023b).

5 Příklady dobré praxe

Mezi mnohými účastníky sportu existují různé teorie proč děti a mládež sportují, a jaký je vlastně cíl či smysl existence sportovních klubů. Má jim jít především o celkový vývoj dětí, výsledky v soutěžích nebo o šíření daného sportu? Jaká je tedy ta správná cesta a strategie, kterou by se sportovní organizace měly vydat?

Côté a Hancock (2015) popisují, že výstupem zapojení dětí do sportu by mělo být tzv. „3Ps“ (performance, participation, personal development) neboli výkon, účast a osobní rozvoj. Dodávají, že je neustálou výzvou pro země a státní organizace strukturovat sport takovým způsobem, který by usnadnil současného dosažení excelence ve sportu a 3Ps.

Tyto 3Ps jsou založeny na dosavadních zjištěních. Víme, že není potřeba věnovat něčemu 10 000 hodin, abychom dosáhli excelentní úrovně (Côté a Abernethy, 2012) a také to, že brzká specializace není zárukou elitního výkonu, ba naopak zvyšuje riziko vyhoření, přetrénování a odchodu ze sportu (Vaeyens et al., 2009; Fraser-Thomas, Côté a Deakin, 2008). Fenomén odchodu dětí ze sportu je také známý, jak v zahraničí, tak u nás (Kelley a Carchia, 2013; ČUS, 2022a).

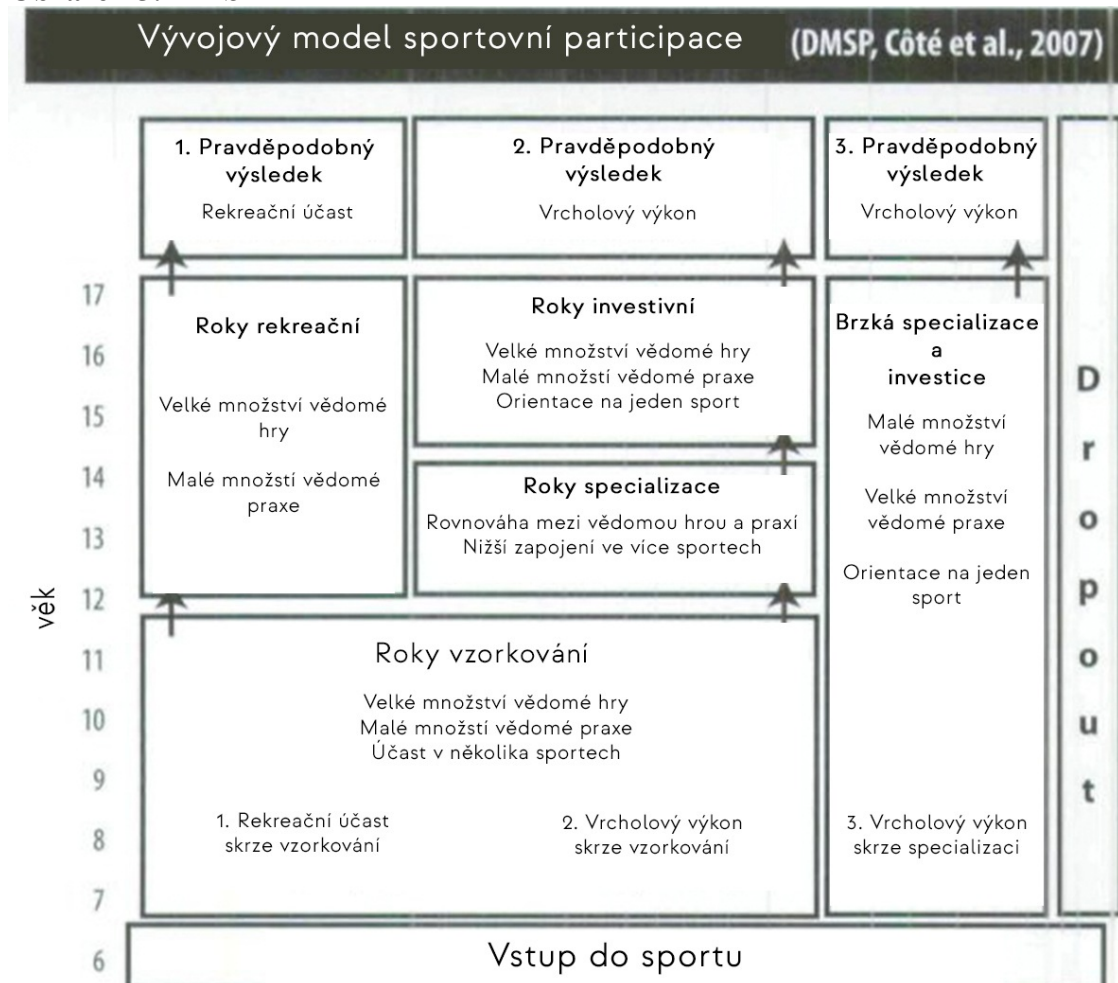
Nejvýznamnější konceptualizací vývoje sportovců ve sportovní literatuře je „Vývojový model sportovní participace“ a vychází z něj aplikovatelná doporučení, která pomohou dosáhnout 3Ps (Côté a Hancock, 2015).

5.1 Vývojový model sportovní participace

Tento model známý především pod originálním názvem „The developmental model of sport participation“ (dále jako DMSP) je model, který vytvořil Côté (1999) jímž byl v následujících 15 letech revidován a postupně upravován.

Považuji za důležité tento model zmínit nejen z důvodu, že se ve své podstatě jedná o rozšířenou teorii fázi sportovní participace, ale protože popisuje důležité vztahy. Vztah odchodu hráček a vrcholové sportovní úrovně v souvislosti s nejčastěji se vyskytujícím prostředím brzké specializace a prostředím méně častým – prostředím brzké diverzifikace.

Obrázek 5: DMSP

Zdroj: Vlastní zpracování z Côté et al., (2007)

DMSP je založen na empirických a teoretických datech. Popisuje cesty a důsledky spojené se zapojením jedinců do sportu v raném věku. (Côté a Vierimma, 2014) Jednodušeji řečeno, popisuje dva typy sportovních prostředí, jeden zaměřený na brzkou specializaci a druhý na roky vzorkování (viz 3.1.), jež mohou potenciálně vést k elitní úrovni ve vybraném sportu. Výběr cesty jedince závisí na prostředí, aktivitách, roli trenérů, rodičů i vrstevníků a dalších vlivech. (Côté a Vierimma, 2014; Côté et al., 2009)

Na těchto základech bylo vytvořeno 7 základních předpokladů. Všem předpokladům je přiřazeno hodnocení, které je vytvořeno na základě metody GRADE, jež spočívá v kvalitě, designu, konzistentnosti a přímočarosti dostupných studií na dané téma. (Côté a Vierimma, 2014) Stupnice hodnocení je následující:

Vysoká = Budoucí výzkum pravděpodobně nezmění důvěru v daný předpoklad.

Střední = Budoucí výzkum bude mít pravděpodobně významný dopad na důvěru v daný předpoklad a možná ho i změní.

Nízká = Budoucí výzkum bude mít s velkou pravděpodobností významný dopad na důvěru v daný předpoklad a pravděpodobně ho i změní.

Velmi nízká = Předpoklad je nejistý. (Côté a Vierimma, 2014)

Tabulka 8: 7 vytvořených předpokladů na bázi dosavadních výzkumů

Předpoklad	Hodnocení	Doporučení
1. Brzká diverzifikace (roky vzorkování) nebrání účasti ve vrcholovém sportu, kde je vrcholného výkonu dosahováno až v momentě, kdy je dokončeno zrání jedince.	VYSOKÁ	Můžeme vytvářet silná doporučení
2. Brzká diverzifikace (roky vzorkování) je provázaná s delší sportovní kariérou a vyplývá z ní dlouhodobé zapojení do sportu.	STŘEDNÍ	Můžeme vytvářet silná doporučení
3. Brzká diverzifikace (roky vzorkování) umožňuje účast ve sportu v rozsahu, který nejlépe ovlivňuje pozitivní vývoj dětí a mládeže.	STŘEDNÍ	Můžeme vytvářet slabá doporučení.
4. Velké množství vědomé hry během roků vzorkování buduje základy vnitřní motivace skrze zapojení do aktivit, které jsou zábavné a podporují vlastní regulaci.	STŘEDNÍ	Můžeme vytvářet silná doporučení
5. Velké množství vědomé hry během roků vzorkování vytváří řadu motorických a kognitivních zážitků, které mohou děti v konečném důsledku přinést do svého hlavního sportu, který je zajímavý.	STŘEDNÍ	Můžeme vytvářet silná doporučení
6. Ke konci základní školy (zhruba věk 13) by děti měly mít možnost buď si vybrat specializaci v jejich oblíbeném sportu a nebo pokračovat na rekreační úrovni.	VYSOKÁ	Můžeme vytvářet silná doporučení
7. Dospívající (okolo 16 let) mají vyvinuté kognitivní, sociální, emoční a pohybové dovednosti, které jsou potřeba pro vysoce specializovaný trénink v jednom sportu.	NÍZKÁ	Můžeme vytvářet slabá doporučení.

Zdroj: Vlastní zpracování z Côté a Vierimma (2014)

DMSP a z něj vycházející předpoklady integrují požadované 3Ps ve sportu mládeže – výkon, účast a osobní rozvoj tím, že se soustředí na klíčové procesy (diverzifikace sportu, vědomá hra) společně s prostředím, kde se tyto procesy dějí (role trenéra, rodičů, vrstevníci) Côté a Hancock (2015).

Autoři Côté a Hancock (2015) vytvořili **10 doporučení, které by měly být brány v potaz při tvorbě sportovní programů pro děti a mládež:**

1. Regulujte délku sezóny na 3 až 4 měsíce, maximum 6 měsíců.
2. Limitujte dlouhé cestování za turnaji a soutěži.
3. Zaveďte sportovní programy, které se zaměřují na zkoušení různých sportů.
4. Neimplementujte selektivní proces „talentovaných“ dětí, dokud nebude dosaženo roků specializace.
5. Poskytujte zdravé soutěžní příležitosti, ale nezdůrazňujte přehnaně vítězství a dlouhodobé výsledky, jako jsou mistrovství.
6. Odrazujte od brzké specializace v jednom sportu.
7. Dovolte, aby děti hrály všechny posty v daném sportu.
8. Podporujte vědomovou hru v organizovaném i mimo organizovaný sport.
9. Designujte hru a tréninkové aktivity, které se soustředí na zábavu a krátkodobé odměny.
10. Porozumějte potřebám dětí a nepřehánějte koučování

Côté a Hancock (2015)

5.2 Skandinávský model aneb kam bychom mohli mířit

Kam se náš sportovní systém ubírá závisí na cílech, které si jeho tvůrci stanoví. Těžko se hodnotí, jestli náš systém poněkud selhává a hlavně v jakých oblastech. Můžeme alespoň poukázat na pár základních ukazatelů. Z dosavadních dat (Gába et. al., 2022) víme, že v ČR doporučenou pohybovou aktivitu splňuje zhruba polovina dětí a dospívajících. V porovnání s jinými zeměmi EU jsme třetí nejhorší ve vládních výdajích na jednoho obyvatele a pokud bychom k tomu přidali olympijské úspěchy, výsledek je dost podobný. Oproti tomu na prvních příčkách vidíme skandinávské státy jako Finsko, Norsko, Švédsko a Dánsko (MŠMT, 2009).

Pokud bychom se zaměřili na témata spojená s touto prací, tak například v Norsku 93 % dětí vyrostlo v organizovaném sportu (Farrey, 2019) a úspěch na Olympijských hrách se jim rozhodně zapřít nedá (Belam, 2022). Dalo by se polemizovat o podmínkách ať už těch přírodních či finančních, ale jak uvádí někteří autoři, velkou roli hraje systém a hodnoty, kterými se při práci s dětmi ve sportu Norové a nejen oni, řídí (Andersen, 2022; Balem, 2022; Støckel, 2010).

Jak uvádí Farrey (2019) Asi nejvýznamnější prvek, o kterém se mluví je dokument „Children’s right in sport“, který byl aktualizován v roce 2007 Norským olympijským výborem a Norskou sportovní konfederací. Řídit se tímto dokumentem začalo 54 sportovní federací. V dokumentu se uvádí, jaký typ zážitků by mělo každé dítě získat, od bezpečného prostředí po aktivity formující přátelství. Klade se v něm velký důraz na hlas a potřeby mladých sportovců. Děti mají mít například právo na plánování a realizování vlastních sportovních aktivit. Do věku 13 let nejsou povolena národní mistrovství, do 11 let regionální šampionáty a není ani povolena publikace výsledků a umístění v tabulce (Farrey, 2019).

Inga Andersen, která je tajemnicí Norské sportovní konfederace dokonce říká „že motivace dětí ve sportu je mnohem důležitější než motivace rodičů nebo trenéra.“ Vzhledem k tomu, že jsou malou zemí uvádí, že si nemohou dovolit o ně přijít, protože sport není zábava (Farrey, 2019).

Doslova říká: „*Naše tréninková filosofie klade důraz na zodpovědnost za sociální, duševní a fyzický vývoj dětí a mládeže. Pro pozdější vývoj je důležité, aby se děti začaly věnovat sportu, vyzkoušely mnoho různých sportů a nechaly vnitřní radost, aby řídila sportovní rozhodnutí učiněná během dospívání. Jsme si jisti, že toto je také nejlepší zázemí pro ty, kteří se později rozhodnou naplno využít svůj potenciál k elitnímu sportu.*“ (Andersen, 2022, str. 1).

Organizace zastřešující organizovaný sport ve Švédsku tzv. RF přijala podobný dokument tomu norskému. Klade důraz na hru a zábavu, všeobecný trénink a soutěž by měla být vedena podle vlastních podmínek dětí a výsledkům by se měla věnovat malá pozornost. Zároveň mají děti možnost zkoušet různé sporty najednou (Støckel, 2010).

Švédská fotbalová federace například vytvořila nové kurikulum pro budoucí trenéry, jež je opřeno čistě o dosavadní vědecké a odborné zdroje, které se dotýkají trénování a vývoje dětí a mládeže. Byl tak napaden dosavadní pyramidový přístup, který ale

vyčleňuje mnoho potenciálních elitních sportovců jen proto, že byli narozeni v jiný měsíc nebo že panovala domněnka, že je možné ve 12 letech určit, jestli je dítě talentované. Pokyny, které byly vytvořeny jsou založeny na protlačování mladého člověka, jeho perspektivy, jeho učení, rozvoje a potřeb (Sullivan, 2016).

Skandinávie se stejně jako ostatní země potýkají s dnešními problémy jako je drop out ze sportu, nízká pohybová aktivita dětí a mládeže a sedavý způsob života (Støckel, 2010). Nelze ale popřít, že si tyto země vedou v přístupu k mladým sportovcům obdivuhodně a je to určitě místo, odkud by se dala čerpat mnohá inspirace.

6 Cíle

Hlavním cílem této práce je pomocí elektronického dotazování přijít na důvody odchodu bývalých hráček v rámci posledních pěti letech v kategoriích U12–U19 (tzv. věková kategorie 12–19 let) z basketbalových Sportovních centrech mládeže a Sportovních středisek, které mají přidělený statut od roku 2022. Tedy v době, kdy bude výzkum probíhat. Primárním zájmem je tedy zjistit, jaké jsou motivy odlivu těchto hráček, a jak tyto faktory bývalé hráčky vnímají ve vztahu k vrcholovým basketbalovým klubům.

Dalším cílem práce bylo získat informace o vnímání problematiky ze strany trenérů. Jestli jsou si o odchodu hráček vědomi, zda-li mají pocit, že role trenéra a jeho přístup může být jedním z důvodů odchodu, a případně jaké jsou jejich tipy, proč dívky odcházejí.

Vycházející dílčí cíle jsou:

- Předložit a porozumět odborné literatuře, která se pojí s tématem práce
- Definovat a vysvětlit základní pojmy související s tématem
- Vyhledat a zahrnout do teoretické části studie, se kterými lze porovnat výsledky výzkumu
- Operacionalizace, sestavení dotazníku a otázek na rozhovory, pilotáž
- Rozeslat dotazníkové šetření mezi bývalé hráčky
- Provést hloubkové rozhovory
- Sběr dat a jejich následná analýza
- Interpretace výsledků
- Provést diskusi a vytvořit doporučení na základě získaných dat a teoretických poznatků

7 Metodologie

V práci byla použita kombinace kvantitativní a kvalitativní metody, přičemž výsledná část, zaměřující se na kvantitativní výzkum, je založena na předchozích výzkumech, které jsou popsány v teoretické části, sloužících jako komparativní prvek. Dále zde budou zmíněny zdroje dat, výzkumné metody, popis výzkumného souboru, pilotáž, následně sběr a analýza dat.

7.1 Metodologie kvantitativní

7.1.1 Zdroje dat

Empirická část vychází převážně z dat primárních, která byly získány vlastním výzkumem. Použití již vytvořených dat bude možné pouze na základě výsledků z mé bakalářské práce. Jiná data na stejné téma nejsou zatím dostupná. Sekundární data přispějí pouze při struktuře dotazníku a tvorbě doporučení v sekci diskuze.

7.1.2 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor musí splňovat určité náležitosti, které odpovídají tématu a cílům diplomové práce. Práce je zaměřena na děti a mládež ženského pohlaví. Respondentky musely z klubů SCM a SpS odejít ve věkovém rozmezí 12–19 let a k tomuto aktu muselo dojít v posledních pěti sezónách. Hledaly se teda dívky, které skončily v sezóně 2018–2022 a jednalo se tak o ročníky 1999 až 2010.

Tabulka 9: Pyramida ročníků výzkumného souboru

Ročník narození	Rok odchodu
1999	2018
2000	2018, 2019
2001	2018, 2019, 2020
2002	2018, 2019, 2020, 2021
2003	2018, 2019, 2020, 2021, 2022
2004	2018, 2019, 2020, 2021, 2022
2005	2018, 2019, 2020, 2021, 2022
2006	2018, 2019, 2020, 2021, 2022
2007	2019, 2020, 2021, 2022
2008	2019, 2021, 2022
2009	2021, 2022
2010	2022

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 10 ukazuje na pyramidu ročníků narození a roku odchodu, která sloužila pro kontrolu a pozdější vyloučení neodpovídajících respondentek z výzkumu.

Pět sezón bylo zvoleno kvůli tomu, abychom dosáhli většího vzorku respondentek s přihlédnutím na možný vliv pandemie Covid-19, který mohl za poslední dva roky mít na odchod hráček vliv. Dosáhneme tedy výsledků i z předpandemického období. Zároveň není cílem práce velká retrospektivní studie, paměť a čerstvost vzpomínek jsou pro zodpovězení otázek klíčové.

Žádný limit výzkumného souboru nebyl stanoven. Snahou bylo získat do výzkumu co nejvíce bývalých hráček. V rámci spolupráce s Českou basketbalovou federací byla získána surová data z databáze s kontakty na hráčky, které bylo nutné poměrně intenzivně profiltovat pomocí vzorců v Google sheets. Poté byla získána tabulka, ve které již byly kontakty na hráčky, jež splňovaly požadované parametry.

Bylo zjištěno, že SCM a SpS kluby opustilo celkem 1945 dívek ve věku 12–19 let za posledních pět sezón. Po odeslání dotazníku se jich zhruba 240 vrátilo kvůli neexistující emailové adrese. V první vlně nebyl získán velký počet odpovědí, proto byla poslána ještě jedna připomínková vlna před uzavřením dotazníku. Celkové číslo získaných respondentů bylo 185. Z něhož bylo potřeba odstranit neodpovídající respondentky výše uvedené pyramidě. Vzhledem k tomu, že byl v dotazníku dotaz na rok narození a rok odchodu, byl tento proces poměrně jednoduchý. Finálně muselo být odstraněno 25 odpovědí a tak se výzkum ustálil na **160 respondentkách**.

Považuji za důležité uvést, že jelikož se jednalo výzkumný soubor převážně nezletilých, bylo na začátku dotazníku upozorněno, že za nezletilé by měl dotazník vyplnit zákonný zástupce. Společně s tím byla velká část kontaktů uvedena právě na rodiče, které jsem tímto k výzkumu oslovila. Ačkoliv dotazník vyplňovaly převážně samotné dívky, což je znatelné z odpovědí, je nutné brát v potaz, že některé výpovědi jsou od rodičů. Zda byly děti přítomny a pomáhaly odpovědět nelze určit.

7.1.3 Metody a techniky sběru dat

Po získání kontaktů na hráčky a jejich rodiče, byl všem emailovým adresám zaslán email s pokyny a odkazem na vytvořený dotazník prostřednictvím Google forms. Sběr dat probíhal po pilotáži a dotazník byl otevřen od 1. do 20. 3. 2023.

7.1.4 Struktura dotazníku

Pro tvorbu dotazníku byl použit vzor: „*Questionnaire of reasons for attrition*“ od Gould et al. (1982), ve kterém byly popsány všemožné důvody ukončení sportovní činnosti v klubu. Dodnes je využíván i v různých studiích jako například Salguero (2004) či Molinero (2009).

Obrázek 6: Důvody k ukončení sportovní činnosti

<i>Item</i>	<i>Mean</i>	<i>SD</i>
Had other things to do	2.77	1.47
Did not like the coach	2.40	1.55
Not enough team spirit	2.18	1.35
No teamwork	2.00	1.30
Did not get enough recognition	1.91	1.27
Not interested in me	1.90	1.27
The training was too hard	1.87	1.07
Was not popular	1.85	1.23
Did not like to compete	1.84	1.03
Did not win enough	1.84	1.14
Not as good as wanted to be	1.83	1.04
Did not compete enough	1.82	1.21
Not enough fun	1.78	1.13
My skills did not improve	1.77	1.08
Not able to be with my friends	1.76	1.13
Did not feel important enough	1.76	1.09
Not in good enough shape	1.75	1.05
Wanted to play another sport	1.75	1.13
Did not travel enough	1.75	1.32
Not exciting enough	1.74	1.03
Did not like being on the team	1.71	1.22
Friends no longer compete	1.72	1.13
Did not like the pressure	1.71	1.17
Parents or friends no longer wanted me to compete	1.66	1.21
It was boring	1.40	0.86
Did not receive enough rewards	1.58	1.02
Did not meet new friends	1.52	1.01
I was too old	1.40	0.92
Did not like the awards	1.61	1.06

Zdroj: Molinero (2009)

Vzor dotazníku od Gould et al. (1982) byl propojen s teorií podle Witt a Dangi (2018), kteří uvádějí tři primární oblasti, dle kterých by se daly důvody ukončení sportovní činnosti rozdělit: intrapersonální, interpersonální a strukturální důvody. Tato kombinace pomohla k vytvoření základu otázek, které zajistili co nejlepší komplexní zhodnocení. Všechny důvody byly přeloženy do českého jazyka s důrazem na maximální přesnost a srozumitelnost.

Vzhledem k tomu, že dotazník byl přepracován z mé původní verze, která byla již použita v mé bakalářské práci (Zvrškovcová, 2020) je zdůvodnění některých úprav obdobné.

Po konzultaci s vedoucím práce byly vyřazeny některé důvody. Mezi takové patří například důvod „*Byla jsem příliš stará*“, kde bylo jasné, že u daného věkového rozmezí nebude otázka relevantní, stejně tak se vynechal důvod „*Nelíbily se mi trofeje a ocenění*“, jelikož bylo námi subjektivně zhodnoceno, že to nevystihuje českou realitu.

Na začátku dotazníku bylo potřeba získat základní, ale důležité informace. Jednalo se o zjištění „*Jaký je váš ročník narození?*“. A uzavřené otázky „*V jakém roce jste skončila s basketbalem?*“, „*V jaké kategorii jste skončila?*“, „*O jaký vrcholový program se jednalo?*“ otevřené otázky typu „*Od jakého věku se specializujete pouze na basketbal?*“ „*V jakém klubu jste hrála, než jste skončila?*“ Dále bylo oproti původní práci přispěno dvěma otázkami ohledně motivace. „*Jaká byla vaše hlavní motivace k basketbalu během vašeho účinkování?*“ a „*Řekla byste, že se vaše motivace k hraní basketbalu ke konci změnila? Pokud ano, uveďte prosím jak.*“

Některé důvody byly naopak přidány. Stejně jako v mé předchozí práci (Zvrškovcová, 2020) se přidaly otázky, které se týkaly zranění, jež ve vzoru dle našeho názoru chyběly. „*Utrpěla jsem těžké zranění, které mi nedovolovalo pokračovat*“ a „*Byla jsem často zraněná*“. Zahrnuta byla také finanční situace pod otázkou „*Neměla jsem peníze na vybavení a členské příspěvky*“. Mezi další strukturální důvody byly zařazeny důvody „*Cítila jsem se vyhořele a přetrénovaně*“ společně s „*Přestěhovali jsme se*“. V původním dotazníku byla uvedena otázka zabývající se nátlakem, ta byla v práci rozdělena na dvě separátní otázky „*Cítila jsem velký nátlak od trenérů*“ a „*Cítila jsem velký nátlak od rodičů*“. U otázek „*Měla jsem zájem o jiné činnosti*“ a „*Chtěla jsem hrát jiný sport*“ byly po konzultaci s vedoucím práce přidány doplňkové otázky „*O jaké činnosti se jedná*“ a „*O jaký sport se jedná*“ s možností otevřené odpovědi.

Nový důvod odchodu byla zde také přidána „*Pandemi Covid-19*“. V případě odpovědi od 3 do 5 na uvedené Likertově škále byla přidána samostatná sekce zabývající se pandemií. Jednalo se o otázky jako „*Co ve spojitosti s pandemií Covid-19 přispělo k vašemu rozhodnutí odejít z klubu*“ a „*Výberte prosím správnost tohoto tvrzení: Kdyby nebyl Covid-19 pokračovala bych s basketbalem.*“

Vzhledem k tomu, že mohla nastat možnost, že by důvod respondentek nebyl uveden, byla přidána otázka „*Měla jste jiný důvod, kvůli kterému jste skončila?*“. Na konci dotazníku byly vloženy 4 doplňující otázky k vytvoření lepšího kontextu příběhu hráček. Zájem byl o odpovědi k: „*Jak dlouho jste hrála za klub Beta, než jste skončila?*“

„Bavila jste se s někým o tom, že chcete skončit?“, „Věnujete se po skončení nějaké intenzivnější pohybové aktivitě alespoň po dobu 30 minut?“, „Jak to u vás vypadá s basketbalem do budoucna?“. U doplňujících otázek se jednalo o kombinaci polootevřených a uzavřených otázek. Finální otevřenou otázkou bylo „Co byste si přála, aby se v posledním klubu, kde jste hrála, změnilo?“

Všechny důvody odchodu byly uzavřené otázky v podobě Likertovy škály, kde mohly respondentky vybírat z: 1 – Velmi nedůležité, 2 – Nedůležité, 3 – Mírně důležité, 4 – Důležité, 5 – Velmi důležité. Dohromady se tedy v dotazníku objevilo 33 důvodů odchodu hráček a 20 doplňujících otázek. Celkem 52 otázek. Všechny otázky jsou k nalezení v příloze č. 4.

7.1.4.1 Operacionalizace

Podle Witt a Dangi (2018) byly důvody ukončení sportovní činnosti rozděleny do tří oblastí: Intrapersonální, kterých je 12. Do interpersonálních, kam patří celkem 10 důvodů a pod strukturální 10.

Tabulka 10: Operacionalizace

Intrapersonální
→Neměla jsem ráda trenéra/trenérku
→Necítila jsem týmového ducha
→Měla jsem pocit nedostatečné týmové spolupráce
→Přišlo mi, že o mě nemají zájem
→Necítila jsem se populární a oblíbená
→Nelíbilo se mi soutěžení
→Nebyla jsem tak dobrá, jak bych chtěla
→Moje dovednosti a schopnosti se nezlepšovaly
→Necítila jsem se důležitou součástí týmu
→Neměla jsem dobrou fyzickou kondici
→Nechtěla jsem být součástí týmu
→Začala to být nuda
→Nedostalo se mi uznání za mé výkony
Interpersonální
→Chtěla jsem hrát jiný sport
→Měla jsem zájem o jiné činnosti
→Neměla jsem možnost vidět se s kamarády
→Z basketu mi odešly kamarádky
→Rodiče/kamarádi už nechtěli, abych dál hrála

<ul style="list-style-type: none"> →Nezískala jsem si nové kamarády →Cítila jsem velký nátlak od rodičů →Cítila jsem velký nátlak od trenérů →Basketbal nebyl populární mezi mými vrstevníky →Málo jsme vyhrávali
<p>Strukturální důvody</p> <ul style="list-style-type: none"> →Neměla jsem dostatek herních příležitostí →Myslela jsem si, že budeme více cestovat →Byla jsem často zraněná → Tréninky byly moc náročné →Utrpěla jsem těžké zranění, které mi nedovolovalo pokračovat →Přestěhovali jsme se →Neměla jsem peníze na vybavená a členské příspěvky →Nebavilo mě na tréninky dojíždět →Cítila jsem se vyhořele a přetrénovaně →Pandemie Covid-19

Zdroj: Vlastní zpracování podle Witt a Dangi (2016)

7.1.5 Pilotáž

Obsah dotazníku byl před jeho finálním zpracováním konzultován s vedoucím práce. Aby bylo zajištěno správnosti otázek, srozumitelnosti, návaznosti a technicky vše správně fungovalo, byl dotazník poslán 10 lidem včetně ČBF, která se podílela na otestování a navržení změn. Pilotáž byla provedena dva týdny před zveřejněním dotazníku. Na základě zpětné vazby byly provedeny pouze kosmetické úpravy.

7.1.6 Analýza dat

Příjem dotazníku byl uzavřen 20. 3. 2022. Poté byly odpovědi z Google forms převedeny do formátu Google sheets. V něm byla data protříděna a upravena do záložek zaobírající se danou skupinou dat, kde byly vytvořeny datové tabulky. Pomocí těch byly následně vytvořeny grafy.

V grafické podobě jsou znázorněny výsledky, jejichž zjištění bylo významné nebo jsou v určitém kontrastu se závěry ostatních studií.

Pro ještě větší přidanou hodnotu tohoto výzkumu byly jednotlivé důvody rozpracovány dle odpovědí pro všechny SCM a SpS, které byly v práci zmíněny. Data jim budou

zaslána separátně pro interní účely. V práci pro zachování anonymity byla data zpracována jako jeden celek.

7.2 Metodologie kvalitativní

V mé předchozí práci (Zvrškovcová, 2020) bylo cílem získat pohledy trenérů na problematiku drop outu. To se ovšem nepovedlo, proto to byl jeden z hlavních cílů tohoto výzkumu, pro který se již výpovědi povedlo získat. Bylo tak možné poznat, jak nad tématem jednotliví trenéři přemýšlí, jaká je jejich filosofie i překážky, které vnímají že jsou na cestě k lepší budoucnosti.

7.2.1 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor tvoří trenéři basketbalových SCM a SpS, kteří byli osloveni emailem. Osloveno bylo celkem 35 trenérů, z toho se jich pouze 10 ozvalo se zájmem účastnit se ve výzkumu. Rozhovor byl z důvodu kapacit proveden celkem s 6 trenéry, kteří se mnou zůstali v komunikaci, z toho bylo 5 mužů a 1 žena. Při prepisování rozhovoru bylo bohužel zjištěno, že se u jednoho z trenérů nenahrávaly jeho odpovědi resp. reakce a byly zaznamenány pouze mé otázky. Ačkoliv byl trenér ochoten mi odpovědi zaslat později elektronicky, časově bych na ně nemohla se zpracováním čekat. Proto bylo nakonec rozhovorů pouze 5.

7.2.2 Sběr dat

Sběr dat probíhal pomocí polostrukturovaných hloubkových rozhovorů. Před realizací rozhovorů byl všem trenérům zaslán informovaný souhlas na emailovou adresu. Rozhovory byly vzhledem k celorepublikovému měřítku konány online pomocí Google meets a jeden rozhovor byl uskutečněn osobně. Rozhovory byly nahrávány a po stažení přepsány do textové a anonymizované podoby a následně z počítače smazány. Se záznamem rozhovoru byli všichni předem srozuměni. Text byl po přepsání poslán respondentům na kontrolu a byl podepsán také souhlas s prepisem. Délka rozhovoru nebyla nijak striktně limitována. Ovšem rozhovory se pohybovaly v rozmezí od 30 do 90 minut. Všechny rozhovory byly uskutečněny v průběhu března 2023. Prepisy rozhovorů jsou zobrazeny v **přílohách 5 až 9**.

7.2.3 Struktura rozhovoru s trenéry

Otázky byly vytvořeny v návazné konzultaci s vedoucím práce. Rozhovor s respondenty měl základní kostru 22 otevřených otázek. Mustr otázek zůstal u všech stejný, ovšem rozhovor se také odvíjel od individuálních odpovědí, aby byl zajištěn osobnější přístup. Na určité otázky nepřišla u některých trenérů v rozhovoru řada. Otázky byly následující:

- Jaké je vaše postavení v klubu X jak dlouho zde působíte?
- Jakou kategorii trénujete?
- Jak dlouho se věnujete trénování basketbalu?
- Byl/a jste dříve i v jiných klubech?
- Jak byste definoval/a profesi trenéra?
- Jaký je váš primární cíl a smysl trénování. S jakou filosofií vstupujete na tréninky a potažmo do soutěží?
- Je vaše filosofie podobná filosofii klubu a ostatních trenérů?
- Kam se dle vašeho názoru ubírá vrcholový sport dívek? Dnes se mezi odborníky hovoří o nutnosti orientace na pozitivní přístup s důrazem na celkový vývoj dětí a mládeže (psychický, emocionální, fyzický atd.) a odklon od nátlaku na výkon, výhry a úspěch. Jaký je na to váš názor?
- Setkal/a jste se spíše se souzněním s touto novou filosofií, nebo je cítit větší odpor ze strany ostatních trenérů?
- Jakým způsobem jste získal/a trenérské vzdělání? (VŠ, školení) Jaký typ/úroveň licence máte?
- Dle stránek federace existuje snaha podpořit trenéry v rozvoji zajišťováním kurzů a různých workshopů. Má tato snaha dle vaší zkušenosti pozitivní výsledky?
- V roce 2015 se rozjela nová koncepce dívčího basketbalu, kterou vytvořila Komise vrcholového basketbalu: Jakým způsobem, a jestli vůbec, se koncepce do vašeho klubu dostala? Začala se nějak implementovat do praxe?
- Jaká byste řekl/a, že jsou největší úskalí zavádění této nové koncepce do praxe? Přeci jen změnit přístup, způsoby a filosofii k trénování a sportu obecně musí být hodně náročná, zvláště u konzervativnějších trenérů.

- Zaznamena/al jste za dobu vašeho působení odchody hráček z klubu v mládežnických kategoriích? (12-19)
- Kolik odhadujete, že odešlo hráček ve věku 12-19 za posledních 5 sezón?
- Máte nějaký vlastní názor na to, proč se toto děje?
- Diskutovala s vámi některá z dívek, které váš klub opustily, důvody svého odchodu před nebo po svém rozhodnutí odejít?
- Dle dostupných výzkumů jsou nejčastěji jmenované důvody odchodu: Nedostatek zábavy, negativní vnímání vlastní kompetence a negativní dynamika v týmu. Jsou to podle vás důvody, na které máte jako trenér vliv?
- Federace sama uvádí, že chce snižovat počty odpadlých hráček. Což znamená, že chtějí, aby kluby a konkrétněji vy, jako trenér, zajišťoval podmínky takové, aby se tak nestávalo. Máte pocit, že víte, co konkrétně a hlavně JAK, by se mělo měnit, aby teda došlo k nějaké pozitivní změně?
- Je odchod hráček něco, co probíráte s ostatními trenéry a vedením klubu?
- Vnímáte to jako problematiku, která by se měla, pokud možno řešit? Příkládáte tomu velkou váhu?
- Jaké jsou podle vás současné problémy vrcholového sportu u dětí a mládeže a souvisí podle vás s odchody hráček?

7.2.4 Analýza dat

Po přepsání rozhovoru do textové podoby byly odpovědi rozřazeny do kategorií, kterých se dotýkaly. Některá příliš citlivá data či odpovědi, které se netýkaly výzkumu, byly v analýze vyřazeny. Získaná data od trenérů byly tedy utříděny do sekcí a ty následně propojeny tak, aby byla vytvořena jistá návaznost.

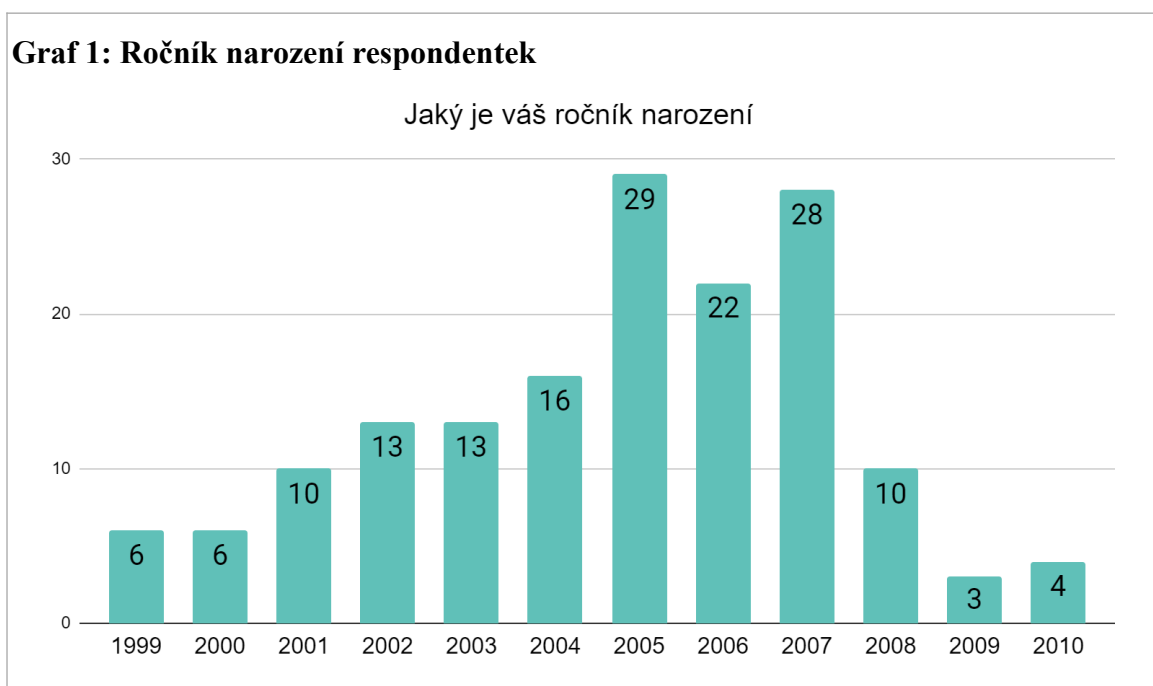
8 Výsledky

8.1 Výsledky dotazníku

Ke grafům je potřeba uvést, že čísla v grafech jsou vždy uváděna v absolutní hodnotě i v procentech, které jsou umístěna v závorce. Pokud je na některé výšeči pouze číslo, jedná se o hodnotu absolutní a procento zde nemohlo být uvedeno z nedostatku prostoru.

8.1.1 Deskriptivní statistika

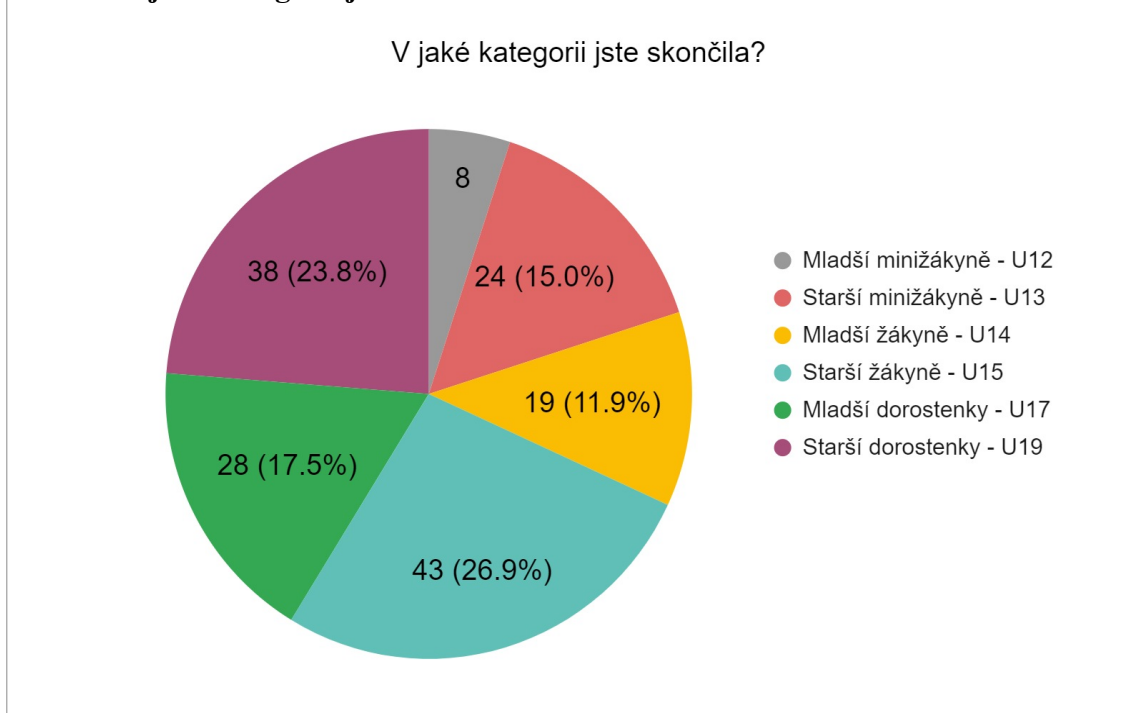
Na začátek a pro kontext celkových i jednotlivých výsledků je důležité uvést základní charakteristické rysy respondentek, kterých bylo celkem 160. Ráda bych poznamenala, že mezi úvodní otázky také spadal rok, ve kterém dívky skončily. Odpověď na tuto otázku byla klíčová pro vyřazení respondentek, které podle parametrů nespádaly do výzkumného souboru, toto je více vysvětleno v kapitole 7. Nejedná se ale o údaj, který je pro interpretaci výsledků zásadní.

Zdroj: Vlastní zpracování

Tato otázka hrála roli především společně s rokem odchodu z klubu, jak bylo vysvětleno výše. Zařazují ho ze zajímavosti, které ročníky se nejvíce účastnily výzkumu. Je vidět, že se jedná o ročníky 2005–2007, tedy v roce 2022, kdy se dělal výzkum věk 15–17.

Graf 2: V jaké kategorii jste skončila?

Zdroj: Vlastní zpracování

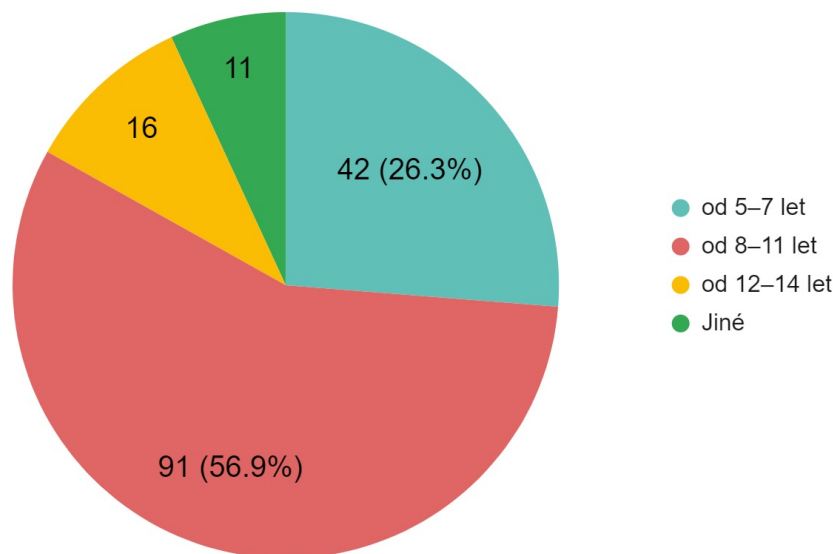
Fungování kategorií bylo již popsáno v mé bakalářské práci (Zvrškovcová, 2020), uvedu tedy ve zkratce, že Mladší minizákyně – U12 jsou kategorie zahrnující (12 let a mladší, spodní věkový limit respondentek byl 12 let). Starší minizákyně – U13 (13 let a mladší), Mladší žákyně – U14 (14 let a mladší), Starší žákyně – U15 (15 let a mladší), Mladší dorostenky – U17 (17 let a mladší) a nakonec Starší dorostenky – U19 (19 let a mladší).

Nejvíce respondentek skončilo v kategorii *Starší žákyně – U15* a to 26.9 %. Poměrně blízko se tomu dorovnaly *Starší dorostenky – U19*, kterých bylo 23.8 %. *Starší minizákyně – U13* skončily ve větším počtu 15 %, než starší kategorie *Mladší žákyně – U14*, kterých odešlo 11.9 % dívek. *Mladší dorostenky – U17* zastupují celkem 17.5 %. Nejmenší zastoupení v počtu 8 dívek v kategorii *Mladší minizákyně – U12*.

V **grafu č. 3** můžeme vidět otázku zabývající se specializací na basketbal. Vzhledem k tomu, že se v práci detailněji zmiňovala brzká specializace, bylo za hodno zjistit, od jakého věku se dívky věnují pouze basketbalu. Poznávám, že respondentky uváděly konkrétní roky, ale vzhledem k tomu, že by jich bylo hodně, byly odpovědi zařazeny do věkového rozmezí. Z dat vychází, že přes polovinu respondentek přesně 56.9 % věnuje jenom basketbalu v rozmezí od 8–11 let.

Graf 3: Specializace na basketbal

Od jakého věku se specializujete pouze na basketbal?

Zdroj: Vlastní zpracování

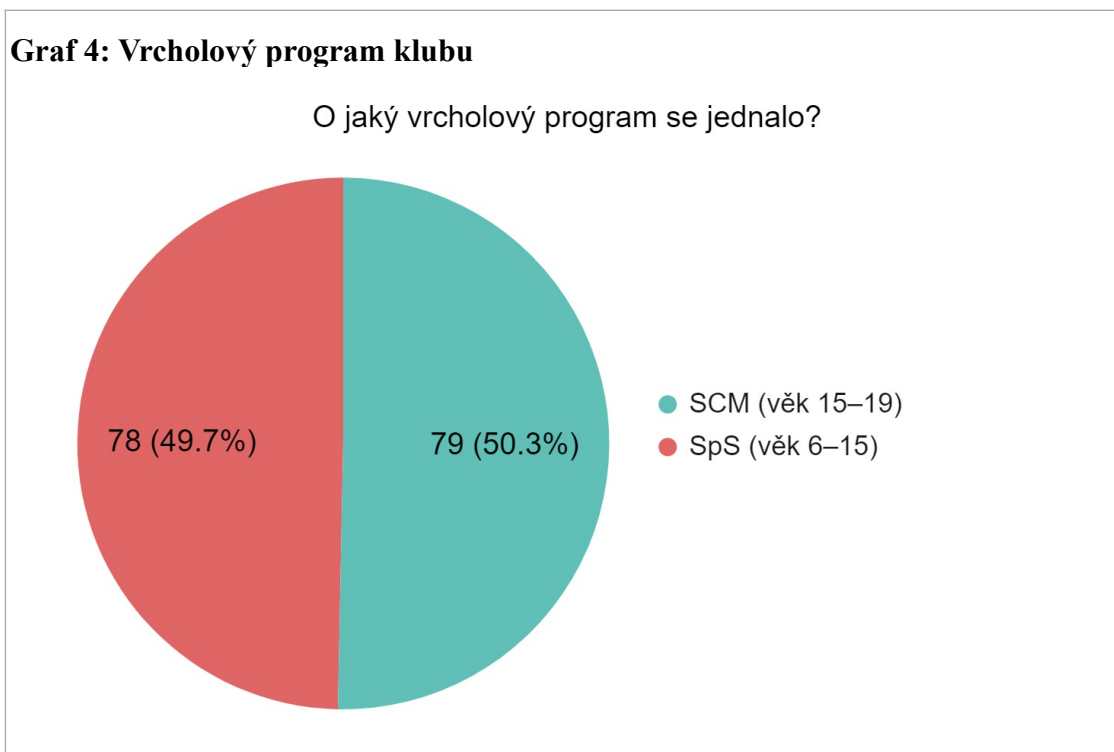
Z dat vychází, že přes polovinu respondentek přesně 56.9 % se specializuje na basketbal někdy ve věku 8–11 let. Druhé největší zastoupení 26.3 % mají dívky, které se zaměřují jen na tento sport od 5–7 let. V 12–14 letech začalo přesně 16 dívek. Vzhledem k tomu, že byla u této otázky přidána možnost odpovědi „Jiné“, bylo získáno 11 odpovědí, které se ale dost podobaly. 7 z nich uvedlo, že „doteď se nespecializuji“ a poslední 4 „Již se mu nevěnuji“.

Další úvodní grafy reprezentují otázky, na které nebylo nutné odpovědět, resp. nebyla to otázka s povinnou odpovědí. To znamená, že některé hodnoty na grafu nebudou z celkového počtu 160 respondentek. Počet odpovědí bude u grafu vždy pro přehled uveden.

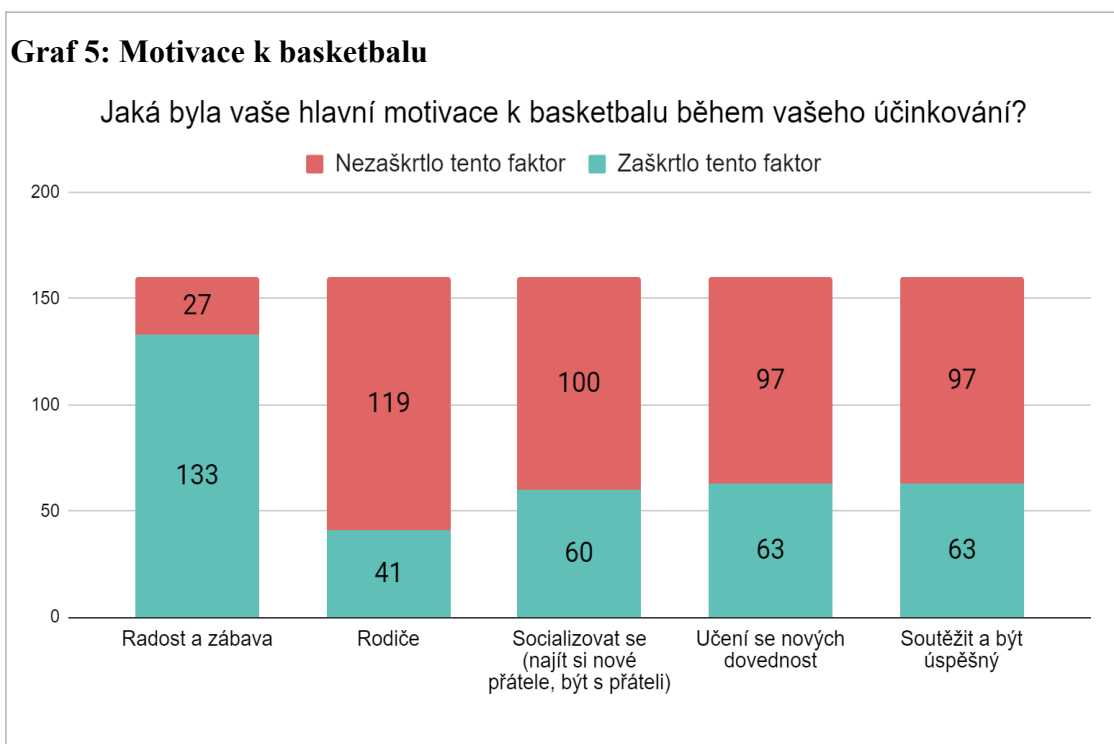
Graf č. 4 pojednává o statutu klubu, ve kterém dívky skončily. Jak je uvedeno v teorii SCM představuje Sportovní centrum mládeže (věk 15–19). SpS je zkratkou pro Sportovní středisko (věk 6–15). Odpověď na otázku „O jaký vrcholový program se jednalo?“ odpovědělo 157 dívek.

Dalo by se tedy říct, že i kdyby poskytly odpověď, bude rozdělení takřka půl na půl. V klubu SCM skončilo 50.3 % a v klubu se statutem SpS 49.7 %. Tento graf by se měl poměrně dost podobat výsledkům z grafu č. 2. neboť zařazení do jednoho či druhého závisí hlavně na věkové kategorii. Ovšem problematickým je trochu uvedení u věku 15

let, který spadá do obou kategorií, což je matoucí. Graf slouží primárně pro přehled, neboť v sekci s celkovými výsledky budou porovnávány důvody odchodu mezi SCM a SpS.

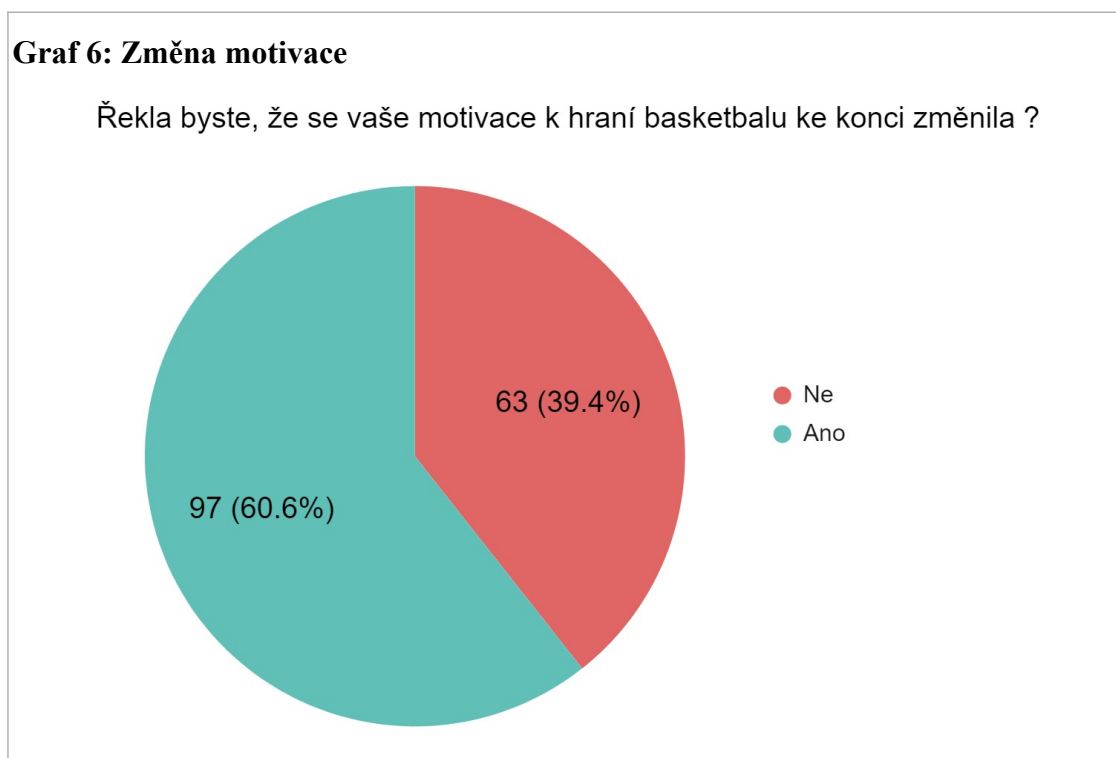

Zdroj: Vlastní zpracování

Zdroj: Vlastní zpracování

Ačkoliv byla tato otázka nepovinná, odpovědělo na ni všech 160 respondentek. Na výběr bylo z pěti předepsaných odpovědí, bylo jich ale možné vybrat více. Z **grafu č. 5** vidíme, že nejvíce jich zaškrtnulo, že hlavní motivace pro basketbal byla „*Radost a zábava*“ a to 133 zaškrtnutím. Motiv „*Učení se nových dovedností*“ a „*Soutěžit a být úspěšný*“ vybralo oboje 63 respondentek. „*Socializovat se*“ zaškrtnulo 60 dívek. Nutno si ale povšimnout, že skoro 100 dívek tyto tři faktory vůbec nezaškrtnulo. 41x byly jako důvod motivace vybrány „*Rodiče*“.

Zdroj: Vlastní zpracování

K otázce motivace se pojila ještě navazující otázka a ta se týkala toho, jestli se motivace k hraní basketbalu ke konci změnila. Odpověď na tuto otázku byla také nepovinná. Jak ukazuje **graf č. 6** odpověď poskytly opět všechny respondentky. Celkem 60.6 % z nich uvedlo, že se jejich motivace ke konci změnila a pouze 39.4 %, že nezměnila.

Pro dívky, které vybraly odpověď „*Ano*“, byla vytvořena nepovinná podotázka, která zněla takto „*Uvedte prosím, jak se vaše motivace změnila*“. Tato otázka se nedá vyhodnotit jednoduchým grafem, proto budou udány zmíněné příklady, které dívky uvedly. Odpovědí bylo 92, ale určitá část z nich popisovala spíše *Co se změnilo ve smyslu, co jim jejich motivaci zkazilo, než jak se změnila motivace*. Hodně dívek napsalo, že je to přestalo bavit, například: „*Již to nebyla radost, spíše povinnost.*“; „*Začalo to být stresující a ne zábava.*“; „*Basket mi nepřinášel radost a zábavu.*“;

„Trenéři dělali ze sportu povinnost a ne zábavu. Někteří vypouštěli z úst spíše nadávky, než aby nás trénovali.“ Některé popisovaly, že motivací byl zkrátka pohyb. *„Pohyb, udržení kondice.“*; *„Já tam chodila pro zábavu, pak to bylo spíš abych měla pohyb.“* Další, jak se změnila některým motivace byla z motivu úspěchu na to být s přáteli. Jedna dívka toto uvedla obráceně.

Valná většina odpovědí popisovala, že motivace jim byla změněna trenérem, což bylo uváděno v negativní konotaci a stejným způsobem hovořily o kolektivu.

8.1.2 Celkové výsledky

8.1.2.1 Výsledky všech respondentek

V níže uvedené tabulce můžeme vidět odpovědi všech esponentek týkající se konkrétních důvodů odchodu. Hodnoty představují průměrné hodnoty a jsou seřazené od nejdůležitějšího důvodu po ten nejméně důležitý. Jelikož byl výzkum velice rozsáhlý, je většina tabulek rozdělena do dvou částí.

Tabulka 11: Důvody odchodu (první část)

	Důvody odchodu	Hodnoty	Směrodatná odchylka
1.	Cítila jsem velký nátlak od trenérů	3.33	1.29
2.	Neměla jsem ráda trenéra/trenérku	3.23	1.43
3.	Necítila jsem se důležitou součástí týmu	3.22	1.44
4.	Přišlo mi, že o mě nemají zájem	3.20	1.41
5.	Necítila jsem týmového ducha	3.18	1.44
6.	Měla jsem zájem o jiné činnosti	3.12	1.29
7.	Měla jsem pocit nedostatečné týmové spolupráce	3.06	1.34
8.	Neměla jsem dostatek herních příležitostí	3.03	1.45
9.	Nedostalo se mi uznání za mé výkony	2.94	1.32
10.	Nebyla jsem tak dobrá, jak bych chtěla	2.94	1.24
11.	Neměla jsem časové možnosti vidět se s kamarády	2.93	1.30
12.	Moje dovednosti a schopnosti se nezlepšovaly	2.79	1.18
13.	Necítila jsem se v týmu populární a oblíbená	2.71	1.42
14.	Z basketu mi odešly kamarádky	2.69	1.29
15.	Začala to být nuda	2.67	1.28
16.	Cítila jsem se vyhořele a přetrénované	2.63	1.41
17.	Nebavilo mě na tréninky dojíždět	2.39	1.14
18.	Byla jsem často zraněná	2.26	1.26
19.	Tréninky byly moc náročné	2.23	1.13

Tabulka 12: Důvody odchodu (druhá část)

20.	Nezískala jsem si nové kamarády	2.13	1.21
21.	Nelíbilo se mi soutěžení	2.11	1.22
22.	Pandemie Covid-19	2.06	1.40
23.	Neměla jsem dobrou fyzickou kondici	2.01	1.08
24.	Nechtěla jsem být součástí týmu	1.96	1.16
25.	Cítila jsem velký nátlak od rodičů	1.90	1.10
26.	Utrpěla jsem těžké zranění, které mi nedovolovalo pokračovat	1.90	1.34
27.	Málo jsme vyhrávali	1.86	0.91
28.	Chtěla jsem hrát jiný sport	1.79	1.07
29.	Neměla jsem peníze na vybavení a členské příspěvky	1.49	0.75
30.	Myslela jsem si, že budeme více cestovat	1.46	0.66
31.	Rodiče/kamarádi už nechtěli, abych dál hrála	1.42	0.82
32.	Basketbal nebyl populární mezi mými vrstevníky	1.39	0.67
33.	Přestěhovali jsme se	1.22	0.66

Zdroj: Vlastní zpracování

Jak vyplývá z tabulky, nejvíce kritickým byl dle odpovědí dívek pro rozhodnutí odejít z klubu důvod „*Cítila jsem velký nátlak od trenérů*“. Další důvody, kterým byla často přiřazena vyšší hodnota jako „5 – *Velmi důležité*“ a „4 – *důležité*“ jsou „*Neměla jsem ráda trenéra/trenérku*“, „*Necítila jsem se důležitou součástí týmu*“, „*Přišlo mi, že o mě nemají zájem*“ a „*Necítila jsem týmového ducha*“. Jejich hodnoty jsou pro přehlednost zvýrazněny tučně. Naopak pět důvodů, které hrály naprosto minimální roli v rozhodnutí odejít z klubu jsou následující. „*Neměla jsem peníze na vybavení a členské příspěvky*“, „*Myslela jsem si, že budeme více cestovat*“, „*Rodiče/kamarádi už nechtěli, abych dál hrála*“, „*Basketbal nebyl populární mezi mými vrstevníky*“ a na posledním místě je faktor „*Přestěhovali jsme se*“. Což jsou mimo jiné také důvody, na kterých se dívky dle hodnot směrodatné odchylky téměř jednohlasně shodovaly. U ostatních důvodů v tabulce byly odpovědi respondentek více rozprostřené skrze celou Likertovu škálu, ze které odpovědi vybíraly. Důvod „*Začala to být nuda*“, který se jako jediný faktor dotýká zábavy, skončil téměř přesně v polovině tabulky na 15. místě.

Tabulka 13: Důvody odchodu zaměřené na intrapersonální, interpersonální a strukturální důvody (první část)

	Důvody odchodu	Hodnoty	Směrodatná odchylka
1.	Cítila jsem velký nátlak od trenérů	3.33	1.29
2.	Neměla jsem ráda trenéra/trenérku	3.23	1.43
3.	Necítila jsem se důležitou součástí týmu	3.22	1.44
4.	Přišlo mi, že o mě nemají zájem	3.20	1.41
5.	Necítila jsem týmového ducha	3.18	1.44
6.	Měla jsem zájem o jiné činnosti	3.12	1.29
7.	Měla jsem pocit nedostatečné týmové spolupráce	3.06	1.34
8.	Neměla jsem dostatek herních příležitostí	3.03	1.45
9.	Nedostalo se mi uznání za mé výkony	2.94	1.32
10.	Nebyla jsem tak dobrá, jak bych chtěla	2.94	1.24
11.	Neměla jsem časové možnosti vidět se s kamarády	2.93	1.30
12.	Moje dovednosti a schopnosti se nezlepšovaly	2.79	1.18
13.	Necítila jsem se v týmu populární a oblíbená	2.71	1.42
14.	Z basketu mi odešly kamarádky	2.69	1.29
15.	Začala to být nuda	2.67	1.28
16.	Cítila jsem se vyhořele a přetrénováně	2.63	1.41
17.	Nebavilo mě na tréninky dojíždět	2.39	1.14
18.	Byla jsem často zraněná	2.26	1.26
19.	Tréninky byly moc náročné	2.23	1.13
20.	Nezískala jsem si nové kamarády	2.13	1.21
21.	Nelíbilo se mi soutěžení	2.11	1.22
22.	Pandemie Covid-19	2.06	1.40
23.	Neměla jsem dobrou fyzickou kondici	2.01	1.08
24.	Nechtěla jsem být součástí týmu	1.96	1.16
25.	Cítila jsem velký nátlak od rodičů	1.90	1.10
26.	Utrpěla jsem těžké zranění, které mi nedovolovalo pokračovat	1.90	1.34

Tabulka 14: Důvody odchodu zaměřené na intrapersonální, interpersonální a strukturální důvody (druhá část)

27.	Málo jsme vyhrávali	1.86	0.91
28.	Chtěla jsem hrát jiný sport	1.79	1.07
29.	Neměla jsem peníze na vybavení a členské příspěvky	1.49	0.75
30.	Myslela jsem si, že budeme více cestovat	1.46	0.66
31.	Rodiče/kamarádi už nechtěli, abych dál hrála	1.42	0.82
32.	Basketbal nebyl populární mezi mými vrstevníky	1.39	0.67
33.	Přestěhovali jsme se	1.22	0.66

Intrapersonální
 Interpersonální
 Strukturální

Zdroj: Vlastní zpracování

V tabulce 14. vidíme stejné celkové výsledky jako v tabulce předchozí akorát s barevným označením dle toho, jestli se jedná o důvody intrapersonální, interpersonální či strukturální. Jednoznačně převažujícím typem v první polovině tabulky jsou důvody intrapersonální. Jsou mezi nimi čtyři důvody interpersonální a to „*Cítila jsem velký nátlak od trenérů*“, „*Měla jsem zájem o jiné činnosti*“, „*Neměla jsem časové možnosti vidět se s kamarády*“ a „*Z basketu mi odešly kamarádky*“. Strukturální důvody se do prvních šestnácti faktorů dostali jen dva. Na 8. místě „*Neměla jsem dostatek herních příležitostí*“ a na místě 16. „*Cítila jsem se vyhořele a přetrénovaně*“.

8.1.2.2 Výsledky dle kategorií

Díky komplexnosti výzkumu bylo také klíčové porovnat odpovědi napříč různými kategoriemi, ve kterých dívky ukončily účast v basketbalovém klubu. Takové srovnání nám přináší tabulka uvedená níže.

Průměrné hodnoty jednotlivých kategorií se představují početně v roli menšence (tj. číslo, od kterého se odečítá) a hodnoty celkové jsou menšítelem. Z toho vznikly hodnoty, které jsou vidět pod jednotlivými kategoriemi. To znamená, že kladné hodnoty jsou důležitější pro danou věkovou kategorii více než pro celou skupinu a záporné naopak vyjadřují, že daný faktor byl pro danou věkovou kategorii méně důležitý než pro celou skupinu respondentů. Čím sytější červená, tím je záporná hodnota nižší a tím pádem pro danou kategorii méně důležitá než pro celek. Čím sytější zelená, tím je kladná hodnota vyšší a tím pádem důležitější pro danou kategorii více než pro celek.

Tabulka 15: Srovnání celkových výsledků s jednotlivými kategoriemi (první část)

	Důvody odchodu	Celkově	U12–U13 (N=32)	U14–U15 (N=62)	U17–U19 (N=66)
1	Cítila jsem velký nátlak od trenérů	3.33	-0.20	0.15	-0.06
2	Neměla jsem ráda trenéra/trenérku	3.23	-0.48	0.19	0.04
3	Necítila jsem se důležitou součástí týmu	3.22	0.06	0.10	-0.13
4	Přišlo mi, že o mě nemají zájem	3.20	-0.11	0.17	-0.11
5	Necítila jsem týmového ducha	3.18	-0.27	0.17	-0.03
6	Měla jsem zájem o jiné činnosti	3.12	-0.24	-0.10	0.21
7	Měla jsem pocit nedostatečné týmové spolupráce	3.06	-0.40	0.12	0.08
8	Neměla jsem dostatek herních příležitostí	3.03	-0.25	-0.06	0.18
9	Nedostalo se mi uznání za mé výkony	2.94	-0.22	0.16	-0.03
10	Nebyla jsem tak dobrá, jak bych chtěla	2.94	0.00	0.16	-0.14
11	Neměla jsem časové možnosti vidět se s kamarády	2.93	-0.12	0.25	-0.19
12	Moje dovednosti a schopnosti se nezlepšovaly	2.79	-0.13	0.05	0.01
13	Necítila jsem se v týmu populární a oblíbená	2.71	0.26	0.08	-0.19
14	Z basketu mi odešly kamarádky	2.69	-0.19	0.05	0.04
15	Začala to být nuda	2.67	0.02	-0.11	0.09
16	Cítila jsem se vyhořele a přetřénované	2.63	-0.75	0.00	0.37
17	Nebavilo mě na tréninky dojíždět	2.39	0.08	0.06	-0.10
18	Byla jsem často zraněná	2.26	-0.32	-0.05	0.19
19	Tréninky byly moc náročné	2.23	0.36	0.09	-0.28
20	Nezískala jsem si nové kamarády	2.13	0.18	0.14	-0.22
21	Nelíbilo se mi soutěžení	2.11	0.48	0.04	-0.26
22	Pandemie Covid-19	2.06	-0.18	0.29	-0.20
23	Neměla jsem dobrou fyzickou kondici	2.01	0.24	0.12	-0.22
24	Nechtěla jsem být součástí týmu	1.96	0.13	-0.01	-0.05

Tabulka 16: Srovnání celkových výsledků s jednotlivými kategoriemi (druhá část)

25	Cítila jsem velký nátlak od rodičů	1.90	-0.12	-0.03	0.08
26	Utrpěla jsem těžké zranění, které mi nedovolovalo pokračovat	1.90	-0.21	-0.09	0.19
27	Málo jsme vyhrávali	1.86	0.05	-0.02	-0.01
28	Chtěla jsem hrát jiný sport	1.79	0.30	-0.14	0.00
29	Neměla jsem peníze na vybavení a členské příspěvky	1.49	-0.05	-0.05	0.07
30	Myslela jsem si, že budeme více cestovat	1.46	-0.02	-0.01	0.01
31	Rodiče/kamarádi už nechtěli, abych dál hrála	1.42	0.17	-0.02	-0.07
32	Basketbal nebyl populární mezi mými vrstevníky	1.39	0.14	0.11	-0.18
33	Přestěhovali jsme se	1.22	-0.09	0.07	-0.02

Zdroj: Vlastní zpracování

U kategorie U12-U13 (celkem 32 respondentek), která představuje mladší a starší minižákyň je poměrně velký rozdíl hlavně u prvních deseti důvodů. Hodnoty se tam pohybují od -0,20 do -0,48 rozdílu od celkové průměrné hodnoty všech respondentek. „*Necítila jsem se důležitou součástí týmu*“ se tak jednoduše dostalo na primární důvod odchodu u této kategorie. Zajímavá je také nejvíce odlišná hodnota (-0.75) „*Cítila jsem se vyhořele a přetrénovaně*“, která vypovídá o tom, že tento faktor nebyl pro tuto kategorie zdaleka ani tak podstatný jako pro starší kategorie. Naopak více důležité pro ně bylo „*Necítila jsem se v týmu populární a oblíbená*“, což by se tak snadno dostal do prvních top pěti. O dost více, než ostatní kategorie hráčky U12–U13 připisovaly velkou hodnotu „*Nelíbilo se mi soutěžení*“ (0.48). Také „*Tréninky byly moc náročné*“ (0.36) a „*Chtěla jsem hrát jiný sport*“ (0.30).

Kategorie U14–U15 (celkem 62 respondentek) je nejméně hodnotových rozdílů ze všech kategorií. Důležitější o 0.29 byl důvod „*Pandemie Covid-19*“ a také o 0.25 důvod „*Neměla jsem časové možnosti vidět se s kamarády*“.

U kategorie U17–U19 (celkem 66 respondentek) bylo opět poněkud větší množství rozdílů oproti celkovým hodnotám. Největší vliv by totiž na odchod hráček v této kategorii měl důvod „*Měla jsem zájem o jiné činnosti*“, který je významnější o 0.21 oproti celku. Například pro tuto věkovou kategorii byl mnohem palčivější důvod „*Cítila jsem se vyhořele a přetrénovaně*“ (0.37), který by se s touto hodnotou vyhoupl do prvních deseti důvodů. Menší změny, ale stejně podstatné vidíme také u důvodů

„Neměla jsem dostatek herních příležitostí“ (0.18); „Byla jsem často zraněná“ (0.19) a „Utrpěla jsem těžké zranění, které mi nedovolovalo pokračovat“ (0.18).

Méně důležité byly pro Mladší a Starší dorostenky faktory „Tréninky byly moc náročné“ (-0.28); „Nezískala jsem si nové kamarády“ (-0.22); „Nelíbilo se mi soutěžení“ (-0.26) a „Neměla jsem dobrou fyzickou kondici“ (-0.22).

8.1.2.3 Výsledky pro SCM a SpS

Dle rozdělení a odpovědí v grafu č. 4, byly vytvořeny tabulky speciálně pro SCM a SpS. Pokud se na odpovědi podívám dle toho, o jaký vrcholový program se jednalo, můžeme vidět několik hlavních rozdílů, jejichž hodnoty jsou zvýrazněny žlutě.

Tabulka 17: Důvody odchodu pro SCM (první část)

Důvody odchodu SCM		Hodnoty (N=79)	Směrodatná odchylka
1.	Cítila jsem velký nátlak od trenérů	3.37	1.25
2.	Měla jsem zájem o jiné činnosti	3.30	1.34
3.	Necítila jsem týmového ducha	3.27	1.51
4.	Neměla jsem ráda trenéra/trenérku	3.25	1.49
5.	Přišlo mi, že o mě nemají zájem	3.19	1.43
6.	Neměla jsem dostatek herních příležitostí	3.16	1.52
7.	Necítila jsem se důležitou součástí týmu	3.15	1.49
8.	Měla jsem pocit nedostatečné týmové spolupráce	3.14	1.32
9.	Nedostalo se mi uznání za mé výkony	2.97	1.33
10.	Neměla jsem časové možnosti vidět se s kamarády	2.85	1.35
11.	Nebyla jsem tak dobrá, jak bych chtěla	2.85	1.26
12.	Cítila jsem se vyhořele a přetřénované	2.85	1.38
13.	Z basketu mi odešly kamarádky	2.82	1.38
14.	Moje dovednosti a schopnosti se nezlepšovaly	2.78	1.19
15.	Začala to být nuda	2.73	1.32
16.	Necítila jsem se v týmu populární a oblíbená	2.70	1.44
17.	Byla jsem často zraněná	2.39	1.30
18.	Nebavilo mě na tréninky dojíždět	2.37	1.13
19.	Pandemie Covid-19	2.08	1.41

Tabulka 18: Důvody důchodu pro SCM (druhá část)

20.	Tréninky byly moc náročné	2.06	0.95
21.	Nezískala jsem si nové kamarády	2.05	1.25
22.	Utrpěla jsem těžké zranění, které mi nedovolovalo pokračovat	2.01	1.48
23.	Cítila jsem velký nátlak od rodičů	1.97	1.10
24.	Nelíbilo se mi soutěžení	1.91	1.22
25.	Neměla jsem dobrou fyzickou kondici	1.91	1.06
26.	Nechtěla jsem být součástí týmu	1.91	1.13
27.	Málo jsme vyhrávali	1.85	0.92
28.	Chtěla jsem hrát jiný sport	1.62	0.95
29.	Myslela jsem si, že budeme více cestovat	1.48	0.71
30.	Neměla jsem peníze na vybavení a členské příspěvky	1.48	0.73
31.	Rodiče/kamarádi už nechtěli, abych dál hrála	1.47	0.90
32.	Basketbal nebyl populární mezi mými vrstevníky	1.29	0.56
33.	Přestěhovali jsme se	1.18	0.59

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 19: Důvody důchodu pro SpS (první část)

	Důvody odchodu SpS	Hodnoty (N=78)	Směrodatná odchylka
1.	Cítila jsem velký nátlak od trenérů	3.31	1.32
2.	Necítila jsem se důležitou součástí týmu	3.28	1.38
3.	Neměla jsem ráda trenéra/trenérku	3.22	1.38
4.	Přišlo mi, že o mě nemají zájem	3.22	1.39
5.	Necítila jsem týmového ducha	3.14	1.36
6.	Neměla jsem časové možnosti vidět se s kamarády	3.04	1.25
7.	Nebyla jsem tak dobrá, jak bych chtěla	3.04	1.23
8.	Měla jsem pocit nedostatečné týmové spolupráce	3.00	1.34
9.	Měla jsem zájem o jiné činnosti	2.95	1.19
10.	Nedostalo se mi uznání za mé výkony	2.94	1.32

Tabulka 20: Důvody důchodu pro SpS (druhá část)

11.	Neměla jsem dostatek herních příležitostí	2.88	1.36
12.	Moje dovednosti a schopnosti se nezlepšovaly	2.78	1.19
13.	Necítila jsem se v týmu populární a oblíbená	2.73	1.41
14.	Začala to být nuda	2.63	1.24
15.	Z basketu mi odešly kamarádky	2.55	1.19
16.	Cítila jsem se vyhořele a přetrénované	2.46	1.43
17.	Nebavilo mě na tréninky dojíždět	2.44	1.16
18.	Tréninky byly moc náročné	2.42	1.27
19.	Nelíbilo se mi soutěžení	2.33	1.20
20.	Nezískala jsem si nové kamarády	2.21	1.18
21.	Neměla jsem dobrou fyzickou kondici	2.13	1.10
22.	Byla jsem často zraněná	2.09	1.21
23.	Pandemie Covid-19	2.04	1.42
24.	Nechtěla jsem být součástí týmu	2.01	1.18
25.	Chtěla jsem hrát jiný sport	1.99	1.17
26.	Málo jsme vyhrávali	1.86	0.88
27.	Cítila jsem velký nátlak od rodičů	1.86	1.11
28.	Utrpěla jsem těžké zranění, které mi nedovolovalo pokračovat	1.76	1.14
29.	Neměla jsem peníze na vybavení a členské příspěvky	1.50	0.79
30.	Basketbal nebyl populární mezi mými vrstevníky	1.49	0.77
31.	Myslela jsem si, že budeme více cestovat	1.44	0.62
32.	Rodiče/kamarádi už nechtěli, abych dál hrála	1.37	0.74
33.	Přestěhovali jsme se	1.27	0.73

Zdroj: Vlastní zpracování

Například u SCM se na vyšších příčkách umístil „*Měla jsem zájem o jiné činnosti*“; „*Neměla jsem dostatek herních příležitostí*“; „*Cítila jsem se vyhořele a přetrénované*“ a „*Byla jsem často zraněná*“. Tyto výsledky poměrně hezky kopírují rozdíly mezi jednotlivými kategoriemi.

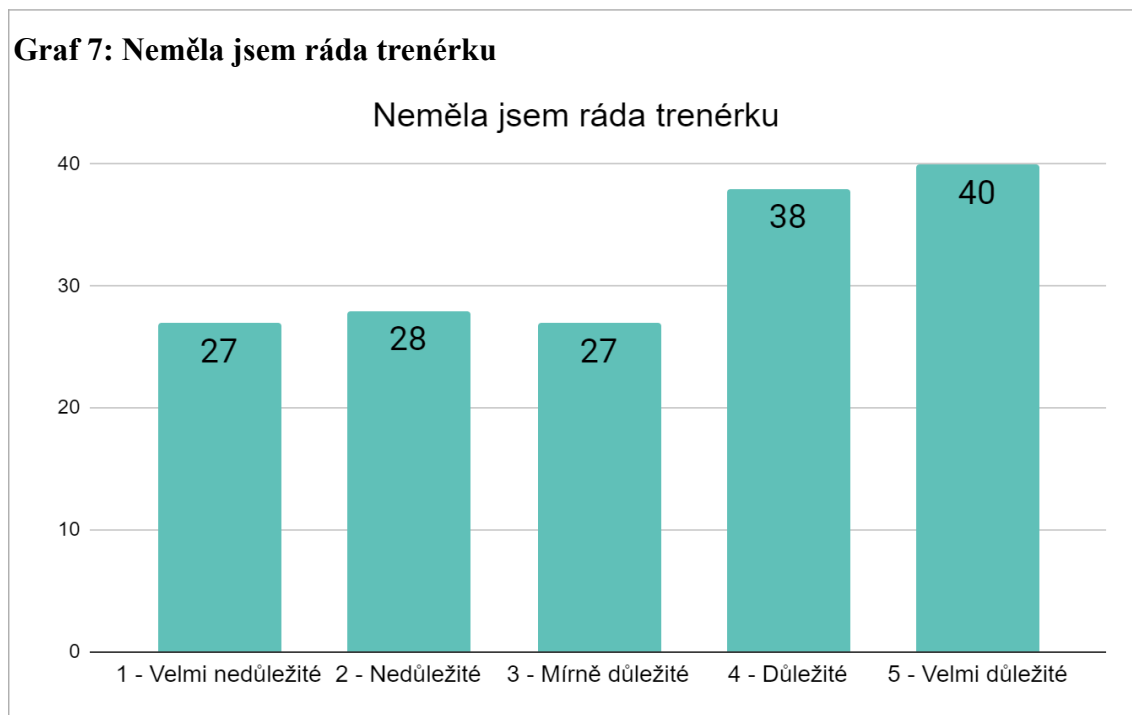
SpS měla výrazněji vyšší příčky u důvodů „*Nebyla jsem tak dobrá, jak bych chtěla*“ a „*Nelíbilo se mi soutěžení*“.

8.1.3 Přehled důvodů

V této kapitole budou znázorněny zajímavé grafy jednotlivých důvodů, které jsou nějakým způsobem signifikantní. Vybráno bude několik důvodů za každou jednotlivou kategorii intrapersonálních, interpersonálních a strukturálních důvodů.

8.1.3.1 Intrapersonální důvody

Intrapersonální důvody jsou ty, které se v celkovém pořadí ocitaly poměrově na těch nejvyšších příčkách.

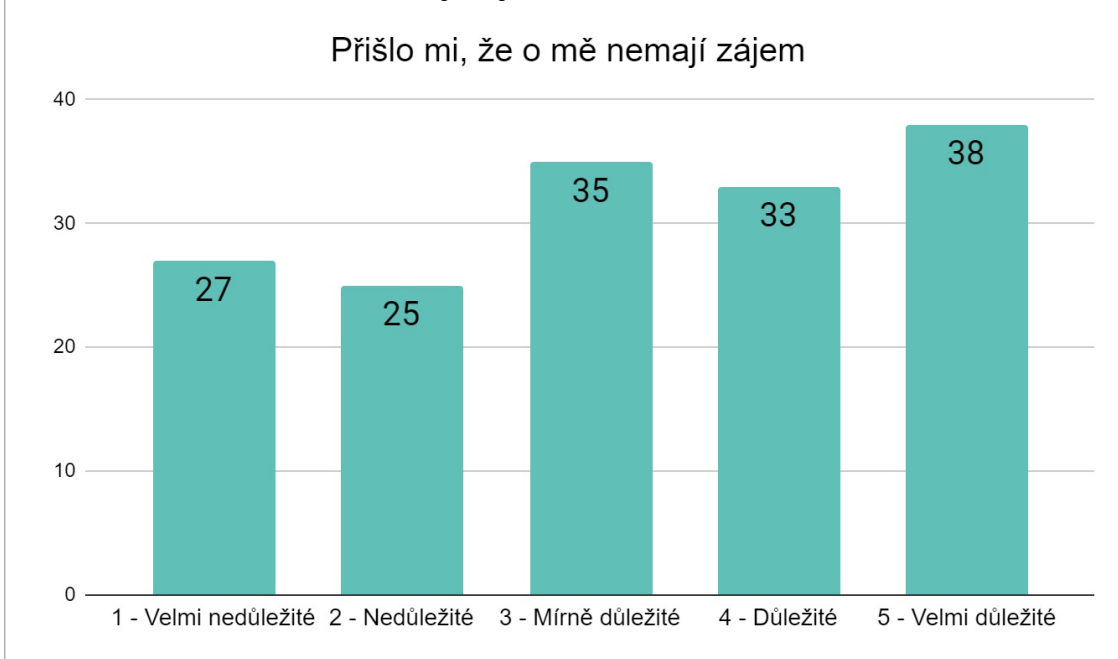

Zdroj: Vlastní zpracování

Na **grafu č. 7** vidíme, že velké množství dívek zvolilo „4 – Důležité“ (38) a „5 – Velmi důležité“ (40) . Což dohromady tvoří téměř polovinu odpovědí. Z tohoto důvodu skončil tento faktor na 2. místě tabulky celkových výsledků.

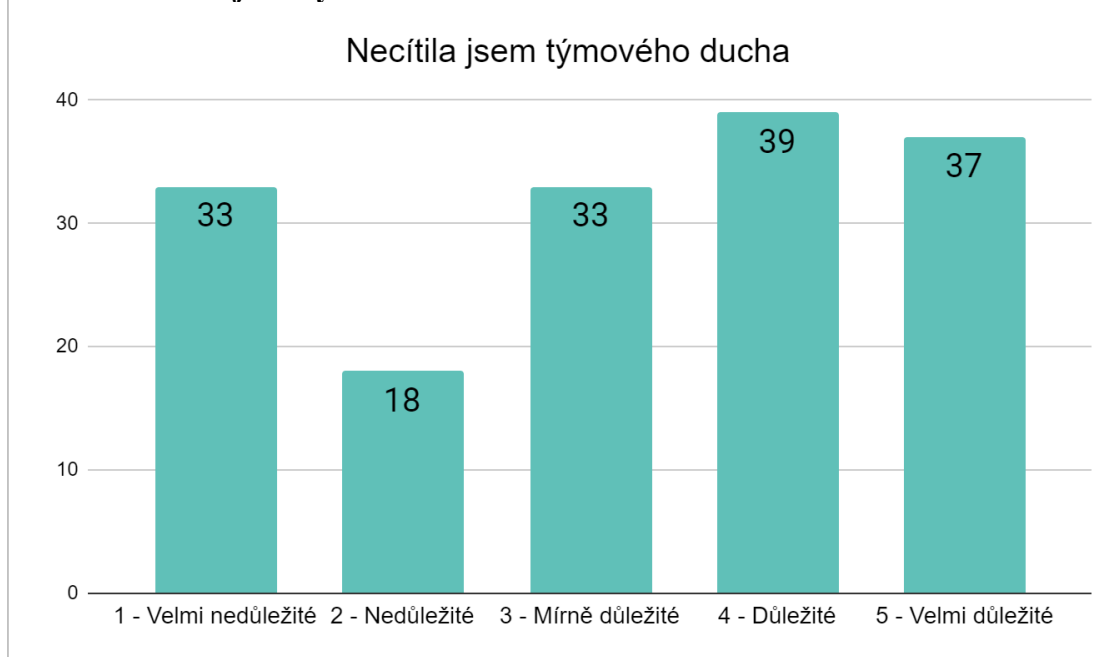
V **grafu č. 8** níže jsou data k důvodu, který byl také velice silně zastoupen a dostal se tak do čela tabulky. Více respondentek vybíralo z odpovědí „3 – Mírně důležité“ až „5 – Velmi důležité“. Hodnoty jsou trochu více rovnoměrněji rozprostřené oproti předchozímu grafu. Tyto dva důvody jasně ukazují na osobu trenéra, která hrála klíčovou roli v odchodu hráček z basketbalových klubů.

Graf 8: Přišlo mi, že o mě nemají zájem

Zdroj: Vlastní zpracování

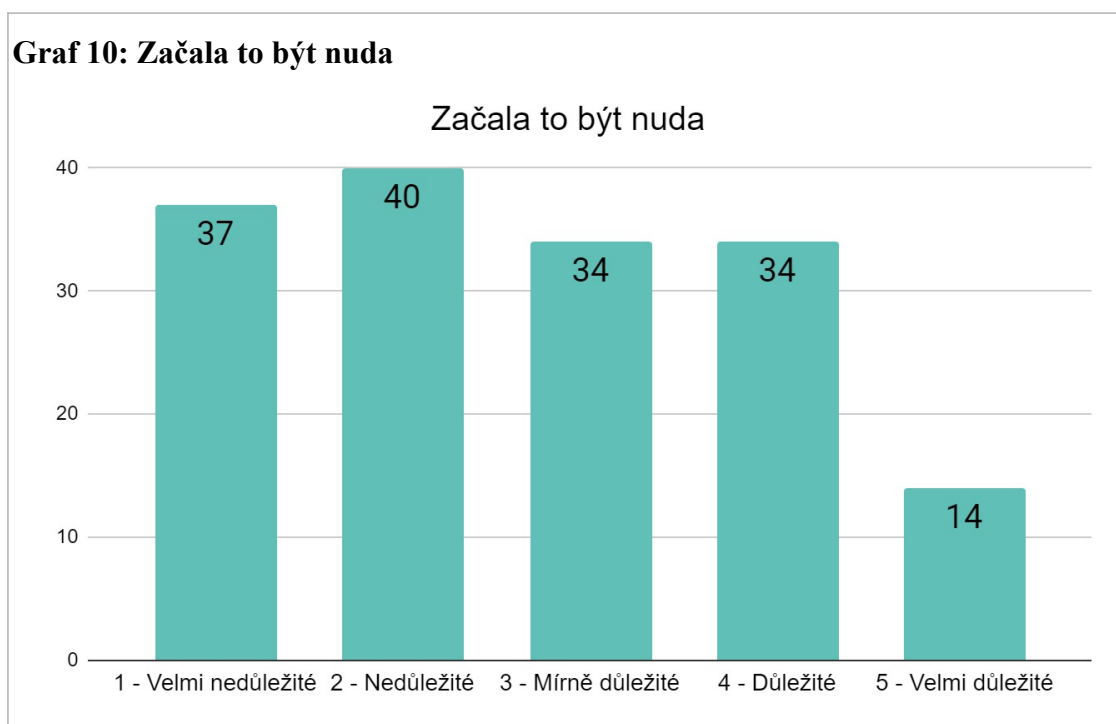
Graf 9: Necítila jsem týmového ducha

Zdroj: Vlastní zpracování

Co se týká důvodů spadající pod téma týmové dynamiky, tak ty se umísťovaly obecně velice vysoko. Konkrétně byly tři hned v první desítce. Jeden z nich je například faktor zpracovaný v grafu č. 9. Zajímavé je, že „1 – *Velmi nedůležité*“ vybralo více dívek (33),

než „2 – *Nedůležité*“ (18). Přesto ale z dat vyplývá, že 39 respondentek považovalo tento faktor při rozhodování za „4 – *Důležité*“ a 37 za „5 – *Velmi důležité*“.

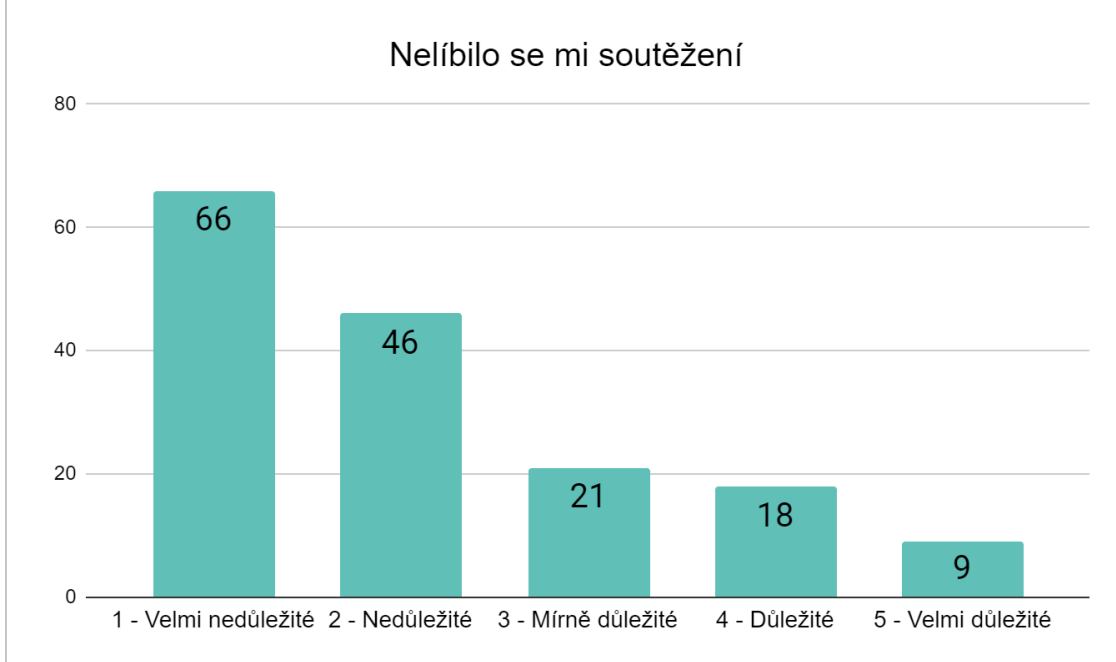
Zdroj: Vlastní zpracování

Nuda a zábava je v odchodu hráček velkým tématem. Můžeme vidět, že respondentky volily více, že je pro ně tento důvod spíše nedůležitý. Napříč „1 – *Velmi nedůležité*“ a „4 – *Důležité*“ je ale zřetelné, že se odpovědi liší jen drobně. Pouze 14 dívek vybralo, že to pro ně bylo „5 – *Velmi důležité*“.

Graf č. 11 se zabývá tématem soutěžení. Drtivá většina respondentek 112, uvedlo, že byl tento důvod „1 – *Velmi nedůležité* až 2 – *Nedůležité*“. 21 dívek dalo, že to bylo „3 – *Mírně důležité*“, 18 zvolilo „4 – *Důležité*“ a 9 vybralo „5 – *Velmi důležité*“.

Dalo by se tedy vyvodit, že soutěžení bylo spíše příjemným prvkem vrcholového basketbalu, které jako samotné dívkám zas tak moc nevadilo.

Graf 11: Nelíbilo se mi soutěžení

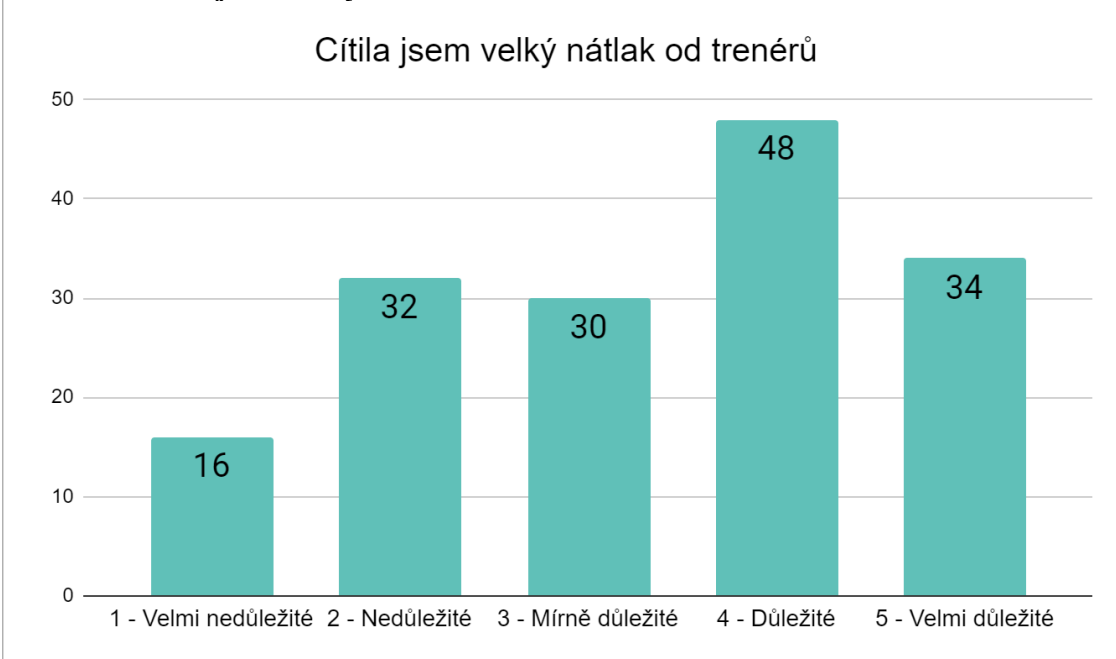

Zdroj: Vlastní zpracování

8.1.3.2 Interpersonální důvody

Interpersonální důvody byly poměrně rovnoměrně rozloženy skrze celou tabulku výsledků. Uvedeny budou ty nejzajímavější včetně důvodu, který se ocitl na celkovém 1. místě.

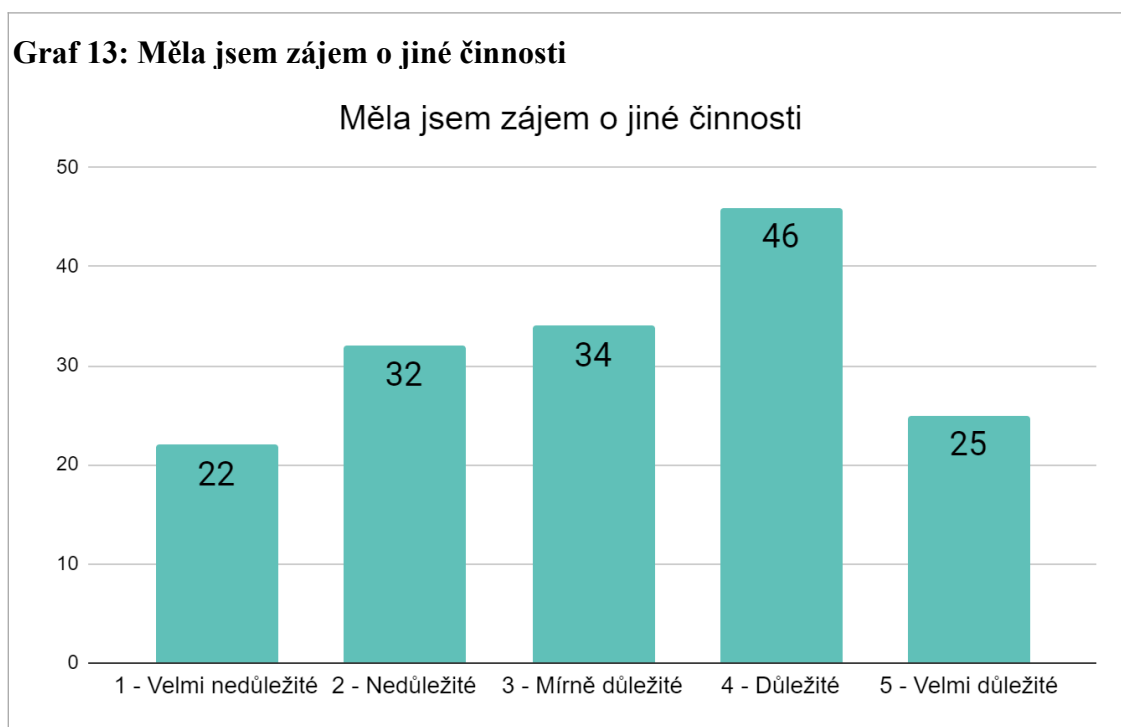
Graf 12: Cítila jsem velký nátlak od trenérů

Zdroj: Vlastní zpracování

Velký nátlak od trenérů pocítilo velké množství respondentek a pro hodně z nich to byl hlavní důvod, kvůli kterému z klubu odešly. Celkem 48 vybralo „4 – Důležité“ a 34, druhý nejvyšší počet odpovědí má „5 – Velmi důležité“. Pouze 16 respondentek sáhlo po variantě „1 – Velmi nedůležité“ a to společně s 32 u „2 – Nedůležité“ zahrnovalo 48 ze všech odpovědí.

Nátlak bylo důležité ve vrcholovém sportu jednoznačně zahrnout. Rodiče jako poslední strana trojúhelníku ve sportu také mohou vyvíjet silný tlak. Proto byla položena také stejná otázka ze strany rodičů. Pocity nátlaku od rodičů, jako důvod oproti nátlaku ze strany trenéra, skončily až na 25. místě.

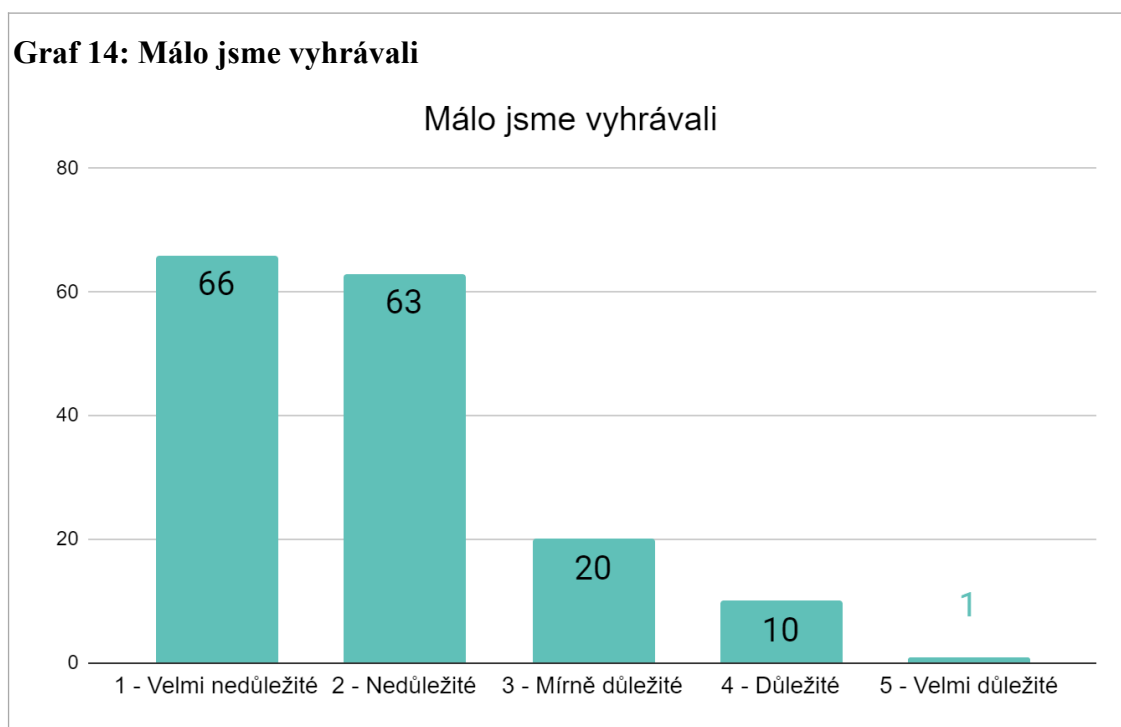

Zdroj: Vlastní zpracování

„Měla jsem zájem o jiné činnosti“ byl důvod, který skončil celkově na 6. místě. 34 dívek odpovědělo „3 – Mírně důležité“ a 46 „4 – Důležité“. Pro respondentky, které vybraly v rozmezí od „3 – Mírně důležité“ po „5 – Velmi důležité“ čekala nepovinná otázka na to, o které činnosti se jednalo.

Celkem se k otázce vyjádřilo 101 dívek. Nejčastěji byla zmiňována škola – 34 odpovědí, jiné sporty – 31 odpovědí. Zhruba 30 odpovědí popisovalo kulturní, výtvarné i hudební koníčky. Spadalo do toho i často zmiňované užívání si volného času, relaxu apod. 13 dívek popsalo zájem o trávení času s přáteli či s přítelem a rodinou. I přesto, že

byl sport často vyslán jako činnost, o kterou měly hráčky zájem, nutno poznamenat, že důvod „*Chtěla jsem hrát jiný sport*“ skončil až na 28. místě.

Zdroj: Vlastní zpracování

Důvod „Málo jsme vyhrávali“ považovalo za důležitý minimální počet dívek. Naopak 66 z nich uvedlo „1 – *Velmi nedůležité*“ a 63 „2 – *Nedůležité*“. Můžeme z toho uvést, že dívky buď neprohrávaly, nebo ano, ale nebylo to pro ně nijak významně důležité při rozhodování, jestli z klubu odejít. Týmový neúspěch tedy nehrál v odchodu roli.

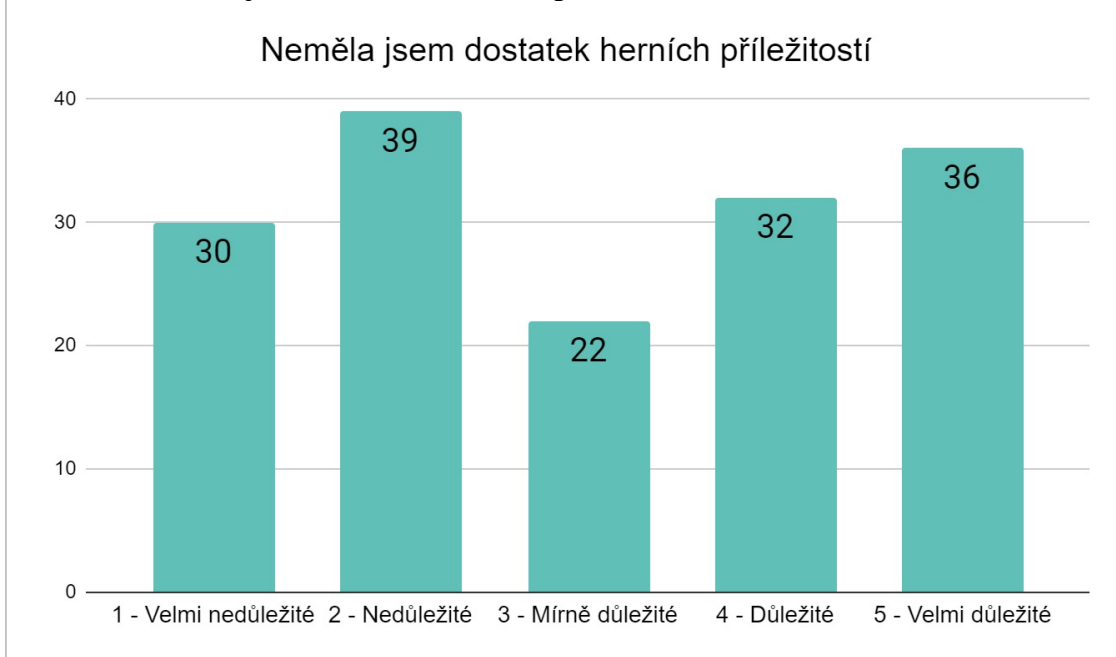
8.1.3.3 Strukturální důvody

Strukturální důvody se objevily převážně v druhé polovině tabulky. Dalo by se tedy říct, že obecně hrály malou roli v odchodu dívek z basketbalových klubů.

Na **grafu č. 15** u důvodu „*Neměla jsem dostatek herních příležitostí*“ vidíme, že byly poměrně rozpolcené odpovědi. Vyšší směrodatná odchylka (1.45) také ukazuje, že měly dívky zřejmě dosti rozdílné zkušenosti. Každopádně 30 z nich vybralo „1 – *Velmi nedůležité*“, nejvyšší počet odpovědí (39) je u „2 – *Nedůležité*“. Za „3 – *Mírně důležité*“ to považovalo jen 22 respondentek. „5 – *Velmi důležité*“ zvolilo 36 dívek.

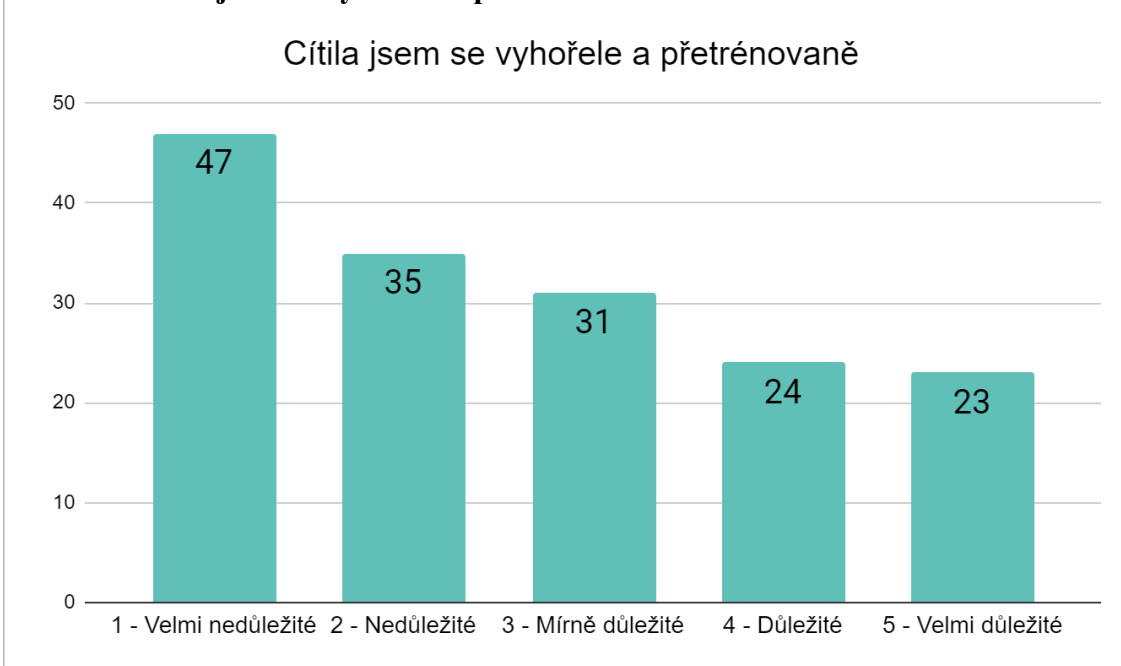
Celkově byl tento důvod na 8. místě a nejvýše ze všech strukturálních důvodů. Ukázalo se, že dívkám nebyl dávám prostor ke hře, nejenže to projevuje nedůvěru, ale vyvolává to pocit nedostatečnosti a nedůležitosti. Taková demotivace zkrátka vyústila v odchod.

Graf 15: Neměla jsem dostatek herních příležitostí

Zdroj: Vlastní zpracování

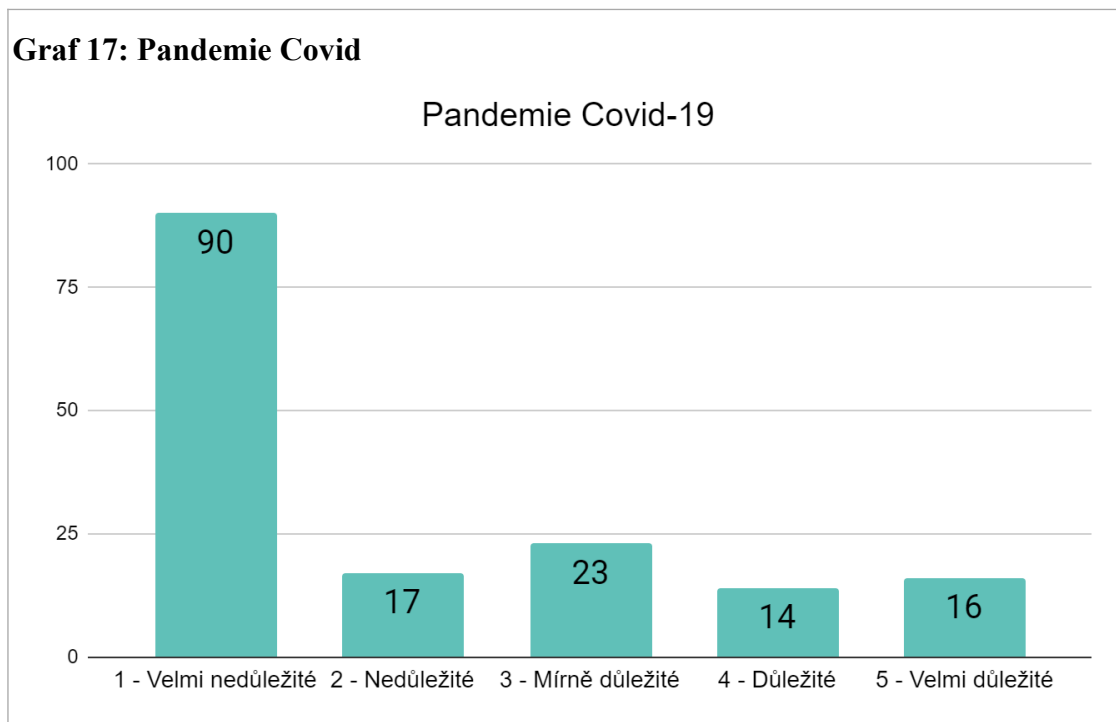
Graf 16: Cítila jsem se vyhořele a přetrénovaně

Zdroj: Vlastní zpracování

Je patrné, že za „1 – *Velmi nedůležité*“ považovalo nejvíce dívek a to 47. „2 – *Nedůležité*“ má 35. Druhá strana likertovy škály také není ale nijak zanedbatelná. Pokud bychom brali, že byl tento důvod nějakým způsobem důležitý a počítali tak odpovědi od

„3 – *Mírně důležité*“ po „5 – *Velmi důležité*“, zastupuje tuto stranu celkem 78 respondentek, což je téměř polovina. Tento důvod úzce souvisí s dobou, kterou se dívky specializují pouze na basketbal. A jak ukázala data v grafu č. 3 kolem 80 % respondentek se věnovalo pouze basketbalu dříve, než dosáhly roku. A jak si ukážeme na grafech níže, kolem 50 % dívek hrálo za klub více než 5 let. V době, kdy je pak dívkám 15, není pak divu, že mají pocit, že se baseketbalu věnují celý život a nic jiného vlastně ani neznají. Vidíme, že jsou na dívky vyvíjeny velké požadavky a to pak vedek v celkovému vyhoření.

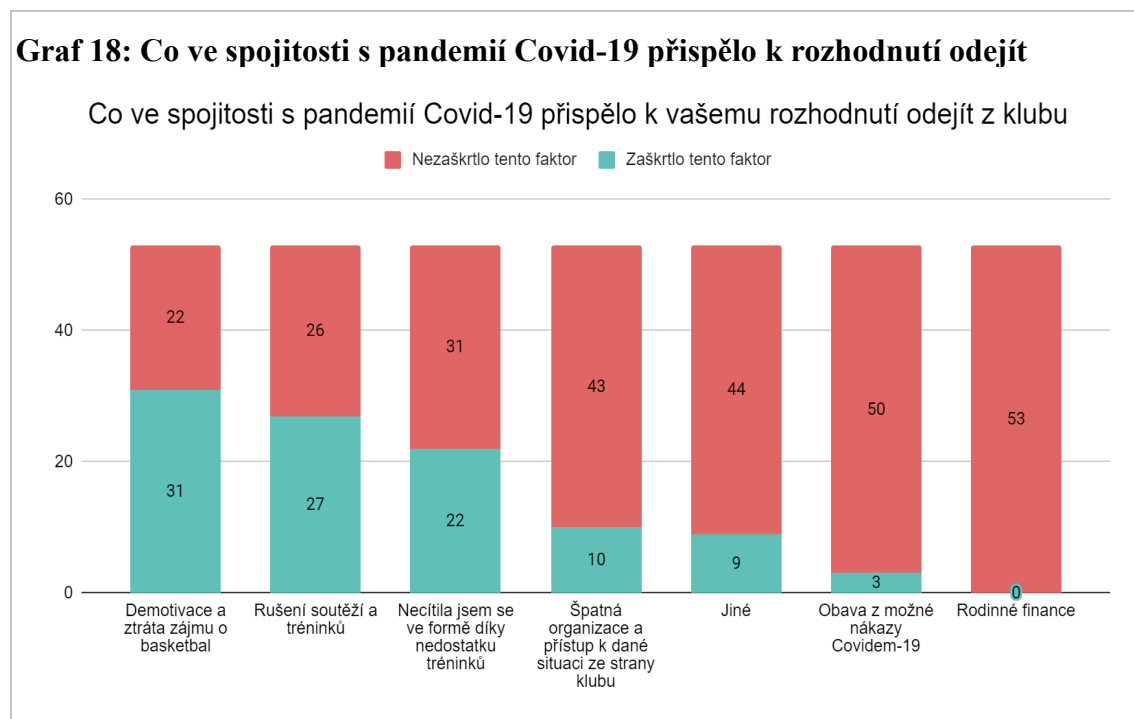
Zdroj: Vlastní zpracování

Vzhledem k tomu, že v období, které se v práci zkoumá probíhala celosvětová pandemie Covid-19, bylo nutné ho neopomenout. Nutno poznamenat, že některé dívky odešly dříve, než vůbec pandemie propukla, takže se jich tento důvod netýkal, a proto pro ně nebyl důležitý. Tento důvod si zaslouží detailnější rozebrání, neboť jsme si v kapitole 3. 2. 6. mnoho klubů se domnívá, že tato pandemie byla hlavní příčinou odchodu dětí a mládeže ze sportovních klubů.

Z výsledků v tomto výzkumu můžeme tvrdit, že opak je pravdou. 90 respondentek uvedlo, že byl tento faktor „1 – *Velmi nedůležité*“ a „2 – *Nedůležité*“ 17 dívek. Naopak jako „4 – *Důležité*“ 14 a „5 – *Velmi Důležité*“ 16 respondentek. Pandemie Covid-19 tak

hrála naprosto minimální roli a šlo spíše o popostrčení k ukončení basketbalu, než jako hlavní důvod.

Na tento důvod navazovaly dvě povinné otázky, na které byly odkázány respondentky, které vybrali z odpovědí variantu „3 – *Mírně důležité*“ po „5 – *Velmi důležité*“. Těchto odpovědí bylo celkem 53.

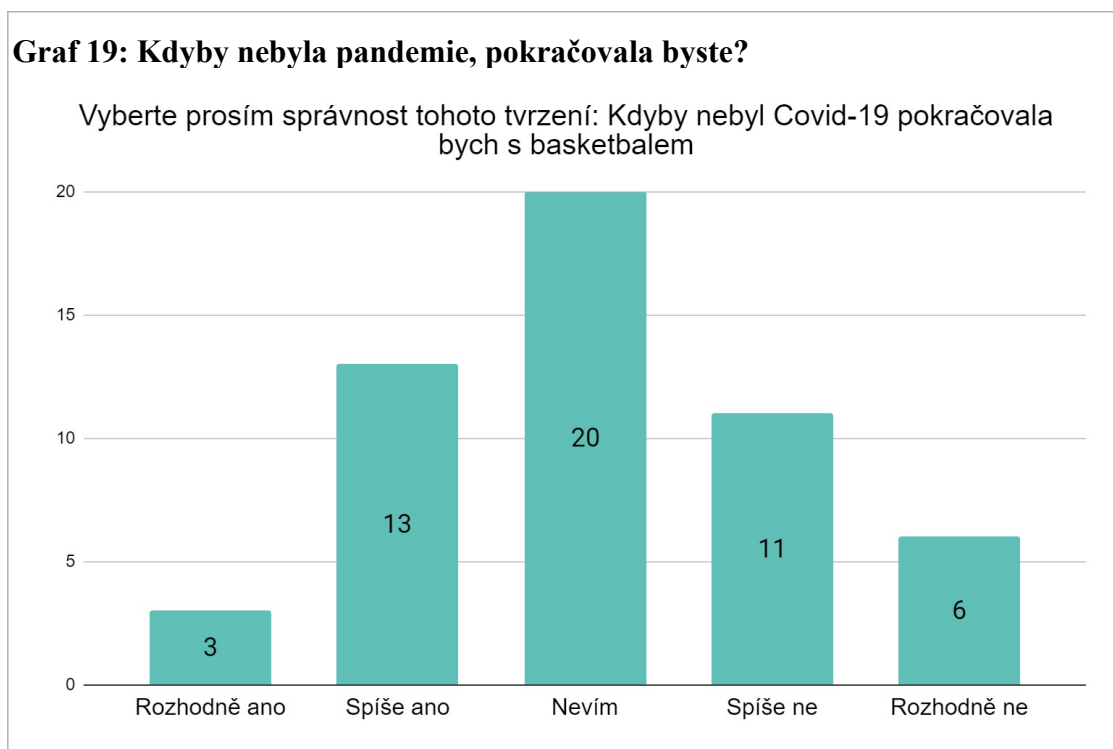

Zdroj: Vlastní zpracování

U této otázky mohly respondentky vybírat z více odpovědí, stejně jako u důvodu motivace. Nejvíce dívek (31) zaškrtno „*Demotivace a ztráta zájmu o basketbal*“ a druhá nejvíce vybíraná odpověď (27) byla „*Rušení soutěží a tréninků*“. „*Rodinné finance*“ nebylo zaškrtnuto ani jednou respondentkou a „*Obava z možné nákazy Covidem-19*“ pouze 3. „*Necítila jsem se ve formě díky nedostatku tréninků*“ zaškrtno 22 dívek a „*Špatná organizace a přístup k dané situaci ze strany klubu*“ vybralo 10 bývalých hráček.

Do kategorie „*Jiné*“, kterou zaškrtno 9 dívek bylo například „*zdravotní problémy a zranění*“ – 4 odpovědi. Jedna hráčka vypověděla „*Trenéři mi nedávali vědět kde kdy a jak trénovat, nulový zájem o mě.*“ a další například „*Více času doma mi začalo vyhovovat.*“ Další respondentka napsala, že se jí nelíbil přístup trenéru po skončení pandemie a poslední uvedla, že neměla dostatek času a že se do klubu po pandemii nevrátily některé její kamarádky.

Respondentky byly také doptány na to, jestli by pokračovaly, kdyby Pandemie Covid-19 nebyla. Z grafu č. 19 je vidět, že převažovala jistá nejistota, neboť 20 dívek vybralo odpověď „Nevím“. „Spíše ne“ vybralo 11 respondentek a 6 zvolilo „Rozhodně ne“. 3 dívky vybraly „Rozhodně ano“ a 13 z celkových 53 bývalých hráček uvedlo „Spíše ano“.

Zdroj: Vlastní zpracování

8.1.3.4 Jiné důvody skončení

Mohlo se stát, že některý důvod nebyl ve výzkumu zmíněn či vypsané důvody nepokryly všechny možné důvody k odchodu z basketbalového klubu. Proto byla zahrnuta otázka „Měla jste jiný důvod, kvůli kterému jste skončila?“. Odpovědělo všech 160 dívek, protože byla tato otázka omylem označena jako povinná. Některé odpovědi detailněji popisovaly zážitky a zkušenosti, které třeba navazovaly na již zaškrtnuté důvody. Avšak málokdy se objevil důvod, který nebyl v základním výběru obsažen.

Že jiný důvod nemají, odpovědělo asi 40 respondentek. Jiné ochotně popsaly, co jim konkrétně vadilo, což značí, že byly tyto důvody pro ně opravdu významné a důležité.

Nejčastěji byla uváděna osoba trenéra, ať už se jednalo o jejich špatný přístup, špatné vzájemné vztahy, křičení a nezáměr o hráčky. Některé uvedly ještě konkrétněji, že jim nesmírně vadilo protěžování jiných hráček ze strany trenéra/trenérky. Dále se často

vyskytovalo zdraví v podobě zranění, nemocí nebo také psychického zdraví. Škola a studium bylo také často popisováno a stejně důležité byl pro dívky také nedostatek času na jakékoliv jiné aktivity a zájmy.

Zhruba 10x bylo uvedeno, že basketbal už nebyl zábava. Podobně na tom byly zprávy týkající se kolektivu (rozpadnutí, špatné vztahy, šikana). Objevoval se i důvod přetěžování a únavy. Jednou bylo zmíněno rozhodování mezi dvěma sporty.

Některé výpovědi bývalých hráček byly velice silné a vyjadřující důležité skutečnosti, a proto si dovolím několik z nich citovat.

„Každý den trénink nebo zápas. Můj život je pestřejší, než jednostranný sport.“

„Čím starší jsem byla, tím víc jsem to začala vnímat jako obchod s bílým masem.“

„Moje trenérka, kvůli které jsem měla před každým tréninkem a zápasem stres, dobírala si nás, jakmile jsme se věnovaly něčemu jinému než basketu. Veřejně ponižovala, ale své oblíbenkyně samozřejmě ne. Dále jsem pak viděla i morálku a aroganci. Tlak na to být co nejlepší, kdy mám pocit, že jsme byly jako hráčky poštvávány proti sobě. Byly jsme si rivalkami, což u mě pak vyvolávalo značné znechucení. Já jsem basket nechtěla nikdy dělat vrcholově a měla jsem i jiné zájmy. Hrála jsem tedy pak za tým B, kde se ale dostávalo více příležitostí mladším hráčkám, které tam vlastně hrály jako bonusové. Jejich nasazování do hry a moje sezení na lavičce často neodpovídalo mým hráčským schopnostem, viděla jsem v tom pak osobní pohnutky a preference trenérky.“

„Nátlak ze strany trenérů, nebavilo mě to.“

„Nebyla vůči mně vyjádřena žádná empatie, pochopení - absolutně nic. Přišla jsem si jako jméno na papíře, které posílá příspěvky a využijí ho na zápasy, když potřebují prostřídat základní pětku. Zranění - nezájem, učení - nezájem, cestování - absolutně nepochopitelné. Vše se bralo jako výmluvy, žádné pochopení.“

„Nemožnost uplatnění se v týmu, preferované tři hráčky a zbytek nedůležité.“

„Poslední rok jsem už ani nebyla na soupisce, jen jsem chodila na tréninky kvůli kamarádkám. Trenérky na mě křičely za každou chybu a celkově už mi basketbal nepřinášel radost.“

„Požadovaných pět tréninků týdně už bylo moc.“

„Přetížení organismu z důvodu hraní se staršími až o dvě kategorie výše, vedoucí k větší míře zranění a únavě.“

„Převážil tlak na výkon nad radostí ze hry a společný party.“

„Psychická náročnost skloubit basket s dalším životem.“

„Skončila jsem kvůli svému psychickému zdraví, stále odtud ale mám nějaké šrámy a vtíravé vzpomínky, které se občas proderou na povrch a projeví se pláčem. Také mě nutí být zdrženlivá s trenéry v mém novém sportu.“

„Stresovalo mě chodit na tréninky.“

„Už to nebyla zábava, ale tlak, vyhrožování při tréninku. Chtěla jsem hrát, protože mě to bavilo a měla jsem tam kamarádky. Furt nás ale tlačili, že musíme hrát zápasy a být nejlepší. Často se měnil trenér.“

8.1.3.5 Návrhy změn od bývalých hráček

Úplně poslední otázka na bývalé hráčky byla: *„Co byste si přála, aby se v posledním klubu, kde jste hrála, změnilo? Co by stálo za změnu a mohlo to mít pozitivní dopad.“*

Otázka nebyla povinná a návrhy na zlepšení napsalo 122 respondentek. 10 hráček napsalo, že by nic neměnily. Jelikož bylo odpovědí opravdu hodně, bude představeno pár návrhů na změny, které se týkají tematiky, jež byla nejčastěji zmiňována. Mezi ty patří chování trenérů, přístup trenérů, fungování klubu a systému vrcholového basketbalu. Odpovědi byly velice zajímavé a přínosné, proto budou opět citovány.

„Aby se kluby zajímaly o fyzické i psychické zdraví svých hráček.“

„Nebrat hráčku jenom jako předmět. Ale chovat se lidsky a pomáhat se zlepšovat v hře atd. Ve 12 až 14 letech od trenéra jsem nepotřebovala slyšet že jsem úplně vypatlaná a neschopná.“

„Přístup trenérů a zákaz vstupu uřvaných rodičů na tréninky a zápasy.“

„Vztahy trenérů, kteří si udělají názory z ničeho. Když nejsem na tréninku já, dostanu výklad na 20 minut, přitom jsem problémy nikdy nedělala. Naopak někdo koho mají rádi, ikdyž je s nim furt problém, tak je to v pořádku. Obecně dívat se, jak se holky chovají i mezi sebou. Extrémní povrchnost protože jsou lepší. Hnus.“

„Přístup trenérů k hráčkám a studiu a pochopení důležitosti školy a jiných rozmanitých aktivit.“

„Aby měli trenéři lidský přístup ke všem hráčkám bez rozdílu na jejich basketové ambice a aby tu byl někdo z klubu, komu se mohou hráčky v případě nouze s čímkoli svěřit a on bude nějak reagovat.“

„Práce na týmovosti (např. rozhodování trenérů o tom kdo s kým bude ve dvonici, na pokoji, individuální doptávání se hráček, jak jim v týmu je a to minimálně jednou za rok. Také mírnění rodičů na zápasech při negativním fandění. Vytvoření Běčka pro méně nadané.“

„Komunikace s rodiči. Vůbec jsme nevěděli, že dcera bude odejita z týmu, ačkoli jsme se 14 dní předtím s trenérkou viděli.“

„Výrazné snížení tlaku na výkon a snaha dosáhnout co nejlepších výsledků v zápasech a na turnajích za každou cenu. Vést děti ke spolupráci a podpoře těch slabších a zamezení kastování a zvýrazňování dětí, které mají talent oproti těm, co musí více na sobě pracovat. Touha po vítězství v dětských kategoriích ničí chuť dětí sportovat a stejně tak neuspokojené ego trenérů a trenérek.“

„Trenér, aby tak neřval na děti a je neponižoval nebo se jim vysmíval. Trenérka, kterou jsem měla šla hodně na hranu s chováním.“

„Menší počet zápasů, kterých jsem se měla zúčastňovat, respektive pokud hrajete za více kategorií, ne všechny zápasy by měly být povinné. Povinnost upřednostnit basketbal bezkonkurenčně nadevše, včetně rodiny, z něho nedělá zcela dobrovolnou volnočasovou aktivitu.“

„Aby to se to tolik nehrotilo. Aby se víc motivovalo, vytvářelo přátelštější prostředí. A ne když prohrajeme tak nás akorát v šatně seřvou a pak na tréninku za trest běháme.“

„Rozhodně se více věnovat hráčkách jako osobnostem, jako mladým holkách, které mají taky své problémy a povinnosti. Ne jen stádo ovcí, které se řídí rozkazy trenérek.“

„Rozhodně větší důraz na protahování, rozcvičování, po zápasech nějaká regenerace. Prostě lepší prevence proti zranění.“

„Myslím, že prioritou u dětí a mladistvých by mělo být zdraví- hráči bývají přetěžováni a dochází k častým zraněním, přecijen to nejsou placení profesionálové. Komunikace mezi trenérem a hráči, udržování jakéhosi týmového ducha, to je pro mě také dost důležité a mohlo by to být lepší.“

„Až po kategorii U15 už je situace v našem klubu dobrá, ve vyšších kategoriích bych si ale přála, aby se trenéři vzdělávali v oblasti pedagogiky a aplikovali vůči svým hráčkám pedagogický přístup. Cíle, které si trenéři stanovovali (vyhrát), jsou podle mě nevhodné a měly by být nahrazeny takovými, které jsou pro děti smysluplnější (radost ze hry, přístupnost basketbalu pro děti ze všech sociálních skupin - je lepší, když budou hrát děti basket, než když nebudou vědět, co se sebou, sport může být dobrým prostředkem pro budování životních hodnot a postojů atp.).“

„Prostor pro otevřené konverzace, motivace bez psychického nátlaku, vysvětlit proč někdo má menší prostor pro hru a na tom zapracovat (především v mladším věku, kde se to dá ještě podchytit a neulpívat pouze na těch “talentovanejších” hračkách, které mohou být tímto psychicky přetěžovány).“

„Zájem o mentální zdraví hráček; více regenerace; motivace hráček k tomu, aby nedošlo k vyhoření a basketbal zůstal stále vášní a ne pouze povinností a rutinou; větší rozmanitost tréninků a zapojování nových cvičení, případné zapojení doplňkových aktivit jiného typu do tréninkového plánu, budování větší všestrannosti (plavání, jóga).“

„Nic. Kluby nejsou pro amatéry. Pokud mají vyhrávat, musí tomu dát všechno a každý se musí rozhodnout, zda mu oběť za to stojí. Mě nestála a jsem šťastná. Ráda bych si zahrála jen pro radost, ale kluby toto nepodporují, pouze u nejmenších dětí, jinak je to o trénování přes týden a zápasech o víkend. Jsem raději pánem svého života než otrokem v klubu.“

„Jiné aktivity kromě basketbalových tréninků např. sauna, atletika. více strečinku. Alespon jeden den v týdnu volno na regeneraci a další aktivity a volné víkendy alespoň jednou za 14 dní.“

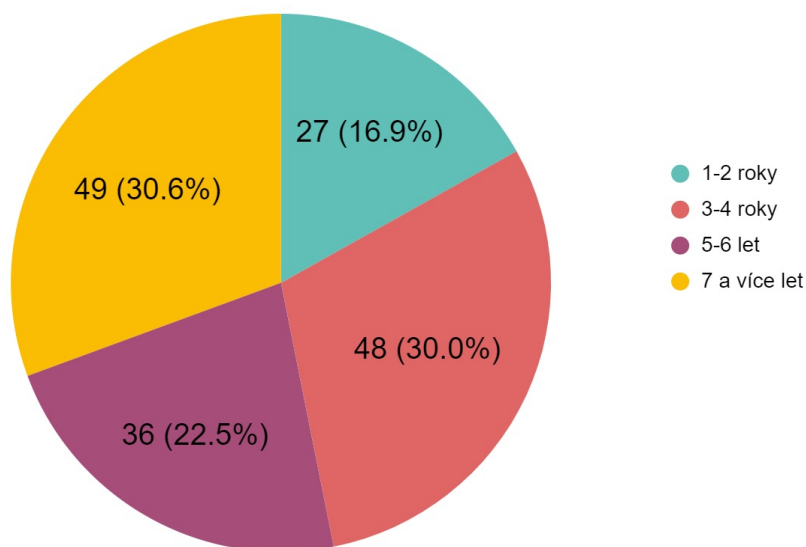
„Jelikož je basketbal kolektivní hra, bylo by fajn, aby hra nebyla pouze o jedné hráčce, ale samozřejmě o celém týmu.“

8.1.4 Doplnující otázky

Doplnující otázky byly vytvořeny tak, aby dokreslily celkový kontext získaných odpovědí. Ty byly povinné, takže na ně odpovídalo všech 160 respondentek.

Graf 20: Účinkování v posledním klubu

Jak dlouho jste hrála za klub Beta, než jste skončila?

Zdroj: Vlastní zpracování

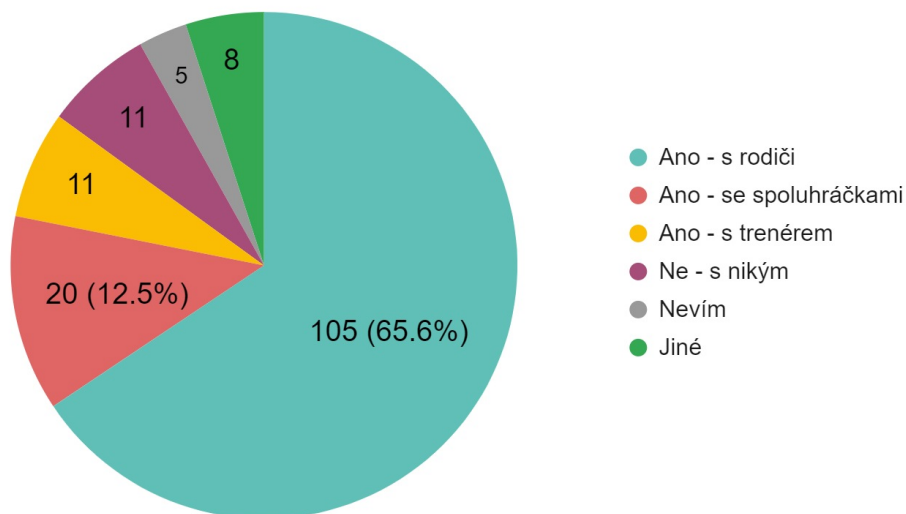
Klubem Beta bylo označení, pod kterým si měly dívky představit poslední klub, ze kterého odešly, ostatně ten, o kterém celou dobu vypovídaly. Jak naznačuje **graf č. 20** nejvíce hrálo „7 a více let“ a to 30.6 %. Jenom o jednu hráčku méně odpovědělo 30 %, že v klubu účinkovalo „3–4 roky“. 22.5 % respondentek uvedlo, že hrálo „5–6 let“ a nejméně dívek vybralo odpověď „1–2 roky“, jednalo se o 16.9 %.

Graf č. 21 se zabývá otázkou, jestli se dívky bavily s někým o tom, že chtějí odejít. Nadpoloviční většina (65.6 %) zvolilo „Ano – s rodiči“. Druhá nejčastější odpověď byla „Ano – se spoluhráčkami“, které zastoupilo už jen 12.5 % z celkového počtu. „S trenérem“ se o odchodu bavilo jenom 11 dívek. Stejný počet je přítomen také u odpovědi „Ne – s nikým“. 5 respondentek zvolilo variantu „Nevím“ a 8 „Jiné“.

Pod „Jiné“ spadala odpověď „Všem“, které se vyskytly celkem 3. Varianta „Spoluhráčkám a rodičům“ se objevila dvakrát. Zbylé 3 odpovědi přesně neodpovídaly na otázku.

Graf 21: Konzultace o odchodu

Bavila jste se s někým o tom, že chcete skončit?

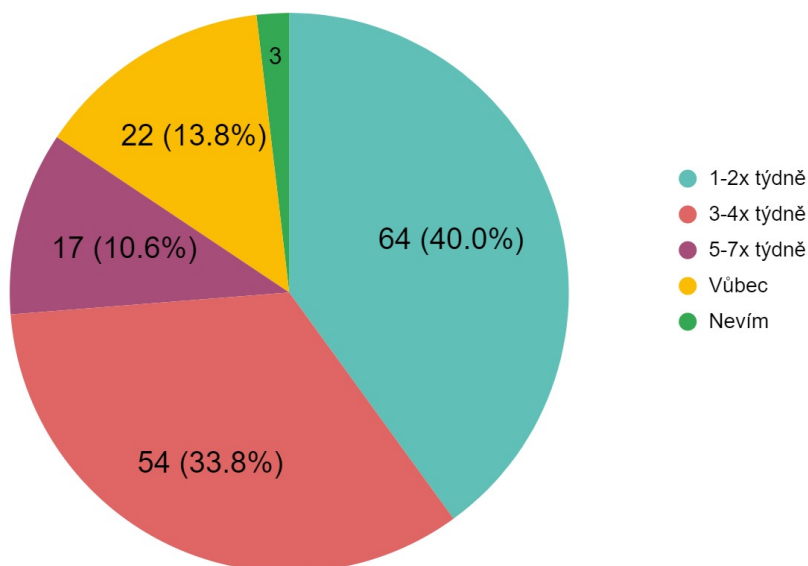

Zdroj: Vlastní zpracování

V následujícím **grafu č. 22** jsou viditelné odpovědi na současnou pohybovou aktivitu. Důležitá otázka vzhledem k problematice nedostatku pohybu zmiňované v teoretických východiscích. Výsledky nejsou nijak zvlášť lichotivé.

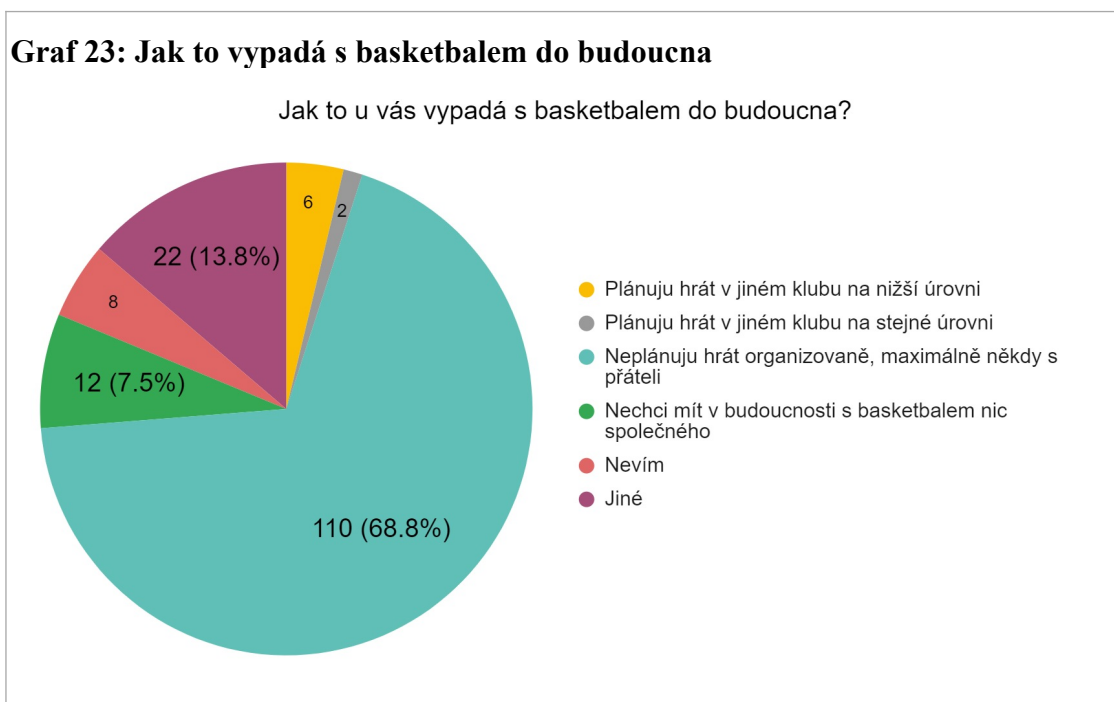
Graf 22: Pohybová aktivita po skončení v klubu

Věnujete se po skončení nějaké intenzivnější pohybové aktivitě alespoň po dobu 30 minut?

Zdroj: Vlastní zpracování

Nejvíce dívek 40 % odpovědělo, že se intenzivnější pohybové aktivitě věnují pouze „1–2x týdně“. „3–4x týdně“ se hýbe už jen 33 % respondentek. Skoro každý den v týdnu tedy „5–7x týdně“ má pohybovou aktivitu 10.6 %. „Vůbec“ se intenzivněji nehýbe dokonce vyšší procento a to 13.8 %. 3 respondentky vybraly variantu „Nevím“.

Zdroj: Vlastní zpracování

Posledním doplňujícím grafem byla otázka, která měla zjistit, jestli se dívky plánují k basketbalu vrátit a případně v jaké formě či na jaké úrovni. Drtivá většina 68.8 % dívek uvedlo, že „Neplánuju hrát organizovaně, maximálně někdy s přáteli“. Že chtějí hrát „V jiném klubu na nižší úrovni“ (6) a „Plánuju hrát v jiném klubu na stejné úrovni“ (2) vybralo celkem pouze 8 respondentek.

8.2 Rozhovory

8.2.1 Charakteristika trenérů

V následujících odstavcích budou stručně popsány charakteristiky jednotlivých trenérů. Tento popis by měl posloužit k dokreslení kontextu a lepší představě o tom, jaký je příběh osoby, která v rozhovoru vypovídá. Popis je vytvořen z odpovědí v rozhovoru a jednou z hlavní priorit bylo udržení anonymity trenérů. Proto bylo všem trenérům přiděleno smyšlené jméno. Pokud u některé tematiky není nějaký trenér zmíněn, je to z důvodu, že mu nebyla otázka položena, protože byl trošku jiný průběh otázek. Celé přepisy rozhovorů jsou k nalezení v **příloze 5 až 9**.

8.2.1.1 Rozhovor A: Trenér Adam

Adam je trenér, který má dlouholeté zkušenosti s trénováním kluků a posledních 12 let se věnuje holkám. Prošel si všemi kategoriemi od U11 do U15. Licenci získal školením od ČBF, má licenci TB-III a dodělává si Profi-T.

8.2.1.2 Rozhovor B: Trenérka Bára

Bára zatím trénovala pouze v jednom klubu, ale působí tam už okolo 15 let. Za tu dobu si vyzkoušela práci s dětmi v přípravce až do mladších dorostenek U17. Licenci má TB-III a získala ji školením od ČBF.

8.2.1.3 Rozhovor C: Trenér Cyril

Cyril trénuje různé mládežnické kategorie a v klubu působí už 40 let. Před tímto klubem trénoval ještě v jiném. Stejně jako předchozí trenéři získal svou licenci školením od ČBF a vlastní licenci TB-III.

8.2.1.4 Rozhovor D: Trenér David

David trénuje od kategorie U17 a starší. Ve svém klubu působí zatím jen 2 roky, ovšem jako trenér pracuje zhruba 12 let. Drží licenci TB-III a má ji přes školení od ČBF. Momentálně si dodělává nejvyšší licenci Profi-T.

8.2.1.5 Rozhovor E: Trenér Emil

Emil se dostal k trénování basketbalu už před 28 lety. Vyzkoušel předtím dva různé kluby včetně trénování kluků. V současném klubu působí asi 11 let. Licenci TB-III získal od federace. Chtěl si dodělávat i Profi-T, ale neměl na to časovou kapacitu.

8.2.2 Interpretace rozhovorů

8.2.2.1 Filosofie trénování

Po seznámení se s trenéry následovalo téma týkající se filosofie a přístupu k trénování. Zjišťováno bylo také to, jak by vlastními slovy popsali profesi trenéra a s jakou motivací vstupují na tréninky. Pozornost byla také věnována seminářům a školení, které jim federace poskytuje.

Definování trenérské profese

Adam s humorem uvedl, že člověk musí být úplně blázen, aby to dělal. Dle něj k tomu jeden musí mít zkrátka nějaký vztah. Pro něj to například bylo to, že basketbal sám dříve hrával. Bára narazila na to, že je to profese hodně náročná. Ačkoliv času to dle ní zabere hodně, mluví více o psychické náročnosti a finanční podhodnocenosti celého sportu.

Pro Cyrila i Davida byla tato otázka trochu náročnější na zodpovězení. Po delším přemítání Cyril řekl, že úplně neví, ale trenér se dle něho má snažit něco naučit a zlepšovat výkon. Davidova odpověď byla: *„To je těžké, připravování hráček do budoucna a z jedince se snažíme vytáhnout maximum.“*

Osobní smysl trénování

„Já si myslím, že všichni, co se věnují dětem se snaží, aby se ty děti zlepšovaly a vyšly z toho lepší. Že to pak předvedou na tom zápase, to je asi základní filosofie. Také záleží v jaké kategorii to je, holky mají jiné období puberta/dospívání atd. Každé období má svá specifika. Musí se vnímat ten rozdíl a dneska je to obzvlášť důležité.“ (Emil)

Emila jsem se také doptala, jestli myslí, že ta dívka má vyjít lepší jen basketbalově nebo i výchovně. Emilova filosofie je taková, že u malých dětí má být kladen důraz hlavně na zábavu a celkový vývoj. Ve starším věku, kdy se rozhodnou pro jeden sport, je hlavní socializace a chování v kolektivu. Dodává, že všechny sportovkyně by se měly respektovat a chovat se slušně, k takové výchově jsou důležité základní pilíře jako rodiče, škola a koníčky.

Bára má podobný názor na odlišný přístup podle toho, kterou kategorii zrovna vede. Ať ale trénuje kohokoliv, drží se toho, aby byly na kamarádské úrovni a panovala tam vzájemná důvěra a upřímnost. Na trénink přípravek chodí s tím, že je chce naučit basket, který dle její zkušenosti se ty děti naučit chtějí. Uvádí: *„Takže to do nich hustím,*

ale hustím to do nich jinou formou než do těch kadetek. U těch U17 začínáme taky nějakou hrou, aby se uvolnily, když přijdu z té školy, tak aby trošku vypustily hlavu. Ale pak už do toho dávám tu taktiku. Ale v těch minižákyních, tak se snažím, dělat vždycky jenom hrou, prostě zábavou. Nekritizovat je za každou chybu.“

Pro Davida je hlavní vychovat hráčky do budoucna respektive do reprezentace. Každý trénink musí být dle něho k něčemu a nechce ztrácet čas, proto je smysluplnost a vyvíjení se primárně v basketbale prioritou. Dodává, že výsledek je tedy sekundární záležitost, hlavní je ty hráčky vychovat do dospělosti, aby byly použitelné a uplatnitelné. Cyrilův přístup se odvíjí od metody kognitivního tréninku, který v klubu zavedli a skoro všichni se touto metodou snaží řídit. Jeho hlavní cíl je tak učit basketbal přirozeně.

„Máme tu pár mladých trenérů, kterým se to snažíme předat. Ale snažíme se, abychom opouštěli od toho drilování a šlo se tou metodou toho kognitivního tréninku a pozitivního rozvoje.“ (Cyril)

Adam popisuje, že má motivace dle toho, jestli jde na trénink nebo na zápas. Na zápas chodí vyhrát. Uvádí, že je chlap a chlapi chtějí zkrátka vyhrávat. Na trénink jde hráčky primárně něco naučit. Důležité je ale dle Adama schopnost umět přehodnotit svá očekávání. Říká, že když se nenaučí to, co po něm chtějí, tak nenaučí. Musí pak přehodnotit, jestli to nezvolil moc těžké nebo být více trpělivý a dát tomu čas. Druhá hlavní motivace je pro Adama zdraví dětí. Popisuje: *„Hlavní motivace je, aby když děti přijdou zdravé, tak aby zdravé odešly. A aby šly z tréninku spokojené. Když budou spokojené a budou se bavit, tak přijdou znova a budou ochotné poslouchat ty moje výmysly, a budou schopné realizovat to, co chci.“* Když jsem dala na výběr, jestli je důležitější výhra nebo zdraví, uvedl, že na 100 % zdraví. Zároveň dodává, že když budou holky pořád zraněné, tak z basketbalu pravděpodobně odejdou.

Cyril, David a Emil se shodují na tom, že mají s ostatními trenéry v klubu filosofii sdílenou až na pár individuálních výjimek, ale se snaží být v tomto sjednocení. Bára naopak říká, že krom nové trenérky se spíše neshodují.

„Nechci kritizovat, ale nejsem si jistá, že se na těchto věcech shodneme třeba s jinými trenéry. Nikdy jsme se třeba nebavili o tom, jaká je filozofie klubu, jak trénovat, co je důležité pro jednotlivé kategorie atd. Každý si tak nějak jedeme to svoje a to je škoda.“

Obecně si myslím, že je důležitá komunikace a ten sjednocený přístup by nám třeba pomohl udržet více holek u toho basketu. Myslím si, že by to mělo být třeba zepsané na papíře, jak se chovat k rodičům, jak se chovat s hráčkám, jakým způsobem učit, aby třeba ta terminologie byla taky stejná.“ (Bára)

Vzdělávání trenérů

Emil i Bára semináře, školení a celkově snahu ze strany federace vychválili a oba si toho moc váží. Emil zdůraznil, že se moc rád inspiruje cvičeními zaměřené na děti a rád na školeních debatuje a předává si informace s přítomnými. Bára popisuje, že tolik aktivity od federace nebylo, dnes je to dle ní lepší. Navrhuje také, že by si měla federace zjišťovat nějakou zpětnou vazbu po školeních, jestli to k něčemu bylo a jaký byl třeba přednášející.

Na přednášející narazil také Adam, který říká: *„Problém je v tom, že když mi předává informace někdo, kdo nemá ty reálně zkušenosti z té práce, kterou já dělám dnes a denně, tak ta informace pro mě prostě není tolik cenná. Musím si to trochu víc rozebírat, co si vezmu a co zahodím. Když mě bude vzdělávat 25letá holka nebo 25letý chlap, tak to budu brát trošku s nadhledem, protože kde on ty informace sehnal. Basket je hra se hraje se furt stejně - na dva koše“*

Bára a Emil popisují, že na semináře chodí hlavně kvůli kreditům, které musí mít.

Když jsem se trenérů ptala, jaké téma by se jim na semináři líbilo, zaznívaly různé. Adam by spíše než semináře rád diskuzi s ostatními trenéry. Bára by ráda cokoli se střelbou a Emil zajímá hlavně práce s mládeží.

8.2.2.2 Postoj k názorům odborníků

Toto téma má úzkou návaznost na odborný názor popisovaný v teoretické části práce. Dotaz byl směřován na to, jak trenéři vnímají názor odborníků, kteří kladou důraz na celkový pozitivní vývoj dětí a mládeže a odklon od nátlaku na výkon a výhry.

Všichni trenéři zmínili, že o tomto názoru slyšeli a není to něco, co by pro ně bylo úplnou novinkou. Adamova odpověď byla, že žijeme ve státě, kde se pohybujeme od zdi ke zdi, ale neumíme se pohybovat uprostřed, kde většinou leží ta pravda. Jsou dle Adama děti, které to dělat chtějí a které to dělat nechtějí. Má se tomu podle něho dát přirozený vývoj, protože to stojí na instinktu, který je dán geneticky. Dále říká: *„Když si budou děti jenom hrát, tak je pak v 17 nedonutíme, aby chtěly vyhrávat. Ony k tomu*

musí dojít. V přípravkách, ať si hrajou, já vždycky říkám, že má být na tréninku na počátku 80 % her a 20 % drillu. S rostoucím věkem se to posouvá o 10 %. 80/20, 30/70, 40/60 a možná v těch U14 už 50/50. U těch U14 tam už dochází k selekci podle výkonu.“

Bára má názor, že by se měly udělat výkonnostní skupiny týmu k sobě, aby to bylo vyrovnanější a i ti slabší zažili pocit vítězství. Dle Báry ten, kdo dělá sport chce vyhrávat, dávat koše a góly. Problém vnímá v momentě, kdy je hlavní taktikou trenéra vyhrávat za každou cenu. Udává to na příkladu: *„když na nás někdo podstaví zónu, bude stát v bedně, v minižactvu, kde ty děti neumějí stříhat z dálky, tak jako vyhraje, ale těm dětem to nedá nic. Nerozvine to ani jedno družstvo. Takže tlačit tímhle způsobem na výsledky by se opravdu nemělo a nelíbí se mi to.“* Dodává, že ale nehrát na výsledek, nebo aby se skóre nepočítalo, je dle ní nesmysl.

Přívětivý názor měl na toto téma trenér Emil i trenér Cyril. Vzhledem k tomu, že se v Cyrilově klubu o celkový pozitivní vývoj dětí skrze kognitivní trénování, přijde mu tenhle přístup zastávaný odborníky super. Do klubu si tento přístup implementovali sami na základě vlastního sebevzdělávání, čtení na internetu, ale i inspirací z federace.

Emil popisoval, jak se situace změnila za dobu jeho působení. Uvádí, že v jeho začátcích nebyly soutěže pro U9, U10, U11, dnes je tomu jinak a vůbec se mu nelíbí, že se hrají mixy ve 12 letech. Zároveň se dle Emila dělala alespoň do 14 let všeobecná příprava a až pak si dítě vybíralo konkrétní sport, to ovšem dnes není a od náboru děti zůstávají u jednoho sportu.

„Jakmile se začnou specializovat a dělat jeden pohyb, tak vznikají problémy a není to dobře. Do těch 12 let by se to mělo hrát jen jako přáteláky, jakmile se dávají tabulky a hraje se nějaká kvalifikace, to hned akorát odradí. Od 15 let už trošku přestává sranda a největší úspěch trenéra je, když se pak hráčky dostanou do žen, pokud to je jejich ambice a jsou to plnohodnotné hráčky.“ (Emil)

David s názory odborníků a s novým přístupem částečně souhlasí a částečně ne. Říká, že jeho filosofií na jakékoliv úrovni to má hráčku hlavně bavit. Popisuje: *„Ne, protože musí, ale protože chce. Některé věci ale zábavnou formou udělat nejde a hráčky, které jsou v dorostu, tak to nemůže být jen zábava a mají to nastavené tak, že se tím chtějí třeba žít, tak to tak musí mít nastavené.“*

8.2.2.3 Nová koncepce dívčího basketbalu

Tato koncepce vznikla v roce 2015 a měla být vyhodnocena v roce 2025. Čeho se koncepce dotýká je zmíněno v kapitole 1. Trenérů jsem ptala, jestli mají o koncepci nějaké povědomí a jestli se začala implementovat do praxe.

Bára odpověděla, že o koncepci četla, neboť stránky federace pravidelně sleduje. Podle ní se do praxe v jejím klubu neimplementovala. Reflektuje sebe a říká, že sama se určitě za 15 let jako trenér změnila, ale těžko se to dle Báry mění u trenérů, kteří se tomu věnují 30 let. Říká: *„Moc toho asi neobmění, co se týká hráček bude mít přístup pravděpodobně stejný. Možná to třeba bude mít uvolněnější, protože nebude už po tolika letech tlačit na výsledky. Ale bude si vlastně trénovat stejným způsobem, si myslím.“*

Cyril, který už podobný přístup popisovaný v koncepci v klubu implementovanou má dodává, že přinesl tento způsob změnu v tom, že ty odchody hráček nemají moc velké. Emil uvedl, že byl dokonce na semináři o této koncepci osobně. Nápad se mu líbí a federace dle něho ví, proč chce něco měnit. Uvádí, že se mu i líbí větší snaha ze strany federace navštěvovat oddíly a provádět ukázkové tréninky. Zmiňuje: *„Obecně se federace hodně snaží a komunikují s námi a zajímají se o nás. Jsou ochotní a chtějí řešit problémy. Donesla se taková pozitivní energie a do budoucna to určitě bude mít dopad.“*

David popisuje, že o koncepci úplně obeznámen není a konkrétní koncepce se k němu nedostala.

Úskalí zavádění nových koncepcí do praxe a nástroje ke změně

Doptala jsem se tedy, jestli by implementace mohla narazit na nějaké problémy. David uvedl, že je problém nejvyšší extraligová soutěž, kde jsou trenéři přes 20 let a nejsou to z jeho pohledu trenéři, kteří bych chtěli něco měnit. Sportovní věda jde dle Davida hodně dopředu a je na to potřeba reagovat, což někteří jedinci nechtějí a s tím se těžko pracuje. Podobný názor měl také Emil, který prohlásil, že lidé jsou různí a nenadělá se s tím nic. Sám potkal trenéry, kteří mají pocit, že tam není prostor pro zábavu.

„Já říkám, že to jsou pořád děti. Já jsem hodně aktivní a jak říkám, nesmíte lhát a musíte se od nich učit. Když udělám jako trenér chybu, jsem hned připraven se za tu chybu omluvit. Ten, kdo nepřipustí, že se má 14leté holce omluvit, tak ten tam nemá co dělat. Oni si toho budou vážit, to tak má být. Dávat jim prostor na hru, i když je největší

zápal a stres, tak se to musí balancovat a být sranda, holky si rády povídají, je to s nima sranda. Někdy ztratit pár minut smíchem je přínosnější, než mít nad nima pořád nějaký bič to také není dobré.“ (Emil)

Emil ještě popsal, že hovořit o tom, co je špatně je jednoduché, ale problém je najít to správné řešení. Myslí si, že by se lidé měli potkávat a bavit se o problému společně a přijít na to, co se s tím má dělat. Důležitá je dle Emila také pravidelnost, sejít se jednou za rok nestačí. Bára například říká, že ji při zavádění změn chybí nějaká kontrola od federace. Letos u nich prý nikdo nebyl a nějaké pravidelné hodnocení ji prostě chybí, stejně tak nějaký návod na to, jak dělat věci jinak. Dále Bára popisuje, že se jich federace často ptá, proč jim končí tolik hráček, ale její názor je, že holky zkrátka chodí hrát jinam na nižší úroveň.

Cyril, David, Emil i Bára se shodují na tom, že by bylo dobré mít vždy B-tým pro slabší hráčky, nebo zkrátka ty, které to nechtějí hrát na tak vysoké úrovni. Všichni ale zmiňují, že je to finančně hodně náročné a ne každý klub na to má prostředky, ačkoliv by to odlivu třeba trochu pomohlo.

S Adamem padlo téma Dánské přístupu ve sportu. Ačkoliv o něm Adam ví a považuje ho za dobrý a inspiruje se třeba bojem proti brzké specializaci, má k tomu určitě výhrady. Například se mu nelíbí protlačování toho, jak to dělají jiné země, protože v našem zemi to dle Adama funguje jinak, a i ti lidé mají jinou kulturu a výchovu trenérů. Říká: *„Oni ti Dánové už jsou vychovaní, že to takhle mají. U nás je těžký prolomit ty staré generace. Říkám, že musí přijít nová generace, která povolí tu změnu. Dokud třeba někteří trenéři u nás nepochopí, že jsou nějaké soutěže a turnaje jen pro zábavu, tak ten dánský systém u nás nikdy nebude fungovat. Spíš než tlačit nějaký systém ze zahraničí, musíme si uvědomit, že to mají prostě jinak, než u nás. Spíš bych se ptal na to, jak se k tomu dopravovali. U nás si otevřete noviny a všude vidíte samé úspěchy a do toho rodiče, kteří budou svoje dítě posouvat klubama, dokud nebude úspěšný.“*

8.2.2.4 Odchod hráček z klubu

Jak napovídá název práce, odchod hráček z vrcholových basketbalových center neboli „drop out“ je hlavním pilířem a cílem mého výzkumu. Trenérů jsem se v této sekci dotazovala na to, jestli si této problematiky všimli, jaké jsou jejich vlastní tipy na důvody odchodu, jestli má dle nich trenér na odchod vliv a jaký je přístup k tomuto fenoménu.

Vyozorování problematiky drop outu v mládežnických kategoriích (12–19 let)

David tvrdí, že odchod je nejvíce v kategorii U15. Nejedná se dle Davida ale o úplně přirozený odliv. Bára odchody také registruje, ale podle ní se to v posledních pěti letech zmenšilo. Emil říká, že s odchody neměli nikdy moc velký problém. V jejich klubu mu ten odchod přišel spíše přirozený, protože holkám nemohli nabídnout nic jiného než druhou ligu. Cyril uvedl, že odchod určitě je. U nich v klubu je to hlavně v přechodu do starších kategorií, kde působí trenér, který má špatnou pověst, což dle Cyrila již dlouho není založeno na pravdě, mezi holkama to ale stále putuje.

Důvody odchodu dle trenérů

„Především první důvod je, že jsou to holky. Já jsem dělal 30 let kluky na různých úrovních a je to velký rozdíl. Ale je to dané přírodou, je to genderová záležitost. Kluci to mají jinak. A on to řekl nějaký psycholog, že kluci hrajou pro ideje a holky hrajou pro partu. Pak holkám chybí zabijácký instinkt. Ty, které ho mají, tak jdou nahoru. Všechny naše úspěšné sportovkyně to zkrátka mají, a proto jsou nahoře. Je jich ale málo. Další je, že holky mají křehčí konstituci. A v momentě, kdy je začínáte zatěžovat, tak nám ta konstituce neúplně všechno vydrží. Je tam jiný práh bolesti. A ne všechny ty holky jsou ochotny se s tím poprat. Jsou holky, které se s tím poperou. Proto já vždycky říkám, že je potřeba do určitých kategorií těch holek dovést co nejvíce. Já vím, proč se na to federace ptá a já říkám, že s tím zkrátka nic neuděláme. Protože je to dáno genderově, přírodou. Jako lidi mají dneska pocit, že můžou všechno změnit, ale přírodu nezměníme.“ (Adam)

Adama jsem se kvůli jeho poslednímu výroku doptala, jestli teda nestojí za to jít dívkám naproti a mít k nim jiný přístup, než abychom to brali jako něco, s čím se nedá pracovat. Adam si myslí, že je spousta chlapů, kteří mají k ženám přístup normální. Dodává ale, že problém je v tom, že ženy vytváří problémy tam, kde nejsou a to je zase dáno dle Adama genderově. Do určité míry se ale dle něj děje, že je ten přístup jiný, sám to uvádí na své transformaci od kluků k holkám, kdy musel vše překopat.

Adam ještě zmiňuje, že problém dle něho nastává někde mezi kategorií U12 a U13, kdy odporoval, že vždy po prázdninách se v holkách v tomto věku něco zlomí. Dle jeho slov: *„Holky začnou vnímat to, že jsou ženské. Začnou se projevovat ženský věci. Jak pak vypadá? Co by tomu řekli ostatní? Jo, už tam začnou fungovat tyhle věci, protože tam se projeví, že ti chlapi to hrajou pro ideje a holky pro tu partu. Na soustředění mladší kooperovaly a ty U13 už byly bokem, protože to byly slečny.“*

Cyril říká různé důvody. Basketbalová základna je dle něj hrozně úzká a většina financí končí ve velkých klubech a ačkoliv se podpora zvedla, základna klesá. Dále Cyril uvádí jako důvod konkurenční sporty a rodiče. David zmiňuje, že jsou to dle něho důvody jako jiné záliby a že je začne bavit něco jiného. Trenér Emil, jak bylo výše napsáno uvedl, že s vyšším odlivem nemají úplně problém. Individuální případy byly podle jeho názoru způsobeny spíše odchodem na školu či započítí brigády. Bára říká, že důvody se opravdu různé a jsou například psychické a zdravotní. Věnování se škole, mít volný čas a užívat si ale Bára považuje od hráček za výmluvu.

Konzultace s hráčkami o odchodu

Ptala jsem se trenérů, jestli měli možnost se o tom bavit s některou hráčkou, která chtěla odejít či odešla.

„Zažil jsem jeden případ, že se holka potom vrátila po zranění, ale to jsou ty, které se zraní. Ty, které odejdou z jiných důvodů, tak se většinou nevrací. Ale jinak to s námi moc neřeší. Pro tu hráčku je to nepříjemné si myslím.“ (David)

Emil odpověděl, že když měli občas tu možnost se nějakou hráčkou a rodiči o tom pobavit, tak se to změnilo k dobrému a ta hráčka zůstala. Říká, že pokud nějaká dívka skončí, protože si neuvědomuje svou kvalitu, nemá zájem, nebo ji to zasahuje do osobního života, tak dle Emila není problém, že nebude hrát. Největší problém vidí v tom, že ta hráčka odejde z basketbalu úplně. Vysvětluje: *„Ale jsou dvě možnosti, jak ji zaujmout, aby u toho zůstala. Jedno je trénování, což je zajímavé povolání, osobně mě to pořád baví a druhá věc je, že mohou být rozhodčí.“* Bára uvedla, že to řeší vždy a vždy se o tom snaží s hráčkou bavit.

Vliv trenéra na důvody odchodu

Trenérům byly představeny 3 nejčastější citované důvody odchodu: Nedostatek zábavy, negativní vnímání vlastní kompetence a negativní dynamika v týmu. Zajímalo mě především, jestli se jedná o důvody, na které má dle jejich názoru trenér vliv a může je zvrátit.

„Částečný vliv tam na všechno určitě má, přeci jen je zodpovědný za hodně těch věcí. Ale řekl bych, že jen do jisté míry. Je to taková alchymie, každou baví něco jiného a nelze se zavděčit všem. Jako problém vnímám, že když jdou do U17, tak jdou holky ke starším a najednou se setkává s tím, že hraje mezi lepšími a těžko se s tím vypořádávají a určitě i tam změna skupiny, pak nám ta hráčka třeba skončí.“ (David)

Všichni trenéři se v podstatě shodují, že tyto důvody odchodu může trenér ovlivnit. Cyril říká, že pokud je trenér vnímavý, sleduje to a pracuje s tím, tak na to má vliv. Zmiňuje ale, že mu tyto důvody sedí spíše na kategorie mladší, třeba U12 a u starších si myslí, že se jedná spíše o jiné ambice či přechod do jiných klubů. Bára uvádí, že za poslední 3 roky se na tom snaží pracovat třeba tím, že dává nejslabším protostor a chce jim ukazovat, že v tom týmu své místo mají. A má pocit, že je to právě důvod, proč u ní holky nekončí. Báry jsem se doptala, jestli si myslí, že i u kategorií U16 a U17 má zábava své místo. Uvádí: *„To bychom se asi museli zeptat holek, co si pod tím představují. Jo, je to určitě důležité. My třeba začínáme dva tréninky v týdnu nějakou hrou, opravdu třeba i minižakovskou honičkou, kde se zasmějeme. Takové tréninky, když to není ani před zápasama, tak jsou obecně takové uvolněnější. V kadetkách už ale prostě musí být i ten drill.“* Zajímavou pomůckou, kterou Bára zavedla je dotazník, který se hráček doptává na to, proč hrají basket, co je baví, co je nebaví, silné a slabé povahové stránky a osobní život. Ten jim dává v létě na vyplnění.

Emil si také myslí, že se dají tyto věci v roli trenéra ovlivnit. Nejvíce zmiňoval především týmovou dynamiku a vztahy. Snaží se jim osobně nechávat prostor a soukromí, ovšem často holkám vysvětluje, že nemusí být nejlepší kamarádky, ale na hřišti spolu musí komunikovat a respektovat jedna druhou. Popisuje: *„Tak já furt říkám, važte si jedna druhé, rozdíl mezi vámi jsou dobré, kdybyste byly stejné, tak by to byla nuda. U holek i u kluků to platí podle mě také. Týmový duch je důležitý, odráží se to pak i na výsledcích. A když je u holek dobrá parta, tak je to největší štěstí.“*

Přístup k problematice drop out

Je drop out něco, co probíráte s ostatními trenéry a považujete to za problematiku, která by se měla řešit? Tak na takové otázky jsem se ptala trenérů v poslední části rozhovoru.

Bára navazuje na to, že si v jejich klubu každý jede to své a říká, že dle ní je to hlavně o tom, aby se sjednotili v klubové filosofii. Aby mluvili stejnou řečí a to by dle ní několik odchodů zvrátilo. Cyril uvádí, že to nemají jako pravidelné téma, ale když se to stane, tak se to snaží řešit. Dodává, že každá hráčka je dle něj důležitá a ačkoliv není třeba leadrem na hřišti, je důležitým článkem kolektivu. Emil uvádí, že se to snaží mezi trenéry řešit, ale když hráčka odejde kvůli trenérovi a ten se to dozví, tak podle Emila se ten trenér s tímhle asi pochlubit nepřijde. Vnímá, že by se to určitě mělo řešit a

předcházet tomu třeba podmínkami a koncepcí na to, aby v každém ročníku procházely dívky až do vrcholu pyramidy.

David to má v klubu podobné, když na to přijde, tak se snaží u individuálních případů zjišťovat, proč se tak stalo. Popisuje: „*Nějaká pozornost se tomu věnovat musí, rozhodla se skončit s basketem a je dobré zjistit, proč to tak je. Ale nejde z toho dělat tragédie, když se rozhodla skončit a nechodila, ale vždycky se to snažíme řešit a dávat tomu váhu.*“

8.2.2.5 Současné problémy vrcholového sportu

Poslední otázka na trenéry byla, jestli jsou dle nich nějaké současné problémy vrcholového sportu dětí a mládeže. Jednalo se o takovou filozofickou otázku na závěr, která otevřela prostor pro všemožné odpovědi a debatu.

David zmiňoval různé problémy. Dotkl se například brzké specializace, které je dle něho hodně problematická a nesouhlasí s ní. Zároveň tímto navázal na problém ambiciózních trenérů, ale také rodičů, kteří často tlačí k úspěchu a nesouzní s dobrou metodou trenéra. Dává příklad: „*Setkáváme se s tím, že prostě jezdíme na zápasy, kde v žákyních ani nestřídají a vyhrávají 150:20, trenér má ego, že vyhrál, ale pak jsou ty děti frustrovaný a třeba i kvůli tomu končí.*“

Emil popisoval problémy počínající již v mládí jako základní školu, málo tělocviku apod. Zároveň narážel na problém zvýšené lenosti, neboť děti mají vše a nemusí proto to v dnešní době nic dělat. Uvádí: „*Slyšel jsem jednu věc od jiného člověka a on říkal: Čím dál horší podmínky na trénování, tím větší obětavost. A já s tím 100 % souhlasím, protože hodněkrát jsem zažil, kdy měly holky sebelepší podmínky a neměly motivaci. Ty, kterým se někdo věnoval ve skromných a minimálních podmínkách, tak byly lepší.*“ Hovořil také o negativech brzké specializace, kterou považuje za klíčový problém.

Cyril poznamenal, že mu asi nejvíce vadí přílišná agresivita a tlak na výkon. „*Oni chtějí naučit ty děti, aby bojovaly, ale já říkám, že o tom ten sport není.*“ (Cyril)

Bára narazila na to, že by si přála větší propojenost sportu se školama. Například lepší individuální plány a byla zkrátka lepší součinnost těchto dvou zásadních oblastí. Popisuje: „*Někdy mi je holek líto, často nejsou třeba ani z města a nemají moc času. Aby měli větší čas na regeneraci, na fyzioterapii, nebo na nějakou masáž.*“

Adam popisoval problematiku toho, že holčičí a klučičí basket jsou dva odlišné světy, které by si zasloužily každý vlastní management, vlastní přístup a soutěže. Dále se zaobíral tématikou transgender sportovců a jejich práva na účast v různých soutěžích, což je věc, která mu nepřijde férová a rád by, aby pro tuto skupinu lidí byla třeba vlastní soutěž.

„Jestli, že je chlap, který se nechá předělat na holku, jemu zůstanou ty geny a tělesná konstituce a oni ho chtějí srovnávat s holkama a ještě to považují za to, že to je fair, tak s tím mám problém. Vadí mi, kam se to může ubírat. Já mám z toho takovou obavu, že ty organizace, jak chtějí mít rovnoprávnost těchto lidí, z té LGBT... Já nejsem homofób, ale žiju s tím, že to je nějaká chyba.“ (Adam)

9 Diskuse

Hlavním cílem práce bylo zjistit důvody, které vedou k odchodu hráček z basketbalových sportovních center mládeže a z basketbalových sportovních středisek. Pomocí propojení vědeckých poznatků v teoretické části a získaných dat v části výzkumné bude možné poukázat na ožehavé problémy vrcholového sportu dívek a také oblasti, ve kterých se kluby a federace pravděpodobně pohybují správným směrem. Práce byla zaměřena na děti a mládež, konkrétně pak na dívky ve věkové skupině 12–19 let, které z klubů odešly za posledních pět let.

Kluby se statutem SCM a SpS mají primární cíl podpořit sportovní přípravu talentované mládeže. Co si ale pod talentovanou mládeží z dotačních dokumentů ani systému těchto vrcholových center představit, nikdo neví. Nejenže se jedná o úzce subjektivní hodnocení vloh jedince, ale rozhodování o talentu je často děláno v útlém věku dětí – připomínám, že SpS začíná od 6 let. Nemluvě o tom, že nemáme dostatek údajů o celoživotním vývoji talentů ve sportu, který se může neustále vyvíjet, zanikat i vznikat (Baker et al., 2020; Gagné, 2004) S tímto uspěchaným rozhodováním je spojena také problematika brzké specializace, respektive provozování jednoho sportu. Silná vědecká evidence (Dalton, 1992; Côté, a Ericsson, 2007; Law, Côté a Ericsson. 2007) nám naopak poukazuje na negativa a možná rizika spojená s brzkou specializací jako vyhoření, zranění, nedostatečná socializace, snížená radost, špatný fyzický vývoj a odchod ze sportu. Vyvrací se nám i dosavadní domněnka, že specializace na jeden sport od útlého věku zajistí elitní kariéru v budoucnosti. Bohužel jsou ale často české sportovní kluby pořád orientované na nábor v předškolním věku a je náročné až nemožné zařadit do organizovaného sportu dítě starší 8 let (Wallerová, 2003; HC Vítkovice, 2018). Dívky, které odešly z SCM a SpS, se dle dat specializovaly na basketbal nejvíce od „8–11 let“ (56.9 %) a „5–7 let“ (26.3 %). Tato statistika se může v porovnání s předchozím tvrzením zdát jako poměrně přívětivá, nutno poznamenat, že doporučená specializace je dle Côté et al., (2007) až od 12 let. Na situaci naráželi také trenéři během rozhovoru, kteří sami uznali, že je brzká specializace stálým a reálným problémem. Úskalí tkví v nábořech dětí v útlém věku, které jsou velice brzo nuceny zůstat u jednoho sportu kvůli časové i fyzické náročnosti, jejíž příčinou je vysoký nátlak na výkon a úspěch vyvolávaný trenéry. Jedná se o systémový problém, na který by se měla Česká basketbalová federace zaměřit.

Víme, že pozitiva sportovní činnosti jsou pro jedince mnohá a ukončení sportovní činnosti má také několik negativních dopadů, kterými jsem se zabývala v mé bakalářské práci (Zvrškovcová, 2020). Pro kluby hovoříme především o finanční ztrátě, dále nenaplnění kategorií a nedostatek hráček v kategorii žen či veteránské ligy a v neposlední řadě nedostatek žen ve sportovním oboru, ať na pozici trenérek, asistentek, rozhodčích či manažerek. Pro přesnější představu, v Česku je například 72 % sportovkyň trénováno muži (European commission, 2014).

Důvody odchodu se různí podle pohlaví, lokality, věku a typem sportu. Nejčastěji končí s basketbalem děti ve věku 12–18 a to okolo 40 % (Emmonds et al., 2021). Výsledky výzkumu v mé práci ukazují, že nejintenzivnější odchody probíhaly v kategoriích „*Starší žákyně – U15*“ (26.9 %) a „*Starší dorostenky – U19*“ (23.9 %). Tato čísla, hlavně u kategorie U15, podporuje argument, že nejvíce končí hráčky při přechodu do starší kategorie (Zvrškovcová, 2020; Crossan, Mudrák a Helešic, 2022), což jak uvedl například v rozhovoru Adam, je období, kdy se zužuje soupiska a dochází k selekci dle výkonu. Tento problém by mohla vyřešit možnost týmu B, kterou zmiňovali jako částečné řešení trenéři a také několik respondentek. Podstatou je, že není skoro žádná možnost pokračovat na rekreační úrovni a chybí prostor pro dívky, kterým nejsou poskytovány dostatečné herní příležitosti, přesto chtějí pokračovat v hraní na organizované úrovni.

Dle metaanalýzy od Crane a Temple (2014) je nejčastějšími důvody ukončení sportovní činnosti: Nedostatek zábavy, negativní vnímání vlastní kompetence a negativní dynamika v týmu. V Českém fotbalovém prostředí, které zkoumal Crossan, Mudrák a Helešic (2022), jsou top 3 důvody: Chtěl jsem dělat jiné činnosti, nedostatek zábavy a nebyl jsem tak dobrý, jak bych chtěl. Jedná se o faktory, které dle Bailey (2013) neúplnou náhodou kopírují hlavní motivace dětí k účasti ve sportu. I pro dívky v mém výzkumu dopadla „*Radost a zábava*“ jako hlavní motivace během účinkování. Z rozhovorů s trenéry bohužel vyplynulo, že zábava pro ně není primární cíl v kategoriích nad 12 let. Tento přístup je problematickým na několika úrovních. Jedna úroveň ukazuje, že dívkám nejsou jednoznačně uspokojovány jejich potřeby. Zadruhé mají trenéři pocit, že čím starší je hráčka, tím více má zábava mizet a zatřetí přehlížejí fakt, že jakákoliv lidská činnost je dlouhodobě závislá na radosti, kterou nám přináší. Ukázali jsme si, že pro každého může znamenat například zábava něco úplně odlišného a je potřeba v roli trenéra tyto věci rozlišovat a dávat si na ně pozor. Znalost potřeb svěřenců

je naprosto klíčové, neboť nesoulad mezi chováním trenéra a potřebami sportovců vede nejčastěji k odchodu (Partington, Cushion a Harvey, 2013).

Trenér je klíčovou osobou, která může ovlivnit velké množství důvodů, kvůli kterým hráčky odchází. Má plnou pravomoc nad tvořením tréninkových jednotek a jejich intenzitou, frekvencí, objemem a obsahem. Vybírá kolik soutěží bude tým hrát a kolika turnajů se bude účastnit. Zodpovídá se své svěřenkyně a jejich socializaci, vztahy, atmosféru a prostředí. Je autoritou, která hodnotí, kritizuje, motivuje a vychovává. Je tedy jen a jen na trenérovi, jakou metodu zvolí a jakou cestou se ve své praxi vydá. Zatím je cesta spíše trnitá a egocentrická, jak poukážu na výsledcích mé práce.

Byly získány odpovědi celkem 160 respondentek, které opustily klub za posledních pět let. Celkem ale za tuto dobu opustilo basketbalové SCM a SpS 1945 dívek. Do hloubky byly následně formou rozhovoru analyzovány výpovědi 5 trenérů těchto vrcholových center. Výsledky práce jsou reprezentativní, neboť se jedná o nejčistší a nejpřesnější výzkumný soubor, který mohl být získán.

9.1 Interpretace výsledků

V této kapitole budou srovnány výsledky s dostupnými studiemi, které byly uvedeny v teoretické části. Níže uvedené důvody jsou ty, které z dat vyšly jako důležité a měly velký vliv na odchod dívek z klubů. Vyskytovat se můžou také důvody, které se výrazně neshodují s dosavadními výzkumy, nebo jsou například v rozporu s tím, co říkali někteří trenéři. Srovnání zajišťuje větší vypovídací hodnotu, ale je nutno mít na paměti, že se porovnávají výzkumy s rozdílným výzkumným souborem a jinými parametry.

9.1.1 Intrapersonální důvody

Z této skupiny důvodů skončil nejvýše faktor „*Neměla jsem ráda trenéra/trenérku*“, který se v tabulce celkových výsledků umístil druhý. Ačkoliv by někdo mohl argumentovat, že není potřeba mít pozitivní vztah k trenérovi, je pravděpodobné, že v prostředí s někým, koho moc nemusíme, dlouho nevydržíme. A jestli měl tento důvod takovou sílu, že vyhnal hráčky z klubu, můžeme dedukovat, že mít pozitivní vztah se trenérem je naprosto klíčový a rozhoduje o setrvání více, než ostatní faktory. S tímto nálezem se shoduje i studie od Crossan, Mudrák a Helešic (2022), kde se stejný důvod umístil na čtvrtém místě. Nevíme, co přesně se bývalým hráčkám nelíbilo, ale z rozepsaných odpovědí v kapitole 8.1.3.4 šlo zřejmě o nízkou empatii, agresivní

komunikaci a neosobní přístup. Často bylo také zmíněno protěžování jiných hráček. Nelibost trenéra/trenérky nebyla tak důležitá pro kategorii U12–U13.

Hodně důležité pro hráčky byly důvody, které se dotýkaly týmové dynamiky a spolupráce. Jednalo se především o „*Necítla jsem se důležitou součástí týmu*“, „*Necítla jsem týmového ducha*“ a „*Měla jsem pocit nedostatečné týmové spolupráce*“, které všechny skončily v prvních deseti nejčastěji zmiňovaných důvodech. Potvrdilo se tak tvrzení od Crane a Temple (2014) i Crossan, Mudrák a Helešic (2022), že negativní dynamika v týmu je velice častým jevem, který se pak projevuje ukončením sportovní činnosti. Lze tedy uvést, že kolektiv, pozitivní atmosféra a spolupráce jsou pro dívky velice důležité, což víme i proto, že je kolektiv jednou z hlavních motivací pro účast ve sportu.

Nejvíce zmiňovaným důvodem odchodu je dle studií nedostatek zábavy, radosti a hry (Wall a Côté, 2007; Crossan, Mudrák a Helešic, 2022; Crane a Temple, 2014) Jediný důvod, který se tohoto tématu trochu dotýkal, byl „*Začala to být nuda*“. Ten se usadil na 15. místě z celkových 33 důvodů. K zábavě máme alespoň pár výpovědí podobných této: „*Poslední rok jsem už ani nebyla na soupisce, jen jsem chodila na tréninky kvůli kamarádkám. Trenérky na mě křičely za každou chybu a celkově už mi basketbal nepřinášel radost.*“

Negativní vnímání vlastní kompetence se také uvádí jako častý důvod odchodu. „*Moje dovednosti a schopnosti se nezlepšovaly*“ jsou sice na 12. místě, ale příliš důležitý pro hráčky tento faktor nebyl. Je možné vytvořit domněnku, že negativní vnímání vlastní kompetence také souvisí s přístupem a komunikací trenéra k hráčce, jestli se cítí být součástí kolektivu a jestli je nasazována do hry a má rovnocenné příležitosti. To, jak se totiž vidíme často souvisí s porovnáváním vůči ostatním. V takovém případě by výzkum potvrdil, že se hráčky nevnímaly úplně pozitivně a měly třeba snížené sebevědomí i motivaci. Učení se a zlepšování bylo také ve výzkumu Visek et al. (2015) silně vnímáno mladými hráčkami a hráči jako jeden z determinantů zábavy.

9.1.2 Interpersonální důvody

Z interpersonálních důvodů byl „*Cítla jsem velký nátlak od trenérů*“ právě ten, který skončil jako první v celkovém pořadí. Zajímavé bylo, že tento důvod skončil až na první místě, neboť statní studie ho sice také mají poměrně vysoko, ale nikdy ne na vrcholu (Wall a Côté, 2007; Seefeldt et al., 1993). Naopak u Crossan, Mudrák a Helešic (2022)

byl nátlak až na 13. místě. Dívky například uváděly, že jim vadil: „*Nátlak ze strany trenérů, nebavilo mě to.*“ *Tlak na to být co nejlepší, kdy mám pocit, že jsme byly jako hráčky poštvávány proti sobě.*“ Trenéři Adam a David například zmiňovali, že tlak na výsledek mají především mladí trenéři. Co je na tom pravdy je otázkou, neboť většina trenérů basketbalu jsou starší a věnují se mu několik let. Bohužel je znát, že se bývalé hráčky setkávaly s nátlakem na úspěch, výsledky a výkon více, než by jim přišlo adekvátní. Ačkoliv byli některými trenéry rodiče popisováni jako významný důvod odchodu, oproti nátlaku od trenérů byl nátlak od rodičů bývalými hráčkami umístěn až na 25. místě.

„*Měla jsem zájem o jiné činnosti*“ důvod, který se u Crossan, Mudrák a Helešic (2022), kteří zkoumali mladé fotbalisty v českém prostředí, objevil na prvních příčkách, stejně tak i výzkum od Wall a Côté (2007), považovaly dívky také za velice důležitý. Nebylo úplně jasné, co se pod jinými činnostmi skrývá, proto jsem se doptávala další otázkou „*O jaké činnosti se jedná*“. Menší počet odpovědí vyjadřovalo přání trávení času s přáteli či rodinou. Přesto se důvod zaměřující se na sociální aspekt mimo klub „*Neměla jsem časové možnosti vidět se s kamarády*“ dostal na 11. místo. Velice zajímavé je, že tyto „*jiné činnosti*“ mezi které se zahrnuje třeba i škola, byly tipovány všemi trenéry jako nejčastější důvod odchodu. Nemluvě o tom, že sama trenérka Bára tyto důvody považuje jako výmluvy a zřejmě není jediná. Realitu dokreslují také vyjádření některých hráček: „*Nebyla vůči mně vyjádřena žádná empatie, pochopení - absolutně nic. Přišla jsem si jako jméno na papíře, které posílá příspěvky a využijí ho na zápasy, když potřebují prostřídat základní pětku. Zranění - nezájem, učení - nezájem, cestování - absolutně nepochopitelné. Vše se bralo jako výmluvy, žádné pochopení.*“. Jak bylo naznačeno v kapitole 4.2, sebereflexe by měla být výrazným prvkem pro osobní rozvoj trenéra. Z tipů trenérů to ale vypadá, že sebe, respektive osobu trenéra, jako zdroj problému vůbec nepovažují a naopak ukazují prstem na jiné příčiny. Skutečností je, že důvody, kvůli kterým hráčky končí kluby pouze spekulují a hypoteticky vyvozují. To lze usuzovat z dat, které vypovídají, že pouze 11 hráček konzultovalo svůj odchod s některým z trenérů a sami trenéři vypověděli, že to s nimi debatovala pouze hrstka dívek. Co můžeme s jistotou říct je, že hráčky určitě nekončily proto, že by „*Málo vyhrávaly*“. Umístění bylo dost podobné jako u Crossan, Mudrák a Helešic (2022).

9.1.3 Strukturální důvody

Nedostatek hracího času, trenér měl oblíbence – takové důvody byly u studií (Crossan, Mudrák a Helešic, 2022; Witt a Dangi, 2016; Seefeldt et. al., 1993) na vysokých příčkách. V tomto výzkumu byl důvod „*Neměla jsem dostatek herních příležitostí*“ nejvýše umístěný strukturální důvod. Jak již bylo zmíněno, ve vyjádřeních od hráček byly často zmiňované neférové podmínky, nadřizování, protěžování jiných hráček a celková nekolektivní spolupráce. Trenéři jako Adam a Bára tvrdili, že snaží hráčky točit a dávat všem šanci. Buď jsem měla na trenéry do rozhovorů štěstí nebo je to trochu jinak, než se na první pohled zdá. Pochybovat můžeme také o tom, jestli zrovna délka hraní na palubovce, kterou dá trenér své svěřenkyni, odpovídá té, kterou si hráčka představuje. Ne vždy záleží na minutách, ale také na situaci, v jakou hráčku na hřiště postaví či naopak stáhne.

Na 16. místě se ocitl důvod „*Cítila jsem se vyhořele a přetrénované*“. V porovnání mezi kategoriemi se ukázalo, že byl tento důvod mnohem více důležitý pro kategorii „*U17–U19*“ a naopak o dost méně důležité pro kategorii „*U12–U13*“. Což z logického hlediska dává naprostý smysl, neboť v mladší kategorii se tomu věnují o dost kratší dobu než ve starší kategorii, kde se zabývají basketbalem několik let. Pokud si to ukážeme na datech, tak „*7 a více let*“ se věnovalo basketbalu v daném klubu 30.6 % dívek.

Důvod „*Pandemie Covid-19*“ byl naprosto nový důvod a nelze ho tak srovnávat s žádnou jinou studií, která byla v práci zmíněna. Dle ČUS (2022b) ovlivnila pandemie fungování 62 % sportovních klubů a jednot v Česku. Z toho 16 % klubů popsalo, že se jim nevrátilo více než 20 dětí. Z výsledků výzkumu ale vyplynulo, že tento důvod nebyl zásadním pro rozhodování odejít. Nejvíce k odchodu přispělo rušení soutěží a tréninku společně s demotivací a ztrátou zájmu o basketbal. I když byla situace v době pandemie náročná, tyto výsledky ukazují, že je důležité být flexibilní a ještě více přicházet s nápady na výzvy a práci se svými svěřenci. Dalo by se říci, že Pandemii Covid-19 byla už jen špičkou ledovce. To můžeme soudit z toho, že 17 hráček se přiklání spíše k tomu, že by stejně nepokračovaly a 16 uvedlo, že by pravděpodobně pokračovaly.

Ač se důvody zranění neumístily úplně nejvýše, pozitivní zjištění to určitě nebylo. Celkem se „*Byla jsem často zraněná*“ dostalo na 18. místo z celkových 33 důvodů.

9.1.4 Shrnutí

Nejvíce dívek skončilo v kategorii Starších žákyň, neboli hráčky do 15 let. Což dle Côté a Hay (2002) jsou takzvané „*roky specializace*“, kde si dítě má vybírat jednu či dvě pravidelné aktivity, ve kterých chtějí pokračovat. Stavebním kamenem má v tomto období být stále hra až poté vývoj dovedností. Dítě se často rozhoduje na základě těchto věcí: vztah s trenérem, zábava, úspěch a povzbuzení rodičem. Následkem je buď pokračování do „*investivních roků*“, provozování na rekreační úrovni nebo úplný odchod. Ačkoliv byl důvod spojený s chutí dělat jiné činnosti poměrně vysoko v žebříčku, nad ním se umístily mnohem ožehavější problémy. Nemluvě o tom, že se můžeme ptát, jestli je taková vytiženost v tomto věku opravdu nutná a drobné upuštění by preventivně nezamezilo odchodu některých hráček.

Nejvíce palčivý se z výsledků stal vztah s trenéry a jejich přístupy, které byly silně zaměřené na tlak k výborným výsledkům a úspěchu. Vzhledem k tomu, že jsou v práci zkoumána vrcholová basketbalová centra, mohli bychom se, stejně jako trenéři a zřizovatelé těchto center domnívat, že děti vstupují do těchto klubů s povědomím o jejich zaměření a že sdílí stejné cíle a ambice. Ukazuje se, že tento přílišný nátlak na výsledky, není pro mnohé mladé hráčky snesitelný.

Velice neuspokojené byly sociální potřeby a pocit nějaké sounáležitosti a spolupráce. Zároveň s tím související problém s nadržováním některých hráček, nerovnocenný přístup a protěžování „talentovanějších“ hráček. Dívky se často cítily velice nedůležité, nepřijímané a nepocit'ovaly žádný zájem ze strany trenéra/trenérky.

Naopak dívkám nevadilo soutěžení ani se nesetkávaly s tím, že by málo vyhrávaly. Naprostá většina se nepotýkala s tím, že by si nemohla basketbal dovolit. A Pandemie Covid-19 nebyla ani zdaleka hlavní příčinou odchodu.

Závěrem lze říci, že velice důležitým jsou pro dívky dobří trenéři, kteří budou budovat dobré vztahy a nebudou tlačit na vítězství za každou cenu. Dále kolektiv, spolupráce a férové podmínky pro všechny hráčky. To jsou důvody, které byly v jednom období či dlouhodobě podceňovány a nenaplňovány. Návrh na změnu od jedné hráčky toto krásně shrnuje: „*Výrazné snížení tlaku na výkon a snaha dosáhnout co nejlepších výsledků v zápasech a na turnajích za každou cenu. Vést děti ke spolupráci a podpoře těch slabších a zamezení kastování a zvýrazňování dětí, které mají talent oproti těm, co musí*

více na sobě pracovat. Touha po vítězství v dětských kategoriích ničí chuť dětí sportovat a stejně tak neuspokojené ego trenérů a trenérek.“

9.2 Konkrétní doporučení

V této kapitole bych ráda představila některá doporučení, která vzešla z výsledků studie a rozhovorů s trenéry. Ačkoliv mohou být individuální výjimky, dají se tyto návrhy aplikovat plošně, neboť byly získány odpovědi poměrně velkého vzorku.

9.2.1 Méně tlaku na výkon

Vzhledem k tomu, že největší vliv na odchod hráček měl důvod týkající se nátlaku ze strany trenérů, určitě to naznačuje nutnou změnu. V tomto případě není jednoduché nabádat trenéry, aby jim nešlo o výsledky, když existují různé soutěže a mistrovství už pro kategorie U11. Jak nabádal v rozhovoru trenér Emil, stálo by za rozmyšlení, jestli je pro děti správné, aby měly výsledkové tabule, skóre a bodované soutěže v tak útlém věku. Přeci jen je hlavní motivace dětí sportovat radost a zábava, která by také dle Côté a Hay (2002) měla být primárním obsahem tréninku do 12 let dítěte a stále vysoce obsáhlou až do 15 let. Dalším hlediskem, které by napomohlo zmítnit tlak na výkon je hodnocení práce trenéra za základě jeho dosažených výsledků. Kvalita trenéra by mohla být naopak hodnocena podle počtu odchozích dětí, jejich spokojenosti, radosti a ačkoliv se nejedná o úplně počitatelné metriky, měly by být dle mého názoru prioritou. Nemluvě o skutečnosti, že u spokojených hráček, které mají naplněné potřeby, je větší pravděpodobnost, že u sportu zůstanou a možná se rozhodnout i pro profesionální kariéru.

9.2.2 Věnovat pozornost potřebám sportovců

S prvním doporučením úzce souvisí také znalost potřeb svých svěřenců. Ačkoliv chce většina trenérů zlepšit výkon sportovce, nebude úspěšný, pokud nebude znát jeho potřeby (Nash, Sproule a Horton, 2008). Zároveň se ukazuje, že pokud hodnoty trenéra alespoň nedoplňují ty, které se snaží předat sportovcům, nevzniká průnik a je pravděpodobnější výskyt konfliktu (Koh et al., 2017; Holowchak, 2004). Důležité také je, aby si trenéři dávali pozor na to, že pro každého mohou znamenat jednotlivé potřeby a hodnoty něco jiného, proto je nutné vědět, co se pod obecnými pojmy jako „úspěch“, „zábava“, „spolupráce“ atd. skrývá.

9.2.3 Mít o hráčky zájem

Jak vyplynulo z výsledků, dívkám hodně chyběl jakýkoliv projev zájmu o ně samotné. Ať už se to projevovalo nezájmem o individuální hráčky, neposkytováním dostatečných herních příležitostí, upřednostňováním „talentovanější“ nebo vyzdvihováním basketbalu nad jiné aktivity. Zkrátka bylo by dobré dívat se na hráčky jako na osobnosti s vlastním životem mimo palubovku, které mají také své problémy, starosti a zájmy. Dobré by bylo vést nějaké hromadné diskuse ze svými svěřenkyňmi a velice přínosným by také mohl být nějaký 1on1 meeting. Jak řekla například trenérka Bára, profese trenéra je poměrně časově náročná, ale věřím, že se dá určitě vymyslet způsob, jakým by trenéři mohli zjistit zpětnou vazbu a čas od času projevit hlubší zájem o jednotlivé hráčky. Za nevhodné také považuji situace, kdy trenéři nutí hráčky upřednostňovat basketbal nad své vzdělání. Otázkou je, jestli taková intenzita a frekvence tréninku do 15 let opravdu nutná a není zde prostor na poskytnutí hráčkám více času na studium či trávení času s jinými přáteli.

9.2.4 Pečlivější výběr trenérů

Důvod „*Neměla jsem ráda trenéra/trenérku*“ skončil celkově na 2. místě. Už nelze jednoduše předstírat, že osoba a charakter trenéra není naprosto klíčovým pro sportovní zážitek, který děti a mládež získávají (Bloom, Visek a Harris, 2013). Pokud se totiž stává, že tolik dívek mělo negativní vztah s trenérem a dle výpovědí dívek na ně bylo řváno, nadáváno a byly ponižovány, tito trenéři by neměli u dětí a mládeže co dělat. Bohužel je tento přístup silně zakořeněn už v charakteru sportovního prostředí, které je často velice agresivní, vulgární a hodně kompetitivní. Takové chování by nemělo být tolerováno, stejně jako ve školách, kde si nic takového učitelé na své žáky nedovolí. Zároveň v současném systému vyzdvihujeme úspěšné trenéry a jejich výsledky zastíňují, kolik hráček pod nimi ročně skončí. Výběr trenérů by měl být tedy založen nejen na kvalitním vzdělání, ale také na přístupu a charakteru trenéra.

9.2.5 Úprava vzdělávacího kurikula

S bodem číslo čtyři souvisí dle mého nedostatečný záběr vzdělávacího kurikula pro trenéry, které bylo rozebráno v kapitole 4.2.1. V obsahu vzdělávání není skoro žádné pedagogické vzdělání a učení se práce s dětmi a mládeží tam chybí. Další oblastí, kterou bych již od licence TB-I uvítala, je psychologie a přístup zaměřený na celkový pozitivní vývoj dětí a mládeže.

9.2.6 Dávat rovnocenné herní příležitosti

Hodně dívek uvádělo, že v jejich klubu docházelo k silnému protěžování jiných hráček a nebyly tam rovnocenné herní příležitosti. Tento bod navazuje na první doporučení, neboť čím více trenéři tlačí na výkon a výsledky, tím pravděpodobněji budou vybírat v zápase nejlepší hráčky. Víme ale, že talent je hodně fluidní prvek, který se nejen mění, ale také vzniká a zaniká v různém věku (Gagné, 2004). Nedává tedy sebemenší smysl stavět na pár současně talentovaných hráčkách, které berou prostor pro vývoj těm ostatním. Je důležité projevovat hráčkám důvěru a ukazovat jim, že jsou součástí týmu, do čehož nepočítám zahřívání laviček. S tímto bodem souvisí také vytěsňování hráček těmi mladšími a „lepšími“. Limitování počtu zápasů, které může mladší hráčka odehrát za starší, by mohlo jednat uvolnit posty pro věkově odpovídající hráčky a také zamezit obrovskému přetížení a vyhoření takto nadměrně využívaných mladších hráček.

9.2.7 Bojovat proti brzké specializaci

Předposledním doporučením by byl aktivní boj proti brzké specializaci, která rozhodně není premisou pro budoucí elitní úroveň sportovce (Black et al., 2019; Huxley et al., 2017). Naopak víme o mnohých negativech spojených se zaměřením na jeden sport od útlého věku. Basketbal dívek není úplně výjimkou, neboť z dat vyplynulo, že nejvíce hráček hraje pouze basketbal v rozmezí od 5–11 let. Pokud budeme hovořit pouze o klubech, nikoliv o roli rodičů, určitě jsou způsoby, kterým tomu zamezovat. Například poskytovat nabory starším dětem, bez ohledu na to, jestli se dříve basketbalem zabývaly. Dále by měli být trenéři otevřeni tomu, že děti mohou dělat více sportů najednou a tím pádem umožňovat svým svěřencům pohyb jiným způsobem a nenutit je pouze k basketbalu. Nenutit je k výběru dříve, než sami chtějí a nedělat z basketbalu nadřazenější sport.

9.2.8 Práce s rodiči

Poslední bod se týká třetího účastníka ve sportu a tím jsou rodiče. Dalo by se říct, že až na vzdělávání se všechny předchozí body dotýkají také rodičů. Jelikož jsou často přítomni na zápasech i trénincích a mají vysoký vliv na své děti, je dle mého názoru důležité, aby s nimi trenéři pravidelně pracovali a komunikovali. Získávat od nich zpětnou vazbu, hovořit s nimi o agresivní a řvaní, inspirovat je k pozitivní motivaci a fandění. Dále probírat filosofii odklánějí se od výkonu, vysvětlovat negativa brzké

specializace a motivovat rodiče k tomu, aby nechávali děti, pokud možno, dělat více sportů alespoň do 12 let.

9.3 Limity práce

Jedním z hlavních limitů práce považuji opomenutou otázku v dotazníku týkající se zábavy. Přeci jen je to nejcitovanější důvod odchodu, který je hodně významný a bohužel tak nebylo možné porovnat, jak moc byl faktor zábavy pro dívky při odchodu důležitý. Dalším selháním, ale trochu menším, považuji technické problémy s nahrávkou jednoho z trenérů, se kterým byl proveden rozhovor. Z tohoto důvodu bylo rozhovoru pouze pět, nikoliv plánovaných šest.

Co se týká počtu respondentek, tak z celkového počtu 1945 bylo získáno jen 160. Ačkoliv byly využity všechny kontakty, ozvalo se menší množství respondentek, než bych očekávala. Byly zasílány i připomínkové emaily před ukončením dotazníku, takže dle mého názoru bylo uděláno vše, co bylo možné. Limitující bylo velké množství neexistujících kontaktů, které byly v databázi uvedeny.

Další hypoteticky limitující faktor práce je věková kategorie výzkumného souboru, která způsobila, že za některé nezletilé hráčky dotazník vyplňovali jejich zákonní zástupci. Do budoucího výzkumu by bylo vhodné zařadit otázku, která by zjistila, kdo dotazník vyplňoval.

Jako poslední bych ráda zmínila nedostatečná data v českém prostředí, týkající se stejné tematiky. Ačkoliv to dělá tuto práci vysoce přínosnou, bylo velice těžké vytvářet porovnání v Česku a bylo tak nutné obracet se na zahraniční studie a zdroje, což nemusí být plně vypovídající. Zároveň bylo v práci naráženo na neexistující či nedostupná data týkající se počtu odchozích dětí ze sportu v České republice, natož konkrétně v basketbalu. Tyto informace by mohly lépe vykreslit českou realitu, která je bohužel momentálně skrytá.

9.4 Náměty na další výzkum

Během práce bylo naráženo na různá témata, která byla probrána velice okrajově, ale přitom by stála za vlastní prozkoumání. Velkou hodnotu by přinesl výzkum týkající se brzké specializace dětí a mládeže v českém sportovním prostředí. Jak bylo v práci uvedeno, je to problematika, která je u nás přítomná a přitom poměrně škodlivá. Vědět od jakého věku se děti specializují by také pomohlo dokreslit výzkumy týkající se

odchodu dětí a mládeže ze sportu, což jak uváděli například autoři Wall a Côté (2007), by napomohlo k větší komplexnosti budoucích studií.

Další námět je například studie zaměřená na přístup a filosofie trenérů a také prozkoumání toho, jak vnímají odchody ze sportu, případně jaké jsou jejich tipy, proč se to tak děje. Zkrátka přenesení otázek z rozhovorů v této práci do kvantitativní formy. Přínosem tohoto výzkumu by bylo také zjištění kvality trenérů, což souvisí s bodem čtyři v sekci doporučení.

Zajímavý by také byl pohled současných hráček na fungování klubů a zjištění zpětné vazby, která by mohla být naopak zdrojem pro preventivní zabránění odchodu hráček.

10 Závěr

V práci byl stanoven cíl zjistit, jaké jsou hlavní důvody odchodu hráček ve věku 12 až 19 let za posledních 5 let z basketbalových SCM a SpS. Do výzkumu se zapojilo 160 bývalých hráček, které vypovídaly skrze elektronický dotazník a 5 trenérů, se kterými byl proveden hloubkový rozhovor.

Data nám odhalila, že tři hlavní důvody odchodu byly: „*Cítila jsem velký nátlak od trenérů*“, „*Neměla jsem ráda trenéra/trenérku*“ a „*Necítila jsem se důležitou součástí týmu*“. Některé otevřené otázky zajistily detailní výpovědi bývalých hráček, které poukazovaly na konkrétní problémy a situace.

Rozhovor se čtyřmi trenéry a jednou trenérkou přinesl zajímavý pohled na danou problematiku z druhé strany. Trenéři odpovídali na otázky týkající se jejich filosofie, vnímání názorů odborníků a problematiky ukončení sportovní činnosti dětí a mládeže. Byly získány velice zajímavé odpovědi, které odkryly některé skryté problémy a důležitost pokládání těchto základních, ale klíčových otázek.

V teoretické části byla popsána basketbalová vrcholová centra a propojenost s financováním sportu, byly uvedeny hlavní ztráty, které odešlé děti, nejen pro klub, představují. Orientace byla také směřována na osobu trenéra, vzdělávání a nesoulad hodnot mezi nimi a jejich svěřenci. Podařilo se popsat, co se dětem ve sportu nedostává a jaké jsou naopak potřeby, které skrze sport poptávají. Přítomný je také rozsáhlý přehled dosavadní studií, které se tématem drop out zabývaly. V neposlední řadě jsem nastínila příklady dobré praxe, kterými bychom se měli inspirovat a aspirovat k jejich přiblížení.

Přínos této práce vidím hlavně v jejím rozsahu a počtu získaných odpovědí, které se dají považovat za reprezentativní. Informace, které byly tímto výzkumem získány by měly posloužit jednotlivým klubům, ale hlavně České basketbalové federaci. Výsledky by měly být příčinou pozitivní změny a měly by sloužit k hodnocení trenérů, současného přístupu k mládežnickým kategoriím a obrácení orientace na děti od upřednostňování cílů trenérů a sportovních organizací. Velice přínosná je práce ve své jedinečnosti, neboť toto téma ve vrcholovém basketbalu dívek doposud nebylo zkoumáno. Výsledky budou sdíleny s Českou basketbalovou federací a jednotlivými kluby

Seznam literatury

ACOSTA R. Vivien, Jean CARPENTER. A Longitudinal, National Study Twenty Nine Year Update 1977 - 2006. [online]. 2006 [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED570884.pdf>

ANDERSEN, Inge. How Norway Won All That Olympic Gold (Again). Aspen institute [online]. 2022 [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://www.aspeninstitute.org/blog-posts/how-norway-won-all-that-olympic-gold-again/>

AUSTRALIAN SPORTS COMMISSION. AusPlay participation data for the sport sector. Summary of key national findings. Canberra: *Australian Sports Commission*. [online]. 2022 [cit. 2022-12-08] str. 20 Dostupné z: https://www.clearinghouseforsport.gov.au/__data/assets/pdf_file/0007/762136/34648_AusPlay_summary_report_accessible2.pdf

BAILEY, Richard, Ed COPE a Gemma PEARCE. Why do children take part in, and remain involved in sport?: implications for children's sport coaches. *International Journal of Coaching Science* [online]. 2013, 7, 55-74 [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/262151828_Why_do_children_take_part_in_and_remain_involved_in_sport_implications_for_children's_sport_coaches

BAKER, Joseph, Stuart WILSON, Kathryn JOHNSTON, Nima DEHGHANSAI, Aaron KOENIGSBERG, Steven DE VEGT a Nick WATTIE. Talent Research in Sport 1990–2018: A Scoping Review. *Frontiers in Psychology* [online]. 2020, 11 [cit. 2023-04-05]. ISSN 1664-1078. Dostupné z: [doi:10.3389/fpsyg.2020.607710](https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.607710)

BANDURA, Adam. Social learning theory. Englewood Cliffs, NJ: *Prentice Hall*. 1977, č. 38, s. 247.

BAŽANT, Jakub a Jiří ZÁVOZDA. Nebáli se své odvahy: československý basketbal v příbězích a faktech. Velké Přílepy: Olympia, 2014-. ISBN 978-80-7376-381-7.

BELAM, Martin. Not just snow: what's the secret to Norway's Winter Olympic success? *The Guardian* [online]. 2022 [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/sport/2022/feb/17/secret-behind-norway-winter-olympic-success>

BELL, David R., et al.. Sport Specialization and Risk of Overuse Injuries: A Systematic Review With Meta-analysis. *Pediatrics* [online]. 2018, 142(3) [cit. 2023-01-11]. ISSN 0031-4005. Dostupné z: doi:10.1542/peds.2018-0657

BENEŠOVÁ, Tina. *Nástin vývoje financování českého sportu po roce 1989*. 2016. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Fakulta tělesné výchovy a sportu, Kinantropologie. Vedoucí práce Waic, Marek.

BLOM, Lindsey C., Amanda J. VISEK a Brandonn S. HARRIS. Triangulation in Youth Sport: Healthy Partnerships among Parents, Coaches, and Practitioners. *Journal of Sport Psychology in Action* [online]. 2013, 4(2), 86-96 [cit. 2023-04-10]. ISSN 2152-0704. Dostupné z: doi:10.1080/21520704.2012.763078

CASSIDY, Tania, Paul POTRAC, Robyn L. JONES. Understanding sports coaching: *The social, cultural and pedagogical foundations of coaching practice*. 3. vydání. Routledge, 2015. ISBN 9780415857475. 220 str.

ČESKÁ BASKETBALOVÁ FEDERACE Adresář klubů cbf.cz [online]. 2022a [cit. 2022-11-22]. Dostupné z: <https://www.cbf.cz/administrativa/adresar-klubu.html>

ČESKÁ BASKETBALOVÁ FEDERACE Výroční zpráva. *cbf.cz* [online]. 2021 [cit. 2022-11-22]. Dostupné z: https://cz.basketball/upload/docs/1648822782_V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%202021.pdf

ČESKÁ BASKETBALOVÁ FEDERACE. Koncepce dívčího basketbalu. *cbf.cz* [online]. 2015 [cit. 2023-03-30] Dostupné z: <http://www.cbf.cz/files/90225YTF.pdf>

ČESKÁ BASKETBALOVÁ FEDERACE. Podmínky ČBF pro činnost SCM. *cbf.cz* [online]. 2022c. [cit. 2022-11-10]. Dostupné z: https://cz.basketball/upload/docs/1666552798_Podm%C3%ADnky%20%C4%8CBF%20pro%20%C4%8Dinnost%20SCM%202023.pdf

ČESKÁ BASKETBALOVÁ FEDERACE. Podmínky ČBF pro činnost SpS. *cbf.cz* [online]. 2022b. [cit. 2022-11-10] Dostupné z: https://cz.basketball/upload/docs/1666552941_Podm%C3%ADnky%20%C4%8CBF%20pro%20%C4%8Dinnost%20SpS%202023.pdf

ČESKÁ BASKETBALOVÁ FEDERACE. Vrcholový basketbal dívky. *cbf.cz* [online]. 2022d. [cit. 2022-11-09] Dostupné z: <https://cbf.cz.basketball/vrcholovy-sport-divky/p64#tab-pane-1>

- ČESKÁ UNIE SPORTU. Reprezentativní průzkum ČUS: Děti ztrácejí zájem o sport! *cus.cz*. [online]. 2022 [cit. 2022-11-11] Dostupné z: <https://www.cuscz.cz/novinky/reprezentativni-pruzkum-cus.html>
- ČESKÁ UNIE SPORTU. Ročenky 2012-2021. *cus.cz* [online] 2022a [cit. 2022-09-26], Dostupné z: <https://www.cuscz.cz/o-nas/rocenka-cus.html>
- CHASE, William G. a Herbert A. SIMON. Perception in chess. *Cognitive Psychology* [online]. 1973, 4(1), 55-81 [cit. 2023-04-01]. ISSN 00100285. Dostupné z: doi:10.1016/0010-0285(73)90004-2
- CÔTÉ, Jean a David J. HANCOCK. Evidence-based policies for youth sport programmes. *International Journal of Sport Policy and Politics* [online]. 2015, 8(1), 51-65 [cit. 2023-03-30]. ISSN 1940-6940. Dostupné z: doi:10.1080/19406940.2014.919338
- CÔTÉ, Jean, et al. Practice and play in the development of sport expertise. In R. Eklund & G. Tenenbaum (Eds.), *Handbook of sport psychology* (3. vydání, 184-202). 2007 Hoboken, NJ: Wiley. ISBN 978-0-471-73811-4
- CÔTÉ, Jean, John A. HAY. Children's involvement in sport: A developmental perspective. *Psychological Foundations of Sport* [online]. 2002, , 484–502 [cit. 2022-11-01]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/37627080_Children%27s_involvement_in_sport_A_developmental_perspective
- CÔTÉ, Jean, John SAIMELA, Pierre TRUDEL, Abderrahim BARIA a Storm RUSSELL. The Coaching Model: A Grounded Assessment of Expert Gymnastic Coaches' Knowledge. *Journal of Sport and Exercise Psychology* [online]. 1995, 17(1), 1-17 [cit. 2022-11-01]. ISSN 0895-2779. Dostupné z: doi:10.1123/jsep.17.1.1
- CÔTÉ, Jean, Matthew VIERIMAA. The developmental model of sport participation: 15 years after its first conceptualization. *Science & Sports* [online]. 2014, 29, S63-S69 [cit. 2023-02-08]. ISSN 07651597. Dostupné z: doi:10.1016/j.scispo.2014.08.133
- CÔTÉ, Jean, Ronnie LIDOR a Dieter HACKFORT. ISSP position stand: To sample or to specialize? Seven postulates about youth sport activities that lead to continued participation and elite performance. *International Journal of Sport and Exercise Psychology* [online]. 2009, 7(1), 7-17 [cit. 2023-02-08]. ISSN 1612-197X. Dostupné z: doi:10.1080/1612197X.2009.9671889

CÔTÉ, Jean. The Influence of the Family in the Development of Talent in Sport. *The Sport Psychologist* [online]. 1999, 13(4), 395-417 [cit. 2023-04-11]. ISSN 0888-4781. Dostupné z: doi:10.1123/tsp.13.4.395

CRANE, Jeff, Vivienne TEMPLE. A systematic review of dropout from organized sport among children and youth. *European Physical Education Review* [online]. 2014, 21(1), 114-131 [cit. 2020-11-20]. ISSN 1356-336X. Dostupné z: doi:10.1177/1356336X14555294

CRANE, Jeff, Vivienne TEMPLE. A systematic review of dropout from organized sport among children and youth. *European Physical Education Review* [online]. 2014, 21(1), 114-131 [cit. 2022-11-20]. ISSN 1356-336X. Dostupné z: doi:10.1177/1356336X14555294

CRAWFORD, Duane W., Edgar L. JACKSON a Geoffrey GODBEY. A hierarchical model of leisure constraints. *Leisure Sciences* [online]. 1991, 13(4), 309-320 [cit. 2022-11-20]. ISSN 0149-0400. Dostupné z: doi:10.1080/01490409109513147

CROSSAN, William, et al. An Exploratory Study of the Use of Values by Coaches in the Czech Republic. *Journal of sport behaviour* [online]. 2021, 44 [cit. 2023-02-11]. 286-302. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/354131130_An_Exploratory_Study_of_the_Use_of_Values_by_Coaches_in_the_Czech_Republic

CROSSAN, William, Jiří MUDRÁK a Tadeáš HELEŠIC. Examining adolescent football dropout in the Czech Republic. *Acta Gymnica* [online]. 2022, 52 [cit. 2023-03-11]. ISSN 23364912. Dostupné z: doi:10.5507/ag.2022.003

CROSSAN, William, Milos BEDNAR a Ronald QUINN. Perceptions of coaching success: an exploratory analysis of Czech coaches views on success. *Physical Culture and Sport. Studies and Research* [online]. 2021, 91(1), 1-12 [cit. 2023-03-23]. ISSN 1899-4849. Dostupné z: doi:10.2478/pcssr-2021-0014

ČSÚ. *Statistika sportu: základní ukazatele*. [online] 2019 [cit. 2023-01-15] Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/161287478/09001621k4.pdf/b1a04906-fb89-4dab-b24f-334956ec8e82?version=1.3>

CUSHION, Christopher, Mark PARTINGTON. (2016). A critical analysis of the conceptualisation of “coaching philosophy.” *Sport Education and Society*, [online]

2016, 21(6), 851-867. [cit. 2023-03-23] Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/13573322.2014.973644>

ČVUT. Sportujte za Jaderku nejen v rámci výzvy ČVUT v pohybu. fjfi.cvut.cz. [online]. 2021 [cit. 2022-11-12] Dostupné z: <https://www.fjfi.cvut.cz/cz/media-a-verejnost/archiv-aktualit/7770-sportujte-za-jaderku-nejen-v-ramci-vyzvy-cvut-v-pohybu>

DIXON, Marlene A., Stacy M. WARNER a Jennifer E. BRUENING. More than Just Letting Them Play: Parental Influence on Women's Lifetime Sport Involvement. *Sociology of Sport Journal* [online]. 2008, 25(4), 538-559 [cit. 2022-11-12]. ISSN 0741-1235. Dostupné z: doi:10.1123/ssj.25.4.538

EIME, Rochelle, et al. Population levels of sport participation: implications for sport policy. *BMC Public Health*. [online] 2016, 752 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://bmcpublichealth.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12889-016-3463-5>

EIME, Rochelle, et al. The impact of COVID-19 restrictions on Australians' frequency and duration of participation in different types of sport and physical activity. *BMC Sports Science, Medicine and Rehabilitation* [online]. 2022, 14(1) [cit. 2023-03-11]. ISSN 2052-1847. Dostupné z: doi:10.1186/s13102-022-00435-z

EIME, Rochelle. M, J. T HARVEY a M. J CHARITY. Sport drop-out during adolescence: is it real, or an artefact of sampling behaviour?. *International Journal of Sport Policy and Politics* [online]. 2019, 11(4), 715-726 [cit. 2023-01-08]. ISSN 1940-6940. Dostupné z: doi:10.1080/19406940.2019.1630468

EMMONDS Stacey, et al. Youth sport participation trends in Europe. leedsbeckett.ac.uk. [online]. 2022b [cit. 2022-12-12] Dostupné z: <https://www.leedsbeckett.ac.uk/-/media/files/schools/schoolofsport/ick--io1---eu-youth-sport-participation-report-final-1.pdf>

ERICSSON, K. Anders. The role of deliberate practice in the acquisition of expert performance. *Psychological Review* [online]. 1993, 100(3), 363-406 [cit. 2023-04-05]. ISSN 1939-1471. Dostupné z: doi:10.1037/0033-295X.100.3.363

EUROPEAN COMMISSION. *Gender Equality in Sport. Proposal for Strategic Actions 2014-2020*. 2014 [cit. 2022-02-15]. Dostupné z: https://sport.ec.europa.eu/sites/default/files/library/documents/sport-gender-mapping-analysis_en.pdf

- EUOPERAN COMMISSION. *New Eurobarometer on sport and physical activity shows that 55% of Europeans exercise*. [online]. 2022 [cit. 2022-11-25]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_5573
- FARREY, Tom. Does Norway Have the Answer to Excess in Youth Sports? *The New York Times* [online]. 2019 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2019/04/28/sports/norway-youth-sports-model.html>
- FIBA ARCHIVE. Czech Republic history national team. *fiba.com* [online] 2022b [cit. 2022-11-29] Dostupné z: https://archive.fiba.com/pages/eng/fa/p/tid/2612/_//teams.html
- FIBA ARCHIVE Czechoslovakia history national team. *fiba.com* [online] 2022a [cit. 2022-11-29]. Dostupné z: https://archive.fiba.com/pages/eng/fa/p/lid_38138_cp/2/tid/270/teams.html
- FIBA. Fiba world men ranking. *fiba.com*. [online]. 2022a [cit. 2022-12-12] Dostupné z: <https://www.fiba.basketball/rankingmen>
- FIBA. Fiba world women ranking. *fiba.com*. [online]. 2022b [cit. 2022-12-12] Dostupné z: <https://www.fiba.basketball/rankingwomen>
- FRASER-THOMAS, Jessica a Jean CÔTÉ. Understanding Adolescents' Positive and Negative Developmental Experiences in Sport. *The Sport Psychologist* [online]. 2009, 23(1), 3-23 [cit. 2023-03-16]. ISSN 0888-4781. Dostupné z: doi:10.1123/tsp.23.1.3
- FRASER-THOMAS, Jessica, Jean CÔTÉ a Janice DEAKIN. Examining Adolescent Sport Dropout and Prolonged Engagement from a Developmental Perspective. *Journal of Applied Sport Psychology* [online]. 2008, 20(3), 318-333 [cit. 2023-02-15]. ISSN 1041-3200. Dostupné z: doi:10.1080/10413200802163549
- FRASER-THOMAS, Jessica, Jean CÔTÉ a Janice DEAKIN. Understanding dropout and prolonged engagement in adolescent competitive sport. *Psychology of Sport and Exercise* [online]. 2008, 9(5), 645-662 [cit. 2023-04-11]. ISSN 14690292. Dostupné z: doi:10.1016/j.psychsport.2007.08.003
- GÁBA, Aleš, et al. Executive summary of the Czech Republic's 2018 Report Card on Physical Activity for Children and Youth. *Acta Gymnica* [online]. 2019, 49(2), 92-102 [cit. 2022-10-30]. ISSN 23364912. Dostupné z: doi:10.5507/ag.2019.007
- GÁBA, Aleš, et al. The Czech Republic's 2022 Report Card on Physical Activity for Children and Youth: A rationale and comprehensive analysis. *Journal of Exercise*

Science & Fitness [online]. 2022, 20(4), 340-348 [cit. 2023-01-08]. ISSN 1728869X. Dostupné z: doi:10.1016/j.jesf.2022.08.002

GAGNÉ, François. Transforming gifts into talents: the DMGT as a developmental theory1. *High Ability Studies* [online]. 2004, 15(2), 119-147 [cit. 2023-01-11]. ISSN 1359-8139. Dostupné z: doi:10.1080/1359813042000314682

GATZ, Margaret, Michael MESSNER a Sandra BALL-ROKEACH. Paradoxes of youth and sport. New York: State University of New York Press, 2002, 277 s. ISBN07914-5323-5.

GEARITY, Brian T. a Melissa A. MURRAY. Athletes' experiences of the psychological effects of poor coaching. *Psychology of Sport and Exercise* [online]. 2011, 12(3), 213-221 [cit. 2023-03-18]. ISSN 14690292. Dostupné z: doi:10.1016/j.psychsport.2010.11.004

GILBERT, Wade, Ronald GALLIMORE a Pierre TRUDEL. A Learning Community Approach to Coach Development in Youth Sport. *Journal of Coaching Education* [online]. 2009, 2(2), 3-23 [cit. 2023-04-18]. ISSN 1938-7016. Dostupné z: doi:10.1123/jce.2.2.3

GRIX, Jonathan a Fiona CARMICHAEL. Why do governments invest in elite sport? A polemic. *International Journal of Sport Policy and Politics* [online]. 2011, 4(1), 73-90 [cit. 2023-01-08]. ISSN 1940-6940. Dostupné z: doi:10.1080/19406940.2011.627358

HÁJEK, M., *Důsledky podfinancování sportu v regionech In Financování sportu mládeže a Financování sportovních klubů v ČR*, Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR, 11. 11. 2015

HANSEN, David M., Reed W. LARSON a Jodi B. DWORKIN. What Adolescents Learn in Organized Youth Activities: A Survey of Self-Reported Developmental Experiences. *Journal of Research on Adolescence* [online]. 2003, 13(1), 25-55 [cit. 2023-04-13]. ISSN 1050-8392. Dostupné z: doi:10.1111/1532-7795.1301006

HC VÍTKOVICE. V pondělí velký nábor dětí! Pojd' hrát hokej! *hc-vitkovice.cz* [online]. 2018 [cit. 2022-12-12] Dostupné z: <https://hc-vitkovice.cz/v-pondeli-velky-nabor-deti-pojd-hrat-hokej/>

- HILL, Grant M. Youth Sport Participation of Professional Baseball Players. *Sociology of Sport Journal* [online]. 1993, 10(1), 107-114 [cit. 2023-03-29]. ISSN 0741-1235. Dostupné z: doi:10.1123/ssj.10.1.107
- HILLS, A. P., L. B. ANDERSEN a N. M. BYRNE. Physical activity and obesity in children. *British Journal of Sports Medicine* [online]. 2011, 45(11), 866-870 [cit. 2023-01-08]. ISSN 0306-3674. Dostupné z: doi:10.1136/bjsports-2011-090199
- HOLOWCHAK, Mark. Fair Play: The Ethics of Sport, 2nd ed. By Robert L. Simon. Published 2004 by Westview Press, Boulder, CO. *Journal of the Philosophy of Sport* [online]. 2004, 31(2), 245-247 [cit. 2023-03-10]. ISSN 0094-8705. Dostupné z: doi:10.1080/00948705.2004.9714663
- HOWARD, Dennis R. a Robert MADRIGAL. Who Makes the Decision: the Parent or the Child? The Perceived Influence of Parents and Children On the Purchase of Recreation Services. *Journal of Leisure Research* [online]. 2018, 22(3), 244-258 [cit. 2023-03-09]. ISSN 0022-2216. Dostupné z: doi:10.1080/00222216.1990.11969828
- INGLIS, Sue, Karen E. DANYLCHUK a Donna L. PASTORE. Multiple Realities of Women's Work Experiences in Coaching and Athletic Management. *Women in Sport and Physical Activity Journal* [online]. 2000, 9(2), 1-26 [cit. 2023-04-11]. ISSN 1063-6161. Dostupné z: doi:10.1123/wspaj.9.2.1
- ISIDORI, Emanuele, et al. Educational Paradigms and Philosophy of Football Coaching: A Theoretical and Practical Perspective. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* [online]. 2015, 197, 614-621 [cit. 2023-03-11]. ISSN 18770428. Dostupné z: doi:10.1016/j.sbspro.2015.07.203
- JACKSON, Edgar L. In the Eye of the Beholder: 1 A Comment on Samdahl & Jekubovich (1997), "A Critique of Leisure Constraints. *Journal of Leisure Research* [online]. 2017, 29(4), 458-468 [cit. 2022-11-20]. ISSN 0022-2216. Dostupné z: doi:10.1080/00222216.1997.11949809
- JENKINS, Simon PR. Beyond 'crude pragmatism' in sports coaching: Insights from C.S. Peirce, William James and John Dewey. *International Journal of Sports Science & Coaching* [online]. 2017, 12(1), 8-19 [cit. 2023-01-08]. ISSN 1747-9541. Dostupné z: doi:10.1177/1747954116684028

JŮVA, Vladimír. *Sportovní trenér jako pedagog*. [online] . Brno: Masarykova univerzita sportovních studií. 2009 str. 37 [cit. 2023-02-01]. Dostupné z:<https://adoc.pub/queue/sportovni-trener-jako-pedagog.html>

KAPRÁLEK, Tomáš. *Přehled školení* [elektronická pošta] Message to:tkapralek@cz.basketball. 4. dubna 2023b [cit. 2023-04-20]. Osobní komunikace.

KAPRÁLEK, Tomáš. *Systém vzdělávání trenérů* [elektronická pošta] Message to:tkapralek@cz.basketball. 4. dubna 2023a [cit. 2023-04-20]. Osobní komunikace.

KOCOUREK, J., K. KOVÁŘ. Trenérství. In P. Jansa, V. Jůva, J. Kocourek, Z. Svozil, & K. Kovář, *Pedagogika sportu* (s. 165–195). 2014. Praha: Karolinum. Koh, K. T., Lee, T. P., & Lim, S. H. (2018). The internet as a source of learning for youth soccer coaches. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 13(2), 278–289.

KOH, Koon Teck, et al. Creation, implementation, and evaluation of a values-based training program for sport coaches and physical education teachers in Singapore. *International Journal of Sports Science & Coaching* [online]. 2017, 12(6), 795-806 [cit. 2023-04-11]. ISSN 1747-9541. Dostupné z: doi:10.1177/1747954117730987

LAW, Madelyn P., Jean CÔTÉ a K. Anders ERICSSON. Characteristics of expert development in rhythmic gymnastics: A retrospective study. *International Journal of Sport and Exercise Psychology* [online]. 2011, 5(1), 82-103 [cit. 2023-03-01]. ISSN 1612-197X. Dostupné z: doi:10.1080/1612197X.2008.9671814

LAZAROVÁ, B., UHLÍŘOVÁ, V. *Osobnost trenéra a profesní požadavky*. In Sborník prací Fakulty sportovních studií – Sport jako sociálně-kulturní fenomén. Brno : Masarykova univerzita, Fakulta sportovních studií, 2006, s. 36–48. ISBN 80-210-4136-6.

LEE, M et al. How do values influence attitudes and achievement goals? *In Values in youth sport and physical education*. [online] 2013 (pp. 85–103). [cit. 2023-02-08] Routledge. Dostupné z:https://www.researchgate.net/publication/278243034_Lee_MJ_Whitehead_J_Ntoumanis_N_Hatzigeorgiadis_A_2013_How_do_values_influence_attitudes_and_achievement_goals_In_Whitehead_J_Telfer_H_Lambert_J_Eds_Values_in_Youth_Sport_and_Physical_Education_pp_85-1/citations "

- MALLETT, Cliff a Jean CÔTÉ. Beyond Winning and Losing: Guidelines for Evaluating High Performance Coaches. *The Sport Psychologist* [online]. 2006, 20(2), 213-221 [cit. 2023-03-10]. ISSN 0888-4781. Dostupné z: doi:10.1123/tsp.20.2.213
- MASLOW, Abraham Harold. *Motivace a osobnost*. Překlad Pavla Le Roch. 1. vydání. Praha: Portál, 2021. 375 stran. Klasici. ISBN 978-80-262-1728-2.
- MOLINERO, Olga a Alfonso SALGUERO. Reasons for dropout in youth soccer: a comparison with other team sport. *European Journal of Human Movement* [online]. 2009, 22, 21-30 [cit. 2022-09-26]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Alfonso_Salguero/publication/277271298_Reasons_for_dropout_in_youth_soccer_a_comparison_with_other_team_sport/links/00b4951bebf7f881b6000000/Reasons-for-dropout-in-youth-soccer-a#comparison-with-other-team-sport.pdf
- MOON, Jennifer A. *A Handbook of Reflective and Experiential Learning* [online]. Routledge, 2013 [cit. 2023-04-28]. ISBN 9781134310913. Dostupné z: doi:10.4324/9780203416150
- MŠMT. *Analyza financování sportu v České republice*. [online]. 2009 [cit. 2023-02-06] Dostupné z: <https://www.msmt.cz/sport/analyza-financovani-sportu-v-ceske-republice>
- NÁRODNÍ SPORTOVNÍ AGENTURA. Podpora sportovních svazů 2021. agenturasport.cz. [online]. 2021 [cit. 2022-11-02] Dostupné z: <https://agenturasport.cz/wp-content/uploads/2020/12/Priloha-28.7.-Popis-kriterii-vecneho-hodnoceni.pdf>
- NASH, Christine S., John SPROULE a Peter HORTON. Sport Coaches' Perceived Role Frames and Philosophies. *International Journal of Sports Science & Coaching* [online]. 2008, 3(4), 539-554 [cit. 2023-02-23]. ISSN 1747-9541. Dostupné z: doi:10.1260/174795408787186495
- NEWEL, Allen, Paul N. ROSENBLOOM. Mechanisms of skill acquisition and the law of practice. Research showcase [online]. 1982 [cit. 2023-03-05]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Paul-Rosenbloom/publication/243783833_Mechanisms_of_skill_acquisition_and_the_law_of_practice/links/5461086e0cf2c1a63bff7b62/Mechanisms-of-skill-acquisition-and-the-law-of-practice.pdf

NOVOTNÝ, Jiří, et al. Sport v ekonomice (1. vydání). Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011 512 s. ISBN 978-80-7357-666-0

PARTINGTON, Mark, Christopher CUSHION a Stephen HARVEY. An investigation of the effect of athletes' age on the coaching behaviours of professional top-level youth soccer coaches. *Journal of Sports Sciences* [online]. 2013, 32(5), 403-414 [cit. 2023-03-07]. ISSN 0264-0414. Dostupné z: doi:10.1080/02640414.2013.835063

PATERSON, Derek C, et al. Exploring the impact of COVID-19 on the movement behaviors of children and youth: A scoping review of evidence after the first year. *Journal of Sport and Health Science* [online]. 2021, 10(6), 675-689 [cit. 2023-03-02]. ISSN 20952546. Dostupné z: doi:10.1016/j.jshs.2021.07.001

Pavlík, Marek. Financial Management of Sports Clubs in the Czech Republic. Conference paper. Auckland, New Zealand. 2013 [cit. 2023-04-01] Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/257947425_Financial_Management_of_Sports_Clubs_in_the_Czech_Republic

PECINOVÁ, Markéta. *Dobrovolnictví jako alokace personálních zdrojů ve sportovních organizacích*. Praha, 2020. Disertační práce. Karlova univerzita, Fakulta tělesné výchovy a sportu. Doc. Ing. Eva Čáslavová, CSc

PERIČ, TOMÁŠ a JIŘÍ SUCHÝ. Identifikace sportovních talentů. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1881-4.

PETLICHKOFF, Linda M. Youth Sport Participation and Withdrawal: Is It Simply a Matter of FUN?. *Pediatric Exercise Science* [online]. 1992, 4(2), 105-110 [cit. 2023-02-08]. ISSN 0899-8493. Dostupné z: doi:10.1123/pes.4.2.105

PLHÁKOVÁ, Alena. Učebnice obecné psychologie. Praha: Academia, 2007. ISBN 978-80-200-1499-3.

PRAŽÁKOVÁ, Adéla, Nikola BÁRKOVÁ. Odbornice radí: Sportujte odmalička, ale rozhodně všestranně. Tomáš Macák. Olomoucký denník, 2017, [cit. 2022-03-17]. Dostupné z: https://olomoucky.denik.cz/zpravy_region/odbornice-radi-sportujte-odmalicka-ale-rozhodne-vsestranne-20171122.html

ŠAFRÁNEK J., HARNOCH M. Analýza: Český sport je na rozcestí. Hnilička se musí činit, aby nedopadl jako Šlégr. *Aktuálně.cz* [online]. 3. 12. 2019 [cit. 2022-11-29].

Dostupné z: <https://sport.aktualne.cz/ostatni-sporty/cesky-sport-1989-2019/r~d05190100d3a11eaa24cac1f6b220ee8/>

SANG, Kim H. Tisíc a jeden způsob jak motivovat sebe i druhé. Praha: Management Press, 1999. 161 s. ISBN 80-85943-96-4.

SANTOS, Fernando de Sousa Ferreira dos, Martin CAMIRÉ, Paulo Henrique da Fonte CAMPOS. Youth sport coaches' role in facilitating positive youth development in Portuguese field hockey. *International Journal of Sport and Exercise Psychology* [online]. 2016, 16(3), 221-234 [cit. 2020-11-19]. ISSN 1612-197X. Dostupné z: doi:10.1080/1612197X.2016.1187655

SEEFELD, Vern, et al. Overview of Youth Sports Programs in the United States. [online]. 1993 [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: <https://eric.ed.gov/?id=ED360267>

SEKOT, Aleš. *K sociálním aspektům profesní pozice trenéra. In Sport jako sociálně-kulturní fenomén*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006. s. 13-30, 16 s. ISBN 80-210-4136-6..

SLEPIČKOVÁ, Irena. *Sport a volný čas: vybrané kapitoly*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2005. 115 s. ISBN 80-246-1039-6.

SLOWIAK J., Projekt optimalizace systému talentované mládeže, *cbf.cz* [online]. 2019 [cit. 2022-11-25]. Dostupné z: <http://www.cbf.cz/files/119576NDQ.pdf>

SMÉKAL, Vladimír. *Psychologie osobnosti*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1989, 346 s.

SOTHERN, M. et al. The health benefits of physical activity in children and adolescents: implications for chronic disease prevention. *European Journal of Pediatrics* [online]. 1999, 158(4), 271-274 [cit. 2023-01-08]. ISSN 0340-6199. Dostupné z: doi:10.1007/s004310051070

SŠSS. Zašlápni covid a buď zdravý *ssss.cz*. [online]. 2021 [cit. 2022-11-10] Dostupné z: <https://www.ssss.cz/sportovni-aktivity/zaslapni-covid-a-bud-zdravy/>

STAFFORD, Ian, ed. *Coaching Children in Sport* [online]. Routledge, 2011 [cit. 2023-04-12]. ISBN 9781136964084. Dostupné z: doi:10.4324/9780203850688

STÖCKEL, Jan Toftegaard, et al. Sport for children and youth in the Scandinavian countries. *Sport in Society* [online]. 2010, 13(4), 625-642 [cit. 2023-04-19]. ISSN 1743-0437. Dostupné z: doi:10.1080/17430431003616332

STRACHAN, Leisha, Jean CÔTÉ a Janice DEAKIN. “Specializers” versus “Samplers” in Youth Sport: Comparing Experiences and Outcomes. *The Sport Psychologist* [online]. 2009, 23(1), 77-92 [cit. 2023-05-11]. ISSN 0888-4781. Dostupné z: doi:10.1123/tsp.23.1.77

STRAND, Brandford a Gabriel STUBBE. Preventing Youth Sport Dropouts. *Louisiana LAHPERD Journal* [online]. 2016, 79(2), 13-15 [cit. 2022-10-11]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/301779340_Preventing_Youth_Sport_Dropouts

SULLIVAN, Mark. A quiet revolution – Swedish youth football and the idea of avoiding exclusion. *Footblogball* [online]. 2022 [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://footblogball.wordpress.com/2016/04/28/a-quiet-revolution-swedish-youth-football-and-the-idea-of-avoiding-exclusion/>

TLUSTÝ, T.,J. ŠTUMBAUER, J. *Tělesná výchova a sport v organizacích YMCA a YWCA v meziválečném Československu*. České Budějovice: Vlastimil Johanus TISKÁRNA, 2013. s. 48.

TREUTLEIN, G. Trainerrolle und Professionalisierung. In H. Haag & A. Hummel (Eds.), *Handbuch Sportpädagogik*. 2001 (s. 455–460). Schorndorf: Verlag K. Hofmann.

VALENTI, Maurizio, Nicolas SCHELLES a Stephen MORROW. Elite sport policies and international sporting success: a panel data analysis of European women’s national football team performance. *European Sport Management Quarterly* [online]. 2020, 20(3), 300-320 [cit. 2023-01-08]. ISSN 1618-4742. Dostupné z: doi:10.1080/16184742.2019.1606264

VANCIL, Mark a Don JOZWIAK. *NBA basketbal: oficiální průvodce*. Praha: Svojtka a Vašut, 1997. ISBN 80-7180-272-7.

VASILKO, T. *História basketbalu(1923-2003): z pohledu Banskej Bystrice*. Banská Bystrica: MAGENTA- Vlkanová, 2004

VISEK, Amanda J., et al. The Fun Integration Theory: Toward Sustaining Children and Adolescents Sport Participation. *Journal of Physical Activity and Health* [online]. 2015, 12(3), 424-433 [cit. 2023-04-02]. ISSN 1543-3080. Dostupné z: doi:10.1123/jpah.2013-0180

WALLEROVÁ, Radka. Děti začínají sportovat moc brzy. *iDnes.cz*, 2003. [cit. 2022-03-17]. Dostupné z:https://www.idnes.cz/onadnes/zdravi/deti-zacinaji-sportovat-moc-brzy.A030828_180257_zdravi_pol

WIERSMA, Lenny D. Risks and Benefits of Youth Sport Specialization: Perspectives and Recommendations. *Pediatric Exercise Science* [online]. 2000, 12(1), 13-22 [cit. 2023-03-11]. ISSN 0899-8493. Dostupné z: doi:10.1123/pes.12.1.13

WITT, Peter A., Tek B. DANGI. Why Children/Youth Drop out of Sports. *Journal of Park and Recreation Administration* [online]. 2018, 36, 191–199 [cit. 2022-10-10]. Dostupné z: doi:10.18666/JPRA-2018-V36-13-8618

YMCA. Historie YMCA. *ymca.cz* [online]. 2022 [cit. 2022-11-12] Dostupné z:<https://www.ymca.cz/info-o-ymca/historie/>

ZVRŠKOVCOVÁ, Nikola. *Faktory vedoucí k odchodu dětí z vybraného basketbalového klubu*. Praha, 2020. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta tělesné výchovy a sportu, Management. Mgr. William Morea Crossan, Ph.D.

Seznam obrázků

Obrázek 1: Diferencovaný model talentu a nadání.....	22
Obrázek 2: Vícezdrojový systém financování.....	23
Obrázek 3: Fáze sportovní účasti.....	31
Obrázek 4: Primární funkce trenéra.....	45
Obrázek 5: DMSP.....	52
Obrázek 6: Důvody k ukončení sportovní činnosti.....	60

Seznam tabulek

Tabulka 1: Účast a získané medaile Československé reprezentace od roku 1993.....	14
Tabulka 2: Účast a získané medaile České reprezentace od roku 1993.....	15
Tabulka 3: Česká basketbalová základna od roku 2012 do 2021.....	16
Tabulka 4: Basketbalové kluby s přiděleným statutem SpS k roku 2022.....	19
Tabulka 5: Basketbalové kluby s přiděleným statutem SCM k roku 2022.....	20
Tabulka 6: Důvody odchodu (první část).....	36
Tabulka 7: 10 nejčastěji zmiňovaných důvodů odchodu ze školního a mimoškolního sportu.....	38
Tabulka 8: 7 vytvořených předpokladů na bázi dosavadních výzkumů.....	53
Tabulka 9: Pyramida ročníků výzkumného souboru.....	58
Tabulka 10: Operacionalizace.....	62
Tabulka 11: Důvody odchodu (první část).....	73
Tabulka 12: Důvody odchodu (druhá část).....	74
Tabulka 13: Důvody odchodu zaměřené na intrapersonální, interpersonální a strukturální důvody (první část).....	75
Tabulka 14: Důvody odchodu zaměřené na intrapersonální, interpersonální a strukturální důvody (druhá část).....	76
Tabulka 15: Srovnání celkových výsledků s jednotlivými kategoriemi (první část).....	77

Tabulka 16: Srovnání celkových výsledků s jednotlivými kategoriemi (druhá část).....	78
Tabulka 17: Důvody důchodu pro SCM (první část).....	79
Tabulka 18: Důvody důchodu pro SCM (druhá část).....	80
Tabulka 19: Důvody důchodu pro SpS (první část).....	80
Tabulka 20: Důvody důchodu pro SpS (druhá část).....	81

Seznam grafů

Graf 1: Ročník narození respondentek.....	67
Graf 2: V jaké kategorii jste skončila?.....	68
Graf 3: Specializace na basketbal.....	69
Graf 4: Vrcholový program klubu.....	70
Graf 5: Motivace k basketbalu.....	70
Graf 6: Změna motivace.....	71
Graf 7: Neměla jsem ráda trenérku.....	82
Graf 8: Přišlo mi, že o mě nemají zájem.....	83
Graf 9: Necítila jsem týmového ducha.....	83
Graf 10: Začala to být nuda.....	84
Graf 11: Nelíbilo se mi soutěžení.....	85
Graf 12: Cítila jsem velký nátlak od trenérů.....	85
Graf 13: Měla jsem zájem o jiné činnosti.....	86
Graf 14: Málo jsme vyhrávali.....	87
Graf 15: Neměla jsem dostatek herních příležitostí.....	88
Graf 16: Cítila jsem se vyhořele a přetrénovaně.....	88
Graf 17: Pandemie Covid.....	89
Graf 18: Co ve spojitosti s pandemií Covid-19 přispělo k rozhodnutí odejít.....	90
Graf 19: Kdyby nebyla pandemie, pokračovala byste?.....	91
Graf 20: Účinkování v posledním klubu.....	96

Graf 21: Konzultace o odchodu.....	97
Graf 22: Pohybová aktivita po skončení v klubu.....	97
Graf 23: Jak to vypadá s basketbalem do budoucna.....	98

Seznam příloh

Příloha č. 1: Vyjádření Etické komise

Příloha č. 2: Úvod k elektronickému dotazníku

Příloha č. 3: Informovaný souhlas k rozhovorům

Příloha č. 4: Dotazník pro bývalé hráčky

Příloha č. 5: Rozhovor Adam

Příloha č. 6: Rozhovor Bára

Příloha č. 7: Rozhovor Cyril

Příloha č. 8: Rozhovor David

Příloha č. 9: Rozhovor Emil

Příloha č. 1: Vyjádření etické komise

UNIVERZITA KARLOVA
FAKULTA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU
Josef Martího 31, 162 52 Praha 6-Vešelavín

Žádost o vyjádření Etické komise UK FTVS

k projektu výzkumné, kvalifikační či seminární práce zahrnující lidské účastníky

Název projektu: Drop out ve vrcholovém basketbalu dívek

Forma projektu: výzkumná práce - diplomová práce

Období realizace: Leden 2023 – duben 2023

Výzkum bude realizován v souladu s platnými epidemiologickými opatřeními Ministerstva zdravotnictví ČR.

Předkladatel: Nikola Lisá, UK FTVS, Management TVS

Hlavní řešitel: Nikola Lisá, UK FTVS, Management TVS

Místo výzkumu (pracoviště): Výzkum bude probíhat na k výzkumu neutrálním, bezpečném veřejném a předem domluveném místě

Vedoucí práce (v případě studentské práce): Mgr. William Morea Crossan, Ph.D

Popis projektu: Hlavním cílem této práce je pomocí elektronického dotazování přijít na důvody odchodu bývalých hráček, v rámci posledních pěti uplynulých sezón, v kategoriích U13–U19 (tzv. věková kategorie 12–19 let) z basketbalových Sportovních center mládeže (dále jen SCM) a Sportovních středisek (dále jen SpS), které mají přidělený statut od roku 2022. Tedy v době, kdy bude výzkum probíhat. Primárním zájmem je tedy zjistit, jaké jsou motivy odlivu těchto hráček, a jak tyto faktory bývalé hráčky vnímají ve vrcholových basketbalových klubech. Dalším cílem práce bude získat výpovědi některých trenérů v rámci hloubkových rozhovorů. Získat tak informace o vnímání problematiky z druhé strany. Cíle práce budou zjištěny prostřednictvím kombinace kvantitativního a kvalitativního výzkumu.

Pro získání požadovaných dat od bývalých hráček bude použit polostrukturovaný elektronický **dotazník** (pro kvantitativní metodu) a **hloubkové polostrukturované rozhovory** s vybranými trenéry klubů (pro kvalitativní metodu), ve kterých nebudou zjišťovány citlivé informace. Výsledky dotazníku budou interpretovány dohromady, klubům bude zachována anonymita.

Kontakty na respondentky budou získány ve spolupráci s Českou basketbalovou federací (viz níže: **Pozvání k účasti organizacím**). Dotazník bude poslán hráčkám, které skončily s basketbalem přes emailovou adresu. Nebude se jednat o veřejné vystavení na internetu.

Otázky budou strukturované takovým způsobem, aby cíleně nezasahovaly citlivá témata. Nutno však poznamenat, že odpovědi na některé otázky mohou u dívek vyvolat emocionální reakce. Neboť důvody odchodu z klubu jednotlivých dívek mohou spadat pod obecně známé důvody, jiné zase důvody, které nelze předvídat a mohou tak spadat pod citlivá data.

Charakteristika účastníků výzkumu: Při první tzv. kvantitativní části by mělo dojít k rozeslání dotazníku všem hráčkám ve věku 12-19 let, které v těchto kategoriích opustily SCM a SpS kluby. Předpokládaný počet není zatím jasný, počítáme cca s 400 bývalými hráčkami. V případě nezletilých hráček budou dotazníky vyplněny za asistence rodičů.

V druhé tzv. kvalitativní části budou vybráni trenéři z SCM (přibližně 10 zletilých trenérů), se kterými bude proveden hloubkový rozhovor. U obou šetření bude zachována anonymita. Trenéři jako takoví mají nejspíše minimální zkušenosti s rozhovory. Nebudou však vybíráni podle žádných specifických kritérií. Výzkumu se neúčastní osoby s akutním (zejména s infekčním) onemocněním.

Zajištění bezpečnosti: Rizika prováděného výzkumu nebudou vyšší než očekávaná rizika v rámci daného výzkumu. Rozhovory budou probíhat na neutrálním, bezpečném, předem domluveném místě.

Etické aspekty výzkumu: Kvantitativní část výzkumu zahrnuje vulnerabilní skupinu nezletilých osob. Velkým přínosem daného výzkumu bude vyzdvižení problematiky dnešního organizovaného sportu a poukázání na faktory, které jsou klíčové pro, jak fyzické i psychické zdraví dětí ve sportu. Odpovědi dotazovaných jednotlivců mohou výrazně pomoci v budoucím fungování vrcholových klubů.

Potenciální střet zájmů: Vztah k danému klubu: hrála jsem za jeden klub basketbal zhruba 8 let a zároveň jsem trénovala malé děti 2 roky po skončení mého účinkování. Dále se osobně znám s některými trenéry v klubu. K potenciálnímu či skutečnému střetu zájmů však v rámci mého výzkumu dojít nemůže, neboť tam již několik let nepůsobím a hráčky, které budu dotazovat, osobně neznám.

Zároveň má daná metoda výzkumu strukturu, dotazovaný je zde na dobrovolné bázi a může kdykoliv odmítnout zodpovězení dané otázky. Nemám žádný zájem na ovlivnění výzkumu a jeho výsledku. Výzkum bude čistě objektivní. Data nebudou mezi kluby porovnávány.

Ochrana osobních dat: Data budou shromažďována a zpracována v souladu s pravidly vymezenými nařízením Evropské Unie č. 2016/679 a zákonem č. 110/2019 Sb. – o zpracování osobních údajů. Z osobních údajů bude získáván věk, e-mailovou adresu a odpovědi na otázky z dotazníků a rozhovoru - tyto údaje budou bezpečně uchovány na heslem zajištěném počítači v uzamčeném prostoru, přístup k nim bude mít vedoucí práce a já. Uvědomuji si, že text je anonymizován, neobsahuje-li jakékoli informace, které jednotlivě či ve svém souhrnu mohou vést k identifikaci konkrétní osoby - budu dbát na to, aby jednotlivé osoby nebyly rozpoznatelné v textu práce. Osobní data, která by vedla k identifikaci účastníků výzkumu, budou bezprostředně do 1 týdne po testování anonymizována. Získaná data budou zpracována, bezpečně uchována a publikována v anonymní podobě v diplomové práci, případně v odborných časopisech, monografiích a prezentována na konferencích, případně budou využita při další výzkumné práci na UK FTVS.

Pořizování fotografií/videí/audio nahrávek účastníků:

Rozhovor bude nahrán mnou na diktafon či mobilní telefon, bezprostředně poté bude nahrán do počítače a z diktafonu či mobilního telefonu ihned smazán. Po přepsání rozhovoru a anonymizaci osobních dat bude nahrávka smazána do 2 týdnů. Neanonymizovaná nahrávka verze rozhovoru bude bezpečně uchována pouze u hlavního řešitele na heslem zajištěném počítači a nebude nikde zveřejňována. Po přepsání bude účastníkům výzkumu text předložen ke schválení. Zveřejněny budou pouze přepsané anonymizované a účastníkem schválené rozhovory či jejich části. Poté vymažu i záznam z počítače, který již nebudu potřebovat.

Fotografie: Během výzkumu nebudou pořízeny žádné fotografie a videa. V maximální možné míře zajistím, aby získaná data nebyla zneužita.

Text informovaného souhlasu (IS): přiložen IS + úvodu k dotazníku

Povinností **všech účastníků výzkumu na straně řešitele** je chránit život, zdraví, důstojnost, integritu, právo na sebeurčení, soukromí a osobní data zkoumaných subjektů, a podniknout k tomu veškerá preventivní opatření. Odpovědnost za ochranu zkoumaných subjektů leží vždy na účastnících výzkumu na straně řešitele, nikdy na zkoumaných, byť dali svůj souhlas k účasti na výzkumu. Všichni účastníci výzkumu na straně řešitele musí brát v potaz etické, právní a regulační normy a standardy výzkumu na lidských subjektech, které platí v České republice, stejně jako ty, jež platí mezinárodně. Potvrzuji, že tento popis projektu odpovídá návrhu realizace projektu a že při jakékoli změně projektu, zejména použitých metod, zašlu Etické komisi UK FTVS revidovanou žádost.

V Praze dne: 8. 12. 2022

Podpis předkladatele:

Datum a podpis odpovědného pracovníka z místa výzkumu:

Vyjádření Etické komise UK FTVS

Složení komise: Předsedkyně: doc. PhDr. Irena Parry Martínková, Ph.D.

Členové: prof. MUDr. Jan Heller, CSc.

prof. PhDr. Pavel Slepíčka, DrSc.

PhDr. Pavel Hráský, Ph.D.

Mgr. Eva Prokešová, Ph.D.

Mgr. Tomáš Ruda, Ph.D.

MUDr. Simona Majorová

Projekt práce byl schválen Etickou komisí UK FTVS pod jednacím číslem: 139/Kate

dne: 13. 12. 2022

Etická komise UK FTVS zhodnotila předložený projekt a **neshledala rozpory** s platnými zásadami, předpisy a mezinárodními směrnici pro provádění výzkumu zahrnujícího lidské účastníky.

Řešitel projektu splnil podmínky nutné k získání souhlasu Etické komise UK FTVS.

UNIVERZITA KARLOVA
Fakulta tělesné výchovy a sportu
Josef Martího 31, 162 52, Praha 6

.....
podpis předsedkyně EK UK FTVS

Příloha č. 2: Informovaný souhlas trenéři

UNIVERZITA KARLOVA
FAKULTA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU
Josef Martího 31, 162 52 Praha 6-Vešelavín

INFORMOVANÝ SOUHLAS k žádosti 239/2022 - trenéři/trenérky

Vážený pane, vážená paní,

v souladu se Všeobecnou deklarací lidských práv, nařízením Evropské Unie č. 2016/679 a zákonem č. 110/2019 Sb. – o zpracování osobních údajů a dalšími obecně závaznými právními předpisy (jakož jsou zejména Helsinská deklarace, přijatá 18. Světovým zdravotnickým shromážděním v roce 1964 ve znění pozdějších změn (Fortaleza, Brazílie, 2013); Zákon o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zejména ustanovení § 28 odst. 1 zákona č. 372/2011 Sb.) a Úmluva o lidských právech a biomedicině č. 96/2001, jsou-li aplikovatelné), Vás žádám o souhlas s Vaší účastí ve výzkumném projektu na UK FTVS v rámci diplomové práce s názvem „Drop out dívek ve vrcholovém basketbalu“ prováděné na s Vámi domluveném, k výzkumu neutrálním, místě.

Projekt bude probíhat v období: ledna 2023 do dubna 2023.

Výzkum bude realizován v souladu s platnými epidemiologickými opatřeními Ministerstva zdravotnictví ČR.

Cílem výzkumného projektu je zjistit, jaké jsou důvody odchodu dívek z basketbalových SCM a SpS ve věkové kategorii 12–19 let, které odešly za posledních pět sezón.

Metoda sběru dat je neinvazivní. Jde o osobní dotazování formou hloubkových polostrukturovaných rozhovorů. Rozhovory budou probíhat na základě dohody s Vámi na předem domluveném neutrálním bezpečném veřejném místě a budou trvat maximálně 45 minut. Rozhovor bude nahrán mnou na diktafon či mobilní telefon, bezprostředně poté bude nahrán do počítače a z diktafonu či mobilního telefonu bude ihned smazán. Po přepsání rozhovoru a anonymizaci osobních dat bude nahrávka smazána do 2 týdnů. Neanonymizovaná nahrávka verze rozhovoru bude bezpečně uchována pouze u hlavního řešitele na heslem zajištěném počítači a nebude nikde zveřejňována. Po přepsání Vám bude text předložen ke schválení. Zveřejněny budou pouze přepsané anonymizované a Vámi schválené rozhovory či jejich části. Poté vymažu i záznam z počítače, který již nebudu potřebovat.

Rizika prováděného výzkumu nebudou vyšší než běžně očekávaná rizika v rámci tohoto typu výzkumu.

Výzkumu se nezúčastní osoby s akutním (zejména s infekčním) onemocněním.

Vaše účast v projektu je dobrovolná a nebude finančně ohodnocena.

Přínos tohoto výzkumného projektu bude pro další generace dětí, kluby i širší veřejnost. Nashromážděná data mohou pozitivně zlepšit fungování vrcholových klubů. Zároveň vyzdvihnout problematiku dnešního organizovaného sportu a tím vytvořit prostor pro přínosné změny, které by vedly k lepší péči o děti, jak po fyzické tak psychické stránce.

S celkovými výsledky a závěry výzkumného projektu se můžete seznámit v diplomové práci v studentském informačním systému (SIS), v nebo na e-mail adrese: nikola.zvrskovcova@gmail.com

Ochrana osobních dat: Data budou shromažďována a zpracována v souladu s pravidly vymezenými nařízením Evropské Unie č. 2016/679 a zákonem č. 110/2019 Sb. – o zpracování osobních údajů. Z osobních údajů bude získáván: věk, e-mailová adresa a odpovědi na otázky z rozhovoru - tyto údaje budou bezpečně uchovány na heslem zajištěném počítači v uzamčeném prostoru, přístup k nim bude mít vedoucí práce a já.

Uvědomuji si, že text je anonymizován, neobsahuje-li jakékoli informace, které jednotlivě či ve svém souhrnu mohou vést k identifikaci konkrétní osoby - budu dbát na to, aby jednotlivé osoby nebyly rozpoznatelné v textu práce. Osobní data, která by vedla k identifikaci účastníků výzkumu, budou bezprostředně do 1 týdne po testování anonymizována.

Získaná data budou zpracována, bezpečně uchována a publikována v anonymní podobě v diplomové práci, případně v odborných časopisech, monografiích a prezentována na konferencích, případně budou využita při další výzkumné práci na UK FTVS.

Pořizování fotografií/videí účastníků: Během výzkumu nebudou pořízeny žádné fotografie a videa.

V maximální možné míře zajistím, aby získaná data nebyla zneužita.

Jméno a příjmení předkladatele a hlavního řešitele projektu Nikola Lisá

Jméno a příjmení osoby, která provedla poučení: Nikola Lisá Podpis:.....

UNIVERZITA KARLOVA
FAKULTA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU
Josef Martího 31, 162 52 Praha 6-Vešelavín

Prohlašuji a svým níže uvedeným vlastnoručním podpisem potvrzuji, že dobrovolně souhlasím s účastí ve výše uvedeném projektu a že jsem měl(a) možnost si řádně a v dostatečném čase zvážit všechny relevantní informace o výzkumu, zeptat se na vše podstatné týkající se účasti ve výzkumu a že jsem dostal(a) jasné a srozumitelné odpovědi na své dotazy.

Byl(a) jsem poučen(a) o právu odmítnout účast ve výzkumném projektu nebo svůj souhlas kdykoli odvolat bez represí, a to písemně Etické komisi UK FTVS, která bude následně informovat předkladatele projektu. Dále potvrzuji, že mi byl předán jeden originál vyhotovení tohoto informovaného souhlasu.

Místo, datum
Jméno a příjmení účastníka Podpis:

Souhlasím s textem přepsaného a anonymizovaného rozhovoru v rámci výše uvedeného výzkumu.

Místo, datum
Jméno a příjmení účastníka Podpis:

Příloha č. 3: Úvod k dotazníku

UNIVERZITA KARLOVA
FAKULTA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU
Josef Martího 31, 162 52 Praha 6-Vešelavín

Úvod k dotazníku

Já, Nikola Lisá, jsem studentkou magisterského studia Management TVS na Fakultě tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy. Tímto se na Vás obracím s žádostí o vyplnění dotazníku, který bude sloužit jako podklad pro mou diplomovou práci. Ve své práci zkoumám faktory způsobující odchod dětí z organizovaného sportu, konkrétně z basketbalových Sportovních center mládeže a Sportovních středisek. Chtěla bych Vás tedy požádat o vyplnění tohoto dotazníku. Jeho vyplnění Vám zabere (cca 15 min.).

Dotazník je určen pro bývalé hráčky basketbalu ve věku 12–19 let.
Za osoby mladší 18ti let vyplní dotazník jejich zákonní zástupci.

Získaná data budou využita ke zpracování diplomové práce, případně dalšímu výzkumu na UK FTVS; budou zpracována, publikována a uchována v anonymní podobě a ochráněna před jiným užitím. Pokud budete mít zájem seznámit se s výsledky studie, napište na adresu: nikola.zvrskovcova@gmail.com

Výzkum byl schválen Etickou komisí UK FTVS pod číslem: 239/22.

Vyplněním a odevzdáním dotazníku potvrzujete, že dobrovolně souhlasíte se svojí účastí v této výzkumné studii, o které jste byl(a) informován(a), jakož i o právu odmítnout účast nebo svůj souhlas kdykoliv odvolat bez represí, a to písemně Etické komisí UK FTVS.

Předem děkuji za Vaši ochotu při vyplnění dotazníku.

Důvody, kvůli kterým končí hráčky ve vrcholovém basketbalovém klubu

Já, Nikola Lisá, jsem studentkou magisterského studia Management TVS na Fakultě tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy. Tímto se na Vás obracím s žádostí o vyplnění dotazníku, který bude sloužit jako podklad pro mou diplomovou práci. Ve své práci zkoumám faktory způsobující odchod dětí a mládeže z organizovaného sportu, konkrétně z basketbalových Sportovních center mládeže a Sportovních středisek. Chtěla bych Vás tedy požádat o vyplnění tohoto dotazníku. Jeho vyplnění Vám zabere (cca 20 min.).

Dotazník je určen pro bývalé hráčky basketbalu ve věku 12–19 let.
Za osoby mladší 18ti let vyplní dotazník jejich zákonní zástupci.

Získaná data budou využita ke zpracování diplomové práce, případně dalšímu výzkumu na UK FTVS; budou zpracována, publikována a uchována v anonymní podobě a ochráněna před jiným užitím. Pokud budete mít zájem seznámit se s výsledky studie, napište na adresu: nikola.zvrskovcova@gmail.com

Výzkum byl schválen Etickou komisí UK FTVS pod číslem: 239/22.

Vyplněním a odevzdáním dotazníku potvrzujete, že dobrovolně souhlasíte se svojí účastí v této výzkumné studii, o které jste byl(a) informován(a), jakož i o právu odmítnout účast nebo svůj souhlas kdykoliv odvolat bez represí, a to písemně Etické komisi UK FTVS.

Předem děkuji za Vaši ochotu při vyplnění dotazníku.

Odpovězte prosím na doplňkové otázky a vyberte, jak pro vás byly jednotlivé důvody důležité při rozhodování, jestli v klubu skončíte.

Aby bylo dosaženo, co nejpravdivějších odpovědí, prosím o řádné přečtení jednotlivých otázek. Odpovědi značí (1 - Velmi nedůležité, 2 - Nedůležité, 3 - Mírně důležité, 4 - Důležité, 5 - Velmi důležité).

Pozn.: Emailová adresa v dotazníku je pouze informativní - do výsledků se nikam nezahrnuje v rámci garantované anonymity.

Email *

Valid email

This form is collecting emails. [Change settings](#)

Pokud jste skončila během svého účinkování vícekrát, případně i přešla do jiného klubu. Prosím, uvádějte svou zkušenost z posledního klubu, ze kterého jste odešla.

1. Jaký je váš ročník narození? *

Short answer text

2. V jakém roce jste skončila s basketbalem? *

1. 2018
2. 2019
3. 2020
4. 2021
5. 2022

3. V jaké kategorii jste skončila? *

Nápověda: Pokud jste například dohrála minižákyně a mezi přechodem do mladších žákýň jste skončila. Vyberte tu předchozí kategorii - takzvaně tu, ve které jste naposledy za klub hrála.

1. Mladší minižákyně - U12
2. Starší minižákyně - U13
3. Mladší žákyně - U14
4. Starší žákyně - U15
5. Mladší dorostenky - U17

4. Od jakého věku se specializujete pouze na basketbal? *

Nápověda: Od jakého věku nedocházíte do více sportovních klubů a věnujete se jenom basketbalu.

Short answer text

5. V jakém klubu jste hrála, než jste skončila? *

Uveďte prosím, co nejpřesnější název.

Short answer text

6. O jaký vrcholový program se jednalo?

1. SCM = Sportovní centrum mládeže (věk 15–19)
2. SpS = Sportovní středisko (věk 6–15)

7. Jaká byla vaše hlavní motivace k basketbalu během vašeho účinkování?

- Radost a zábava
- Socializovat se (najít si nové přátele, být s přáteli)
- Učení se nových dovedností
- Soutěžit a být úspěšný
- Rodiče

8. Řekla byste, že se vaše motivace k hraní basketbalu ke konci změnila ?

- Ano
- Ne

9. Pokud jste v otázce 8. odpověděla „Ano“, uveďte prosím, jak se vaše motivace změnila. Pokud „Ne“ přeskočte prosím na další otázku.

Short answer text

After section 2 Continue to next section

Section 3 of 5

Faktory vedoucí k odchodu

Následuje sekce jednotlivých důvodů. Uvádějte odpovědi 1-5, jak pro Vás byly jednotlivé důvody důležité při rozhodování, jestli skončíte.

Nápověda:

- 1 - Velmi nedůležité = Rozhodně to nehrálo roli v tom, že jsem odešla
- 2 - Nedůležité = Nehrálo to roli v tom, že jsem odešla
- 3 - Mírně důležité = Mírně to ovlivnilo mé rozhodnutí odejít
- 4 - Důležité = Hrálo to roli v tom, že jsem odešla
- 5 - Velmi důležité = Hrálo to zásadní roli v tom, že jsem odešla

10. Neměla jsem ráda trenéra/trenérku *

- 1 - Velmi nedůležité
- 2 - Nedůležité
- 3 - Mírně důležité
- 4 - Důležité
- 5 - Velmi důležité

11. Málo jsme vyhrávali *

- 1 - Velmi nedůležité
- 2 - Nedůležité
- 3 - Mírně důležité
- 4 - Důležité
- 5 - Velmi důležité

12. Myslela jsem si, že budeme více cestovat *

Nápověda: Ježdění po městech a jiných státech

- 1 - Velmi nedůležité
- 2 - Nedůležité
- 3 - Mírně důležité
- 4 - Důležité
- 5 - Velmi důležité

13. Basketbal nebyl populární mezi mými vrstevníky *

Nápověda: Ostatní hráli jiný sport a já jsem tím nezapadala

- 1 - Velmi nedůležité
 - 2 - Nedůležité
 - 3 - Mírně důležité
 - 4 - Důležité
 - 5 - Velmi důležité
-

14. Cítila jsem velký nátlak od rodičů *

- 1 - Velmi nedůležité
 - 2 - Nedůležité
 - 3 - Mírně důležité
 - 4 - Důležité
 - 5 - Velmi důležité
-

15. Rodiče/kamarádi už nechtěli, abych dál hrála *

- 1 - Velmi nedůležité
 - 2 - Nedůležité
 - 3 - Mírně důležité
 - 4 - Důležité
 - 5 - Velmi důležité
-

16. Moje dovednosti a schopnosti se nezlepšovaly *

Nápověda: Cítila jsem, že jsem na stejné úrovni a nikam se neposouvám.

- 1 - Velmi nedůležité
 - 2 - Nedůležité
 - 3 - Mírně důležité
 - 4 - Důležité
 - 5 - Velmi důležité
-

17. Měla jsem zájem o jiné činnosti *

- 1 - Velmi nedůležité
 - 2 - Nedůležité
 - 3 - Mírně důležité
 - 4 - Důležité
 - 5 - Velmi důležité
-

18. Pokud jste vybrala odpověď 3-5 v předchozí otázce (17), uveďte prosím, o jaké činnosti se jedná.

Short answer text

19. Nedostalo se mi uznání za mé výkony *

Nápověda: Nebyla jsem chválena, nedostala jsem ocenění.

- 1 - Velmi nedůležité
 - 2 - Nedůležité
 - 3 - Mírně důležité
 - 4 - Důležité
 - 5 - Velmi důležité
-

20. Nebavilo mě na tréninky dojíždět *

- 1 - Velmi nedůležité
 - 2 - Nedůležité
 - 3 - Mírně důležité
 - 4 - Důležité
 - 5 - Velmi důležité
-

21. Z basketu mi odešly kamarádky *

- 1 - Velmi nedůležité
 - 2 - Nedůležité
 - 3 - Mírně důležité
 - 4 - Důležité
 - 5 - Velmi důležité
-

22. Neměla jsem peníze na vybavení a členské příspěvky *

- 1 - Velmi nedůležité
 - 2 - Nedůležité
 - 3 - Mírně důležité
 - 4 - Důležité
 - 5 - Velmi důležité
-

23. Cítila jsem velký nátlak od trenérů *

- 1 - Velmi nedůležité
 - 2 - Nedůležité
 - 3 - Mírně důležité
 - 4 - Důležité
 - 5 - Velmi důležité
-

24. Neměla jsem časové možnosti vidět se s kamarády *

Nápověda: Neměla jsi čas na kamarády ze školy a mimo tým.

- 1 - Velmi nedůležité
- 2 - Nedůležité
- 3 - Mírně důležité
- 4 - Důležité
- 5 - Velmi důležité

25. Necítila jsem týmového ducha *

- 1 - Velmi nedůležité
 - 2 - Nedůležité
 - 3 - Mírně důležité
 - 4 - Důležité
 - 5 - Velmi důležité
-

26. Neměla jsem dostatek herních příležitostí *

Nápověda: Nebyla jsem nasazovaná do zápasu nebo jsem hrála málo minut.

- 1 - Velmi nedůležité
 - 2 - Nedůležité
 - 3 - Mírně důležité
 - 4 - Důležité
 - 5 - Velmi důležité
-

27. Necítila jsem se v týmu populární a oblíbená *

- 1 - Velmi nedůležité
- 2 - Nedůležité
- 3 - Mírně důležité
- 4 - Důležité
- 5 - Velmi důležité

29. Pokud jste vybrala odpověď 3-5 v předchozí otázce (28), uveďte prosím, o jaký sport se jedná.

Short answer text

30. Začala to být nuda *

Nápověda: Basket přestal být zábavný a vzrušující. Vytrácel se přirozený prvek hry.

- 1 - Velmi nedůležité
 - 2 - Nedůležité
 - 3 - Mírně důležité
 - 4 - Důležité
 - 5 - Velmi důležité
-

31. Nelíbilo se mi soutěžení *

Nápověda: Nelíbily se mi závody a turnaje.

- 1 - Velmi nedůležité
- 2 - Nedůležité
- 3 - Mírně důležité
- 4 - Důležité
- 5 - Velmi důležité

32. Měla jsem pocit nedostatečné týmové spolupráce *

- 1 - Velmi nedůležité
 - 2 - Nedůležité
 - 3 - Mírně důležité
 - 4 - Důležité
 - 5 - Velmi důležité
-

33. Byla jsem často zraněná *

- 1 - Velmi nedůležité
 - 2 - Nedůležité
 - 3 - Mírně důležité
 - 4 - Důležité
 - 5 - Velmi důležité
-

34. Nezískala jsem si nové kamarády *

- 1 - Velmi nedůležité
 - 2 - Nedůležité
 - 3 - Mírně důležité
 - 4 - Důležité
 - 5 - Velmi důležité
-

35. Neměla jsem dobrou fyzickou kondici *

- 1 - Velmi nedůležité
 - 2 - Nedůležité
 - 3 - Mírně důležité
 - 4 - Důležité
 - 5 - Velmi důležité
-

36. Utrpěla jsem těžké zranění, které mi nedovolovalo pokračovat *

- 1 - Velmi nedůležité
 - 2 - Nedůležité
 - 3 - Mírně důležité
 - 4 - Důležité
 - 5 - Velmi důležité
-

37. Nebyla jsem tak dobrá, jak bych chtěla *

- 1 - Velmi nedůležité
- 2 - Nedůležité
- 3 - Mírně důležité
- 4 - Důležité
- 5 - Velmi důležité

39. Cítila jsem se vyhořele a přetřénované *

- 1 - Velmi nedůležité
 - 2 - Nedůležité
 - 3 - Mírně důležité
 - 4 - Důležité
 - 5 - Velmi důležité
-

40. Přišlo mi, že o mě nemají zájem *

Nápověda: Lidsky se o mě nezajímali.

- 1 - Velmi nedůležité
 - 2 - Nedůležité
 - 3 - Mírně důležité
 - 4 - Důležité
 - 5 - Velmi důležité
-

41. Necítila jsem se důležitou součástí týmu *

- 1 - Velmi nedůležité
 - 2 - Nedůležité
 - 3 - Mírně důležité
 - 4 - Důležité
 - 5 - Velmi důležité
-

42. Tréninky byly moc náročné *

- 1 - Velmi nedůležité
 - 2 - Nedůležité
 - 3 - Mírně důležité
 - 4 - Důležité
 - 5 - Velmi důležité
-

43. Přestěhovali jsme se *

- 1 - Velmi nedůležité
 - 2 - Nedůležité
 - 3 - Mírně důležité
 - 4 - Důležité
 - 5 - Velmi důležité
-

44. Pandemie Covid-19 *

- 1 - Velmi nedůležité
- 2 - Nedůležité
- 3 - Mírně důležité
- 4 - Důležité
- 5 - Velmi důležité

Section 4 of 5

Pandemie COVID-19

Odpověděla jste, že Covid-19 hrál určitou roli v rozhodnutí, zda odejít z klubu. Odpovězte prosím, na podotázky k tomuto důvodu.

45. Co ve spojitosti s pandemií Covid-19 přispělo k vašemu rozhodnutí odejít z klubu? *

- Rušení soutěží a tréninků
- Rodinné finance
- Obava z možné nákazy Covidem-19
- Necítila jsem se ve formě díky nedostatku tréninků
- Demotivace a ztráta zájmu o basketbal
- Špatná organizace a přístup k dané situaci ze strany klubu
- Other...

46. Vyberte prosím správnost tohoto tvrzení: *

Kdyby nebyl Covid-19 pokračovala bych s basketbalem

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Rozhodně ne

Section 5 of 5

Cílová rovinka

Description (optional)

47. Měla jste jiný důvod, kvůli kterému jste skončila? *

Long answer text

48. Jak dlouho jste hrála za klub Beta, než jste skončila? *

Nápověda: Klub Beta je obecné označení pro klub, ve kterém jste skončila

- 1-2 roky
- 3-4 roky
- 5-6 let
- 7 a více let
- Other...

49. Bavila jste se s někým o tom, že chcete skončit? *

Nápověda: Řekla jste někomu, co vás trápí a co vám nevyhovuje?

- Ano - rodičům
- Ano - trenérům
- Ano - spoluhráčkám
- Ne - nikomu

50. Jak to u vás vypadá s basketbalem do budoucna? *

- Plánuju se do klubu vracet a hrát na stejné úrovni
- Plánuju se do klubu vracet a hrát na nižší úrovni
- Plánuju hrát v jiném klubu na stejné úrovni
- Plánuju hrát v jiném klubu na nižší úrovni
- Neplánuju hrát organizovaně, maximálně někdy s přáteli
- Nechci mít v budoucnosti s basketbalem nic společného
- Nevím
- Other...

51. Věnujete se po skončení nějaké intenzivnější pohybové aktivitě alespoň po dobu 30 minut?

- Vůbec
- 1-2x týdně
- 3-4x týdně
- 5-7x týdně
- Nevím

52. Co byste si přála, aby se v posledním klubu, kde jste hrála, změnilo? Co by stálo za změnu a mohlo to mít pozitivní dopad.

Long answer text

Příloha č. 5: Rozhovor Adam

Autorka: Nikola Lisá

Realizováno: 27. 3. 2023

Především první důvod je, že jsou to holky. Já jsem dělal 30 let kluky na různých úrovních. A je to velký rozdíl. Ale je to daný přírodou, je to gendrová záležitost. Kluci to mají jinak. A on to řekl nějaký psycholog, že kluci hrajou pro ideu a holky hrajou pro partu. Pak hokám chybí zabijácký instinkt. Ty, které ho mají, tak jdou nahoru. Všechny naše úspěšné sportovkyně to zkrátka mají, a proto jsou nahoře. Je jich ale málo.

Další je, že holky mají křehčí konstituci. A v momentě, kdy je začínáte zatěžovat, tak nám ta konstituce ne úplně všechno vydrží. Je tam jiný práh bolesti. A ne všechny ty holky jsou ochotny se s tím poprat. Jsou holky, které se s tím poperou. Když to ti kluci hrají, prostě to chtějí dělat. Takže když je úraz, tak v té hlavě mají: „No dobře, tak já se zahojím. Já se vylečím a jedu dál.“ A ty holky začnou přemýšlet: „A proč bych měla jet dál. A co když se to obnoví.“ To kluci si tyto otázky vůbec nepoloží. Není to nic špatného.

Jak říkám, ten instinkt jich má málo a ten úbytek je. Proto já vždycky říkám, že je potřeba do určitý kategorie těch holek dovést co nejvíc. Já vím, proč se na to federace ptá a já říkám, že s tím zkrátka nic neuděláme. Protože je to dáno genderově, přírodou. Jako lidi mají dneska pocit, že můžou všechno změnit, ale přírodu nezměníme.

Otázkou pak je, jestli pak mají trenéři jiný přístup k dívkám a k chlapcům.

Já jsem zažil různý trénery. Mě trénovala ženská, když jsem začal hrávat basket. Jenom tak mimochodem. Je to jiný. Není to lepší nebo horší. Je to jiný. Člověk si to musí nějakým způsobem přemístit. Přejde k tomu člověk na jiný věci. Ale nemyslím si, že by to bylo lepší nebo horší. Jsou ženský, které to dělat nemůžou. Já vždycky zastávám, aby u těch klučičích týmů úplně ne, protože ti kluci přece jenom jsou trochu šovinisti. Jsme šovinisti.

Ale je to daný přírodou. Kdyby jsme nebyli, tak nemůžeme dělat to, co děláme. Je to daný přírodou. Ženský jsou sběračky, chlapi jsou lovci. To je, to platí. To se nezmění. Ty emancipace to jenom nějak posouvá. Ale v podstatě ten základ se nezměnil.

A nemyslím si, spousta chlapů má přístup k těm ženám normální. Někdy to prostě funguje. Problém je, že ty ženské občas vytváří problémy tam, kde nejsou. Je to dané,

zase je to dané gendrově. Ony prostě přemýšlí. „A co když tohle?“ „A co když tamto?“ A jsou to legitimní otázky. Ale když se nepoloží, tak je ten život jednodušší. A když se neodpoví, tak se ten život nezmení k horšímu. Ty holky ještě daleko víc podléhají v tom zápase těm svým emocím. A to občas i kluci. Ty holky víc. Ty holky ve větší míře. „Co když to zkazím?“ „Co když se mi to nepovede?“

Jestli není na čase, aby se teda změnil přístup těch lidí, kteří je vedou? Brát to tak, jak to mají a podporovat je.

Ale do určitý míry se to děje. Určitě je to. Ale do určitý míry se to děje. Tohle se děje. Já jsem musel, říkám, já jsem 32 dělal kulky, teď dělám 12 holky. Já jsem musel překopat úplně všechno. Úplně všechno ve svém přístupu basketu. To je dobré. Jinak by to nešlo dělat.

A v nějakou chvíli, když si řeknete, tak já to zkusím. A zkusíte, no ale jak se to dělá. A teďka, začnu dělat holky a zjistím. U těch malých je to ještě dobré, protože ony jsou disciplinovanější, jsou schopné spolupracovat. A navíc se s nimi hrozná sranda. Protože oni tím, jak jsou... Prostě jak přemýšlejí, tak z nich padají moudra. To u kluků moc ne.

Problem nastává někde mezi kategorií U12 a U13. Já jsem si to sám pro sebe vyhodnotil tak, že o prázdninách mezi kategorií U12 a kategorií U13 jim musí někdo operovat nějaký čip, nebo se tam něco stane...ne, to si dělám legraci, žádný čip není, snažím si to jen nějak pojmenovat. Ale tam se stane to, že ty holky začnou vnímat to, že jsou ženské. Začnou se projevovat ženský věci. „Jak pak vypadá?“ „Co by to mu řekli ostatní?“ Jo, už tam začnou fungovat tyhle věci, protože tam se projevují, že ty chlapy to hrajou pro ideje a holky pro tu partu.

Ale už tam fungují trošku jiné věci mimo. Je to krásně vidět, já jsem na to přišel několik let, už jsem jezdil, že jsem vzal tři minižákovské kategorie sebou na jedno soustředění. Ve stejném termínu, do stejného místa.

Takže tam byly 11ky, 12ky, 13ky. A bylo vidět, jak ty 11ky, 12ky, ty mladší dva týmy spolu kooperovaly a ty 13ky už byly bokem. Protože už to byly slečny. Ta poberta je vždycky složitější u holek než u kluků. Vím o čem mluvím, mám doma i kluka, i holku.

Pozor, mluvíme se o většině, vždycky jsou někde výjimky a individuální případy. Ale prostě tam musí dojít ke změně. Já už to mám tak, třeba v klubu, že já tam měním trenéry v tu chvíli. U těch malých je někdo a v těch třináctkách si je přebírá někdo jiný.

Kdo není zatíženej, kdo není zatíženej těma dětma v těch prvních dvou ročníkách. To jsou fakt děti. Tady už to začínají být slečny. A oni mají blíž k těm starším.

A není to pro ně velký šok pro ty holky tahle změna?

No většinou ne. Ony to možná vnímají s povděkem, protože ten trenér, který je bere jako děti, nejednou oni přijde někdo jiný, kdo je jako děti, nevnímá a vnímá je jako ty slečny. To je možná pro ně zajímavější. Samozřejmě. A teď se říkají, že se trénuje někdo nový, teďka změna, jak to bude. A zase mraky otázek.

Byl/a jste dříve i v jiných klubech? Jste říkal 12 let u holek, všechno v jednom klubu? A teď trénujete jako kategorii?

Tak hlavním trénerem jsem U11, jako těch nejmladších pak U13, ale prostě funguji U14 i U15, tak to jsem všechno měl za sebou. Já na ty tréninky aktivně chodím se dívat, nezasahuju do nich, ale prostě kontroluji to, chodím na zápasy, takže prostě vidím ten vývoj. A tím, že ty holky, tím, že vlastně ony vstoupí do klubu a přejdou přese mě, já jsem jako vystupní brána v tom klubu. Takže já ty holky všechny znám, tam je poznám všechny. I ty rodiče, takže i když se posunou, tak já vím, která je, která. Víím, jak začínala, víím, jakou má rodinu a jak to vypadá doma, že jestli jsou rodiče rozvedení, jestli nejsou rozvedení, to je taky důležitá věc. Jestli se rozvedli během toho působení v tom klubu. Všechno hraje roli u těch holek šílenou. Ono to hraje u těch kluků, ale ne takovou, že ty kluci tam jdou a chtějí hrát. Ty kluci to mají jednodušší.

U těch holek přijdou ještě ty ženské problémy. No. A ony neví, jak s tím naložit. Začnou se stydět. A proto já třeba, proto já jsem jako trenér, ale vždycky většinou to máme tak, že je tam další ženská, třeba asistentka. Ale snažím se u malých, u těch malých 11-12 přípravek jsme, jsem já a tři ženské. Jo, takže oni tam mají toho chlapa, který je tam dominantní a jsem dominantní v tomhle tom. Ale nejsem na ně zlej. A u těch starší tam taky máme na přeskáčku ženu a muže, buď asistent či hlavní trenér.

Jakým způsobem jste získal/a trenérské vzdělání? (VŠ, školení) Jaký typ/úroveň licence máte?

Ne, přes školení. Mám dvojku, teď si dodělávám jedničku, když mi chybí akorát závěrečná práce, takže mám ačko, ale dělám to, říkám, dělám to mraky let. Já když se

zamyslím nad tím, tak to, co jsem... Ty licence, dobře, potřebuju to proto, aby měl ten člověk papír, ale všechno ostatní jsem se naučil tou praxí.

Jak byste definoval/a profesi trenéra? Svými slovy samozřejmě.

Musí být člověk úplně blázen, aby to dělal. Já jsem navíc ještě učitel. Takže musí to být člověk, který.. Tam musí být nějaká prvotní motivace, která přijde a pak to člověk buď z toho odejde. Já jsem taky celý žil, já jsem učil na začátku života a pak jsem dělal velkou část života jinou práci, k tomu jsem pak trénoval. A teďka jsem se k tomu vrátil jako profík. Musíte k tomu mít nějaký vztah. Jak bych to definoval? Já to zkusím na sobě. Když jsem byl malý, tak jsem si říkal, dobře, tak budu to dělat. Hrál jsem to a budu to mít jako úspěch. Pak dojde situace, kdy ten trenér začne mít vlastní děti. A tam se trochu změní ta motivace. Protože teď jsou to děti. Dojde tam určitě zklidnění. Nastoupí větší trpělivost. Motivace u těch mladých trenéru je "já něco dokážu." Je to na nich vidět. Chybí jim trpělivost. Mně chyběla taky. Takže jsou trochu méně empatictí k těm dětem a optimální to není. Já když se dneska podívám, kdo dělá malé děti. Když se potkáváme na těch předborech, na těch republikách. Tak u těch malých dětí jsou většinou starší lidi. Mladí tam nejsou. Ale u těch nejmladší... Oni to nejsou schopni.

Jedou na ty děti takový ty jakoby drilový věci na ty děti. Na ně se ale musí trochu jinak. Musí tam být, ale musí k tomu důjit nějakou hrou. Trenér musí být trochu herec a ti mladí to né úplně umí.

A co to u vás třeba konkrétně změnilo?

No najednou máte to dítě a vy říkáte, ale to jsou taky děti, já to mám taky doma. A nejednou tyhle věci začnou fungovat. Začnete s nima hrát, pohádky a povídat. Začnete s nima fungovat na úrovni toho jejich věku. A nejednou to přenesete do toho trénování. Oni jsou to vlastně holky. Když uděláme tohle, bude je bavit tohle a pak mi udělají tohle. To se změní. To se změní u ženských.

A zjemnil se i váš přístup?

Já jsem nikdy nebyl žádný řváč. Já se zařvu při zápase, ale nikdy to nebylo, že bych je sprdnul. Potrestám je taky, když dělají špatně jako zvýším hlas. Ale nikdy jsem nebyl zlý.

Také se vám po narození dítěte změní priority. To znamená, toto je zbytečný, udělejte toto. A chci, abys to udělala. A jestli ti upadne balón, nebo zadribluješ do rohu, je tem úplně jedno. Já chci, abys se postala do obrany a postavila se na denáj. A to je věc, kterou, když teď zvládnem, půjdeme dál. A oni na to přistoupí. Takže i tyhle věci začnete vidět jinak. Smíříte se s tím, že ne všechny ty děti všechno naučíte. Je to určité nadhled. Nadhled. To jestli vyhraju nebo prohraju, už není tak důležité. Je to důležité pro ty děti, ale říkáte si...

S jakou motivací jdete na trénink? Máte nějakou filozofii, s kterou tam chodíte? I třeba na zápasy?

Když jdu na trénink, to jsou dvě motivace. Na zápas chci vyhrát. Já chci vyhrávat. To je sport, jsme chlapi, my chceme vyhrávat. S tuto motivací chci, aby ty holky šly z toho taky. Chceme vyhrávat. A na ty tréninky: Teď když mám přípravu tak chci, aby se něco naučily. Ideálně, když se naučí rychle. Když ne, tak se to nenaučí. Tak prostě je to přehodnotit. Možná jsem to zvolil, že to je moc těžké na ně, takže musím ubrat zpátky. A nebo prostě musím větší trpělivost nebo se dá tomu dva tréninky. No, už... Člověk už to bere v tohleto, takže hlavní motivace je, aby když děti přijdou zdraví, tak aby zdraví odešly. A aby šly z tréninku spokojené. Když budou spokojené a budou se bavit, tak přijdou znova a budou ochotné mě poslouchat ty moje výmysly a budou schopné realizovat to, co chci. Takže to je vše.

Je pro vás teda to zdraví důležitější než výhra?

Jasně 100%. K čemu je mi výhra? Teď naposledy jsem jim říkal, že potřebujeme skončit zdraví, protože nás čeká připravená na národní finále. No samozřejmě, jedna holka tam vlítla, něco si zranila a sice jsme vyhráli, ale já to vnímám jako prohru. Taky, když budou pořád zraněný, tak se na to pravděpodobně vyprdnou.

Kam se dle vašeho názoru ubírá vrcholový sport dívek? Dnes se mezi odborníky hovoří o nutnosti orientace na pozitivní přístup s důrazem na celkový vývoj dětí a mládeže (psychický, emocionální, fyzický atd.) a odklon od nátlaku na výkon, výhry a úspěch. Jaký je na to váš názor?

Já to vnímám. Já to vím, slyšel jsem o tom, samozřejmě. Pak jsou... My žijeme ve státě, kde chodíme od zdi ke zdi. My nemůžeme se neumíme pohybovat někde ve středu. My máme buď tenhle názor, anebo tenhle. Ale ta pravda je někde uprostřed.. Když si budou děti jenom hrát, tak je pak v 17 nedonutíme, aby chtěly vyhrávat.

Myslíte, že by to tam nebylo, jo?

Ne, ony k tomu musí dojít. Ale samozřejmě je potřeba... Když jsou ty děti malé, tak si mají víc hrát. Já vždycky říkám, tak tam na tom tréninku má být 80% her a 20% drillů. Něco vydriluju a pak jim dám tu hru, aby v té hře to, co se naučily tím drilem, si to vyzkoušely.

A to myslíte třeba U10 a U11? Nebo už tu přípravku?

Přípravky ne, tam at' si hrajou. Tam jenom hra. Tam at' si hrajou. Tam je potřeba... A zase, to jsme u toho, ono jich potřebujete mít co nejvíc. Protože přesně dojde k tomu, oni to odborníci jako by řeší, proč to chtějí něco měnit a to je zase, ona teče voda z kopce a my se ji snažíme tlačit do kopce. A to je totiž, to jsou ty odborníci, který to chtějí dělat. Dějte tomu přirozený vývoj. Samozřejmě děti, který to nechtějí dělat a děti, který to chtějí dělat. Děti, který ten instinkt mají. Je to hodně genetická záležitost. Já se snažím z drillu alespon udělat i zábavu. Nějaká výzva.

Zaznamena/al jste za dobu vašeho působení odchody hráček z klubu v mládežnických kategoriích? (12-19)

Je, určitě je. Ted jsme to zrovna řešili. U nás je to přechod do starších kategorií. Problém je, že ten trenér má špatnou pověst, která se ale už dlouho nezakládá na pravdě, protože se změnil, ale pořád se to předává mezi těma holkama.

Říkal jste, že máte pocit, že jsou tady dva extrémy. Jaký je váš zlatý střed?

Musí se správně nakombinovat. Já jsem s tím začal. Na začátku třeba 80% až 20%. A pak se to procento musí překlápět. Protože oni pak, ty děti, oni nejenom, že mají ten počítač, ale oni dneska chodí i na ty tréninky dospělých. „A oni trenují takhle a proč my neděláme tohle“, se mě ptaj ty holky. Když potom dělají nějaký drill, tak oni se cítí být důležitý. V určitou fázi. Musí se to k tomu přidávat. Ta hra tam musí zůstat. Měli jsme trenérku, která dělala ostrej drill od začátku.

A kdy máte, že se z těch 50 na 50 mění ta výhra do toho většího procenta?

Hele, já vždycky říkám, že přidává 10%. 80/20, 30/70, 40/60 a možná v těch U14 už 50/50. Jo. Tam to když přichází, že tam už musíte, v momente, kdy je musíte naučit nějaký spacing a systém pohybu, o tom si říkáte, že je to složité. Tady u těch malých je to jedno, tam vezmete balón, předribulujete, dáte si maximální přihrávku podáte koš. No jasně. U U12, už pozor, tam už oni ta obrana už začíná, oni se začnou lépe

pohybovat, začnou mít koordinaci a už tam musíte říct, taky to hod' sem, hod' a běž a ty hraj do volného prostoru. V U13 už, ale vy už se musíte postavit takhle, aby tady bylo volno, tam byste mohli najít. A v U14, už přibudou clony.

Už v těch U13 o tom sportu musí ty holky něco vědět prostě. Aby to mohly hrát vážně. U13 a U14 tam pak dochází k selekci podle výkonu. Až jenom z toho důvodu, že se mění systém hry. Tady hraje na dvě pětky a ve 14k se hraje méně. To znamená, když to úplně zjednoduším, tak tady potřebujete 10 hráček, ale tady už jenom 8. Do toho zápasu. To znamená, ten trenér tam už dochází k selekci podle výkonu. Ne podle toho, co ty holky naučily, ale podle toho, co jim ještě dává talent. Tam ještě hodně žijí z talentu.

A vy to spíš máte tak, že se snažíte třeba i v těch U15 hodně jako točit, nebo hraje jen s těmi dobrými hráčkami?

Snažíme, snažíme, no, ale problém je, že tam pak dochází k nějakým úbytkům. Ať už zdravotní důvodu nebo z jinch. To nevíte, kdo toho nechá. To nechají ty holky, který to neumí hrát, nebo ty holky, který to hrajou. A ty holky toho nechají všechny. A hra tam být musí vždycky, ale musí tam být ten drill. A jestli v podstatě... Tam pak už dochází... Některé děti jsou rychlejší, jsou šikovnější, ale většinou ty dlouhý, těm, kdo trvá dlouho. A těch malých, rozhrávačky byly vždycky rychlejší, ale měly rychlejší umrtnost.

A řešíte třeba ten odchod hráček v klubu s jinýma trenérama, nebo se o tom třeba nebavíte?

Bavíme, určitě. Já základ mám a vždycky tlačím ty trenery, základ je u těch malých, že tam musí jít kvantita. Kvantita, U11, U12, ještě v U13. kvantita, tak se dá druhá soutěž, bude se hrát nějaká nižší soutěž. Problém je, že jsou tam ty nové chějí výkony, přesvědčit trenera, aby neměl výsledek, je složitý, protože my chceme vyhrávat. To znamená, musí se to nějakým způsobem vybalancovat. Z toho, kdybych zamířil, to je odpověď na tu otázku, proč jsou u těch malejch dětí ti staří trenéři. Já už ty výsledky mám, já už ty medaile mám. A někdy to těm trenérům taky chybí, že se prostě neřeknou, že na tu kategorii nemají, že jo? Prostě jsou trenéři, který nemůžou dělat děti vůbec. A jsou trenéři, který zase nemůžou dělat dospělý, protože zábředli někde v těch dětech a chybí ten přechod z těch her do toho drillu.

Dle dostupných výzkumů jsou nejčastěji jmenované důvody odchodu: Nedostatek zábavy, negativní vnímání vlastní kompetence a negativní dynamika v týmu. Jsou to podle vás důvody, na které máte jako trenér vliv?

Může, určitě může. To je jedna základní věc, která tady nepadla. Když se těm dětem sdělujete, v jakýkoliv věku, a to prostě na to se... Já vždy někde něco čtu a tam mi to chybí. Je forma toho sdělení. Ne obsah. V podstatě těm holkám, kteří cokoliv, a oni to udělají. Když zvolíte správnou formou. Je to ve všem. Je to doma, když budete s přítelem, s manželkou, práci. Ale vzrovna ta forma toho sdělení u těch dětí je důležitá. U těch holek extrémně.

A jaká je vaše forma?

U Každý kategorie je jiná. U těch malých dětí tam musí být. Samozřejmě v těch 13kách, 14kách já s oblibou si ze spoustu věcí dělám legraci a převracím to v humor. Protože humor je super v záležitosti. Ale bohužel někdy úplně nedomyslím, že oni to nepochopí. Když se s toho udělám srandu a oni to neznamenávají. A teďka se jim to dotkne. A říkám, je, to jsem pokazil. Pak si musí vzít bokem a musí mi to vysvětlit. Říkám, hele, já jsem to vysvětlit z legrace. Ten humor spočíval v tomhleto. Aha, jo, tak oni to pak pochopí. Ale na tu první dobrou někdy ne. To je forma. Samozřejmě ke každé kategorii se musíte vyjadřovat jinak. Hele, v těch 12kách, 11kách, 12kách a ještě v těch 13kách, ony to chtějí dělat. Ale začnou vnímat kluky. Začnou žít život těch kluků. Což je přirozený. Holky, vy začnete žít život těch kluků. Ale zase to není špatné. Je to dané gendrově. Holky jsou také samozřejmě více navázané pak na ty akademické výsledky.

Máte třeba pocit, že se to dá s tím vrcholovým sportem kombinovat? Jestli je potřeba mít každý den ten trénink. Jako jestli by nešlo ubrat.

To je, my jsme, jasně, to jsou na to názory, že jo. Teďka zrovna tady ten mladý trenér u nás říká, že U14 by měly trénovat 4x týdně. Tak to jsem mu řekl, že je hloupost, aby zvážil, jestli jim tolik tréninků dá. On je hrozně urychlej. Jenže on je mladý, on je ještě nemá žádný úspěch. Je to o přístupu. Já vysvětluju holkám, že je čas na zábavu, je čas na trénink. To je ve světě, to je v životě. Samozřejmě jsou situace, kdy to prostě nejde, kdy prostě musí jít trénink stranou. Zrovna tak bude situace, kdy půjde stranou škola kvůli basketu. Je to prostě o tom, že se to musí naučit kombinovat. To je věc, kterou musíte naučit. A pak to jde skloubit. Pak odpověď na otázku, jestli to jde skloubit? Jde

to, ale také je otázka, jestli to školy chtějí skloubit. A ty holky mají ještě jednu věc, kterou kluci nemají, že všechno vidí černobíle. To je taky věc, kterou úplně nevím, jak by se to dalo odstranit.

1Dle stránek federace existuje snaha podpořit trenéry v rozvoji zajišťováním kurzů a různých workshopů. Má tato snaha dle vaší zkušenosti pozitivní výsledky?

Takhle já na to musím chodit, protože si musím udržovat nějaký kontakt. Hlavní otázka je, kdo mě bude vzdělávat. Když mě bude vzdělávat 25letá holka nebo 25letý chlap, mně osobně, tak to budu brát trošku s nadhledem, protože kde on ty informace sehnal.. Hele, basket je hra. Hra se hraje furt stejně - na dva koše. A vzdělávání určitě dobrý, je potřeba. Ale na můj vkus tady nejsme schopni vytěžit ty zkušený trenery, které tady máme. Mě se nikdo nikdy nezeptal, abych mu šel něco říct. Nikdy se mě na to nikdo nezeptal. Já nevím, co bych řekl, ale nikdo se mi na to nezeptal.

Jako ta didaktika je jedna věc, ale mladý člověk, co se věnuje psychologii, kterou vystudoval, tak to je asi témata, který by třeba trenér lépe nevěděl.

Jo, dobře. Může to být zajímavý třeba. Samozřejmě jsou dobrý věci, které se týkají třeba kondičních věcí, protože to člověk nedělá. Člověk nemůže být expert ve všem. Otázka je, jestli prostě to občas dělávají lidi, kteří... Já když prostě někdy vidím nábor těch lidí na těch přednáškách...

A máte pocit, že třeba by to takhle vnímala větší skupina jako trenérů?

Problém je v tom, že když mi předává infomraci někdo, kdo nemá ty reálně zkušenosti z té práce, kterou já dělám dnes a denně, tak ta informace pro mě prostě není tolik cená. Musím si to trochu víc rozebírat, co si vezmu a co zahodím. Je fakt, že ti mladí to neudělají a berou si ty informace všechny, protože nemají ty zkušenosti.

A je třeba nějaké téma, na které byste chtěl jít?

Ne, spíš, tam jde spíš o nějaké diskuse s těma lidma. Jak to dělají jiní. Prostě předávání si těch zkušeností. Já trénuju 40 let a moc věcí už mě nepřekvapí. Dělal jsem holky i kluky a na různých úrovních. A taky když už vzdělávat, tak vzdělávat, aby to bylo co nejbliž tomu našemu prostředí. Na to, aby mi někdo se vzal, odvez mě do Rakouska, do Salzburgu, to je krásný, to je krásný povídání, ale v našich podmínkách absolutně nerealizovatelný.

Jaký byste měl názor na to, kdybych vám řekla, že třeba v Danske je hrozně dobrý systém, kde se jim třeba daří vyhybat brzké specializaci, ale jsou tam produkováni výborní sportovci v různých sportech?

Oni mají fakt dělaný ten systém na to. Já to vím, já ho znám. Samozřejmě, já třeba razím tu teorii, ať holky dělají klidně dva sporty, a jsem ochotnej těm holkám říct, že vy máte tři tréninky, tak ty budeš chodit na dva a na dva chodí na ten druhý sport. Ty děti, které dělají dva sporty, jsou herně, mentálně i pohybově na tom líp. Tak samozřejmě je přímo věk, kdy už musí směřovat ke specializaci, jako jednoznačně. Z časových důvodů a i ze zdravotní. Protože pak ty děti už dělají třeba několikrát denně sport a chybí tam regenerace. Já jsem zaznamce toho, jestli děláte dva sporty, tak je dělejte. A jsem ochotnej ucuknout důležitý, aby ucuknul ten trenér v tom jiném sportu, že aby vlastně tam taky byl ten prostor v děláních těch dvou sportů. Ale víte, co je naprosto velká neznámá a důležitá? Je lidský faktor. Lidský faktor těch trenérů. Oni ti dánové už jsou vychovaní, že to takhle mají. U nás je těžký prolomit ty staré generace, říkám, že musí přijít nová generace, která povolí tu změnu. Dokud třeba někteří trenéři u nás nepochopí, že jsou nějaké soutěže a turnaje jen pro zábavu, tak ten dánský systém u nás nikdy nebude fungovat. Spíš než tlačit nějaký systém ze zahraničí, musíme si uvědomit, že to mají prstě jinak, než u nás. Spíš bych se ptal na to, jak se k tomu dopracovali. U nás si otevřete noviny a všude vidíte samé úspěchy a do toho rodiče, kteří budou svoje dítě posouvat klubama, dokud nebude úspěšný.

Jaké jsou podle vás současné problémy vrcholového sportu u dětí a mládeže a souvisí podle vás s odchody hráček?

Transportovkyně. Teďka já mám strašně radost toho, že třeba jim zakázali v Americe, že jim zakázali startovat na té atletice. Protože to by jinak došlo k degradaci toho ženského sportu.

A tady se s tím setkáváte?

Tady to ještě není. Ale vadí mi, kam se to může ubírat. Já mám z toho takovou obavu, že ty organizace, jak chtějí mít rovnoprávnost těchto lidí z té LGBT. Já nejsem homofób, ale žiju s tím, že to je nějaká chyba. Gay nebo lesba, tak je to nějaká chyba. To mi nevadí. Ale mě vadí, že se to snaží zrovnoprávnit. To je chyba přírody. A to je všechno, se dá předejít. Všechno se dá to tolerovat. Ale jestliže je chlap, který se nechá předělat na holku, jemu zůstanou ty věci a oni ho chtějí srovnávat s holkama a ještě to

považují za to, že to je fair, tak s tím mám problém. Já rozumím tomu, že k tomu bude docházet, tak jen vytvořme nějakou jejich vlastní kategorii. Pak s tím mám problém.

A když byste se pojdíval na Českou republiku, nějaký problém tady vnímáte v tom systému vrcholového basketbalu dínek? Vrcholového basketbalu dínek?

Že ty holky nikdo neřídí. Že si tady dělá každý, kdo chce, co chce. Protože to, co se tady bavíme a to celé, to jsou dva rozdílné světy, ty holky a ti kluci. Ta holčí složka by měla mít vlastní řízení. Vlastní přístupy a soutěže. My je pak přetěžujeme. Protože potřebujeme, aby hrály tuhle soutěž, tuto soutěž a tuto soutěž. A ty holky nám pak utečou.

Příloha č. 6: Rozhovor Bára

Autorka: Nikola Lisá

Realizováno: 8. 3. 2023

Jaké je vaše postavení v klubu X jak dlouho zde působíte? Jakou kategorii trénujete?

Působím tam od začátku, to je už nějakých 15 až 16 let. A jinak jsem trénovala od přípravky až do těch U17, každou kategorií jsem si prošla.

Byla jste dříve i v jiných klubech?

Nene, jenom tady., asi tady i zůstanu. Není to v našem klubu dokonalé, ale vlastně jsem tady spokojená.

Jak byste definovala profesi trenéra? Kdybyste měla použít vlastní slova.

Řekla bych, že je to hodně náročné. Ale ani ne tak časově. Jasně, jsou někdy, dva tréninky denně, někdy je třeba zase i celý den volno. Víkendy jsou zápasy, ale taky ne každý víkend. Teď jsou druhý rok po sobě reprezentační okna. Takže tam je volno a to je fajn. Je to ale prostě náročné po nějaké i psychické stránce. Jako žena jsem si toho už spoustu vyslechla. Takže to prostě není jednoduché, prostě práce s dětmi. I když naučila jsem se už za těch 15 let s těma dětma vycházet, naučila jsem se komunikovat. Patnáct let je prostě znát. Když jsem začínala, jaké chyby jsem dělala, tak teďka to je o 100 % lepší. A vidím to i na tom vztahu těch hráček vůči mně. Takže vím, že jsou vděčné, že je trénuji a máme spolu kamarádský vztah. Nejsem žádný despota. Máme volnost a udržujeme si nějaký hranice. Zároveň myslím, že je to hodně finančně podhodnocené. Je to na živnostenský list, což není finančně výhodně. Člověk by si prostě těžko sám vystačil. Celkově je sport finančně podhodnocený. I ty SCM stát moc nepodporuje, jako v jiných státech, kde ten sport roste - například v Německu, kde ten basketbal byl na hodně nižší úrovni než u nás. Ale tím, že ty peníze do toho ten stát sype, tak už jsou nahoře.

Jaký je váš primární cíl a smysl trénování. S jakou filosofií vstupujete na tréninky a potažmo do soutěží? Je zaměření více třeba na didaktiku, nebo vnímáte i jiné aspekty vaší role, třeba výchovný.

Asi záleží podle kategorie. Jdu s něčím jiným na trénink přípravky, nebo 11 a 12 letých dětí a s něčím jiným na ty 17leté. Furt si držím to, že chci, aby jsme byly na kamarádské

úrovni, aby ke mně měly důvěru, což si myslím, že opravdu mají, že mi nikdy nezalžou. Když potřebují mít volno kvůli škole, tak ho mají. Třeba vědějí, že se mě nelíbí, když se omluvili s pondělního tréninku a sobotu a neděli měli volno. Občas se chtějí omluvit z tréninku a já ze srandy říkám: co, máš rande?. A ona: „No mám.” Takové to prostě máme. S tímhle si jdu na každý trénink, na každý zápas, že chci udržet dobrý vztah. Myslím si, že co se týče holek, že to je pro ně na první úrovni. I kvůli tomu mi tolik ty holky nekončí. Myslím si, že tam chodí rády kvůli těm vztahům mezi sebou a vědí, že já je podržím a ony zase podrží i mě. Co se týče té přípravy mini, tak je tam chci naučit ten basket. Ony se ho tam naučit chtějí. Takže to do nich hustím, ale hustím to do nich jinou formou než do těch kadetek.

A v čem se třeba u vás ta forma liší?

Tak u těch 17letých začínáme taky nějakou hrou, aby se uvolnily, když přijdu z té školy, tak aby trošku vypustily hlavu. Ale pak už do toho dávám tu taktiku. Ale v těch minižákyních, tak se snažím, dělat vždycky jenom hrou, prostě zábavou. Nekritizovat je za každou chybu. Spoustu chyb odpustím to i v kadetkách, ale neodpustím jim už takové ty minižákovské chyby.

Přeci jen, žen v roli trenérky tu u nás moc nemáme. Vnímáte třeba i nějakou výhodu v napojení na holky oproti trenérům mužům?

Já jsem si myslela dřív, že je spíš lepší chlap, ale zase postupem času si myslím, že pro ty holky je dobrý, když v tom realizačním týmu je buď to trenérkou nebo asistentkou žena. Myslím si, že mají takovou lepší důvěru, když tam tu ženu mají. Mají za kým jít, když je něco trápí a těžko se dají některé problémy řešit s chlapem. Určitě to vnímají jinak od ženy, jinak od chlapa. A jestli to je výhoda? No, teď se federace na základě FIBA snaží tlačit, aby v každém realizačním týmu byla žena. Já třeba za sebe takovéhle nucené tlačení žen nemám zrovnat v oblibě, protože si myslím, že když ta žena je schopná a chce, tak si myslím, že se dokáže prosadit.

Kam se dle vašeho názoru ubírá vrcholový sport dívek? Dnes se mezi odborníky hovoří o nutnosti orientace na pozitivní přístup s důrazem na celkový vývoj dětí a mládeže (psychický, emocionální, fyzický atd.) a odklon od nátlaku na výkon, výhry a úspěch. Jaký je na to váš názor? Je tohle něco, s čím souzníte? Přeci jen jste zmiňovala, že je pro vás prvek zábavy důležitý.

Já nevím, co je tímhle přesně jako vždycky myšleno, nemá se hrát na výsledek... My třeba v žactvu vyhráváme o 100 až 120 bodů. A to si myslím, nemá význam pro nikoho. Takže my tlačíme, nebo se snažíme tlačit třeba tu federaci, aby udělala výkonnostní skupiny týmů k sobě, kde prostě i ty slabší zažijou pocit vítězství. Protože samozřejmě nikdo nechce prohrávat a už vůbec ne takovouhle rychtou. Kdo dělá sport, chce vyhrávat, chce si užít, chce si dát koš, chce dát gol. Tam je spíš otázka na trenéra, aby neměl taktiku za každou cenu vyhrát. Myslím, že když to vezmeme konkrétně v tom basketu, když na nás někdo postaví zónu, bude stát v bedně, v minižactvu, kde ty děti neumějí stříhat z dálky, tak jako vyhraje, ale těm dětem to nedá nic. Nerozvine je to a to ani jedno družstvo.

Takže tímhle způsobem tlačit na výsledek by se opravdu nemělo a nelíbí se mi to. Vždycky se snažím i ty slabší hráčky nechat prostě hrát. Ono se to musí taky udělat, tak dáš tam čtyři šikovnější, jednu slabší a hraje se. Nějakým způsobem to může narušit hru, ale nikdy jsem se neuchýlila k tomu, abych během sezóny zúžovala nějakým způsobem sestavu. Považuji skoro za podvod, když někdo v žactvu postaví zónu, nebo se bude třeba clonit. Takže k tomuhle jsem se nikdy neuchýlila a to se mi nelíbí, když někdo takhle tlačí pak od nějakých těch U11 do U15. Pokud někdo takhle tlačí na výsledek, tak si myslím, že to není správný.

Na druhou stranu tohle je jedna věc, ale aby se vůbec nehrálo na výsledek, nebo aby se to nepočítalo, to si myslím, že je nesmysl. Spíš si myslím, že by se měly udělat výkonnostní týmy k sobě, minimálně v tom žactvu, aby tam nebyly takové výkonnostní rozdíly mezi těmi týmy.

Hodně teď mluví o tom, že by ten trenér měl hodně klas důraz na nějaký ten psychicky, emocionální i fyzický vývoj. Znáť ty jeho potřeby, umět se mu přizpůsobit. Přijde vám to v praxi nereálné i s ohledem na to, že je to dle vás práce už tak náročná psychicky i finančně?

Já se snažím i ty, co nejsou šikovné, nebo jsou hodně horší basketbalově, tak aby to nebylo poznat na vztahu mezi těma hráčkama. Někdy je znát, že prostě nechtějí být třeba při tréninku s tou slabší apod. Takže tomu se snažím vyvarovat a vlastně snažím se jim vždycky najít něco, kde i ty slabší vyniknou. Víím, že tam ta umí třeba střílet, tak prostě se snažím udělat nějaké střelecké cvičení, aby vyhrála, nebo aby byla v top 3

třeba, aby prostě poznaly taky ten pocit vítězství a ne, že jsou jenom někde výkonostně dole.

Je tahle vaše filosofie podobná filosofii klubu a ostatních trenérů?

Od loňské sezóny přistoupila nová trenérka a s tou jsme úplně na jedné vlně. S ní bych řekla, že tu filozofii máme naprosto stejnou. Nechci kritizovat, ale nejsem si jistá, že se na těchto věcech shodneme třeba s jinými trenéry. Nikdy jsme se třeba nebavili o tom, jaká je filozofie klubu, jak trénovat, co je důležité pro jednotlivé kategorie atd. Každý si tak nějak jedeme to svoje a to je škoda.

Máte třeba pocit, že je důležité mít sjednocenou filozofii? Často se při přechodu do jiné kategorie mění také trenér a ty přístupy se mohou dost lišit.

Mělo by se to určitě řešit a mělo by to být hodně podobné a stejné. I co se týče přístupu, i co se týče basketbalové stránky. Například jjakým způsobem učit a kdy to učit. A to si myslím, že je třeba jeden z problémů v našem klubu, že ty holky se bojí přestoupit pod jinýho trenéra/trenérku a třeba kvůli tomu i skončí. Obecně si myslím, že je důležitá komunikace a ten sjednocený přístup by nám třeba pomohl udržet více holek u toho basketu. Myslím siii, že by to mělo být třeba zepsané na papíře, jak se chovat k rodičům, jak se chovat s hráčkám, jakým způsobem učit, aby třeba ta terminologie byla taky stejná.

Jakým způsobem jste získal/a trenérské vzdělání? (VŠ, školení) Jaký typ/úroveň licence máte?

Já jsem tomu přišla klasicky školením od federace a mám druhou nejvyšší licenci. S tím, že přemýšlím, že si udělám tu nejvyšší.

Dle stránek federace existuje snaha podpořit trenéry v rozvoji zajišťováním kurzů a různých workshopů. Má tato snaha dle vaší zkušenosti pozitivní výsledky?

Federace se opravdu za poslední roky v tomhle snaží. To je fakt super. Když jsem začínala trénovat, tak tolik aktivit ze strany federace nebylo. Takže to opravdu je plus. Ale jestli to k něčemu je, to by si spíš měla vyhodnotit federace třeba i u každé té akci, semináři, workshopu. Měla by třeba vybírat zpětnou vazbu od těch trenérů. Protože třeba letos mám odchozený tři semináře, ale jdu tam vlastně proto, že potřebuju kredity, by mi prodloužili licenci. A jdu tam z důvodu, že to je třeba blízko. Ale třeba mě to

téma ani nezajímá. Ale mohli by pak posílat anonymizovaný dotazník a ptát se třeba na to, jestli nám vyhovoval přednášející a jestli to téma k něčemu bylo.

Je třeba nějaký seminář nebo workshop, který by vás třeba zajímal?

To nevím, já už to mám odchozeno hodně. Ale cokoliv na střelbu. Jak zlepšit střelbu a jak to učit, aby měly větší úspěšnost střelby. Tak to by se mi třeba líbilo.

V roce 2015 se rozjela nová koncepce dívčího basketbalu, kterou vytvořila Komise vrcholového basketbalu: Jakým způsobem, a jestli vůbec, se koncepce do vašeho klubu dostala? Začala se nějak implementovat do praxe?

Já jsem o ní samozřejmě četla. Stránky federace sleduju, čtu si i zprávy těch komisí. Nevím, jestli jsme ji zaimplementovali do praxe, to si myslím, že ne. Jak jsem říkala, my tam jedem každým to svoje furt. Já jsem se třeba určitě za těch 15 let, co trénuji určitě změnila. Ale těžko se to mění u někoho, kdo už trénuje 30 let. Moc toho asi neobmění, co se týká hráček bude mít přístup pravděpodobně stejný. Možná to třeba bude mít uvolněnější, protože nebude už po tolika letech tlačit na výsledky. Ale bude si vlastně trénovat stejným způsobem, si myslím.

Ted' jste na to trochu narazila, ale jaká byste řekla, že jsou největší úskalí zavádění této nové koncepce do praxe?

Mně tam pak chybí nějaká kontrola od té federace. My jsme letos neměli ještě ani jednu. Vždycky když je třeba SCM, tak se ten šéf SCM se přijde podívat na trénink, jak to tam vedeme.

A to se dělá třeba jednou za rok?

Spousta SCM navštívil někdo z federace. Ale u nás třeba nikdo nebyl. Nezažila jsem za 15 let. U mě byli zatím jednou a dostala jsem zpětnou vazbu. Ale nějaká pravidelná mi prostě chybí. Oni dají nějakou koncepci na papíře nebo to poslou do mailu, ale už není zpětná vazba, jestli to tak probíhá dobře. Jestli je naplňovaná ta koncepce nebo není.

Federace sama uvádí, že chce snižovat počty odpadlých hráček. Což znamená, že chtějí, aby kluby a konkrétněji vy, jako trenér, zajišťoval podmínky takové, aby se tak nestávalo. Máte pocit, že víte, co konkrétně a hlavně JAK, by se mělo měnit, aby teda došlo k nějaké pozitivní změně?

No, to chybí. Další věc je, že třeba u nás holky skončejí, ale oni přesunou se do jiného klubu, protože už nechtějí dělat ten basket na té nejvyšší úrovni. Trenují dvakrát až třikrát v týdnu a hrát jenom soutěž někde v kraji. A to už by tam taky mělo být zakomponované. Často se nás federace ptá, proč nám končí tolik a tolik hráček, ale ony zkrátka chodí hrát jinam na nižší úroveň.

Myslíte si, že by bylo dobré mít B tým v rámci vašeho klubu?

Ano, slabší hráčky by měly mít svůj tým. Kdyby chodili dvakrát, třikrát v týdnu, nelpělo by se na ně tolik na výkonnost, kdyby se jenom zatrénovaly, zaběhaly, pokecat si. A měly by tady tu soutěž. My máme B-čkovou soutěž v kadetkách letos. V těch kadetkách hráček máme hodně. No ale narážíme tady na ty finance. Kdo to bude dělat? Kde se bude trénovat? A kdo to bude platit?

Zaznamena/al jste za dobu vašeho působení odchody hráček z klubu v mládežnických kategoriích?

Já jsem vlastně trénovala od 2001 do 2008, ty všechny jsem trénovala. A ty odchody registruji. Důvody jsou různé. Říkám, za poslední třeba čtyři roky, nebo pět let dejme tomu, se to zpomalilo, si myslím, u nás ty odchody.

A máte vlastní názor, proč se to děje? Diskutují to s váma holky, co chtějí odejít?

Vždycky to řešíme, vždycky se o tom bavíme. Letos končila v půlce sezóny jedna holčina, že má psychické problémy. Někdy to jsou zdravotní problémy, psychické, ale to je výjimečné. Druhá věc, ale to považuju za výmluvu - chtějí se věnovat škole, mít volný čas a užívat si jinak. Snažím se proto s nima ohledně školy domluvit, abych je udržela v klubu.

Kolik odhadujete, že odešlo hráček ve věku 12-19 za posledních 5 sezón?

Odhad by byl 25 až 30. Ale tam je drtivá většina si myslím těch, které zkrátka hrají někde jinde. A je to pro ty hráčky lepší, protože jim to vyhovuje a je to jejich úroveň.

Dle dostupných výzkumů jsou nejčastěji jmenované důvody odchodu: Nedostatek zábavy, negativní vnímání vlastní kompetence a negativní dynamika v týmu. Jsou to podle vás důvody, na které máte jako trenér vliv?

Já si myslím, že na to právě vliv má. A opravdu za poslední tři roky jsem na tom začala pracovat. A myslím, že to je právě důvod, že ty holky u mě nekončí. Že opravdu se dává i těm nejslabším prostor. Snažím se, aby byli opravdu furt součástí toho týmu. A

nepocítovaly, že jsou zbytečné a že jsou basketballově nejslabší. A snažíme se udržet třeba i po té stránce zábavy a nebo že jsou důležitým článkem v šatně.

Když se zaměříme na ten faktor zábavy, máte třeba pocit, že právě i v těch U16 a U17 tam ta zábava má prostor?

To bychom se asi museli zeptat holek, co si pod tím představují. Jo, je to určitě důležité. My třeba začínáme dva tréninky v týdnu nějakou hrou, opravdu třeba i minižakovskou honičkou, kde se zasmějeme. Takové tréninky, když to není ani před zápasama, tak jsou obecně takové uvolněnější. V kadetkách už ale prostě musí být i ten drill. Já jim vždy dávám vždycky dotazník v létě, který se týká osobního života, ale i basketu. Proč hraje ten basket? Proč ho chtějí ještě hrát? Proč chodí na tréninky? Co je baví? Co je nebaví? Pak samozřejmě jejich silný a slabé povahové stránky. A pak jsme to třeba jednotlivě s každou rozebírali. Měla jsem pozitivní zpětnou vazbu a to mě hrozně nabíjí a přesvědčuje, že to asi dělám dobře.

Je odchod hráček něco, co probíráte s ostatními trenéry a vedením klubu?

U nás je to o té filozofii, abysme tam fungovali stejně, mluvili stejnou řečí, pak bychom se se spoustu odchodů vyvarovali.

Vnímáte to jako problematiku, která by se měla, pokud možno řešit? Příkládáte tomu velkou váhu? Jak třeba preventivně i zamezit tomu odchodu?

Odchodu by zamezilo třeba opravdu nějaká takový ten B-čkový týmem. To si myslím, že to by tomu určitě pomohlo. Ale muselo by se na to vymežit finanční prostředky. Určitě v dorostu, kdyby něco takového bylo, opravdu vymezený tým, tak si myslím, že by to bylo fajn.

Jaké jsou podle vás současné problémy vrcholového sportu u dětí a mládeže a souvisí podle vás s odchody hráček?

Větší propojenost se školama. Nechci říkat úlevy, ale lepší individuální plány. Někdy mi je holek líto, často nejsou třeba ani z města a nemají moc času. Aby měli větší čas na regeneraci, na fyzioterapii, nebo na nějakou masáž. Tak si myslím, že by jim tohle strašně pomohlo, kdyby tam byla součinnost školy a basketbalového klubu minimálně v těch SCM. Tak to myslím, že tohle by jim hrozně pomohlo.

Příloha č. 7: Rozhovor Cyril

Autorka: Nikola Lisá

Realizováno: 29. 3. 2023

Jaké je vaše postavení v klubu X jak dlouho zde působíte?

Mám na starosti mládež a působím v klubu 40 let.

Jakou kategorii trénujete?

U15, U18 a U11.

Byl/a jste dříve i v jiných klubech?

Působil jsem předtím ještě v jednom klubu.

Jak byste definoval/a profesi trenéra?

Úplně nevím. Ale trenér se snaží učit a zlepšovat výkon.

Jaký je váš primární cíl a smysl trénování. S jakou filosofií vstupujete na tréninky a potažmo do soutěží?

Tak cíl se asi mění trénink o tréninku. Dneska jedeme tu současnou filosofií učení pomocí kognitivního tréninku a aby se ten basketbal učili přirozeně.

Je vaše filosofie podobná filosofii klubu a ostatních trenérů?

Máme tu pár mladých trenérů, ale snažíme se, abychom opouštěli od toho drilování a šlo se tou metodou toho kognitivního tréninku a pozitivního rozvoje.

Kam se dle vašeho názoru ubírá vrcholový sport dívek? Dnes se mezi odborníky hovoří o nutnosti orientace na pozitivní přístup s důrazem na celkový vývoj dětí a mládeže (psychický, emocionální, fyzický atd.) a odklon od nátlaku na výkon, výhry a úspěch. Jaký je na to váš názor?

Tak tahle filosofie není ani dlouho v Čechách, je to tu tak 8 let. Pro mě osobně to těžké nebylo a vnímám to jako naprosto super metodu. Za mě super, že se to změnilo. Roli implementace u nás hrálo nějaké sebevzdělávání, čtení na internetu, ale i ta federace do tohoto směru teď šlape.

Setkal/a jste se spíše se souzněním s touto novou filosofií, nebo je cítit větší odpor ze strany ostatních trenérů?

Dá se říct, že jsme všichni na jedné vlně. Někdy je problém s mladšími trenéry, kteří chtějí uspět a tlačí na ten výkon, ale obecně s tím problém nemáme.

Jakým způsobem jste získal/a trenérské vzdělání? (VŠ, školení) Jaký typ/úroveň licence máte?

Já jsem to získal prostřednictvím školení federace a mám licenci B. Chodil jsem i na FTVS, ale to jsem musel ukončit.

Vnímáte nějakou změnu po implementaci té vaší filosofie třeba u hráček a i odlivu hráček?

U nás ty odchody nejsou moc velké. V poslední době do toho více zasahují rodiče. Nějaké odchody menší jsou, ale často tam ten tlak na úspěch jde od rodičů. Nějaká ambice ze strany rodičů prostě. Některé pokračují, nebo se nám vrátí a třeba se stanou i trenérkami, takže s tím větší problém nemáme.

Máte nějaký vlastní názor na to, proč se toto děje?

No, ta basketbalová základna je hrozně úzká. Ale nicméně většina peněz končí ve velkých klubech. Podpora se zvedla, ale základna stále klesá. Je to i konkurence dalších sportů. Někdy i ti rodiče jsou náročnější. Je daleko méně soutěží, pro nás soutěž není v U15 buď hrajete ligu nebo nehrajete nic. Nebo přijdou v tomhle věku, že chtějí začít, ale těžko se do toho dostávají.

Dle dostupných výzkumů jsou nejčastěji jmenované důvody odchodu: Nedostatek zábavy, negativní vnímání vlastní kompetence a negativní dynamika v týmu. Jsou to podle vás důvody, na které máte jako trenér vliv?

Určitě je může ovlivnit. Pokud to sleduje a pracuje s tím, tak na to má vliv. Tohle, co jste zmiňovala si myslím je u těch mladších U12 třeba. Ale ty starší jdou třeba do jiných klubů nebo mají jiné ambice.

Je odchod hráček něco, co probíráte s ostatními trenéry a vedením klubu?

Nemáme to jako pravidelné téma, ale když na to přijde, tak to řešíme.

Vnímáte to jako problematiku, která by se měla, pokud možno řešit? Příkládáte tomu velkou váhu?

Určitě se tím musí zabývat. Kluby nejsou tak početné a také může odejít holka, co není leadrem na hřišti, ale je třeba důležitá v šatně a v tom kolektivu. Takže je to velká ztráta a musí se to řešit.

Jaké jsou podle vás současné problémy vrcholového sportu u dětí a mládeže a souvisí podle vás s odchody hráček?

Asi mi nejvíce vadí přílišná agresivita a ten tlak na ten výkon. Oni chtějí naučit ty děti, aby bojovaly, ale já říkám, že o tom není ten sport.

Příloha č. 8: Rozhovor David

Autorka: Nikola Lisá

Realizováno: 20. 3. 2023

DAVID

Jaké je vaše postavení v klubu X jak dlouho zde působíte?

Trenér mládeže a působím zde 2 roky.

Jakou kategorii trénujete?

U17, U19 a pomáhám u žen.

Jak dlouho se věnujete trénování basketbalu?

12 let přibližně.

Byl/a jste dříve i v jiných klubech?

Vystřídal jsem 3 kluby a byly to různé kategorie.

Jak byste definoval/a profesi trenéra?

To je těžké, připravování hráček do budoucna a z jedince se snažíme vytáhnout maximum.

Jaký je váš primární cíl a smysl trénování. S jakou filosofií vstupujete na tréninky a potažmo do soutěží?

Za mě je hlavní vychovat ty hráčky do budoucna. Každý trénink má být k něčemu, nechceme úplně ztrácet čas a mít na tréninku "hotovo". Smysluplnost a vyvíjet se primárně v basketbale, u té kategorie, kterou mám a vychovávat ty hráčky do reprezentace.

Je vaše filosofie podobná filosofii klubu a ostatních trenérů?

V klubu ano, všichni hlavní trenéři to mají nastavené tak, že výsledek je sekundární záležitost, cílem je ty hráčky vychovat, aby byly použitelné v dospělosti a byla tam pro ně uplatnitelnost.

Kam se dle vašeho názoru ubírá vrcholový sport dívek? Dnes se mezi odborníky hovoří o nutnosti orientace na pozitivní přístup s důrazem na celkový vývoj dětí a

mládeže (psychický, emocionální, fyzický atd.) a odklon od nátlaku na výkon, výhry a úspěch. Jaký je na to váš názor?

Určitě, částečně souhlasím, částečně asi ne. Moje filosofie, ať je to na jakékoli úrovni, tak by to tu hráčku mělo hlavně bavit. Ne, protože musí, ale protože chce. Některé věci ale zábavnou formou udělat nejde a hráčky, které jsou v dorostu, tak to nemůže být jen zábava a mají to nastavené tak, že se tím chtějí třeba živit, tak to tak musí mít nastavené.

Jakým způsobem jste získal/a trenérské vzdělání? (VŠ, školení) Jaký typ/úroveň licence máte?

Já mám licenci TB-III a mám ji přes školení od federace. Teď si dodělávám nejvyšší licenci Profi-T.

V roce 2015 se rozjela nová koncepce dívčího basketbalu, kterou vytvořila Komise vrcholového basketbalu: Jakým způsobem, a jestli vůbec, se koncepce do vašeho klubu dostala? Začala se nějak implementovat do praxe?

Já moc nevím, o co se v této koncepci jedná. Nevím o tom, že by to bylo úplně na kluby, hodně se mění práce s trenéry a existují různá školení. S těma trenérkami se obecně pracuje více, ale konkrétní koncepce se ke mě úplně nedostala.

Za mě problém implementace je nejvyšší soutěž extraligy, jsou tam trenéři 20 let a předpokládám, že tam dalších 20 let budou a nejsou to z mého pohledu trenéři, kteří by chtěli třeba něco měnit. Ta sportovní věda jde hodně dopředu, takže je potřeba na to reagovat, ale to se tam úplně neděje. Federace třeba také narazí na ty jednotlivce, kteří řeknou, že měnit nic nebudou a s tím se těžko pracuje.

Zaznamenal jste za dobu vašeho působení odchody hráček z klubu v mládežnických kategoriích? (12-19)

Odchod je a já bych řekl, že v kategoriích U15 je dle mého největší. Není to ten přirozený, ale ty holky si třeba uvědomí, že mají jiné záliby, že je baví něco jiného. Potom vlastně tam ten odliv je a je to ten přelom 15/16.

Diskutovala s vámi některá z dívek, které váš klub opustily, důvody svého odchodu před nebo po svém rozhodnutí odejít?

Zažil jsem jeden případ, že se holka potom vrátila po zranění, ale to jsou ty, které se zraní. Ty, které odejdou z jiných důvodů, tak se většinou nevrací. Ale jinak to s námi moc neřeší. Pro tu hráčku je to nepříjemné si myslím.

Dle dostupných výzkumů jsou nejčastěji jmenované důvody odchodu: Nedostatek zábavy, negativní vnímání vlastní kompetence a negativní dynamika v týmu. Jsou to podle vás důvody, na které máte jako trenér vliv?

Částečný vliv tam na všechno určitě mé, přeci jen je zodpovědný za hodně těch věcí. Ale řekl bych, že jen do jisté míry. Je to taková alchymie, každou baví něco jiného a nelze se zavděčit všem. Jako problém vnímám, že když jdou do U17, tak jdou holky ke starším, a najednou se setkává s tím, že hraje mezi lepšími a těžko se s tím vypořádávají a určitě i tam změna skupiny, pak nám ta hráčka třeba skončí.

Federace sama uvádí, že chce snižovat počty odpadlých hráček. Což znamená, že chtějí, aby kluby a konkrétněji vy, jako trenér, zajišťoval podmínky takové, aby se tak nestávalo. Máte pocit, že víte, co konkrétně a hlavně JAK, by se mělo měnit, aby teda došlo k nějaké pozitivní změně?

Částečně, a částečně se s tím snažíme pracovat, třeba se snažíme mít B tým. Je s tím ale hrozně práce a nakonec zjistí, že tam ty hráčky nechodí. Je to jedna z variant, která nám v rámci tom odlivu funguje, protože alespon hrajou, ale je to finančně i časově náročné. Ještě jsem nezažil, že by z těchto “rekreantek”, že by z toho byla ta vrcholová úroveň.

Je odchod hráček něco, co probíráte s ostatními trenéry a vedením klubu?

Většinou, když se hráčka rozhodne skončit, tak to řešíme individuálně, ale nevím o tom, že by jich skončilo více najednou. Snažíme zjišťovat, co se stalo a proč.

Vnímáte to jako problematiku, která by se měla, pokud možno řešit? Příkladáte tomu velkou váhu?

Nějaká pozornost se tomu věnovat musí, rozhodla se skončit s basketem a je dobré zjistit, proč to tak je. Ale nejde z toho dělat tragédie a když se rozhodla skončit a nechodila, ale vždycky se to snažíme řešit a dávat tomu váhu.

Jaké jsou podle vás současné problémy vrcholového sportu u dětí a mládeže a souvisí podle vás s odchody hráček?

Za mě je tam jedna hlavní a to je ta ranná specializace. Hodně se probírala a já s tím souhlasím. Je to ale hodně o lidech. Nejvíce to je u malých dětí, kde je třeba trenér, co zná taktiky dospělých, ale aplikuje to do U12 a pořád vyhrávají. Pak přijdou ale do

starších kategorií a tam už jim to tak nefunguje, prohrávají a třeba odpadnou. V 15 třeba končí, protože už tam nevidí ten progress.

Je to dle vás něco, co by se mělo řešit s rodičema, nebo kdo má na to větší vliv?

Já jsem si myslel, že trenér, ale zažil jsem trenéra, co dělal s dětma velkou všestrannost, ale pak mu přišli rodiče, kteří to kritizovali a oni sami chtěli, aby jejich děti hrály jen basket, protože je dali na basket. Rodiče měli prostě pocit, že to nikam nevedlo. Ale stačí jedna negativní osoba ať už rodič nebo trenér a už to prostě nefunguje. Zažil jsem, že byl i velký nátlak od rodičů na dítě v jedenácti, aby si vybralo, protože mělo hodně tréninků týdně. Což je dle mého nesmysl. Sám jsem zažil, že trenéři chtějí prostě vyhrát a přenášejí to na ty děti, ale to není za mě dobře. Setkáváme se s tím, že prostě jezdíme na zápasy, kde v žákyních ani nestřídají a vyhrávají 150:20, trenér má ego, že vyhrál, ale pak jsou ty děti frustrovaný a třeba i kvůli tomu končí.

Příloha č. 9: Rozhovor Emil

Autorka: Nikola Lisá

Realizováno: 7. 3. 2023

Jaké je vaše postavení v klubu X jak dlouho zde působíte?

No jsem v SpS B, jsem tu 11 let.

Jak dlouho se věnujete trénování basketbalu?

To je delší, od roku 1995.

Byl/a jste dříve i v jiných klubech?

Působil jsem 5 let u kluků, pak jsem byl ještě v jednom a v tom současném jsem byl nejdříve u kluků a až pak u holek.

Jaký je váš primární cíl a smysl trénování. S jakou filosofií vstupujete na tréninky a potažmo do soutěží?

Já si myslím, že všichni, co se věnují dětem se snaží, aby ty děti se zlepšovaly a vyšly z toho lepší. Že to pak předvedou na tom zápase, to je asi základní filosofie. Také záleží v jaké kategorii to je, holky mají jiné období puberta/dospívání atd. Každé období má svá specifika. Musí se vnímat ten rozdíl a dneska je to obzvlášť důležité.

Měla by byt ta dívka lepší v rámci basketbalu, či i výchově?

Jestli jsou to malé děti a dělají to 2x týdně, tak tam je důležitá hra a ten celkový vývoj a jak se rozhodnou pro ten jeden sport, důležitá je tam také ta socializace a aby se uměly v tom kolektivu chovat. Ve starší věku je těch tréninků více (5-6x týdně) to mi přijde do U15 zbytečný, ale snažím se, aby se naučily ty základní didaktické činnosti, ale zároveň se nesmí zanedbávat ta výchovná strana. Všichni mají základ v rodině a někdy to rodinné zázemí není ideální. To dítě přijde a vidíte, že tomu dítěti něco chybí a to je orpavdu těžké, to je boj. Chcete pomoci, ale je to těžké. Myslím si, že sportovkyně by se měly chovat vůči sobě slušně, respektovat se a aby se cítily v tom kolektivu dobře. Fair play atd, vše záleží na té výchově. Rodiče, škola i koníčky jsou takové velké pilíře, jeden bez druhého nejde a měly by se hezky propojovat.

Je vaše filosofie podobná filosofii klubu a ostatních trenérů?

Teďka si myslím, u nás je asi 5 trenérů a jeden to vidí trochu jinak. Ale jinak s ostatními to vnímáme hodně podobně a máme stejný přístup. Neděláme úplně náborů, jsme menší

oddíl, tak kdo během roku přijde, ten během půl roku rovnou hraje. Nemáme problém s tím, že to úplně neumí, snažíme se z nich vytáhnout maximum a aby hrály. Ty větší kluby, kde si mohou vybírat, která z hráček je nejlepší, my si vybírat nemůžeme a bereme tak nějak všechny holky, co přijdou, snažíme se s tím pracovat. Myslím si, že máme stejný přístup k tomu a jsem a to rád.

Kam se dle vašeho názoru ubírá vrcholový sport dívek? Dnes se mezi odborníky hovoří o nutnosti orientace na pozitivní přístup s důrazem na celkový vývoj dětí a mládeže (psychický, emocionální, fyzický atd.) a odklon od nátlaku na výkon, výhry a úspěch. Jaký je na to váš názor?

No tak, podívejte se, co se týká basketbalu, tak to sleduji a znám to dost dobře. Já jsem o tom slyšel a způsobu trénování žen a až pětkrát se má říkat dobrý, i když je to špatný a po šesté a říct, že je to špatný. (haha) Když jsem tu začínal na začátku 2005, určitě nebyly soutěže řekněme U10, U9, U11 možná bylo i nějaké mixy..ale vůbec se mi nelíbí, že kluci a holky mají hrát mixy a mají 12 let. Ale když jsme u těch nejmladších, organizovat pro ně trénink a všechno, kdy se začínají věnovat nějakému sportu, tak se to posouvá. Dříve do U14 se dělala všeobecná příprava a pak teprve se rozhodovalo. Dnes přijdu na nábor sportu a hnedka u něj zůstanu. A tam začínají ty problémy. Jakmile se začnou specializovat v 8 a 9 letech a pořád dělat jeden pohyb..není dobře. Ony na tom nebudou motoridky líp než ti ostatní, kteří dělají více sportů. Jestli to má být vrcholové nebo nevrcholové, když to dítě do těch 12, 13 chodí na trénink 2 až 3x týdně, myslím si, že rodiče ani trenéři to moc neřeší. Do těch 12 by se to mělo hrát jen jako přáteláky..jakmile se tam dávají tabulky a hraje se tam nějaká kvalifikace, to hned podle mě může jenom odradit. Ti děti i rodiče chtějí, aby se o něco hrálo, ale má se do toho věku vymyslet něco, aby se nehrálo jen o body a o nějaký postup, mistrovství atd. Když už ty děti mají 14 a 15 a věnují tomu více času v týdnu, chodí na soustředění, to už jak se říká “přestává sranda”, to už se tomu to dítě věnuje, jestli má na to hrát s těmi nejlepšími a jestli nemá na to to táhnout, tak hraje nižší ligu nebo nějaký průměr. O ty nejlepší je zájem v jiných klubech, chtějí v 17 hrát ve výběru, chtějí se na to dostat, když je podporované a ten trenér ví, co chce a pomáhá jí se vypracovat, tak ta holka může v 18 a 19 hrát soutěž dospělých a pro každého trenéra v mládeži je to největší úspěch, kterého může dosáhnout. Vyhrát pár zápasů nemá význam, význam má počet holek, které vychoval do těch dospělých a je to plnohodnotná hráčka, které může nabídnout smlouvu či stipendium, to je něco jiného.

Vy jste mluvil o brzké specializaci. Máte pocit, že je to spíše tím, že rodiče dají dítě na jeden sport a nebo tou intenzitou a frekvencí, kterou nastavují ti trenéři a kluby.

Podle mě, kdo se věnuje dětem, tka se určitě potýká se stejnými věcmi jako se potýkám já. Ve střední Evropě, dokud se nezmění přístup školství vůči těm dětem a dokud děti nebudou brát skrze rodiče to, že je tělocvik vážný předmět a není to jen sranda předmět, tak se nic moc nezmění. Jsou děti, které přijdou bez důvodu jen párkrát na TV během roku a mají omluvenky od rodičů a od doktorů, proč by tam chodila, tak to berou ti rodiče. Ale rodiče, kteří jsou aktivní a chtějí, aby se děti vybily, tak říkám, na tom nižším stupni by měla být součástí tělocviku atletika. Některé neumí ani pohybové základy a ani běh. Potom se bojíte s nimi cokoliv dělat s těma dětma.

Je tam také nějaká přirozená selekce. Ti, co vidí, že jim to jde tam zůstanou, ty, kterým to nejde, tak zůstanou třeba kvůli partě, ale spíš odejdou. Podle mě v tom věku, kdy začínají, nesmí se udělat chyba, že to dítě na ten trénink musí jít a že je to povinnost. Ty děti musí cítit, že je to čas, který věnují sobě a kamarádům a aby to bylo hlavně skrze hru. Ono vidíte se začátkem školy už ty děti vezmou tašku a hned jsou ve stresu. U nás by to měla být zábava a ne povinnost.

Přijde vám ta filosofie, kterou máte, že se těžko aplikuje a udržuje v tom systému, který teď funguje?

Někdy to není lehké. Podle mě je strašně důležité, jak ten trenér a ti, co se věnují dětem, nastolí to, jak to prezentují dětem a těm rodičům. Já furt říkám, bez ohledu malí, větší, nesmíme těm dětem lhát. Jakmile to uděláte jednou, ztratíte důvěru a už jste skončili. A pak je důležité, jak to těm rodičům vysvětlíte a řeknete jim to. Dnes máme jeden hodně bohatý ročník a ony, když začínaly, tak většina začínala v době Corony, rok a půl ztratily, ale většina z nich v tom basketu zůstala. Takže tak dva roky teprve se jim věnujeme. Začátek byl náročný, byly tam znát rozdíly a děti vypadaly znechuceně a otráveně a hlavně i ti rodiče. Já jsem od prvního dne s nimi měl dobrý kontakt, tak jsem jim už na začátku říkal, buďte jenom trpěliví, nejde to přes noc a musejí se nejdříve naučit základy a pak se to projeví na zápase. Teď už vypadají ty děti úplně jinak a baví je to čím dál více, rodiče je ještě více podporují a chodí tam spokojení. Říkám není, to jednoduché aplikovat, ale dá se to, pokud se najde cesta k těm dětem i rodičům, protože bez rodičů to nejde.

Jakým způsobem jste získal/a trenérské vzdělání? (VŠ, školení) Jaký typ/úroveň licence máte?

Já mám licenci pro mládežnické kategorie a druhou nejvyšší soutěž chlapů, mám B licenci od federace, dnes je to stupňování jinak (asi TB-III). Já jsem se zapsal kdysi na licenci A, ale nakonec to časově nevycházelo. Basketbal by mě ale samostatně žít nemohl, tak kombinuji s prací, která mi umožňuje trénovat.

Dle stránek federace existuje snaha podpořit trenéry v rozvoji zajišťováním kurzů a různých workshopů. Má tato snaha dle vaší zkušenosti pozitivní výsledky?

Já jsem hodně seminářů absolvoval, jak mi čas dovolí. Minimálně 2x ročně tak dám. V našem kraji toho moc není a dojíždět je náročnější. Občas jsem i sám na semináři přednášel. Chodím na ty, které si já sám vyberu a některá témata se mě samozřejmě netýkají a něco už znám. Kolegové, co to chystají jsou skvělí, lidé, se kterými můžu o basketbalu debatovat a informace si předávat pořád.

Je nějaké téma, které by vás zajímalo?

Především mě zajímá ta práce s tou mládeží. Paní Moulisová dělá skvělou práci s dětmi a rád si z toho vždy vezmu nějaká cvičení.

V roce 2015 se rozjela nová koncepce dívčího basketbalu, kterou vytvořila Komise vrcholového basketbalu: Jakým způsobem, a jestli vůbec, se koncepce do vašeho klubu dostala? Začala se nějak implementovat do praxe?

To jsem viděl, byl jsem i na semináři ohledně toho. Není to špatný nápad a oni ví, proč by se to tak mělo dělat. Chceme rozšířit tu základnu, zájem o basketbal a děti se na to hlásily. Mě se hodně líbilo, že federace více navštěvuje oddíly a dělají ukázkové tréninky. Děti se potkají s něčím jiným a pozitivní je to i pro ty trenéry, kteří se těm dětem věnují. Teď posledních pár let dělají i výběrové srazy u 12 a 13 letých na úrovni krajů a pak starší v rámci širšího regionu. Lepší holky se tak vyfiltrují a samozřejmě se stane, že ty, které tam nebyly, tak se tam dostanou další rok. Ale obecně se federace hodně snaží a komunikují s námi a zajímají se o nás. Jsou ochotní a chtějí řešit problémy. Donesla se taková pozitivní energie a do budoucna to určitě bude mít dopad.

Jaká byste řekl/a, že jsou největší úskali zavádění této nové koncepce do praxe? Přeci jen změnit přístup, způsoby a filosofii k trénování a sportu obecně musí být hodně náročná, zvláště u konzervativnějších trenérů.

Lidi jsou různí a co s tím naděláte. Hodně věcí se mění, jinak to vypadá u holek a u kluků, které sleduju a rozdíl je teď a před dvacetiletý. Ale pořád je ten basketbal, ten se zrychlil změnou pravidel, ale základní věci ty fundamentální jsou pořád stejné. Někteří jsou konzervativní a nepřipouští si, aby to bylo jinak, než tomu bylo dříve, to máte tak. Určitě potkávám trenéry, kteří mají pocit, že není prostor pro zábavu, ale já říkám, že to jsou pořád děti. Já jsem hodně aktivní a jak říkám, nesmíte lhát a musíte se od nich učit. Když udělám jako trenér chybu, jsem hned připraven se za tu chybu omluvit. Ten, kdo nepřipustí, že se má 14 leté holce omluvit, tak ten tam nemá co dělat. Oni si toho budou vážit, to tak má být. Dávat jim prostor na hru, ikdyž je největší zápal a stres, tak se to musí balancovat a být sranda, holky si rády povídají, je to s nima sranda. Někdy ztratit pár minut smíchem je přínosnější, než mít nad nima pořád nějaký bič také není dobré.

Zaznamena/al jste za dobu vašeho působení odchody hráček z klubu v mládežnických kategoriích? (12-19)

My jsme nikdy neměli podobný problém. Já když jsem sem přišel, tak jsem přebral mladší dorost, který byl nakonec úspěšný, ale tam třeba holky odcházely, že šly na VŠ, nebo nějaká brigáda atd. U nás byl odchod jaksi přirozený, protože jsme holkám nemohli nabídnout nic jiného než druhou ligu a neměli jsme ročníky, ale u nás mi to přišlo přirozené. Obecně bych ale řekl, že o ty lepší holky 16-18 let je velký boj. Všichni se o ně přetahují a jsou tu velké přestupy. Což si myslím, že nepřináší moc velkou radost a je to spíš neštěstí, protože těch holek, které by v 17 hrály ženy, můžeme spočítat na prstech jedné ruky. Ty 18 a 19 už dostávají příležitost, ale česká liga dle mého ztratila hodnotu. Ta nejvyšší soutěž je to nadupané cizinkami a vyhrávají s přehledem, zbytek si to nemůže finančně dovolit. Kdo se z těch mladších dostane do družstva, kde se hraje nejvyšší soutěž a má podporu trenéra a zjistí, že si tam může vydělávat a jen málokterá z holek se rozhodne a zůstane hrát. Zbytek vůbec nehraje a 75 % v tom věku úplně končí s basketem. To procento je i mnohem vyšší než u kluků. Problém je ten přechod, že ne každý dá těm mladším šanci a ne každý motivuje a podporuje, ne každý klub nabídne holce více než ty materiální věci, ale to dítě musí mít i nějaké finanční prostředky atd. Nejsou motivované po této stránce, to je dle mého taky trošku problém.

Je dle vás problém, že ne každý klub má béčkový tým a ty hráčky při přechodu do dorostu nemají kam jít?

My, jak jsem říkal, s tím odchodem problém nemáme. Jen málo individuálních případů. Letos poprvé se stalo, že máme holky, které jsou hodně výkonostně rozdílné a tak jsme je přihlásily do nadregionální soutěže, aby něco hrály a dokonce se nám i počet navýšil, protože některé přivedly třeba kamarádku atd. Takže jsme tam ty holky udržely. Ten zbytek se často rozplyne do jiných oddílů a nebo skončí, což je škoda. Ať hrají klidně nějaký přebor, o nic nejde a jenom jim pro to udělat podmínky. Já si myslím, že často je problém, že oddíl nemá finanční prostředky, aby se jim někdo věnoval. Bohužel, ale já si myslím, že největší počet končí v těch 18 a 19 letech.

Dle dostupných výzkumů jsou nejčastěji jmenované důvody odchodu: Nedostatek zábavy, negativní vnímání vlastní kompetence a negativní dynamika v týmu. Jsou to podle vás důvody, na které máte jako trenér vliv?

Určitě, týmová dynamika, u holek je to specifické, ale já si myslím, že šatna je jejich soukromí. Nikdy jim tam nelezu a vždy se domlouváme, když tam jdu. Takže spoustu věcí, které se tam třeba dějí, tak o nich nevím, protože tam jen tak nechodím. Já hlavně nechci být rozhodčí mezi nimi a byl třeba na straně jedné či druhé. Já říkám, vy nemusíte být kamarádky ze školy, z lavičky atd..můžete být každá odjinud, ale když jste tady na tom hřišti, tak musíte komunikovat a respektovat jednu druhou. Jestli mají nějaké problémy třeba se závistí apod. Tak já furt říkám, važte si jedna druhé, rozdíly mezi váma jsou dobré, kdybyste byly stejné, tak by to byla nuda. Musíme se chovat slušně a respektovat se, nemusíme být nejlepší kamarádky. U holek i u kluků to platí podle mě také, týmový duch je důležitý, odráží se to pak i na výsledcích. A když je u holek dobrá parta, tak je to největší štěstí.

Federace sama uvádí, že chce snižovat počty odpadlých hráček. Což znamená, že chtějí, aby kluby a konkrétněji vy, jako trenér, zajišťoval podmínky takové, aby se tak nestávalo. Máte pocit, že víte, co konkrétně a hlavně JAK, by se mělo měnit, aby teda došlo k nějaké pozitivní změně?

S každou jinou problematikou, že se má něco udělat jinak a že je všechno špatně, to dokáže říct každý. To není problém, ale problém je Jak a najít to řešení. Pojdme půl roku dělat první krok, potom další. Ale když ten oddíl nemá podmínky, aby té holce něco nabídl, tam je hodně důležitá komunikace s rodiči a dětmi. Když vidíte, že to

směřuje k tomu, že ta holka přestane, tak by si s ním měl promluvit a co by se mělo zlepšit, aby to tak nedopadlo.

Párkrát, když jsme měli rozhovor s nimi, tak se ta situace vždycky změnila k dobrému. Podle mě, jestli ta holka, která s basketem končí, která si neuvědomuje kvalitu, nebo nemá zájem, protože to zasahuje do osobního života, tak podle mě není problém, že nebude hrát, ale že odchází od basketu úplně. Ale jsou dvě možnosti, jak ji zaujmout, aby u toho zůstala. Jedno je trénování, což je zajímavé povolání, osobně mě to pořád baví a druhá věc je, že mohou být rozhodčí. Jak já znám tu basketbalovou komunitu, když vydrží deset let v tom sportu, ať už skončí jakkoliv, tak strávili čas spolu a budou mezi sebou pořád v kontaktu. Já se rád setkávám se svými bývalými spoluhráči. Zkrátka, když zůstanou v tom sportu a neodejdou úplně, udrží mezi sebou kontakty, protože komunita je hodně dobrá. Možná mají ostatní jiné zkušenosti. Já nejsem taková kapacita, abych dokázal říct, co a jak se má měnit. Ale myslím si, že se lidé mají potkávat a bavit se o tom společně, co se má s tím dělat. Jednou za rok se potkat a říct, že je potřeba něco změnit, tak se nic nezmění.

Je odchod hráček něco, co probíráte s ostatními trenéry a vedením klubu?

Spíš během individuálních případů, když si všimnu, že tam třeba nějaká holka přestala hrát. Asi tam samozřejmě byl nějaký problém, třeba s trenérem, ale těch případů je málo a ti trenéři, který se to týká, tak se s tím pochlubit asi nepřijdou, i kdyby věděli, že byli tím důvodem.

Vnímáte to jako problematiku, která by se měla, pokud možno řešit? Příkladáte tomu velkou váhu?

Určitě by se to řešit mělo. To, jak jsou nastavené ty soutěže, tak kdo má možnosti a navazují jim ročníky a dostanou se třeba do druhé a první ligy, ale tím, že ta pyramida končí těma ženama, ale některé, které končí s tím dorostem, že do těch žen plynule přejdou. Ale když vydrží do těch 23 let, tak se dá říct, že jsme udělali kus dobré práce. Ale na to ten klub musí mít podmínky a koncepci, že v každém ročníku budou procházet až do vrcholu té pyramidy.

Jaké jsou podle vás současné problémy vrcholového sportu u dětí a mládeže a souvisí podle vás s odchody hráček?

Já si myslím, že ten problém, který hraje největší roli, ten začíná už v mládí. Základní škola atd. Teď jsme svědky, že se doba zase posunula jinam a s tím, co se já setkávám,

tak svědčí o tom, že děti jsou línější a zjišťuju, že mají všechno a nemusí pro to nic moc dělat. To se dotýká všeho. Slyšel jsem jednu věc od jiného člověka a on říkal: Čím dál horší podmínky na trénování, tím větší obětavost. A já s tím 100 % souhlasím, protože hodněkrát jsem zažil, kdy měly holky sebelepší podmínky a neměly motivaci. Ty, kterým se někdo věnoval ve skromných a minimálních podmínkách, tak byly lepší. Mluvily jsme také o té nepohyblivosti, brzké specializaci a ta kovidová doba tomu ještě více nahrála. Děti byly doma, online výuka a děti najednou zjistily, že nemusí nic dělat, když se mají fajn doma na gauči. Díky bohu, že se zase hraje a nám se naštěstí děti i po Covidu vrátily.